

Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Ph.D. ÉRTEKEZÉS

DARABOS FERENC

PÉCS 2002

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR
A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI AKTIVITÁS TERÜLETI ÉS KÖRNYEZETI
PROBLÉMÁI

Ph.D. PROGRAM

Programvezető: Dr. Tóth József

Témavezető: Dr. Aubert Antal

Ph.D. Értekezés

**GYŐR ÉS TÉRSÉGE TURIZMUSÁNAK HELYZETE, FEJLESZTÉSI
LEHETŐSÉGEI A NYUGAT-DUNÁNTÚLI IDEGENFORGALMI RÉGIÓBAN**

Darabos Ferenc

TARTALOM

I. BEVEZETÉS	1
II. IRODALMI ÖSSZEFOGLALÁS	2
III. CÉLKITŰZÉS	10
IV. A TURIZMUS NEMZETKÖZI ÉS HAZAI FEJLŐDÉSÉNEK FOLYAMATA REGIONALITÁS A NYUGAT–DUNÁNTÚLON (ELMÉLETI ALAPVETÉS)	11
1. A turizmus nemzetközi és hazai fejlődése.....	11
2. A regionalizmus jelentősége.....	12
3. A területfejlesztés és a turizmus összefüggései	13
3.1. A területfejlesztés és a turizmus országos, regionális, megyei szintű irányelveinek értékelése	14
3.2. Győr és szűkebb hatókörzete területfejlesztési, idegenforgalmi irányelveinek értékelése	19
4. Új régiók születése Magyarországon.....	21
5. A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió turisztikai jelentősége	23
V. KUTATÁSI MÓDSZEREK	25
1. Szekunder információk feldolgozása.....	25
2. Primer információk feldolgozása.....	30
VI. KUTATÁSI EREDMÉNYEK	32
1. A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió természeti, társadalmi, gazdasági, infrastrukturális adottságainak idegenforgalmi szempontú értékelése	32
1.1 A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió természeti adottságainak értékelése	32
1.1.1 A Győrrel határos tájegységek természeti adottságainak értékelése	34
1.2 A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió gazdasági, társadalmi, infrastrukturális adottságainak idegenforgalmi szempontú értékelése	37
1.2.1 Győr gazdasági, társadalmi, infrastrukturális adottságainak értékelése	38
2. Győr mint regionális centrum a konkurenciaelemzés tükrében	41
2.1 A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepüléseinek konkurenciaelemzése Győr szempontjából	41
2.2 A gyógyidegenforgalmi központok elemzése	49

3. Győr, és a várost határoló tájegységek turisztikai kínálata.....	53
3.1 Győr adottságai, turisztikai jelentősége.....	53
3.2 A Győrt határoló tájegységek turizmusa	55
3.2.1 A Rábaköz turizmusa.....	55
3.2.1.1 A Rábaköz és peremterületei természeti adottságai, kistérségei.....	55
3.2.1.2 A Rábaköz turizmusának helye, szerepe a megye idegenforgalmában.....	57
3.2.1.3 A Rábaköz turizmusának fejlesztési lehetőségei	60
3.2.2 A Sokorói–dombság településeinek turizmusa.....	62
3.2.2.1 A Sokorói–dombság és határos kistájainak természeti adottságai, kistérségei.....	62
3.2.2.2 A Sokorói–dombság turizmusának helye a megye idegenforgalmában.....	64
3.2.2.3 A Sokorói–dombság turizmusának fejlesztési lehetőségei.....	65
3.2.3 A szigetközi tájegység turizmusa	67
3.2.3.1 A Szigetköz és peremterületeinek természeti adottságai, kistérségei.....	67
3.2.3.2 A Szigetköz helye, szerepe a megye idegenforgalmában	69
3.2.3.3 A Szigetköz turizmusának fejlesztési lehetőségei	70
3.2.3.4 Szemelvény a „Szabadidőcentrumok létesítésének lehetőségei a Szigetközben, és peremterületein” című mintaprojektből.....	72
3.3 Győr, és a várost határoló tájegységek turizmusa, összegzés.....	75
4. Győr és térsége középtávú turisztikai fejlesztési lehetőségei.....	77
4.1 Győr idegenforgalmi trendjei.	78
4.1.1 Győr turizmusa a számok tükrében	78
4.1.2 Az átlagos szobakihasználtság elemzése	83
4.1.3 A vendégforgalom küldőország és tartózkodási cél szerinti vizsgálata	87
4.2 Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata Idegenforgalmi Bizottságának jelentősége.....	88
4.3 Az ágazat regionális kínálatba illeszkedő arculatának kialakítását megalapozó helyi termékfejlesztés feladatai.....	91
4.4 A győri fürdőfejlesztési program és főbb elemei	98
4.4.1 A komplex fürdőprogram részprojektjei	99
4.4.2 A fejlesztés első ütemének tartalma, költségei.....	99
4.4.3 A projekt megvalósíthatósága.....	100

4.5 A termékfejlesztés feladatai a város szűkebb térségében	102
4.5.1 A kistérségi kérdőívek értékelése	102
4.5.2 A Rábatorok kistérség települései által kialakítható közös adottságokon nyugvó komplex turisztikai termék típusok	103
4.5.3 A sokorói települések által kialakítható közös adottságokon nyugvó komplex turisztikai terméktípusok	105
4.5.4 A Bakonyér térség települései által közös adottságokon nyugvó komplex turisztikai terméktípusok	107
4.5.5 A Győr szűkebb térségébe tartozó szigetközi települések által kialakítható közös adottságokon nyugvó komplex turisztikai terméktípusok	107
4.6 A marketing szerepe a térségi termékek értékesítésében.....	109
4.7 Győr és szűkebb térsége idegenforgalmi kapcsolatai a Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régióban	110
4.7.1 A megyei együttműködés lehetőségei	110
4.7.2 A regionális szintű együttműködés lehetőségei.....	113
4.8 A régiók közötti belföldi együttműködés lehetőségei	116
4.9 A határ menti együttműködések előzményei a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióban	117
4.9.1 A hármashatár térség komplex fejlesztési lehetőségei	119
4.9.2 Győr együttműködési lehetőségei a szlovák-magyar határ mentén	121
4.9.3 Esettanulmány Az osztrák vendégkörön alapuló beutaztató tevékenység elemzése című kutatásból.....	123
4.9.3.1 <i>Stratégia javaslat a beutaztató turizmus fejlesztésére</i>	124
VII. EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA.....	125
1. Győr turisztikai jelentősége a Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régióban	125
2. A gyógyfürdőfejlesztés jelentősége, hatásai.....	128
3. Idegenforgalmi térkapcsolatok.	128
3.1 Győr szűkebb idegenforgalmi gyűrűjének meghatározása.....	128
3.1.1 Győrnek a szomszédos kistérségekkel való idegenforgalmi kapcsolatai	129
3.2 Győr lazább idegenforgalmi gyűrűjének meghatározása.....	130

3.2.1 A lazább idegenforgalmi gyűrű településeinek térkapcsolatai	130
3.3 Regionális és határ menti kapcsolatok.....	131
VIII. A KUTATÁS TOVÁBBI IRÁNYAI	132
Köszönetnyilvánítás	134
Irodalomjegyzék	135
Táblázat- és ábrajegyzék	150
Mellékletek	152
1.sz. melléklet:A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió vonzerőleltára településcsoporton- kénti bontásban	152
2.sz. melléklet: Győr város és tágabb értelemben vett 50 km- es hatókörzetének szálláshelyi kapacitásadatai illetve elérhetőségük a 2004- ben megrendezendő ladarúgó EB pályázatához.....	167
3. sz. melléklet: Győr-Moson-Sopron megye települései	173
4. sz. melléklet: A Rábatorok kistérség települései	174
5. sz. melléklet: A Pannonhalma-Sokoró Térségfejlesztési Önkormányzati Társulás települései...175	
6. sz. melléklet: Az Alsó-Szigetközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása települései...176	
7.sz. melléklet: A Bakonyér Térségi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása települései....177	
8.sz. melléklet :Az idegenforgalmi potenciál számolása a Szigetköz és peremterületén elhelyezkedő 19 település esetében	178
9. sz. melléklet: Győr és hatókörzete településeinek vonzerőleltára	182
10.sz. melléklet: Interjúkérdések	187
Interjúkérdések Győr és hatókörzete szálláshelyei részére	187
Interjúkérdések a győri szálláshelyek vendégforgalmának felmérésére	187
Interjúkérdések Győr és hatókörzete utazási irodái részére	187
Interjúkérdések a hatókörzet kistérségi településszövetségei részére	187
Interjúkérdések a megyei, regionális turisztikai szervezetek számára	187
11. sz. melléklet: Önkormányzati kérdőív	188
12. sz. melléklet: A kistérségi kérdőívek eredményeinek területi ábrázolása	190
13.sz. melléklet: Győr és szűkebb térsége turizmusának fejlesztendő kínálati elemei	191
14. sz. melléklet: Víziturizmus a Rábán és a Dunán tájegységként egyedi arculattal	192
15.sz.melléklet: A kulturális turizmus és a kastélyturizmus főbb központjai a Nyugat- Dunántúlon.....	193
16.sz.melléklet: Az erőt adó régió termálútjai	194

17.sz.melléklet: Borturizmus és kerékpáros turizmus az erőt adó régióban.....	195
18 sz. melléklet: A Csallóközi települések vonzerőleltára	196
19. sz. melléklet: Győr és hatókörzete idegenforgalmi partnerjegyzék	197

Társadalmi erők hatásvényei idegenforgalmának fejlődésére mint

Disszertáciomban a turizmus nemzetközi és hazai fejlődésének folyamataiból indultam ki. Az ország modernizmusok irányára az érdekes és fontos, mivel az régiók, kistérségek idegenforgalmi koncepciót alapul. Mindegyik során figyelembe vettem a területfejlesztés és a turizmus összefüggését, figyelembe a regionális vonatkozásokra. Tekintettel hazánk közelgő uniós csatlakozására és az ágazat közelrőlben lejáratott dinamikus fejlődésére, aktuális kihívást jelent a turizmus hatékony idegenforgalmi kapacitásainak a kialakítása.

Nagyon fontos kérdésnek hazánkban azok az első szakmai dokumentumok, amelyek alapján elkészülhet az idegenforgalmi régiók építése. Különösen fontos, hogy a koncepciókat komplex elvára vizsgáljuk a regionális válságokhoz és az újonnan kialakított települések programjaiban. A koncepció egy ábráról az országos és regionális területek, a szervezeti rendszer és az ágazati alapdokumentumok, mint a helyi és térségi turizmusfejlesztés meghatározó tényezőinek az elemzésére. Összefoglalásban az országos-, közep- és helyi szintű fejlesztési irányelvek megvalósításában fontos szerepet a térségi és városi termékek, speciális adottságok által alapított területi fejlesztések, valamint a belső, határ menti együttműködés lehetőségére, a célok megvalósíthatóságát vizsgálom megvalósítását.

Megkísértem az alapdokumentumok mellett felhasználtam korábbi publikációimat, melyek Győr-Ménfőcsanak megye turizmusának lehetőségeit adottságait, Győr idegenforgalmi értékeit, valamint a területi kooperációk szerepét tartalmazták. Önálló kutatásokat Győr és tágabb térségi területen hajtottam végre vállalkozások, vállalkozások, a szigetközi települések rekreációs lehetőségei felmérése, és a múlt nemcsak bemutatásának célszerűségét vizsgálom, alkalmaztam a térség idegenforgalmi lehetőségeit felméréshez.

Tekintettel arra, hogy a városi idegenforgalmi fejlesztési koncepció 1970-ban készült, a koncepciót az új elvára, trendjei, változások felhasználhatók a térségi, határ menti kooperációk megvalósításában, valamint az önkormányzati tevékenység fejlesztése során. Disszertáciomban az alapul vett koncepciót az új elvára, a belső integrációra, a termékfejlesztés sürgető lépéseire és a helyi kooperációk helyezésére a hangsúlyt.

I. BEVEZETÉS

Témaválasztásomat meghatározta, hogy győri származásom és munkaköröm miatt felelősséget érzek szülővárosom idegenforgalmának fejlődése iránt.

Disszertációmban a turizmus nemzetközi és hazai fejlődésének folyamataiból indultam ki. Az európai mechanizmusok ismerete azért is fontos, mivel az régiók, kistérségek idegenforgalmi adottságain alapul. Munkám során figyelembe vettem a területfejlesztés és a turizmus összefüggéseit, figyelemmel a regionális vonatkozásokra. Tekintettel hazánk közelgő uniós csatlakozására és az ágazat közelmúltban lezajlott dinamikus fejlődésére, aktuális kihívást jelent a turizmus hatékony térségi kapcsolatainak a kialakítása.

Napjainkban készülnek hazánkban azok az első szakmai dokumentumok, amelyek alapján elkezdődhet az idegenforgalmi régiók építkezése. Különösen fontos, hogy a középszintek komplex kínálata illeszkedjék a regionális elképzelésekhez és az újonnan feltörekvő települések programjaihoz. A kutatás így kiterjed az országos és regionális trendek, a szervezeti rendszer és az ágazati alapidokumentumok, mint a helyi és térségi turizmusfejlesztés meghatározó tényezőinek az elemzésére. Disszertációmban az országos-, közép- és helyi szintű fejlesztési irányelvek ismeretében tettem javaslatot a térségi és városi termékek, speciális adottságok által alátámasztott kiemelt fejlesztésére, valamint a belföldi, határ menti együttműködés lehetőségeire, a célok eléréséhez szükséges források megszerzésére.

Munkám során az alapirodalmak mellett felhasználtam korábbi publikációimat, melyek Győr-Moson-Sopron megye turizmusának kistérségenkénti adottságait, Győr idegenforgalmi értékelését, valamint a területi kooperációk vizsgálatát tartalmazzák. Önálló kutatásként Győr és tágabb idegenforgalmi hatókörzete szálláskapacitásának felmérését, a szigetközi települések rekreációs fejlesztési lehetőségeit, és a határ menti beutaztató tevékenység vizsgálatát alkalmaztam a térség idegenforgalmi jelentőségének indoklásához.

Tekintettel arra, hogy a városi idegenforgalmi fejlesztési koncepció 1996-ban készült, a disszertáció friss adatai, trendjei, tézisei felhasználhatók a térségi, határ menti kooperációk tervezése, valamint az önkormányzati tevékenység fejlesztése során. Disszertációmban az alulról építkezés elvét szem előtt tartva, a belföldi integrációra, a termékfejlesztés sürgető lépéseire és a helyi innovációra helyeztem a hangsúlyt.

II. IRODALMI ÖSSZEFOGLALÁS

A disszertációm alapjául szolgáló általános irodalmak földrajzi és területfejlesztési megközelítésből, illetve az önkormányzatiság szempontjából vizsgálják a turizmust. Felhasználtam továbbá azokat a Győr és hatókörzetére, illetve a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióra vonatkozó kutatásokat, melyek a települések térkapcsolatait, a turizmus fejlesztésének lehetőségeit vizsgálva, a területfejlesztés és a turizmus összefüggéseire, mint a regionális szemlélet kialakulásának feltételeire és az innovációra helyezik a hangsúlyt.

Az idegenforgalmi kutatásokban élen járó németországi kutatók közül (BROUGIER A.1902), és (STRADNER J.1905) vezeti be az idegenforgalmi földrajzot a gazdaságföldrajz terminológiájába.

Az ún. Berliini Iskola alapítója (GLÜCKSMAN1929) a turizmust a személyek olyan helyre történő utazásaként definiálja, ahol nem rendelkeznek állandó lakással. SCHWINK (1929) a fentieket kiegészíti a főbb utazási motivációkkal, így a testi, szellemi és szakmai tényezőkkel.

NORWAL A.J. (1936) közelít a mai felfogáshoz, amikor kizárja az utazási motivációk közül a letelepedési, üzleti indítékot, viszont kiemeli a máshol megkeresett jövedelem elköltését.

GRÜNTHAL A. (1934) a mai tájértékelés alapjait rakja le a természeti adottságok és a turizmus kölcsönhatásának vizsgálata során. CHRISTALLER az 50-es évek közepén az idegenforgalom földrajzát a gazdaságföldrajz, agrárföldrajzzal, iparföldrajzzal egyenrangú tagjaként tárgyalja.

A Müncheneri Iskola tagjainak (MAIER J.- POESLER R.- RUPPERT K.- SCHAFFER F. 1977) társadalomföldrajzi megközelítése szemben (H. BOBEKKEL1957) a turisztikai dimenziót kiemelve erőteljesen figyelembe veszi a társadalom egészében zajló folyamatokat, és inkább mozgásában, fejlődésében vizsgálja a térbeli jelenségeket.

PARTZSCH D.(1964) felfogása szerint a település népessége által kialakított környezet szolgáltat keretet a társadalmi alapfunkciók működéséhez, melyek egyik meghatározott csoportja a munka, lakás, ellátás, képzés, közlekedés, kommunikáció és a közösségben élés mellett az üdülés.

A 60-as évek közepétől Németországban az életfeltételek további javulásával a szabadidő eltöltésének földrajza mint új kutatási irány hívta fel magára a figyelmet. MONHEIM R.(1979) a szabadidőforgalmat és az idegenforgalmat összefüggésében elemzi. Szabadidővizsgálatában megkülönböztet lakásban eltöltött szabadidőt, rövid idejű pihenést, egy közös halmazt az idegenforgalommal, a szállással egybekötött éjszakák száma szerint, illetve az ún. specializált idegenforgalmat.

KASPAR C.(1982-ben) fogalmazza meg a turizmus általános definícióját, miszerint a turizmus kapcsolatok és jelenségek összessége, ami a személyek utazásából lakó, valamint munkahelyen kívüli tartózkodásából adódik.

A hazai földrajzkutatásban az idegenforgalom megközelítése szintén a természeti, gazdasági adottságok, valamint a társadalmi tényezők és a vonzerők közötti összefüggések felismeréséből indult ki.

KÓRÓDI J.(1968) máig érvényes komplex nézete szerint az idegenforgalmi földrajzi potenciálon az idegenforgalmi vonzást eredményező természet és gazdaságföldrajzi adottságok összességét érti. Meglátása szerint azonban a potenciál kiaknázása a társadalmi-gazdasági viszonyoktól függ, és összetett feladatot jelent.

A társadalomföldrajzi kutatások terén (LETTRICH E.1970) MENDÖL T. szemléletéből kiindulva Tihany társadalomföldrajzát a társadalmi-gazdasági fejlődésből, és egy új funkció, az idegenforgalom megjelenéséből vezeti le. A térségi kapcsolatok azonban nem szerepelnek hangsúlyozottan kutatásában.

BELUSZKY P.(1977) és BERÉNYI I.(1980) munkájukban szintén a helyi társadalomban lejátszódó jelenségekre mint a társadalmi, gazdasági fejlődés helyi érvényesülési sajátosságaira mutatnak rá. Megközelítésük így nem öleli fel a természeti tényezők vizsgálatát.

TÓTH J.(1979) komplexitásra törekvő szemléletének alaptézisében a települést a földrajzi környezet alkotóelemeivel szoros kölcsönhatásban élő társadalmi, gazdasági, műszaki struktúrák rendszereként értékeli. A település felfogását egy tetraéderrel modellezi. Ennek alapját a földrajzi környezet, másik három lapját pedig a társadalmi, gazdasági, műszaki szféra alkotja. A fenti elemek egymáshoz kapcsolódnak és dialektikus kölcsönhatásban működve organikus egységet alkotnak. Az egyes települések földrajzi potenciáljuk hatása alatt fejlődnek. A termelési erőforrások, termelőerők és a környezet földrajzi elhelyezkedése együttesen határozzák meg az adott város gazdaságát, így ezen belül a turizmus szerepét.

BERÉNYI J.(1979) már egyetlen funkció az idegenforgalom és az üdülés fejlesztési lehetőségei oldaláról dolgozza fel Jósvafőt. Elemzésében a funkció természeti adottságai és technikai, műszaki feltételei dominálnak.

TÍMÁR L.(1980) nézetében visszautal a KÓRÓDI által megfogalmazott idegenforgalmi vonzótényezők jelentőségére. Álláspontja szerint a társadalmi gazdasági vonzás, valamint az erre épülő ellátó hálózat az általa nyújtott árakkal és szolgáltatásokkal olyan speciális idegenforgalmi áru, illetve szolgáltatás, amelyet a kínálati helyen vesznek igénybe. A szerző előrelátóan hívja fel a figyelmet arra az ellentétre, ami a magas kereslet és a hazai áruk elégtelen színvonala között rejlik.

BERÉNYI J.(1983) igazolja, hogy hazánkban is léteznek azok a társadalmi funkciók, melyek fejlődésében, társadalmi mozgásfolyamataiban az azt hordozó társadalmi csoportok érdekei erősen manifesztálódnak. Idegenforgalmi földrajzi kutatásában tehát a német példához hasonlóan felismeri az üdülési funkció és az egyes társadalmi csoportok sajátos igényei közötti összefüggéseket.

A települési szintről kiindulva vizsgálja (BODNÁR L.1989) az idegenforgalom földrajzát. Véleménye szerint az idegenforgalmi földrajz a turisztikailag számba vehető települések, természeti tájak, objektumok, körzetek sajátosságainak, területi kapcsolatainak vizsgálatával, az idegenforgalom térbeli megoszlásának törvényszerűségeivel foglalkozik.

Az 1980-as évek végétől terjedtek el hazánkban azok a természet és társadalom földrajzi alapú, valamint komplex tájértékelések, melyek az idegenforgalmi hasznosíthatóság szempontjából vizsgálták az egyes frekvenciált területeket. Disszertációm saját módszereket is tartalmazó rész kutatása minősítési rendszerének kidolgozásához áttekintettem a tájértékeléssel foglalkozó korábbi alapmódszereket.

MOLNÁR K. és TÓZSA I.(1982) Az idegenforgalmi potenciál számítógépes, térképi meghatározása című kutatása a hasonló elemzésekhez képest komplex megközelítésű, objektív módszereket alkalmaz, és jó kiindulási alapot nyújt specifikus idegenforgalmi tájértékelésekhez.

SOMOGYI S.(1987) a természeti adottságokat, így a felszín, az éghajlatot, vízrajzot, növénytakarót, állatvilágot értékeli idegenforgalmi szempontból. Munkája egy-egy tájegység természeti tényezőinek átfogó, összehasonlító elemzéséhez nyújt kiindulási alapot.

GALAMBOS J.(1988) specifikusan a hétvégi üdülés szempontjából értékeli egy adott terület alkalmasságát. Tájértékelésében a természeti, társadalmi-gazdasági és környezetvédelmi faktorok együtteséből álló kritériumrendszer alapjait határozza meg. A szerző változatos statisztikai módszerekkel, a főváros környezetére vonatkoztatva, számol az idegenforgalmi potenciál változásának prognózisával.

Kutatásomban, tekintettel a szabadidőcentrumok létesítésének lehetőségeire, a társadalmi, gazdasági elemek között a specifikusabb és a meglévő szolgáltatásokat részletesebben, valamint nagyobb hangsúllyal figyelembe vevő módszert alkalmaztam. Az egyes minősítési kategóriákban a fenti Tózsza-féle módszerrel átfedések is megfigyelhetők.

TÓZSA I.(1993) a Tisza-tó természetföldrajzi viszonyait vizsgálja az idegenforgalmi potenciál szempontjából. A felhasznált kritériumok között szerepelnek az éghajlat, vízrajz, környezetvédelem, kultúrtörténeti értékek, tájkép, vízisport és a lovassport adottságai. A szerző a kritériumok között együtt használja a természeti értékeket és a helyi turisztikai hasznosíthatóság lehetőségeit, azonban utóbbiakra elemzésében lényegesen kisebb hangsúlyt fektet.

KOVÁCS Z.(1993) a fenti elemzés társkutatójaként a társadalomföldrajzi viszonyokat vizsgálja az idegenforgalom fejlesztése szempontjából a Tisza-tó településeinél. Tanulmányában figyelembe veszi a vendégforgalmi-demográfiai adatokat, az infrastruktúra paramétereit és a kiskereskedelmi forgalom mutatóit. Kutatásában az eredmények térképes megjelenítését

alkalmazza. A tanulmány azonban nem terjed ki a térségi kapcsolatok elemzésére, ábrázolására és az eredményeket összegző diagramok alkalmazására.

A területfejlesztéssel összefüggő külföldi irodalmak szerzői közül (POSER 1939) felismerve a térségi szemlélet és az idegenforgalom összefüggéseit, a turizmust a turisták és a helyi népesség, valamint az adott hely és környéke közötti kölcsönhatások eredőjeként definiálja. AFFELD D. és TUROWSKY G.(1973) tovább lépve, a szabadidős funkciókat már területrendezési összefüggésben vizsgálják.

JURZEK P.(1981) összefüggésben a szabadidős terek rendezésével, valamint az idegenforgalmi területek, települések tervezésével megállapítja, hogy a területfejlesztés és a városépítés mint szakdiszciplínák kapcsolódnak a turizmus kutatásához.

A szabadidőföldrajz müncheni képviselői (RUPPERT K., J. MAIER1970, GRAF P.1981) a turizmus kölcsönhatásait területfejlesztési szemszögből vizsgálják az adott célterületre és népességére vonatkozóan.

A német szakirodalmak a 70-es 80-as években már külön szempontként vizsgálják, értékelik az idegenforgalom regionális szintű vonatkozásait. WOLF K. és JURZEK P.(1986) kiemelik, hogy a regionális szintű turizmuspolitikai döntéseknél figyelembe kell venni a túlterheltség elleni védekezést, a helyi és térségi szakmai szervezetek támogatását, képzését, a területhasználati terveknél pedig a turisztikai szempontokat és az intézkedések állandó kontrollját.

Az általános, területfejlesztéssel összefüggő hazai irodalmak szerzői sorában TELEKI PÁL neve emelhető ki, hiszen ő és tanítványai rakták le a hazai területfejlesztés elméleti alapjait. Tájélméletükben kimondják, hogy az államok objektív téralapja a táj, tehát a tájak gazdasági elemzésére kell felépíteni a gazdaságot és a társadalmat. A tájak természetes hierarchiájának megfelelően kell kiterjeszteni a településhálózatot.

A területfejlesztés magyarországi térnyerése MAGYARY Z. nevéhez köthető. A kutató elképzelései, alapjait jelentették az 1937. évi VI. tc. városrendezésről szóló, nemzetközi viszonylatban is helyt álló törvénynek.

A 80-as évek településfejlesztést megalapozó tanulmányai (BERÉNYI I., ENYEDI GY.) alkalmazott földrajzi szemléletűek, és a gyakorlat számára kínálnak pontos információkat. A reális idegenforgalmi fejlesztések lehetősége súlyozza írásaik tematikáját.

TÍMÁR L.(1980) területfejlesztési szemszögből előre vetíti, hogy a magasabb felszereltséggel rendelkező ipari területek egyúttal az idegenforgalom bizonyos ellátó hálózatát és fogadóképességét is biztosítják. A szerző KÓRÓDI nézetét tovább mélyítve Magyarországot természetföldrajzi szempontból meghatározott területi típusokra osztja. Nézetében már figyelembe veszi a

területfejlesztésben használt szempontokat.

A turizmus általános elmélete című művében (LENGYEL M.1994) a turizmusról már, mint önálló tudományágról beszél, amely ugyanakkor egy sor más diszciplína területéhez tartozik. Álláspontja szerint a turizmus integrált tervezése rendszerszemléletű, globális megközelítésen alapul. Javaslatá alapján a turizmust integrálni kell a társadalmi, gazdasági fejlesztés országos céljaiba, így pl. a társadalmi, gazdasági életbe. Ugyanígy integrálódik a turisztikai termék is saját földrajzi környezetébe. A területi kapcsolatokra való tekintettel a fentieket különösen figyelembe kell venni a területfejlesztési tervek készítése során. A turizmus területén egyaránt felvetődik az ismert alapelv: gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan.

A turizmus sajátos térszerkezeti kapcsolataiból kiindulva (BÁNFALVI J.1995) országos szinten tájegységenként és kiemelt üdülőkörzeti kategóriákban összesíti a speciális adottságokat. Elemzése azonban nem terjed ki pl.: a Rábaköz vagy a Hanság vidékének bemutatására, illetve abban még egyelőre nem dominál a regionális szemlélet és a térségi kohéziós kapcsolatok részletes felvázolása.

SOMOGYI S.(1987) viszont a Rábaközre és a Hanság-medencére is kiterjedően, természetföldrajzi tájegységenként értékeli Magyarország adottságait az idegenforgalom szempontjából. Alátámasztja, hogy a Szigetköz a gyógyászati idegenforgalom mellett az üdülő-pihenőforgalom és a vízi sportok számára egyaránt kedvező alapfeltételeket biztosít. Az elemzés érintőlegesen tér ki a Sokorói-dombság idegenforgalmi szempontú értékelésére.

A területfejlesztéssel összefüggésben (RECHNITZER J. IN. BARTKE I.1995) már egyértelműen megfogalmazza, hogy az európai felzárkózás csak a regionális folyamatok megjelenítésével és tudatos irányításával érhető el. A fejlesztésekben, beruházásokban az állami beavatkozást és az önkormányzatok szerepét emeli ki. Helyi, térségi önkormányzatok, vállalkozási szövetségek, közösségi tömörülések, pénzintézetek dolgoznak a vállalkozások információs bázisának a megteremtésén.

A térségi kapcsolatok fokozatos kiépülésével kapcsolatban (ENYEDI GY.1996) a Regionális folyamatok Magyarországon című művében szintén kiemeli a terciér szektor, illetve a turizmus szerepét. Jövőképeben a városok foglalkoztatási szerkezete az ipari termelésből a szolgáltatásokra tér át. Véleménye szerint a középosztály megerősödésével megnő az igény az esztétikus városi környezet, valamint a szabadidő változatos eltöltése és a jó minőségű szolgáltatások iránt. A szerző nem veszi figyelembe a gazdasági átalakulás negatív hatásait a külföldi tőke aktivitására vonatkozóan.

A települések régiókban betöltött egyre kristályosodó szerepére utal (HORVÁTH GY.1998) összegzése, melyben a városok szemszögéből is vizsgálja a térkapcsolatokat. Hangsúlyt fektet a

határon átnyúló területeken a városhálózati kooperációkra, a kapuvárosok szerepének erősítésére, a városok vonzerejének növelésére és az egyoldalú gazdasági szerkezet diverzifikálására. Véleménye szerint fontos a megfelelő partnerség kialakítása a város és vidéke között, valamint a turizmus fenntartható fejlődésének biztosítása. Kifejti, hogy Magyarország régióinak és nagyvárosainak együtt kell integrálódni az Európai közösségbe. Írásában arra is kitér, hogy létezik egy hat régióra kiterjedő országfelosztás is, ahol Győr–Moson–Sopron megye Komárom, Veszprém, Vas és Fejér megyével kerülne közös régióba. Ez a felosztás nem esik egybe a jelenlegi statisztikai és idegenforgalmi lehatárolással, felvetésével azonban igazolja megyénk és kiváltképp a megyeszékhely idegenforgalmi régiók között betöltött híd szerepének fontosságát.

1998-ban az IKIM rendeletet bocsát ki az idegenforgalmi régiók megalakításáról, ezzel kezdetét veszi a turizmus távlati strukturális rendszerének felépítése, a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok létrehozása. A régiók magyarországi kialakulását (ENYEDI GY.1999) az optimális térszerkezettel, a posztindusztriális térszervező erők működésével és ezek kölcsönkapcsolataival, valamint az érdekérvényesítéssel indokolja.

2000-ben hazánkban megalakulnak a Regionális Marketing Igazgatóságok, és emelkedni kezd a RIB-ek működtetésére és a pályázati tevékenységre szánt állami forrás.

A régiók munkamegosztását, valamint a területfejlesztés és az önkormányzatiság kapcsolatait vizsgálva (PFEIL E.1999) felhívja a figyelmet, hogy az országos, regionális célok végső soron valamelyik önkormányzat településrendezési tervében realizálódnak. A területfejlesztés helyi önkormányzati megfelelőjeként a településfejlesztést nevezi meg. Nem lehet tehát nagyobb területi egységeket építeni a helyi elképzelések figyelembe vétele nélkül és fordítva sem.

PFEIL E.(1999) a térségi munkamegosztást, tovább vizsgálva hangsúlyozza, hogy a regionális szervezeti keretek kialakulása a regionális önkormányzati szint létrehozásához vezetne, ami a megyei önkormányzatok fokozatos felszámolásával járna. Alátámasztja Horváth Gy. véleményét, miszerint a helyi önkormányzatoknak helyet kellene biztosítani a regionális területfejlesztési tanácsokban.

Az Európai Régiók Gyűlésének nyilatkozatára hivatkozva erősíti az idegenforgalom térségi szintű létjogosultságát (PÁLNÉ K. I.1999) mikor aláhúzza, hogy Európában a regionális kompetenciák között ott szerepel a turizmus és a szabadidő is.

PÁLNÉ K. I. (1999) a centrumvárosok területfejlesztésben betöltött erősödő szerepét emeli ki, a megyei jogú városoknak a területfejlesztési tanácsok munkájában végzett konstruktív, a megyei szereplők irányába kaput nyitó szerepére hivatkozva. Különösen a megyei decentrumok megerősödő szerepére hívja fel a figyelmet. A szerző egyúttal azt is megfogalmazza, hogy a jelenlegi finanszírozási rendszer alig ösztönzi az önkormányzatok térségi kezdeményezéseit.

AUBERT A. és SZABÓ G.(1999) konkrétan megfogalmazzák a helyi önkormányzatok speciális, a turizmus fejlesztésére vonatkozó érdekelttségét a megyei szintű fejlesztések keretében. A közvetlen érdekek között szerepelnek az idegenforgalmi díjbevételek, a szolgáltatási infrastruktúrából származó adóbevételek, az idegenforgalmi létesítmények kihasználtságának növekedése, az önkormányzati ingatlanvagyon jobb hasznosítása. A közvetett érdekeltségek között a marketinget, a környezet állapotát, a többi gazdasági ágazatra való jótékony hatást, a vállalkozásösztönzést és a helyi identitás erősödését emelik ki.

A helyi, térségi, megyei, valamint a Nyugat-dunántúli Régióra vonatkozó idegenforgalmi kutatások között, a fenti alaptézisek ismeretében (JÁKI K.1983) üdülőkörzeti felosztásba illesztve vizsgálja Győr turizmusát. Kutatása ennek megfelelően a földrajzi környezet, infrastruktúra, gazdasági, társadalmi tényezők elemzéséből indul ki. Az ágazat helyi trendjeit precíz részletességgel, változatos kutatási módszerekkel mutatja be az 1960. és 1980. közötti időszakban. A térségi kapcsolatokkal összefüggésben a fejlesztéseknél azonban csak érintőlegesen tér ki a Szigetköz adta lehetőségek aktívabb kihasználására és a konferenciaturizmushoz illeszthető térségi programok kínálatba történő bevezetésére.

TÍMÁR L.(1980) idegenforgalmi övezetekre osztja fel az országot, melyek jellegét a domináns típus határozza meg. Elemzésében Győr az észak-dunántúli idegenforgalmi övezet része, ipari agglomerációs központ fontos közlekedési kapcsolatokkal Hegyeshalom, Budapest, Sopron, Kőszeg, valamint Székesfehérvár és Veszprém irányába. A szerző azonban nem részletezi a kapcsolatot a Sokorói-dombság felé, így a megyeszékhelyet, mint szervező elosztó központot a Győr-Mosonmagyaróvár-Duna mente körzetbe sorolja. Az általa szerkesztett térkép alapján Győr 2010-re a Szigetköz nemzetközi jelentőségű üdülő- és idegenforgalmi központjává válhat. A térképen a fejlett központok sorából Mosonmagyaróvár hiányzik.

GÖCSEI I.(1985) a településmodell alapján, földrajzi szemlélettel vizsgálja tovább Győr térszerkezetét, a város fejlődését. A munkaerő és a kereskedelmi vonzás tekintetében elkülönít egy a megyehatárt átlépő tágabb, illetve egy 15-30 km-re kiterjedő szűkebb vonzáskörzetet. A vonzáskörzetek idegenforgalmi szempontú vizsgálatára, és a regionális szintű összefüggések bemutatására a tanulmányban azonban nem kerül sor. A szerző az egyes ágazatok között külön fejezetben elemzi a város turizmusát, és a fejlesztési célok között utal a szélesebb körű vízi kirándulások szervezésére.

SOMOGYI S.(1987) a Győri-medence tájainak idegenforgalmi értékelésében az egyes településeken megnyitott artézi kutak közül a Győrött működőket kiemeli.

A térbeli kapcsolatok fontosságát demonstrálják a gazdaság és a turizmus fejlődésében a Győr-

Moson–Sopron, illetve Zala megyében 1992-ben és 1993-ban létrejövő első kistérségi szerveződések, amelyek saját területfejlesztési koncepciót dolgoztak ki, írja (SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI I.1999) összegzésében. A Szigetközi Önkormányzatok Szövetsége kerékpárút építésre, a Rábatorok szintén a fenti infrastruktúra fejlesztésére, a Rábaköz–Tóköz–Hanság mente térségfejlesztési koncepció elkészítésére nyert el a fenti időszakban Phare támogatást.

A magyarországi területi folyamatok eredményeként 1995-re elkészülnek a Nyugat- Dunántúl megyei szintű területfejlesztési koncepciói is. RECHNITZER J.(1995) a megyei kapcsolatokat figyelembe véve elemzi a turizmus alapadottságait, a fejlesztés lehetőségeit. A prioritások között szerepel a hármass határ menti együttműködés (Bécs–Pozsony–Győr Eurorégió), a terciér funkciók bővítése, és a turizmus fejlesztése.

CSAPÓ T.(1996) Vas megye idegenforgalmának fejlesztéséhez a tudatos megyei szintű turizmuspolitika és intézkedési terv kidolgozását, valamint kistérségi, városkörnyéki és települési turisztikai koncepciók kialakítását szorgalmazza. Kutatásában összegzi Vas megye főbb fejlesztendő terméktípusait és azok piacait.

A Győr–Moson–Sopron megyei területfejlesztési koncepció ismeretében DARABOS F.(1996) célirányosan elemzi a Sokoró térség idegenforgalmát, egyúttal figyelembe veszi a Győrrel való kapcsolódási lehetőségeket is. A Rábaköz és a Fertő mente kistérségeinek egymástól különálló idegenforgalmi elemzését a szerző 1997-ben végzi el.

A területfejlesztési régiók kialakítására, az 1996-ban íródott területfejlesztési törvény tesz javaslatot, ettől kezdve indul fejlődésnek a Tourinform Irodák hálózata.

A városi idegenforgalmi fejlesztési program kiegészítéseként az Adottságok, fejlesztési irányok Győr és vonzáskörzete turizmusában című munkájában (DARABOS F.1997) 1997-től egészen 1989 ig követi nyomon a város és környéke idegenforgalmi fejlődését. Értekezésében a vonzerőleltár adatbázisa alapján hangsúlyt fektet a helyi termékfejlesztés konkrét lehetőségeire és a térségi kapcsolatok kialakítására.

A Nyugat–Dunántúl idegenforgalmi elemzése során (SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI I.1997) faktoranalízis segítségével kistérségenként vizsgálja a turizmus jelentőségét. Újszerű, regionális szemléletű tipizálásának alapja a szálláshelyek, vendégéjszakák, valamint turisztikai vállalkozások részletes értékelése. A szakanyagban megállapítást nyer, hogy a Győri kistérség a kedvező turisztikai ellátottságú területek közé tartozik.

UNK J.(1998) már a megyei területfejlesztési koncepciók ismeretében vizsgálja a régió sajátosságait. Megállapítja, hogy a térszerveződések két alapeleme a nagy kiterjedésű agglomeráció (ide tartozik, pl.: Győr, Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Lenti) és az

önszerveződő kistérségi társulás, településszövetség (ide tartozik, pl. a Rábatorok Térségfejlesztési Társulás, vagy a Szigetközi Önkormányzatok Szövetsége). Véleménye szerint tehát a regionális struktúrában a települési szintről nem szabad megfeledkezni.

2001-re elkészül a Nyugat–Dunántúl regionális marketingstratégiája és regionális idegenforgalmi koncepciója.

DARABOS F.(2000) Osztrák célcsoportok beutaztatásán alapuló turizmusstratégia győri példa alapján című munkájában a határ menti idegenforgalmi együttműködés alapelveit és az Ausztriából történő beutaztató tevékenység módozatait foglalja össze a megyeszékhely turizmusának fejlesztésével összefüggésben. A szerző a meglévő adottságokból kiindulva tesz javaslatot a fejlesztési lehetőségekre. Az anyag nem terjed ki a regionális összefüggések elemzésére.

III. CÉLKITŰZÉS

Disszertációmban a nemzetközi, országos, regionális trendekből, a fejlesztési dokumentumok vizsgálatából kiindulva azokat a helyi, térségi fejlesztéseket elemzem, amelyek elengedhetetlenül szükségesek Győr és idegenforgalmi hatókörzete turisztikai célponttá válásához.

Kutatási munkám eredményeként az alábbi sarkalatos kérdésekre keresem a választ:

1.A város idegenforgalmi célponttá válásához elengedhetetlen a kiemelt termékek kijelölése és fejlesztése, a térségi hálózatok kiterjesztése. A dolgozatban meghatározom azokat a piaci, non profit, közigazgatási szereplőket melyek regionális szintű, helyi PR kapcsolatai, információs hálózatai alapfeltételét jelentik a térségi turizmusfejlesztésnek.

2.A Nyugat- dunántúli Régió kiemelkedő vonzerői, idegenforgalmi centrumok kijelölése.

3.A régiócentrumok vendégforgalmi-kapacitásadatainak, a keresleti trendeknek, valamint a fajlagos adatoknak az összevetése. A konkurenciaelemzések miként támasztják alá a jelenleg egyoldalú gazdasági szerkezettel rendelkező város gazdasági diverzifikálásának szükségességét?

4.Győr, és a várossal határos tájegységek idegenforgalmi adottságai, általános fejlesztési lehetőségei.

5.Győr idegenforgalmi trendjeinek vizsgálata.

6.Győr exkluzív termékpalettájában egyediségük alapján melyek lehetnek a kínálati mix zászlóshajói?

7.A helyi, térségi kis- és középvállalkozók, szakmai szövetségek, önkormányzatok fejlesztési elképzeléseinek a felmérése.

8.Győr szűkebb és tágabb idegenforgalmi gyűrűjének meghatározása.

9.A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió turizmusához Győr és térsége mely kínálati tényezőkkel kapcsolódhat eredményesen, mik az értékesítés lehetőségei ?

10. A fejlesztési dokumentumok ismeretében a kutatás által alátámasztott térségi beruházások és források meghatározása.

IV. A TURIZMUS NEMZETKÖZI ÉS HAZAI FEJLŐDÉSÉNEK FOLYAMATA, REGIONALITÁS A NYUGAT-DUNÁNTÚLON. (ELMÉLETI ALAPVETÉS)

1. A turizmus nemzetközi és hazai fejlődése

A WTO adatai szerint mára az unió országaiban összesen 9 millió ember, azaz a foglalkoztatottak mintegy 6 %-a dolgozik az idegenforgalomban. Az EU megtermelt GDP-jének 5 %-a, a turizmusból származik, amely ezzel együtt a szolgáltatások exportjának 30 %-át biztosítja. A turisták legkeresettebb célpontjai közül 12 az unió országaiban található, e tagországoké világviszonylatban a határátlépések 40 %-a és az idegenforgalomból származó bevételek 42 %-a. Az európai idegenforgalomban dolgozó cégek többsége kevesebb, mint 10 embert foglalkoztat. A következő 10 évben a kis és középvállalkozások további erősödése prognosztizálható, hiszen eddigre a munkaerő 9 %-a lesz az ágazat alkalmazottja. A növekedésben nagy szerepet játszik, hogy az Európai Bizottság az 1980-as években a döntéshozó szervekkel és az érdekegyeztetésben fontos intézményekkel egyetemben felismerte a turizmus szerepének fontosságát a gazdaság fejlesztésében. Az Európai Uniónak – az ott is lappangó érdekellentétek miatt – a fenti trendek ellenére egyelőre csak alakulóban van saját turizmuspolitikája, azonban már megfigyelhető, hogy a pályázatokba integrált idegenforgalmi fejlesztések alapkövetelménye, hogy azok illeszkedjenek a megfelelő ágazati regionális tervekhez. Összességében megállapítható tehát, hogy uniós szinten a turizmus jelen van, helyet követel magának, és egyre növekvő súllyal szerepel a komplex, és önálló projekteken. 1994. és 1999. között, pl. mintegy 7,3 milliárd €-t fordítottak turizmusra a strukturális alapokból.

A Gazdasági Minisztérium jelentése alapján a turizmus a hazai GDP 10 %-át adja, annak ellenére, hogy egyelőre nem rendelkezik önálló miniszteriális irányítással, tehát máig nem érte el az elvárt szintű képviseletet. A munkaerő-piaci helyzetet vizsgálva megállapítható, hogy az idegenforgalom jótékony hatást fejt ki a munkanélküliségre, hiszen mintegy 300 ezer ember számára kínál tartós munkalehetőséget. Az ágazat növekedési dinamikája kétszerese a teljes magyar gazdaságnak, a fizetési mérleg deficitjét pedig jelentős mértékben fedezi.

A nemzetközi turizmusból származó egyenleg 1995. januárjában 49 millió € volt. 2000 januárjára ez az érték 108 millió €-ra emelkedett. A Magyarországra érkező külföldiek száma 1960-2000-ig 525 ezer főről 28 millió 803 ezer főre nőtt. A szolgáltatások színvonala azonban még nem éri el

Európa élmezőnyét, ezért fejlesztésre szorul. Ausztriával összevetve például megállapítható, hogy nyugati szomszédunknál egy látogatóra 750 USD költség jut, míg nálunk ez az érték mindössze a 150 dollárt éri el.

A WTTC legfrissebb becslése alapján hazánk nemzetközi turisztikai bevételei várhatóan 1999-2010-ig 3,3 millió USD-ről 7,7 millió USD-re emelkednek. A fent nevezett időszakban a GDP-hez való hozzájárulás tovább növekszik 10,6%-ról 12,1%-ra. A jövőbeli regionális szintű gondolkodást és konkrét cselekvési programot támasztja alá, hogy a WTO becslése szerint a Közép-kelet-európai Régióra éves szinten 4,5%-os növekedési ütem várható. 2020-ra, amennyiben az ehhez szükséges színvonalas termékkínálat kiépül, és az megfelelő reklámmal is párosul a fenti térség az első számú célterület lesz Európában. A prognózis szerint 10 év múlva 20 millióan, két évtized múlva 24 millióan látogatnak el majd Magyarországra. A népszerű európai városokban a turistaáradat várhatóan fokozatosan elviselhetetlenné duzzad. A készülő középtávú turizmusfejlesztési program előirányzata szerint a turizmus devizabevétele 1999. és 2007. között 3,4 Mrd USD-ről 7 mrd USD-re növekszik. Az ágazatban foglalkoztatottak száma pedig 300 ezer főről 400 ezer főre emelkedik.

A tartózkodási idő utáni idegenforgalmi adóbevétel megoszlását megyei bontásban elemezve megállapítható, hogy a nyugat-dunántúli megyék az országos lista első felében találhatóak. Zala megye 1998-as adatok alapján 302 millió Ft-tal a harmadik helyen állt csak Budapest és Somogy megye előzte meg. Vas megye 99 millió Ft-tal a negyedik, majd Győr-Moson-Sopron megye következett 56 millió Ft-tal. A fenti adatok a gyógyturizmus, illetve a Balaton által gerjesztett üdülőturizmus jelentőségére utalnak. A Nyugat-Dunántúl megyéi tehát országos szinten kimagasló forgalmat bonyolítanak le, hiszen helyzeti előnyük folytán nyitottak az innováció befogadására és határátkelőkkel közvetlen kaput nyitnak a nyugat-keleti turistaáramlási tengelyen haladó turistaforgalomnak. A további előrelépéshez tehát kedvezőek a feltételek, azonban ehhez ágazati kapcsolatokra és az országos területfejlesztési programokhoz illeszkedő helyi, regionális szintű termékfejlesztésre van szükség.

2. A regionalizmus jelentősége

Európa nyugati felében mindennemű fejlesztési programozás logikája a partnerség elvére épül. A régiók mint területi középszintek általános megerősödését segítették az európai közigazgatási reformfolyamatok, megalapozták a civil mozgalmak erősödő önrendelkezési igényei, illetve alátámasztották a gazdasági, üzleti érdektörékvések. Az Európai Gazdasági Közösségben egyre inkább növekedett a közös összehangolt regionális politika szerepe. A felülről érkező utasításokon alapuló fejlesztések helyett a saját térségi fejlesztési koncepciók határozták meg az

innováció kereteit. A fejlődés motorja a Kelet–Franciaországtól, Észak–Olaszországon, Svájcra és Dél–Németországon át Ausztriáig húzódó kis- és középvállalkozói szolgáltató hálózat lett. Mindez jelzi a terciér szektor, a turizmus fokozatos térnyerését Európa gazdaságában.

A nyugat-európai területfejlesztési gyakorlatban közel egy évtized kellett ahhoz, hogy az egyes régiók partnerségi formái a megfelelő tapasztalatok birtokában a fenti innováció alapjaként kialakuljanak. Az uniós csatlakozás előtt álló Magyarország számára egyaránt ez lehet a követendő példa. Hazánk speciális közigazgatási szerkezete, tradíciói folytán eltér az európai mintáktól, ezért napjaink feladata a piaci igényeknek megfelelő, kellő teljesítőképességű, a befektetők számára vonzóbb, versenyképes területi egységek kialakítása. Hosszú és rögös út előtt állunk tehát, amelyen az egyik legfontosabb kihívás a regionalizálódási folyamat kiteljesítése. Mivel meghatározó jelentőségű alapelv a decentralizáció, így a jövőben várhatóan felértékelődnek a regionális programokba illeszkedő helyi irányítású fejlesztések. Az érdekérvényesítésben, a projektek viteléhez fontos apparátus biztosítása terén a települési önkormányzatokra óriási felelősség hárul. Az újonnan felállított regionális területfejlesztési ügynökségek egyelőre azonban sokkal inkább a fejlesztési támogatások megszerzésében, mint a források egyesítésében érdekelt partnerekkel találják magukat szemben. A szereplőknek fel kell ismerni tehát, hogy a menedzsment, a termékfejlesztés, a marketing, a kutatásfejlesztés javítása érdekében kölcsönös érdekeltségen alapuló kooperációval előbbre juthatnak.

3. A területfejlesztés és a turizmus összefüggései

A területfejlesztés és a turizmus egymást feltételező, kiegészítő fogalmak, így az egyes helyi idegenforgalmi kooperációk kialakításához alapvető az ismeretük. A területfejlesztés célja a 1996 / XXI. sz. törvény alapján a szociális piacgazdaság kiépítése, a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, az innováció elterjedésének segítése, a társadalmi, gazdasági, környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása.

A területfejlesztés feladata az elmaradott térségek fejlesztése, a gazdasági szerkezet megújítása, az innováció feltételeinek javítása, a kiemelt térségek fejlődésének elősegítése, a vállalkozói környezet kialakítása.

A turizmus magában foglalja a személyek lakó és munkahelyen kívüli minden szabad helyváltoztatását, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat. A rendszerszemléletű, globális megközelítés során a turizmus integrálódik a nemzetgazdaság társadalmi, politikai, kulturális életébe e közben kölcsönös függés alakul ki az egyes ágazatok

között. A turizmus fejlesztésénél figyelembe kell venni a társadalmi tényezőket és célszerű azokat a pénzügyi hatások elébe helyezni. Az egészséges szemlélet engedi, hogy a turizmus teljes jogú ágazatként tagoldjon az országos, regionális, helyi társadalmi, gazdasági fejlesztési célokba, írja LENGYEL M. (1994).

3.1. A területfejlesztés és a turizmus országos, regionális, megyei szintű irányelveinek értékelése

A területfejlesztés globális céljai összefüggenek az idegenforgalom hatékony fejlesztésének ügyével, a fenntarthatóság feltételeinek megteremtésével, az innováció elterjedésének segítségével, a társadalmi, gazdasági környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakításával. Az országos, regionális, megyei dokumentumok elemzése a térségi szemléletű fejlesztési lehetőségek alátámasztását szolgálják. Az egyes dokumentumok optimális esetben láncszerűen épülnek egymáshoz, és az értékeléssel kiegészülve meghatározzák a jövőbeli innováció kereteit.

Az Országos területfejlesztési koncepció a Nyugat-dunántúli Régióra kivetítve megállapítja, hogy a régió idegenforgalmi potenciálja jelentős. Az ország 16 kiemelt gyógyhelye közül 5 található a statisztikai régióban, ezek Balf, Bük, Hévíz, Sárvár és Zalakaros. A koncepció turizmusra megfogalmazott célkitűzései a minőségi turizmus fejlesztése, valamint az általános és idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztése. A kutatás tárgyát képező Nyugat-dunántúli Régió területén a Sopron-Kőszeghegyljai Üdülőkörzet kap prioritást. A koncepció a kiemelt gyógyfürdők és elmaradott térségek fejlesztése mellett nem tesz említést az idegenforgalmi centrumok gazdasági funkcióinak bővítésére.

A regionális szintű területfejlesztési dokumentumok a napjainkban épülő idegenforgalmi régiók kialakítását is megalapozó szakanyagok, ezért alapvető jelentőségű az ismeretük.

Magyarország nyugati határ menti régiójának 1998-ban készült komplex területfejlesztési koncepciójában megfogalmazott, regionális és ágazati szintű turisztikai programjavaslatok közül meghatározó irányelv a fejlesztési programok elkészítése, és a marketing hálózatok fejlesztése. Fontos továbbá a szálláskapacitás bővítése, valamint a kistérségi kapcsolatok ápolása. A koncepció hosszútávon hangsúlyozza a termálágazat fejlesztését, a mennyiségi fejlesztéseket a minőségek elé sorolja. A területfejlesztési célkitűzésekben azonban, már önálló alprogramként jelentkezik a

gyógy-idegenforgalmi központok feltételeinek javítása. A szakanyag fontosnak ítéli a városi agglomerációk és kistérségek, mint területfejlesztési alaptípusok kapcsolatát.

A régió 2000-ben íródott területfejlesztési programja a vállalkozás és technológiai innováció fejlesztése című 2. prioritás részeként emeli ki a turisztikai vonzerők fejlesztését, az életminőség javítása 4. prioritás részeként pedig a kulturális örökség, és az épített környezet védelmére helyezi a hangsúlyt. A szakanyag a turizmusfejlesztést a termálfejlesztésre alapozza, az elmaradott térségek központjában lévő városokban végrehajtandó városfejlesztési program keretében. Alátámasztja továbbá az egyes központok térségi integrációban betöltött húzószerepét. A vidéki turizmus fejlesztése alprogramként jelenik meg. A területfejlesztési program külön foglalkozik a határon átnyúló, és a régiók közötti együttműködésekkel, melyekre az idegenforgalmi ágazat is építhet.

A megyei szintű területfejlesztési dokumentumok kulcsfontosságú szerepet kapnak a koordinált térségi kínálat kialakításában, a főbb irányelvek meghatározásában.

Győr–Moson–Sopron megye 1996-ban íródott területfejlesztési koncepciójában a turizmus a gazdasági szerkezet és környezet fejlesztése című 2. sz. prioritáson belül szerepel. A koncepció általános kereteket fogalmaz meg a turizmus számára, melyek között a komplex kínálat kialakítása, a kulturális programok koordinációja, a marketing fejlesztése és az infrastruktúra javítása a legfontosabbak.

Győr–Moson–Sopron megye területfejlesztési programja 2000-ben készült el, az anyagban a stratégiai programok között 2. prioritásként szerepel a gazdasági bázis innovációs környezetének fejlesztése. Az ide vonatkozó intézkedések között a kínálat bővítése, a falusi és ökoturizmus fejlesztése kiemelt. A termálturizmus a programban nem jelentkezik lényeges ágazatként, viszont megállapítható, hogy az a kínálatot színesítő termékfejlesztéshez kapcsolható. A szakanyag 4. prioritásként említi a határmenti együttműködést a Győr–Bécs–Pozsony potenciális Eurégióban, valamint a Kisalföld és a Csallóköz területén.

Vas megye 1997-ben készült területfejlesztési koncepciója sokoldalú, igényes és a mainál nagyobb méretű turizmust tart szükségesnek. Kiemeli a kapcsolódási lehetőséget a Győr–Bécs–Pozsony potenciális eurorégióhoz és Burgenlandhoz. A koncepció az egyes kistérségek profilját hangsúlyozva tesz javaslatot a turizmus fejlesztési lehetőségeire, különös tekintettel a termálturizmusra. A szakanyag fontos, az idegenforgalmi régió építése, és Győr turizmusa szempontjából egyaránt kedvező kapcsolódási pontként jelöli meg a víziturizmust és a kerékpáros turizmust.

Vas megye 2000-ben íródott területfejlesztési programjának a gazdaság versenyképességének erősítésén belüli 2/c stratégiai alprogramja tartalmazza a turizmusfejlesztést.

Kiemelten kezelt a gyógyturizmus és a vidéki turizmus fellendítése. Utóbbin belül szerepel a szervezett túrák, versenyek kialakítása a Rába folyón. A 3. meghatározó operatív program az idegenforgalmi termékfejlesztés (pl. kulturális programok Szombathelyen) és a marketing. A külső kapcsolatrendszer erősítése a 3/c. stratégiai alprogramon belül tartalmazza a komplementer szerep hangsúlyozását a Győr–Bécs–Pozsony Eurégióval összefüggésben.

Zala megye 1998-ban készült területfejlesztési stratégiájában a prioritások között a gazdasági szempontból és az adottságok tekintetében kevésbé jelentős gasztronómiai, bor- illetve kulturális turizmus egyaránt megelőzi a gyógy-idegenforgalmat és a wellnesst.

A stratégiai program Győr–Moson–Sopron megyéhez hasonlóan a megyei turisztikai kínálat egységesítését, és az arculat kialakítását tartja fontosnak.

A területfejlesztés országos, regionális, megyei szintű dokumentumai összefoglalóan prioritásként kezelik a turizmust mint a jövő gazdasági ágazatát. A dokumentumok lefektetik azokat az általános kereteket, amik segítik az elmaradott térségek felzárkózását, ugyanakkor a térségi kapcsolatok és a komplex kínálat kialakítását is. Kisebb, nagyobb hangsúllyal minden dokumentum megteremti a termálturizmus térségi fejlesztési lehetőségeit.

A turizmus mint gazdasági ágazat fejlesztése szintén egymással összefüggő fejlesztési szakanyagokból építkezik. A koncepciók kiegészülnek a termékek értékesítésével foglalkozó- ezért az ágazat szempontjából kardinális jelentőségű-marketingtervekkel.

A turizmusfejlesztés országos szintű alapdokumentuma a Nemzeti fejlesztési terv részeként készülő hosszú távú turizmusfejlesztési stratégia, 2000-2006-ig terjedő turizmusfejlesztési program és a 2002-ig terjedő rövid távú cselekvési terv. A turizmus stratégiában kiemelt helyen szerepel a gyógyturizmus fejlesztési programjának kidolgozása. A dokumentum azért is kardinális jelentőségű, mert elfogadását követően kerülhet sor a turizmus törvény tárgyalására, amelyre eddig a hazai idegenforgalom történetében nem volt példa.

A turizmusfejlesztési program keretében fontos továbbá a regionális marketing erősítése, a szolgáltatási kínálat szélesítése és a kínálati hálózatok regionális kialakítása.

A Magyar Turizmus Rt. országos jelentőségű marketing szervünk, amely hazánk turisztikai házigazdájaként, versenysemleges módon segíti a kínálat piacra jutását, illetve katalizátor szerepet tölt be a fogyasztók és a kínálat között. Az MT Rt. nevéhez fűződik a másik meghatározó országos jelentőségű alapdokumentum a 2001-2005-ig terjedő időszakra vonatkozó Középtávú turisztikai

marketing stratégia. A Magyar Turizmus Rt. 2000. évi marketingstratégiája szerint az egyes években az alábbi húzótermékek fejlesztésére fektetik a hangsúlyt:

- 2000.: kampányterméke, a kulturális és örökségturizmus
- 2001.: kampányterméke, az aktív turizmus (aktív szabadidő eltöltés)
- 2002.: kampányterméke, a kongresszusi turizmus
- 2003.: kampányterméke, a gyógyturizmus
- 2004.: kampányterméke, a gasztronómiai illetve borturizmus

A Nyugat-dunántúli Régió 2001-ben készült turisztikai koncepciója és fejlesztési programja pontosan megnevezi a régióhoz nem tartozó balatoni és Balaton menti településeket. A hiánypótló jelentőségű szakanyag az országos fejlesztési elképzeléseket figyelembe véve, térségi szemlélettel tesz javaslatot a főbb idegenforgalmi beruházásokra, közülük kiemelten a gyógyturizmusra. Az utóbbi ágazat fejlesztési lehetőségeivel a régió termálvízkincsének komplex hasznosítási programja foglalkozik részletesen. A koncepció vonzerőleltárából hiányoznak pl. a Rábaköz kastélyai, illetve a szakanyag a kastélyokat együtt sorolja fel az egyéb műemlékekkel. A helyzetfeltáró részben számos, már a nevében is nemzetközi jelentőségű városi kulturális esemény (Győri nyár, Tavaszi fesztivál) csak országos minősítést kap. A vizitorturizmus fejlesztésével összefüggő intézkedéseknél a földrajzi lehatárolás nem terjed ki pl. a folyók városára, Győrre. A koncepció az ökoturizmus komplex lehatárolása helyett, csak a már meglévő natúrparkokkal foglalkozik. Célszerű kiegészíteni a koncepciót a nemzetközi, határ menti kapcsolatokkal, ezekre ugyanis csak a kulturális programok koordinációja, és a határátkelők fejlesztése kapcsán érintőlegesen tér ki a szakanyag. Egy sor intézkedés, így a Tourinform Irodák határ menti információs hálózatának kialakítása, a termékek összekapcsolását segítő koncepciók kidolgozása a már meglévő adottságok alapján megtehető lenne. Ezt a felvetést támasztják alá a regionális, megyei területfejlesztési dokumentumok is.

A regionális marketing igazgatóságok felállítása lehetővé tette évről évre újra készülő marketingfejlesztési dokumentumok összeállítását. A Nyugat–Dunántúl 2001. évi marketingterve szerint a kiemelt terméktípusok a régióban a gyógyturizmus, az aktív turizmus, a kulturális és örökségturizmus, valamint a gasztronómiai turizmus.

Megyei szinten egyelőre még nem elég stabil a turizmus szervezeti rendszere, viszont a termékfejlesztés fellendülő időszakában egyre növekvő igény mutatkozik a térségi koordináció ellátására.

Győr-Moson-Sopron megyében, összehangoló szervként alakult egy idegenforgalmi

egyeztető fórum (MIDEF), amely azonban a Megyei Kereskedelmi és Iparkamara titkári funkcióinak a megyei önkormányzathoz történő átadását követően, tevékenységét tekintve háttérbe szorult. A Megyei Önkormányzatnál egy fő idegenforgalmi referens látja el a szakmai koordinációval járó feladatokat. Napjainkban zajlik a Győr–Moson–Sopron megyei turizmusfejlesztési stratégia és program kidolgozása, mellyel párhuzamosan a MIDEF működése is kezd fokozatosan hatékonyabbá válni.

Vas megye 1997. évi turizmusfejlesztési koncepciójában a megye turisztikai erősségei között a határ mentiség, tranzitforgalom, termálvízkincs, klimatikus, táji, felszíni domborzati viszonyok, sajátos építészeti, életmód és hagyományrendszer, megőrzött természet, valamint egyéb attraktivitások szerepelnek. Az Új termális és fürdőfejlesztési koncepció öt működő fürdő fejlesztését javasolja, azok pontos, karakterisztikus piaci pozicionálásával (Sárvár, Bük, Mesteri, Borgáta, Szentgotthárd). A szakanyag erősségként említi a tranzitforgalmat, ami meglátásom szerint Győr–Moson–Sopron megyében legalább ilyen jelentős, azonban ott nem kapott prioritást. A megye erősségei közül kevésbé hangsúlyos a kulturális kínálat, ezzel ellentétben a regionális koncepció nemzetközi jelentőségű rendezvényeket említ.

Zala megye 1997-ben készült turizmusfejlesztési koncepciója a megye erősségei alapján az alábbi fejlesztési rangsort állította fel:

- Termál- és gyógyturizmus, rekreáció
- A zalai Balaton turizmusa
- Hobbiturizmus (vitorlázás, szörf, tenisz, vadászat, természetjárás, lovas turizmus, szabadidő - turizmus, természet megfigyelés).

Az egyéb célok között szerepel a Balaton fesztivál, a Millennium, valamint Zala megye termékcsoomagjainak kialakítása. A koncepció a megye legfontosabb vonzerejeként a termál és gyógyturizmust jelöli meg. A szakanyag nincs teljes összhangban a megyei területfejlesztési elképzelésekkel, mert elsődleges prioritásként jelöli meg a termálfejlesztést. A területfejlesztési dokumentumban 1. helyen szereplő kulturális-, bor- és gasztronómiai turizmus helyett pedig a Balaton turizmusa (nem az idegenforgalmi régió része) és a hobbiturizmus kap hangsúlyt. Új elemként jelenik meg az adottságoknak megfelelően a hobbiturizmuson belül a vadászat.

A turizmus országos, regionális, és megyei szintű dokumentumai között egyelőre kisebb összhang tapasztalható a területfejlesztésiekhez képest. A szervezeti rendszer még nem elég stabil, viszont erősödő igény jelentkezik annak fokozatos aktivizálására. Az egyes idegenforgalmi koncepciók közül csak a regionális szintűhöz párosul program. A regionális koncepció időrendben a Győr-

Moson–Sopron megyei elé került, ezért nem tudja integrálni a 3 megye idegenforgalmát és kis hangsúlyt fektet a térségi, határ menti, régióközi kapcsolatokra.

3.2. Győr és szűkebb hatókörzete területfejlesztési, idegenforgalmi irányelveinek értékelése

A regionális, megyei fejlesztési dokumentumok mellett a várost övező kistérségek, és a városok fejlesztési irányelvei alapvetően meghatározzák egy-egy térség kooperációs lehetőségeit, ezért áttekintésük szintén indokolt. A Győr szűkebb idegenforgalmi hatókörzetébe tartozó településszövetségek területfejlesztési, illetve már meg lévő idegenforgalmi koncepciói így szintén sarokdokumentumai a térségi szemléletű fejlesztéseknek.

Rábatorok Településeinek Térségfejlesztési Társulása 1995-ben készítette el a kistérség területfejlesztési koncepcióját. A 3.4. fejezet a turizmus helyi fejlesztési lehetőségeit foglalja össze. A szakanyag –tekintettel a kimagasló jelentőségű vonzerők hiányára– a földrajzi fekvés kihasználásában, a települések idegenforgalmi rendszerének létrehozásában, és a tágabb térségbe való integrációban látja az előre lépés lehetőségét. Különösen fontos, hogy a koncepció kiemeli a Győrrel való kapcsolattartás szükségességét. A partnertérségek között a Rábaköz, a Sokoróidomság és a Szigetköz mint szomszédos tájegységek nem szerepelnek. A települések vonzerőinek értékelése azonban utal a természeti tényezők által alátámasztott együttműködés lehetőségére. Az általános fejlesztési elképzelések a bányatavak idegenforgalmi hasznosítását, szabadidőközpontok létesítését célozzák meg. A kiemelt ágazatok a víziturizmus, horgászat, kerékpáros turizmus és a lovas turizmus.

Az Alsó–szigetközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulásának Területfejlesztési Koncepciója 2000-ben készült el. A koncepció a marketing mellett az ökoturizmushoz köthetően a vízi,- kerékpáros,- lovas,- horgászturizmus, valamint a rekreációs funkciók fejlesztését emeli ki programként a vidéki turizmus című C prioritáson belül. A koncepció fontos feladatnak nevezi a partnerség kialakítását a csallóközi települések mellett a megyeszékhellyel. A térség Győr rekreációs övezete, ahol indokolt az idegenforgalmi centrum és Vének közötti kishajóforgalom alapfeltételeinek a kialakítása. A terület jelentős infrastrukturális erőssége a Győr és Hédervár között kiépített szigetközi kerékpárútszakasz. A szakanyag pozitívuma, hogy tudatosan keresi az idegenforgalmi kapcsolatok kialakítását Győrrel.

A Bakonyér Térségfejlesztési Társulás 2001-ben íródott térségfejlesztési koncepciója 1.2 programja tartalmazza a térségi turizmus fejlesztését. Az alprogramok között kiemelt a marketing mellett a kerékpáros-, lovas-, horgászturizmus fejlesztése. A kistérség felismerte összekötő szerepét

a Szigetköz és a Sokorói-dombság között. Az infratruktúra fejlesztése című 2.1 prioritáson belül szerepel a péri reptér fejlesztése, és a kerékpárút-csatlakozás kialakítása a szigetköz irányába.

A szakanyag egyúttal operatív programot is tartalmaz melyben megnevezi a főbb illeszkedési pontokat a megye útvonalaihoz. Győr a szentiváni városrészen keresztül kapcsolódik a Gönyü-Nagyszentjános kerékpáros útvonalhoz. A program a szentiváni pihenőpark létesítésén kívül egyéb győri vonatkozást nem említ.

A Pannonhalma-Sokoró kistérség 2001 évi komplex térségfejlesztési koncepciója a turizmus integrált fejlesztését fekteti írásba. A turizmus alprogram kiter a Győr-veszprémi vasútvonal, kerékpárúthálózat, valamint a Győr-Pér reptér fejlesztésére. A koncepció az irányelvek között csak érintőlegesen tárgyalja Pannonhalma turizmusát és a borturizmusban rejlő lehetőségeket. A sokorói térség centrumának fejlesztése kapcsán, a világörökség egyedi hasznosításával külön tanulmány foglalkozik.

A Győrt övező kistérségek területfejlesztési dokumentumai kivétel nélkül figyelembe veszik a megyeszékhely közelségét és az idegenforgalmi kooperációk kialakításának lehetőségeit. A koncepciók alátámasztják egy Győrt övező speciális infrastrukturális elemekből és kifejlesztendő termékekből álló idegenforgalmi gyűrű létrehozását.

A Rábcatorok településeinek idegenforgalmi koncepciója 1997-ben készült el, és térségi szemlélettel íródott. Az anyag hangsúlyozza a Győrrel való kooperációt, különös tekintettel a közös programok kialakítására. A megjelölt főbb fejlesztési irányok a korridorturizmus, víziturizmus, kerékpáros turizmus, falusi turizmus, sportturizmus és a zenei turizmus.

Az Alsó-szigetközi turizmusfejlesztési koncepció és marketingprogram 2001-ben készült el. A szakanyag a területfejlesztési koncepcióra építve nevezi meg az ökoturizmust, a kerékpáros-, horgász, és víziturizmust kiemelt ágazatokként. A koncepció konkrét javaslatot tesz kerékpáros körútvonal létrehozására Ásványráró, Vének és Győr-Bácsa között. A horgászturizmus szempontjából Győr közelsége pozitív hatásként jelentkezik. A yachtforgalom számára a koncepció Ásványráró mellett Győrben javasolja a kikötési feltételek javítását. Az elképzelés szerint a megyeszékhely egyúttal a kajak-kenuforgalom fontos fogadó bázisa. A marketingprogram Győrt, adottságai alapján a Szigetköz alsó kapujának nevezi.

A Bakonyér térség, és a Sokorói településszövetség idegenforgalmi koncepciói a disszertáció írásáig még nem készültek el, azonban megrendelésük tervbe van véve.

A meglévő kistérségi idegenforgalmi koncepciók tovább mélyítik a város és vidéke idegenforgalmi kapcsolatait. Első sorban az Alsó-Szigetköz térsége tesz konkrét javaslatot a kerékpáros turizmus,

víziturizmus, marketing terén a hatékony együttműködésre. A megvalósításhoz szükséges szervezeti rendszerek azonban nem elég erősek, és hiányoznak az átütő erejű már megvalósult, vagy tervbe vett projektek.

Helyi szinten a győri önkormányzat példáján keresztül mutatom be az ágazatok szervezeti felépítését, fejlesztési koncepcióra és a további feladatokra a későbbiek során térek ki. A területfejlesztést a Településfejlesztési Bizottság képviseli, mely számos esetben összevont ülést tart az Idegenforgalmi Bizottsággal. A városi önkormányzat jelenleg a Településfejlesztési Bizottsági elnöke személyében képviselteti magát a Regionális Területfejlesztési Tanácsban.

A turizmus jelenleg helyettes alpolgármesteri szinten koordinált, az operatív feladatokat egy fő idegenforgalmi referens látja el. A megyeszékhely legfőbb döntéshozatali szerve a közgyűlés alatt álló Idegenforgalmi Bizottság, melynek tagjai képviselők és úgynevezett külsős gyakorlati szakemberek. A Bizottság és a Közgyűlés által elfogadott idegenforgalmi fejlesztési program a marketinget, a tájékoztatási rendszer kiépítését, a gyógyturizmust, a konferenciaturizmust, a kerékpáros turizmust és a térségi kapcsolatok ápolását tekinti prioritásnak. A helyi vállalkozások által befizetett idegenforgalmi adó felosztásáról a bizottság foglal állást, illetve dönt. Helyi rendelet alapján ez az összeg csak turisztikai célokra forgatható vissza. A marketingfeladatokat a Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány által működtetett Tourinform Iroda látja el.

A területi szervezeti kapcsolatok tekintetében megállapítható, hogy az idegenforgalmi referens tagja az újjászerveződő Megyei Jogú Városok Szövetsége idegenforgalmi munkacsoportjának.

A RIB-ben városunk képviselet nélkül maradt, viszont a marketing igazgatóság tevékenységéről a referens, írásos beszámolót kap utólagos véleményezésre. A Marketing Igazgatóság a RIB elnöke által meghatározott elképzelésekről a Tourinform Irodával előzetesen egyeztet (pl. vásári megjelenés, kiállításokon való részvétel tekintetében).

A Tourinform Iroda és a Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány a helyi profitorientált szférával, valamint helyi – térségi szakmai szervezetekkel egyaránt közvetlen kapcsolatot tart.

4. Új régiók születése Magyarországon

Hazánkban a területfejlesztésről és területrendezésről szóló XXI. Törvény (módosítva 1999. évi XCII. Törvény) 1996-ban született meg, és sarokdokumentuma lett a régiók kialakításának és megújított területfejlesztési politika intézményesülésének. Az 1998-ban elfogadott Országos területfejlesztési koncepció már külön fejezetet szentel az egyes ágazatok között a turizmusnak. A

parlament a koncepciót elfogadó 35/1998.(III.20) Ogy.sz. határozattal 7 tervezési-statisztikai régió létrehozásáról döntött. A határozat szerint a következő tervezési, statisztikai régiókra kell kialakítani a régiók statisztikai megfigyelési rendszerét:

Közép–Dunántúl:	Fejér megye, Komárom–Esztergom megye, Veszprém megye,
Dél–Dunántúl:	Baranya megye, Somogy megye, Tolna megye,
Nyugat–Dunántúl:	Győr–Moson–Sopron megye, Vas megye, Zala megye,
Közép–Magyarország:	Budapest, Pest megye
Észak–Magyarország:	Heves megye, Nógrád megye, Borsod–Abaúj–Zemplén megye
Észak–Alföld:	Jász–Nagykun–Szolnok megye, Szabolcs–Szatmár–Bereg megye, Hajdú–Bihar megye.
Dél–Alföld:	Bács–Kiskun megye, Békés megye, Csongrád megye

A modern területfejlesztési törekvésekkel összhangban az 1007/1998.(I.23.) számú kormányhatározat alapján 1998-ban került sor az idegenforgalmi régiók és a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok mint döntéshozó testületek létrehozására (későbbiekben RIB). A RIB tehát a kormány által létre hozott társadalmi testület, amelyet a Gazdasági Miniszter saját jogköréből döntési kompetenciákkal is felruházott. A 28/98. (V.13) IKIM rendelet az alábbiakban határozza meg az idegenforgalmi régiókat és illetékességi területüket.

Nyugat–dunántúli RIB:	Győr–Moson–Sopron megye, Vas megye, Zala megye, ezen belül Sopron–Kőszeghegyalja kiemelt üdülőkörzet. A Balatoni régióhoz tartozó települések kivételével.
Közép–dunántúli RIB:	Fejér megye, Komárom–Esztergom megye - Dunakanyar kiemelt üdülőkörzet településeinek kivételével, Veszprém megye, Balaton régióhoz tartozó települések kivételével.
Dél–alföldi RIB:	Bács–Kiskun megye, Békés megye, Csongrád megye

- Dél-dunántúli RIB:** Baranya megye, Somogy megye, Tolna megye, a Balaton régióhoz tartozó települések kivételével
- Budapest–középdunavidéki RIB:** Budapest, Pest megye, Komárom–Esztergom megye, Nógrád megye egy része
- Észak-magyarországi RIB:** Borsod–Abaúj–Zemplén megye, Heves megye – a Tisza tó kiemelt üdülőkörzethez - és Nógrád megye- a Dunakanyar kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével
- Észak-alföldi RIB:** Szabolcs–Szatmár–Bereg megye és Hajdú–Bihar megye, Jász–Nagykun–Szolnok megye Tisza tó kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével
- Balatoni RIB:** A kiemelt üdülőkörzet települései: Somogy megye, Veszprém megye, Zala megye egy része.
- Tisza–tavi RIB:** A kiemelt üdülőkörzet települései Borsod–Abaúj–Zemplén megye, Heves megye, Jász–Nagykun–Szolnok megye, Hajdú–Bihar megye egy része.

5. A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió turisztikai jelentősége

A Győr–Moson–Sopron, Vas és Zala megye által tagolt NUTS II. szintnek megfelelő területfejlesztési, tervezési és statisztikai régió területe 11. 182 négyzetkilométer, népessége 983 000 fő, népsűrűsége 87 fő / km². Az idegenforgalmi régió a fenténél valamivel kisebb területre koncentrálódik, mivel középső, tó menti települései a balatoni régió részét képezik.(1/a., 1/b.sz. ábra) Különös figyelmet kell fordítani ezért a régiók közötti együttműködésre és az érintett kistérségek területfejlesztési programozásának összehangolására.

A KSH adatai szerint a térség az országban lévő határállomások személyforgalmának mintegy felét bonyolítja. 1999-ben 52 millió személy utazott át itt, ezen belül 19 millió fő volt a Magyarországra érkező külföldiek száma. Ennek megfelelően megállapítható, hogy a régió földrajzi elhelyezkedése kedvező, az egyes települések közel fekszenek a nyugati piacokhoz. A fenti adottság viszont a

turisták relatív alacsony költségével párosul, ami pl. a gyógyászati szolgáltatást igénybe vevő vendégek esetében 12 417 Ft/napot jelent. A kereskedelmi szálláshelyek adatai alapján kimutatható, hogy a régiók között 1999-ben itt a második legmagasabb a vendégéjszakák száma (3 235 464 vendégéjszaka), hasonló a helyzet a vendégszám tekintetében. (874 598 db vendég). Mindkét kategóriában a Budapest-Közép-Dunavidék áll az első helyen (4890405 vendégéjszaka, 1928351 db vendég). A gyógyszállók férőhelyszáma, vendégéjszakáinak száma országos szinten, élen járó (2.082 férőhely és 483 463 vendégéjszaka, Budapest-Közép-Dunavidék : 1.768 férőhely, 320 140 vendégéjszaka) A régióban ezt a típusú szálláshelyet kimondottan turisták veszik igénybe.

Az átlagos tartózkodási idő 3,6 éjszaka, ami az országos átlagnál 0,5 éjszakával több.

A régiók között Budapest, Balaton és a hasonló adottságokkal rendelkező Észak-Magyarország tekinthető a legfőbb vetélytársnak. A legjelentősebb versenyelőnyt a gyógyvizek és a változatos természeti értékek jelentik.

A térség az unió jelenlegi keleti határvonalán keresztül érintkezik Burgenlanddal, Ausztria dinamikusan fejlődő tartományával közös eurégiót (West / Nyugat-Pannónia) is alkot. Itt található az ország nyugati kapuja, valamint a Bécs- Pozsony - Győr hármasság határ menti potenciális városrégió. Ez utóbbi egyúttal Középhelet Európa első számú tőkebefektetési központjának is tekinthető. A szolgáltatások fejlesztése, az innováció szempontjából sem mellékes a kedvező vállalkozói környezet feltételeinek jelenléte a területen.

A régió többi, hazánkkal szomszédos országa (Szlovákia, Szlovénia, Horvátország) –hasonlóan Magyarországhoz–egyelőre csak várományosa az uniós tagságnak. A határ menti települések között tradicionális nemzetiségi, kulturális, sport, turisztikai, műszaki infrastrukturális kapcsolódások működnek csupán. Elérkezett az ideje a kooperációk felújításának, tartalmi feltöltésének, élővé, a protokolláris szinten túlmutatóvá fejlesztésének.

A régió fontos jövőbeli feladata, adottságait kihasználva a dél kapujaként egyaránt helyet adni a Dél-Dunántúl felé tartó áramlatoknak.

Turisztikai szempontból az ország jelentős bázis települései helyezkednek el Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióban. A régió, így versenyképes vonzerőkkel rendelkezik a kultúra, építészet, természeti adottságok és a programok terén. A térség idegenforgalmára jellemző a régió marketingstratégiájában foglaltak szerint, hogy itt található az ország összes kereskedelmi szálláshelyeinek 15 %-a, és a vendégforgalomból is hasonlóan részesedik. A külföldiek aránya a vendégforgalomból 47 %, ők első sorban a termál-és gyógyvizek fürdőhelyeit látogatják. A közvetlen Balaton melletti településeken háttértelepüléseken, a Sopron-Kőszeghegyljai Üdülőkörzetben, valamint a Szigetközi Üdülőkörzetben található a régió szállásférőhelyeinek háromnegyede, s ennél nagyobb arányban ide összpontosul a régió összes vendégforgalma is, ez

utóbbi Győr szempontjából meghatározó jelentőségű. A térséget felkereső külföldi vendégek 89 %-a szállt meg ezekben az üdülőkörzetekben, s a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák 93 %-a realizálódott itt. A természeti környezet a világon egyedülálló fürdőzésre egész évben alkalmas melegvízű tavat (Hévízi-tó) kínál a látogatóknak. A Kis-Balaton, a Fertő tó, a Fertő-Hanság Nemzeti Park, a Szigetköz, az Őrség, a Hetés, és a Göcsej szintén jelentős vonzerővel bírnak. Itt kell megjegyezni, azonban, hogy a meghatározó vonzástényezővel bíró Hévíz, illetve Zalakaros csak tervezési, statisztikai értelemben tartozik a fenti régióhoz. Tekintettel arra, hogy a két település idegenforgalmi vonzerejét, a vendégkört a Balaton közelsége jelentősen meghatározza, funkcionálisan azok a Balatoni Üdülőkörzethez tartoznak. Ez a települések szempontjából hátránnyal is jár, mivel a szakmai képviselők elmondása szerint az idegenforgalmi adóbevételekből így kevesebbet kapnak vissza saját fejlesztéseikre. A fentiek alapján disszertációmban a régió elemzése során a Balaton vonzaskörzetéhez tartozó települések turizmusát csak érintőlegesen elemzem, hiszen azok Győr idegenforgalmát csak közvetve befolyásolják.

V. KUTATÁSI MÓDSZEREK

Dolgozatomban a turizmusfejlődés folyamatának bemutatásához az országos, regionális, megyei és helyi dokumentumok szekunder alapadataiból, információból vontam le következtetéseket. Az összehasonlíthatóság, átláthatóság, megalapozottság érdekében, ezt követően a régió települési szintjének leltárszerű bemutatásából indultam ki. Meghatározásra kerültek a főbb vonzáscentrumok, majd az általuk alkotott egymáshoz illeszkedő tájegységek és azok turisztikai kínálata. A Győrhöz illeszkedő tájegységek turizmusának részletes SWOT-elemzése után, a konkurenciaanalízis eredményét felhasználva összegzést készítettem a térségi együttműködéshez, valamint Győr és térsége turisztikai fejlesztéséhez. Megállapításaim alátámasztásához, a térségi szervezetek, vállalkozások fejlesztési elképzeléseinek meghatározásához interjúk és a kérdőívek anyagait használtam fel. A disszertáció módszerei között a térségi projektek meghatározásánál, valamint a határmenti beutaztató tevékenység elemzésénél esettanulmányok készítését alkalmaztam.

1. Szekunder információk feldolgozása

A regionális vonzerőleltár megalapozásához (1.sz. melléklet), szekunder adatok felhasználásával vizsgáltam az idegenforgalmi centrumok földrajzi, területi elhelyezkedését. Az egyes hatókörzetek és az azokat alkotó települések egyúttal fontos természeti tájak meghatározó

részét képezik. A régió természeti adottságainak idegenforgalmi szempontú értékelését a megfelelő szemléltetés érdekében kiegészítettem egy, a régióra kiterjedő domborzati térkép alkalmazásával. Az általános értékelést a Győrrel határos tájegységek idegenforgalmi elemzése követi. A régió turisztikai centrumait szintén térkép mutatja.

A Nyugat-dunántúli Régió kínálatát az OTIR adatbázis, az országos vonzerőleltár szekunder adatai alapján összeállított leltár tartalmazza. A vonzerőelemek közül a hasznosíthatóság szempontjából legjelentősebbek kerültek feltüntetésre. A leltár terjedelmi korlátok miatt nem terjed ki az infrastrukturális ellátottságra és a humán infrastruktúra bemutatására. A kereskedelmi szálláshelyek a táblázatban rövidítéssel szerepelnek (pa : panzió, ke : kemping, ho : hotel, ko: konferenciaterem). A táblázat a lényeges vonzerőelemek településenkénti összevetése alapján tartalmazza a főbb idegenforgalmi centrumokat. A leltár további része a régió jelentősebb kínálattal rendelkező településeit mutatja be, a meghatározott turisztikai centrumok köré csoportosítva azokat. A vonzerőleltár segítségével térségenként kiemelhetők a releváns terméktípusok, illetve megállapíthatóak azok regionális kapcsolódási lehetőségei.

Az országos vonzerőleltár nem tartalmaz minden adatot, ezért állandó regionális szintű fejlesztésre szorul. A Győr hatókörzetébe tartozó települések esetében ezért szekunder és primer adatok feldolgozásával, a térségi kapcsolatok pontos meghatározásához részletesebb leltárat is készítettem (9.sz. melléklet).

A konkurenciaanalízis a régió bázistelepülései keresletének és szálláshelykínálatának egymáshoz viszonyított alakulását hasonlítja össze. A kiválasztott idegenforgalmi centrumok vendégszámát, illetve vendégéjszakáinak számát vetettem össze kül- és belföldi viszonylatban. Az egyes központok szálláshelyeinek férőhelyszámát, hotelekre és panziókra bontva vizsgáltam. A KSH által rendelkezésre bocsátott szekunder adatokat oszlopdiaagram alkalmazásával szemléltettem. Az összehasonlított értékekből az egyes idegenforgalmi centrumok jelentőségére vontam le következtetést a kereslet és a kínálat szemszögéből.

Az elemzés Győr tágabb idegenforgalmi gyűrűjének alátámasztásához, kiterjed egy több megyére vonatkozó szálláshely kapacitás felmérésre is. A korábbi kutató munkám során készített kapacitás-felmérés Győr 50 km hatósugarú körzetén belül fekvő településeket vizsgálta. Az összesítő táblázat elkészítéséhez részben a KSH által rendelkezésre bocsátott adatokat használtam fel. Az elemzés meghatározza a nemzetközi jelentőségű nagyrendezvények esetén a kalkulált vendégszám elhelyezéséhez szükséges területi szálláshelykapcsolatok igényelt keresztmetszetét.

Az egyes idegenforgalmi centrumok összehasonlító elemzése során figyelembe vettem a

lakosságszámra vonatkoztatott fajlagos adatokat is. A turizmus intenzitásának kiszámításához a regionális termálfejlesztési koncepcióban alkalmazott képletet vettem figyelembe. Az érték az egy lakosra jutó vendégéjszaka számot fejezi ki.

Az idegenforgalom területi vizsgálatához (TÍMÁR L. 1980) kutatása alapján Deffert P. földrajzi szemléletű módszerét is felhasználtam. Az idegenforgalmi funkció szintjét a szálláskapacitásnak az állandó lakossághoz viszonyított arányában fejeztem ki.

Tekintettel arra, hogy az országos dokumentumok és az egyes idegenforgalmi központok keresleti-kínálati adatai a gyógyfürdővel rendelkező települések regionális jelentőségét hangsúlyozzák, a fejlesztési alaptípusokat külön is elemeztem. Az összehasonlító elemzés a fejlesztés kezdeti, illetve kiforrott stádiumában lévő települések kapacitás adataira, területi, valamint vendégforgalmi adataira és a gyógyvíz hatásaira terjed ki, táblázatban rögzítve azokat. Az ágyigény-számítási képlet alapján, a szálláshelyek szekunder kihasználtsági és vendégforgalmi adatait alkalmazva számoltam ki a jövőbeli fejlesztésekhez szükséges ágyigényt Győrben.

A disszertáció Győr és környéke turisztikai fejlesztésére koncentrál, ezért a leltárban megállapított jelentősebb adottságokkal rendelkező, a város hatókörzetéhez tartozó települések által részben alkotott tájegységek teljesebb elemzése indokolt. A Győrrel szomszédos kistérségek településeit térképeken is szemléltettem. A tájegységek elemzése során a természeti értékekre, és a turizmus jelentőségére helyeztem a hangsúlyt. A helyzetfeltáró munka részeként, olyan nagytömegű információ gyűlt össze, melyet célszerű volt táblázatos formában rendszerezni, értékelni. Az átfogó bemutatáshoz a SWOT-analízis módszerét választottam. Az analízis során a teljes térségre kiterjedő szekunder kutatási adatok rendszerezésével, és a később ismertetésre kerülő kérdőívek felhasználásával a tájegységek speciális adottságainak meghatározására fektettem a hangsúlyt. A módszer a területrendszer belső diagnózisát foglalja össze. Az analízisek a Győrt határoló tájegységek idegenforgalmát vizsgálják a térségi kooperációk kialakításának szempontjából. Az elemzések a térségek erősségeit, gyengeségeit, a fejlesztés lehetőségeit, illetve veszélyeit mutatják be. A vizsgált szempontok között szerepel a közlekedés-földrajzi helyzet, infrastruktúra, tájékoztatás, önkormányzati együttműködés, természeti-kultúrtörténeti értékek, valamint a marketing tevékenység. A termékfejlesztést támogató feladatok meghatározásánál gyűjtő kategóriákba soroltam a leltár alapján fejleszthető termékeket. A projektek megvalósításának menetét időben szakaszolva: rövid, közép és hosszú távon határoztam meg.

A tájegységenkénti elemzés részeként nagyobb mélységű rész kutatást végeztem, egyéni módszerek és térségi irodalmak adatainak felhasználásával a Győr turizmusa számára frekventált

Szigetköz és peremterületei, fejlesztési lehetőségeinek bemutatásához. A térség településeit szabadidőcentrumok létesítése szempontjából elemeztem, a kutatás során meghatározott idegenforgalmi potenciálok alapján.

Az új kutatási módszereket is tartalmazó minősítési rendszer készítésének elméleti alapja (MOLNÁR K. és TÓZSA I. 1982): Az idegenforgalmi potenciál számítógépes, térképi meghatározása című kutatása. Azért ebből a tanulmányból indultam ki, mert a hasonló elemzésekhez képest komplex megközelítésű, objektív módszereket alkalmaz, és jó kiindulási alapot nyújt a specifikus idegenforgalmi tájértékelésekhez. A kutatás kiegészül a fogadóképesség fejleszthetőségével is, és elemzi a komplex turisztikai hasznosíthatóság lehetőségeit. Az alkalmazott módszerek közül így egyezik az idegenforgalmi potenciált meghatározó alkalmassági mutatók, az adatbázis, a minősítési kategóriák felhasználásának elve, illetve attól eltérő új kutatási módszer a felvett adatbázis kategóriáinak megállapítása, az egyszerűsített számolási rendszer, annak súlypontozásai, és természetesen a fókuszált modellterület. A vizsgálat egy térség 19 turisztikailag frekventált településére terjed ki. A településenkénti tájértékelés módszerét azért választottam, mivel a természeti adottságokhoz képest falvanként jelentősen eltérnek a társadalmi-gazdasági kritériumok. Az elemzés törekszik az ökológiai, ökonómiai és környezetvédelmi szempontok figyelembe vételére. Az egyes értékek kiválasztásánál, a tematika meghatározásánál az adott hasznosítási mód feltételrendszeréből indultam ki. Az értékek egymáshoz viszonyított súlyozását a rekreációs célú hasznosíthatóság határozta meg. Tekintettel a szigetközi táj geomorfológiailag egységesebb felszínére a hangsúly az infrastrukturális, társadalmi, gazdasági adottságokra és nem a természeti tényezőkre kerül.

Az adatbázisban alkalmazott új kategória a sport-, hobbi-, gyógyturizmus speciális infrastruktúrája és a vállalkozói kedv. Egyéni módszer a 3. kategória ritka kínálati tényezőinek és alkalmassági mutatóinak kétszeresen hangsúlyozott figyelembevétele. A külföldi vendégforgalom összevetése meghatározó az azonos idegenforgalmi potenciálok rangsorolásánál. A vizsgált 19 község szabadidőcentrum létesítése szempontjából legfontosabb társadalmi, gazdasági, esztétikai adottságai településenkénti rangsorba állítva, elsőként egy adatbázis 6 kategóriájában elosztva szerepelnek. Az alkalmassági mutatók meghatározásában az egyes kategóriákon belüli települések közötti minősítési rangsor döntött. (1.- 19. helyhez 19-1 pontig terjedő alkalmassági mutató járul, 8.sz. melléklet).

Az 1. kategóriában a bolti, kereskedelmi forgalom mértéke alapján sorba állított települések kerültek.

A 2. kategóriában a rangsor alapja a külföldi vendégforgalom településenkénti nagysága. Nem regisztrált forgalom esetén a szálláshely-kapacitás a mérvadó.

A 3. kategóriában a sport-, hobbi-, gyógyturizmus ágazati speciális infrastruktúrájának mint a

szabadidőcentrum létesítése szempontjából legfontosabb feltétel településenkénti számbavétele, rangsora látható. Az adottságok összegzésénél a termálfürdő és golfszolgáltatások egyedi előfordulásukra tekintettel duplán számítanak. Az összesített idegenforgalmi potenciál kiszámolásánál a 3. kategória összes alkalmassági mutatója megkétszereződik. (maximalizált érték: $2 \times 19 = 38$ pont)

A 4. kategória a vállalkozási kedv volumenének településenkénti komparatív rangsorát mutatja.

Az 5. kategóriában a rangsor alapja a közúti forgalom községenkénti nagysága. Az alkalmassági mutató az M1-es autópálya szakaszának forgalomelszívó hatása miatt, pl. a kerékpáros-turizmus számára a könnyebb megközelíthetőség, a meglévő alpinfrastruktúra szempontjából fontos tényező.

A 6. kategóriában (tájéki érték) a települések közigazgatási területén fekvő tájvédelmi körzetek, (később, TVK, négyszeres fontossággal), helyi jelentőségű védett területek (háromszoros fontossággal), egyéb természeti látványosságok, halastavak településenkénti számbavétele, majd rangsora látható.

A 2.- 5. táblázatban a községi potenciálok egyező szintje esetén a magasabb külföldi vendégszám, a településenkénti rangsor és az alkalmassági mutatók meghatározásának az alapja.

Az összesített idegenforgalmi potenciál meghatározásánál (8.sz. ábra) az egyes települések kategóriánkénti alkalmassági mutatói adódnak össze, ismét rangsorba állítva. Az itt maximalizált idegenforgalmi potenciál értéke a 6 kategóriának és a községenként 19 alkalmassági mutatónak megfelelően 133 pont, mivel a 3. kategória alkalmassági mutatói (sport-, hobbi-, gyógyturizmus speciális infrastruktúrája) fontosságukra tekintettel duplán számítanak. A települések a leendő szabadidőcentrum létesíthetősége, illetve a meglévők fejleszthetősége szempontjából idegenforgalmi potenciáljuk alapján, 10 kategóriára bontva minősülnek. Abban az esetben, ha az idegenforgalmi potenciálok egyenlők a magasabb külföldi vendégforgalom határozza meg a településenkénti rangsort.

A fejezet konklúziójaként az összegző SWOT-analízis a Győrt határoló tájegységek szempontjából, összegezve világítja meg a turisztikai kereslet-kínálat adottságait, valamint az általános idegenforgalmi fejlesztés lehetőségeit és gátjait. Az analízis egyúttal meghatározza a felállítandó győri fejlesztési program vezérfonalát is.

A Győrt határoló tájegységek vizsgálatát követően a dolgozat tárgyát képező megyeszékhely keresleti-kínálati trendjeinek alakulását, mintegy tízéves időintervallumban vizsgáltam. A város vendégszámának, illetve a vendégéjszakák számának alakulását kül- és belföldi bontásban elemeztem az 1989 és 2000 közötti időszakban. A KSH által rendelkezésre bocsátott szekunder

adatokat oszlopdiagramon szemléltettem. A szobaszámok és az eltöltött vendégéjszakák ismeretében aránypár segítségével kalkuláltam a szálláshelyek %-os kihasználtságát. A felhasznált adatokat táblázatban, a kihasználtság trendjét oszlopdiagramon mutattam be. Az adatok segítségével következtettem a turizmusfejlődés helyi ok-okozati összefüggéseire.

A helyi fejlesztési lehetőségeket, és azok veszélyeit a rendelkezésre álló alapdokumentumok (koncepció, program) felhasználásával vizsgáltam. Az egyéni szempontok szerint készített analízis az adottságok, kereslet, önkormányzati szerepvállalás, vállalkozói aktivitás szempontjából értékeli az idegenforgalmi programban meghatározott ágazatok pozitív és negatív sajátosságait, illetve az innováció lehetőségeit, buktatóit.

A helyi feladatok felvázolását követően Győr és térségére vonzerőleltárat készítettem. A 9. sz. mellékletben található részletes leltár a szekunder adatok alapján, és a később kifejtett primer információkból kiindulva mikroövezetekre bontva, Győr köré csoportosítva, településenként veszi sorra a turizmus szempontjából hasznosítható alapvető adottságokat.

Ezt követően a korábbi SWOT-analízisek eredményei alapján lehatárolt szűkebb idegenforgalmi gyűri fejlesztési lehetőségeit határoztam meg a regionális fejlesztési dokumentumok által javasolt források kiválasztásával. (Győr és szűkebb térsége turizmusának fejlesztendő kínálati elemei című térkép, 13.sz. melléklet). Az adottságokhoz alakított specifikus projekteket a kiemelkedő vonzerők alapján súlyoztam. A térségi fejlesztések esetében az alapdokumentumok által nem támogatott, ám a kutatás által alátámasztott projekteket egyaránt meghatároztam. A regionális szintű térkapcsolatokat, főbb terméktípusonként térképek segítségével szemléltettem.(14.sz.-17.sz. melléklet)

Az esettanulmány módszerét alkalmaztam a hármashatár menti speciális vendégkör beutaztatási lehetőségeinek elemzésére. A határ menti forgalom szemszögéből vizsgálva, SWOT-analízissel elemeztem a térség idegenforgalmi potenciálját, majd a szervezett turizmus megteremtésének lehetőségeit.

2.Primer információk feldolgozása

A termékfejlesztés, marketingtevékenység meghatározásánál feltétlenül figyelembe kell venni a kis- és középvállalkozások véleményét. Ezért Győr és vonzáskörzete középtávú turisztikai fejlesztési lehetőségeinek feltérképezéséhez, a jelenlegi helyzet értékeléséhez 20 helyi kereskedelmi szálláshellyel és 4 utazási irodával készítettem interjút. A mintavétel lefedi Győr főbb kereskedelmi szálláshelytípusait (panzió, szálloda, kemping) és a beutaztatásra specializálódott irodákat. A város

és vonzáskörzete idegenforgalmi fejlesztésének alapelveit, tehát interjúk primer információira és a fejlesztési koncepció szekunder adataira támaszkodva fektettem le. A 20 helyi idegenforgalmi vállalkozással folytatott beszélgetés tartalmát magnetofonon rögzítettem. A mintakérdéseket a disszertáció 10.sz. melléklete tartalmazza. A szálláshelyek részére feltett kérdések a vállalkozás jellegére, a fejlesztési elképzelésekre, a kínálati elemek meghatározására, a cég működtetésére, illetve az önkormányzattal és térségi szervezetekkel való kooperációra vonatkoztak.

A győri szálláshelyek vendégforgalmi adatainak pontosításához telefonos interjú segítségével mértem fel 32 bázis vendégeinek 2000. évi tartózkodási cél szerinti és nemzetiségi megoszlását. A megyeszékhely vendégforgalmának szálláshelyenkénti bontásban való vizsgálatához a teljes férőhelykapacitás 81,35 %-át lefedő bázistól kaptam hasznosítható visszajelzést. A felmérés ezen belül a hotelkapacitás 81,7 %-át, a panziókapacitás 61,1 %-át, a kempingkapacitás 96,3 %-át fedte le. A válaszokat százalékosan értékeltem, kiemelve a legmeghatározóbb tartózkodási célokat és nemzetiségeket, valamint specializációkat. Az eredményből következtetést vontam le a turizmus fejlesztési irányaira vonatkozóan.

Az utazási irodákkal kapcsolatban a keresleti, kínálati trendek, az értékesítés és termékfejlesztés lehetőségei, valamint az önkormányzati együttműködésre tett javaslatok adták a kérdések gerincét (10. sz. melléklet).

A válaszokat a kérdések típusa szerint összesítettem és a keresletelemzés, valamint a helyi fejlesztések értékelése során használtam fel.

Győr szűkebb hatókörzete idegenforgalmi szerepének meghatározásához a megyeszékhellyel határos 4 kistérségi szervezettel készítettem interjút. A 10.sz. mellékletben található kérdésminta a jelentősebb vonzerők megnevezésére, a kitáblázottságra, a fejlesztési elképzelésekre, a térségi együttműködés fejlesztésére, illetve az egyes termékek értékesítési csatornáinak megnevezésére irányul. A válaszokat összesítettem, és a turizmus helyzetének, a közös fejlesztési irányoknak, valamint a térségi vonzerőknek a meghatározásához használtam fel.

Az adatgyűjtés során 20, Győrrel szoros kapcsolatban lévő település polgármesteri hivatala számára kérdőívet állítottam össze. A 11.sz. mellékletben található kérdések az önkormányzati tevékenység és a turizmus viszonyára, a turizmusból származó előnyök felmérésére, az önkormányzati turisztikai szerepvállalásra, az ágazat szervezeti rendszerének feltérképezésére irányultak. A kérdőívekre adott válaszokat kistérségenként összesítettem és válaszok típusa szerint külön fejezetben %-osan értékeltem. Az elemzésben következtetéseket vontam le Győr és hatókörzete idegenforgalmi helyzetére, az alpinfrastrukturális ellátottságra, fejlesztési irányokra vonatkozóan. A válaszok értékelését követően az eredményeket a térségi megoszlás nyomán

követéséhez térképen szemléltettem (12.sz. melléklet).

A térségi vállalkozások együttműködési szándékának feltérképezéséhez, 13 Győr környékén tevékenykedő szálláshellyel folytatott interjú, primer adataira támaszkodtam. A szálláshelyek irányába feltett kérdések a vállalkozás jellegére, a fejlesztési elképzelésekre, a vendégforgalom megoszlására, a kínálati elemek meghatározására, a cég működtetésére, illetve az önkormányzattal és térségi szervezetekkel való kooperációra vonatkoztak (10.sz. melléklet). Az összegyűjtött információk alapján a térbeli kapcsolatok alátámasztásához olyan komplex túrák kialakítására és az ezekhez nélkülözhetetlen fejlesztésekre, valamint hazai és nemzetközi forrásokra tettem javaslatot, melyek Győr turizmusát is meghatározzák.

A megyei Tourinform Irodákkal és a Nyugat–dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság tagjával folytatott beszélgetések információit szintén a szűk hatókörzet programjára épülő komplex túrák megyei, regionális szintű kínálatnak meghatározására használtam fel (10.sz. melléklet).

VI. KUTATÁSI EREDMÉNYEK

1. A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió természeti, társadalmi, gazdasági, infrastrukturális adottságainak idegenforgalmi szempontú értékelése

A következőkben a vonzerőleltár adatait felhasználva, az idegenforgalmi hasznosíthatóság szemszögéből általában elemzem a régió adottságait, melyet térképek segítségével szemléltetek (1/a.,1/b. sz. ábra). Az átfogó elemzést a Győr szempontjából lényeges szomszédos tájegységek, illetve a megyeszékhely részletesebb analízise követi. Az értékelésnél az egyedi vonzerőket és a térségi fejlesztés szempontjából fontos adottságokat emelem ki.

1.1 A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió természeti adottságainak értékelése

A régió földrajzi fekvésére jellemző, hogy Ausztriával, Szlovákiával, Szlovéniával és Horvátországgal egyaránt határos.(1/a.sz.ábra) Mindez helyzeti előnyt jelent a turizmus szempontjából, és lehetőséget a tranzitforgalom megállítására. Fontos tényező továbbá Sopron, Győr, valamint Szombathely Bécshöz és Pozsonyhoz való közelsége.

A régió természetföldrajzi nagytájai a Kisalföld és a Nyugat–magyarországi peremvidék (1/a.sz. ábra), melyek domborzati jellege ötvözi az ország sajátosságait. A térség három alapvető felszínformája a síkság, a dombság és a középhegység.

A Kisalföld középtájai a Győri-medence (részei: a Szigetköz, a Mosoni-síkság, a Fertő-Hanság-medence, a Rábaköz) a Marcal-medence, és a Győr-tatai-teraszvidék. A Nyugat-magyarországi-peremvidék magában foglalja az Alpokalját, melynek uralkodó felszínformája a tönklépcsős röghegység és a dombság. A Sopron-vasi-síkság, és a Kemeneshát kavicstakarós síkvidékek. A Zalai-dombság meghatározó felszínformája az eróziós dombság.

A tájképi érték a fentiek alapján az Alpokalja területén a legkedvezőbb, azonban a felszínformák egyhangúságot megtörő sajátos ötvözete figyelhető meg pl. a Sokorói-dombság és a Kisalföld találkozásánál. A régió legmagasabb pontja a Kőszegi-hegységben található 883 m tengerszint feletti magasságban. A 2. legmagasabb pont az 556 m-es Magasbérc a Soproni-hegységben található. A síkvidék és a dombság keveréke jellemző továbbá a Kemeneshát, Órség, Vasi-hegyhát területére (utóbbi 2 résztáj az Alpokaljához tartozik). Érdekes látványt nyújt még a régió déli peremén húzódó, tagolt felszínű Zalai-dombság is, a Göcsejjel. Hiányzik tehát a kínálatból a magashegység, de az eltérő felszínformák kontrasztja összességében így is kedvező tájképi hatást eredményez.

A régió éghajlata az Alföldinél hűvösebb és csapadékosabb, ami az Alpeselek hatásával magyarázható. Az időjárás kevésbé szélsőséges, mint az ország egyéb tájain. A nyár tartósan meleg, a tél pedig egyenletesen hideg. A régió, szintén az alpesi hatásnak köszönhetően- az országban egyébként ritkán előforduló- klimatikus üdülőhelyek tárházát nyújtja: Kőszegi-hg., Soproni-hg., Bozsok, Cák, Velem, Óriszentpéter, Hegyhátszentjakab, Szalafő. Győrben a napsütéses órák száma a Kisalföld nyugati részeihez képest magasabb, viszont kevesebb csapadékot kap, az évi közepes ingadozás 22,1 fok.

A régió növényvilágában meghatározó szerepet játszik az ökoturizmus szempontjából fontos erdőség. A Soproni, valamint a Kőszegi-hegység területén az Alpok közelsége miatt az uralkodó fafaj a luc és az erdei fenyő, a déli lejtőkön pedig a tölgy. A turisták számára üde színfoltot jelentenek a Kőszegi-hegység déli lejtőinek szelídgesztenyései, vagy a Soproni-hegységben tömegesen előforduló ciklámen, a védett nagycenki hársfasor és a Szigetköz (lásd később) ártéri erdejei, rétjei, fűz-nyárfa ligeterdői. (Híres tájvédelmi körzetek: szigetközi, sághegyi, soproni, órségi, kőszegi, szentgyörgyvölgyi.) Győrtől keletre a Duna kavicsos, homokos teraszain, és parti dűnén a futóhomok növénytársulásai is megtalálhatók (pl. boróka, árvalányhaj).

A különleges természeti látnivalók két további csoportja az arborétumok és a földtörténeti látványosságok. (Híresebb arborétumok: Szeleste, Szombathely-Kámon, Kám-Jeli Arborétum, Sárvár, Dénesfa, Zsenyve, Körmend). Fertőrákoson a Lajta mészköbe vájt kőfejtő, Celldömölk mellett a Ság-hegy vulkanikus krátere jelent egyedi turistacsalogató látványosságot.

Vadászati szempontból a Zalai-dombság vadállománya emelhető ki, melynek meghatározó fajai: az

öz, a szarvas, a vaddisznó és a fácán.

A folyók közül kimagasló jelentőségű a Bécset Pozsonnyal és Győrrel összekötő Duna, mely a régió északi határfolyójaként nemzetközi hajóforgalom levezetésére egyaránt alkalmas. Ebben az irányban halad a Nemzetközi Duna menti kerékpárúthálózat nyomvonala is. A Rába szintén Ausztria területéről érkezik, és két megyét átszelve ömlik a Mosoni–Dunába. Változatos esési viszonyai érdekes, izgalmas programot kínálnak kajak-kenuforgalom részére. A 3000 km² vízgyűjtő területtel rendelkező Marcal a régió Vas megyei szakaszának keleti határvonalán halad. A régió déli határfolyója a Mura, melynek a vizsgált térség idegenforgalmára nincs hatása.

A Fertő–Hanság-medence a lecsapolását követően is megőrizte láperdőkkel tagolt vizenyős, mocsaras arculatát. A védett természeti értékek közül a Fertő–Hanság Nemzeti Park és a hozzá tartozó Fehér-tó és Barbacsi-tó emelhető ki. A régió legnagyobb tava a Fertő tó 335 km² területű, ebből mintegy 87 km² található magyar oldalon. Határ menti fekvése miatt viszont feltétlenül indokolt hatékonyabb hasznosítása. A Fertő tó vize gyógyhatású, mely nyáron 25-28 fokig is felmelegszik. A háttérterület erőssége a part szerkezeti vonalán feltörő kénes szénsavas gyógyvíz, melynek vizét Balf fürdője hasznosítja.

A térség rendkívül gazdag hévíz előfordulásokban. A gyógyvízhozam tekintetében a büki, győri és mosonmagyaróvári kutak emelhetők ki. A régióban a legmelegebb hévíz Rábasömjéni tör felszínre.

Jelentősebb **gyógy-** és hévízelőfordulások: Bajcsa, Borgáta, **Bük**, Kehida, Lenti, **Mesteri**, Nagykanizsa, Nemesbük, Petőmihályfa, Rábafüzes, **Rábasömjén**, **Sárvár**, **Szombathely**, Vasvár, Zalacsény, Zalaegerszeg, **Csorna**, Fertőd, **Győr**, Györszemere, **Hegykő**, **Kapuvár**, **Lébény**, **Lipót**, **Mosonmagyaróvár**, **Petőháza**.

1.1.1 A Győrrel határos tájegységek természeti adottságainak értékelése

A Rába folyó Győri torkolatától ÉNy-ra, az országhatárig terjedő Győri-medence tökéletesen feltöltött síkság, amelyre É-on a Duna folyamatosan épülő törmelékkúpja borul (Szigetköz, Mosoni-síkság). A régió egyetlen nagy kiterjedésű szigetvilága található itt, melynek nagysága 800 km². Ehhez a területhez párosul észak felől a Csallóköz, amely adottságaival a határ menti együttműködések lehetőségeinek kedvez.

A Rábaköz síkja a medence legegységesebb felszínű területe. Termálkutat Csornán, Kapuváron és Lébényben tártak még fel. A regionális jelentőségű Rába folyó alkalmas feltételt nyújt a háttérinfrastruktúra kialakítását követően a kempingturizmus, víziturizmus, kerékpáros turizmus kiemelt propagálása számára.

A Győri-medencét délről határoló Marcal-medence középtájának északi pereme nyúlik még a régióba. A táj névadó folyója a Bakony patakjait a Rábába vezető Marcal, mely a kajak- kenu-forgalom, valamint a fürdés, kempingezés szempontjából egyaránt kedvező vízfolyás. Termálkút Győrszemerén található, a hévíz hőfoka 44 fok, vízhozama 600 l / perc.

A régió ÉK-i peremén található a Győrrel határos Győr-tatai-teraszvidék keskeny szelete a sokorói Bakonyérral, a Pándzsa-patakkaival, és a terület északi határát képező Dunával. A folyó ezen szakasza Gönyűnél alkalmas a nemzetközi sétahajó-forgalom fogadására.

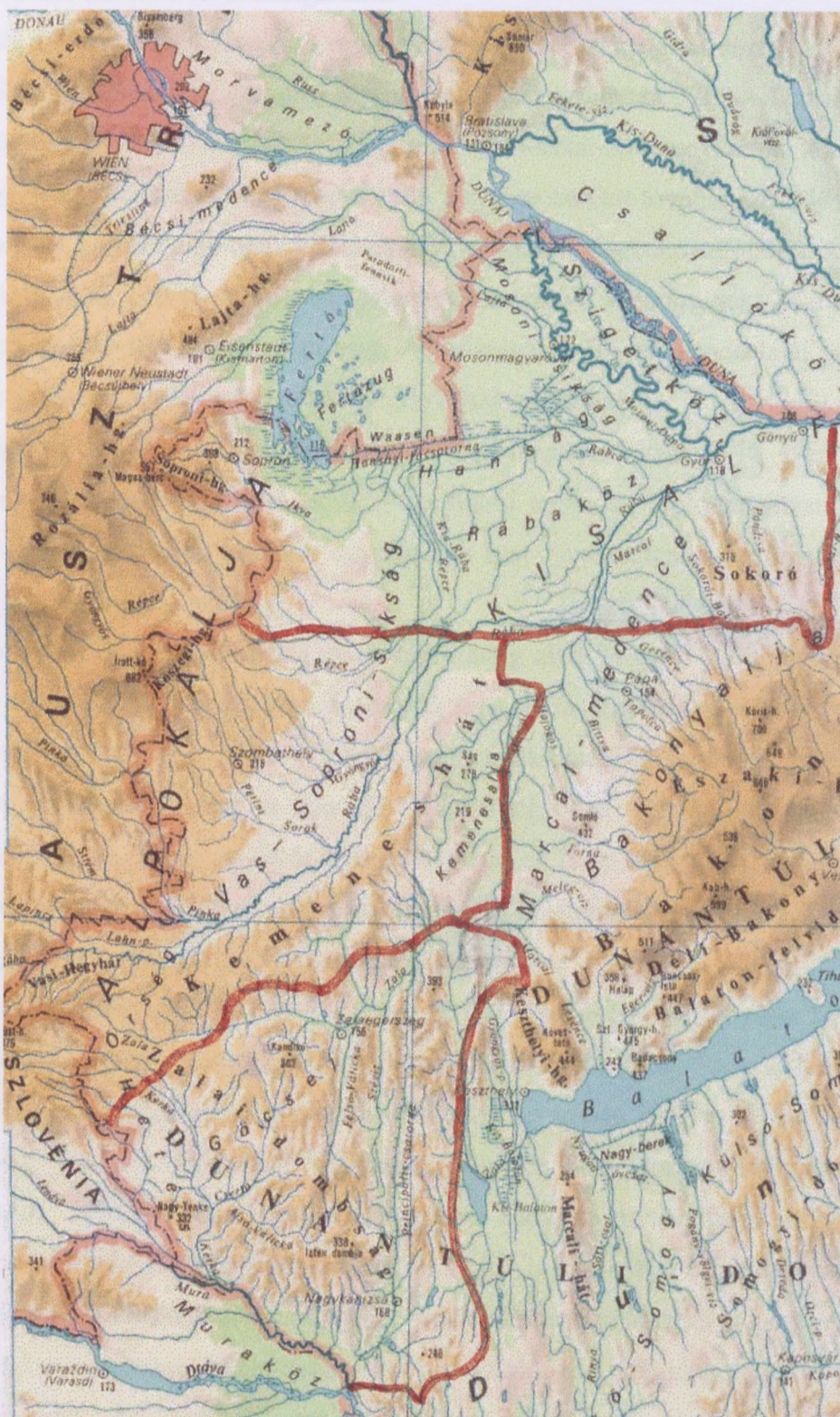
Természetföldrajzi szempontból tehát a térség meghatározó, és egyedi vonzerejét képezik a vízfolyások, amelyek alkalmassá teszik a területet, első sorban a Szigetközben, üdülő-pihenő övezetek kialakítására és a vízi sportok fejlesztésére.

Ez a sajátos vízfolyásokkal szabdalt mikroövezet fogadja a látogatót akkor is, ha éppen Győrbe vezet az útja. A Rába a Püspökvár alatt egyesül a Mosoni-Dunával, mely a város központjában kis szigetet képez. A Rábca folyó pedig pár száz méterrel a Rába torkolata fölött ömlik a Dunába. Győr területén több kisebb- az egykor lápos, vízenyős tájból kiemelkedő dombocska és kavicsterasz található. A Kálvária-domb és a Káptalan-domb a Rába jobb partján, Likócs, és a Szitás-domb pedig a Duna két oldalán emelkednek. E dombok az ún. parti dűnék. A Duna és a Mosoni-Duna Győrtől a nagyhajó forgalom számára is alkalmas, bár utóbbi esetében a folyami közlekedést nehezítik a véneki torkolat zátonyai. A Mosoni-Duna, a Rába és a Marcal kajak-kenuforgalom és a vízparti üdülés számára nyújt továbbá megfelelő háttérrel.

A Győri-medencében feltárt hévízkutak vize közül 8 db – köztük a győri – hőfoka meghaladja a 60 fokos hőmérsékletet. Egész Nyugat-Magyarországon a hasonló paraméterekkel rendelkező hévízkutak száma összesen 6 db.

A Győri-medence DK felé az eróziós völgyek által hármassá vonulattá szabdalt Pannonhalmi-dombságon keresztül kapcsolódik a Bakonyhoz. Ezen a ponton alakul át a Kisalföld síkvidéki tájképe szelíd dombsággá. Hévízfeltárás Pannonhalma és Bakonyszentlászló között található, ahol a geotermikus gradiens azonban csak 40 fok/1000 m. A dombság tölgyerdői, a ritka gyurgyalag lelőhelyek, a Fertő-Hanság Nemzeti Park részét képező Sokorói TVK, az écsi ősfenyves, a felpéci ősbörökás, és a Pannonhalmi Apátság védett arborétuma a szelíd turizmus nélkülözhetetlen alapfeltételeit képezik. Lössös talajra telepedett hazánk legfiatalabb borvidéke a száraz borairól, rizlingjéről híres Sokorói-Borvidék. A térség a Szigetköz és a Balatoni régió között elhelyezkedő borászati, ökoturisztikai zónának tekinthető.

1/a.sz. ábra:
A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió természeti adottságai

1.2 A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió gazdasági, társadalmi, infrastrukturális adottságainak idegenforgalmi szempontú értékelése

Az egyes idegenforgalmi centrumokat és azok infrastrukturális kapcsolatait az 1/b.sz. térkép ábrázolja. A fejezet adatait a KSH szolgáltatta.

A KSH 1999-es adatai alapján a régió gazdasági szerkezetére jellemző az összetettség, és a több lábón állás. Ezt támasztja alá, hogy a régióban foglalkoztatottak 7,2 %-a a mezőgazdaságban, 48,1 %-a az iparban, és 44,7 %-a a szolgáltató szektorban tevékenykedik. Az idegenforgalmi vonzerők nagyfokú koncentrációja jó alapot nyújt a terciér szektor további erősödéséhez. (Jelenleg a vidéki átlagnál 13,1 százalékponttal alacsonyabb az ágazati foglalkoztatottság.) Az egy főre jutó GDP az országos átlag 110 %-a, azonban jelentősek a területi különbségek. Zala megyében pl. ez az érték mindössze 86-100 % között mozog. A turizmus és ágazati kapcsolatai azonban kedvező lehetőséget jelentenek a területi egyenlőtlenségek felszámolásában.

A népesség képzettsége országos szinten is kimagasló, hiszen a 18 éven felüli, legalább érettségivel rendelkezők aránya 33,2 %, a 25 év feletti egyetemi diplomával rendelkezők aránya pedig 10,1 %. Nem kielégítő azonban egyelőre az ipar és a turizmus legfejlettebb ágazatainak fejlődését segítő munkaerőképzés.

A természetes népességnövekedési ráta az országos átlag alatti ($-3,9 / 1000$ lakos), ami előregedő népességgel párosul. Főleg Győr–Moson–Sopron megyében jellemző a pozitív migrációs trend, Zala megyében viszont a fenti érték $-0,6$. A munkanélküliségi ráta mindössze 5,9 %, a területi különbségeket érzékelteti, hogy a ráta pl. Zala megyében 7,8 %. A munkanélküliséggel összefüggésben biztató, hogy az Győr–Moson–Sopron és Zala megyében, valamint Vas megye bizonyos kistérségeiben csökkenő tendenciát mutat. A minőségi ágazatok (turizmus, terciér funkciók) megtelepedését segíti, a civil szféra erős aktivitása.

Az infrastruktúra a KSH adatok szerint az EU normákhoz viszonyítva hiányos, hiszen a lakásoknak csak 51, 65 %-a csatlakozik a szennyvízhálózathoz és 60 %-a a gázhálózathoz. De 10 kistérségben a szennyvízhálózatra csatlakoztatott lakások aránya még a 30 %-ot sem éri el. A közlekedési kapcsolatok a régióon belül fejletlenek, hiányzik pl. a turizmus szempontjából is fontos É-D-i színvonalas összeköttetés. A kisebb városok és községek elérhetőségét biztosító utak rossz minőségűek, a vasúthálózat általában korszerűtlen. Az informatikai infrastruktúra színvonala is elmarad az uniótól, hiszen kevés a Tourinform Iroda, és nincs regionális idegenforgalmi adatbank. Sok település esetében még a legalapvetőbb funkciók kitáblázása sem megoldott.

A turisztikai infrastruktúra tekintetében megállapítható, hogy a régió az országos szálláshelykínálat 11,3 %-val rendelkezik. A szolgáltatások, vendéglátás a határ menti térségekben

és a gyógyfürdők mellett mondható fejlettnak. A szálláshelytényező a települések 50 %-nál azonban, sem minőségi, sem mennyiségi szempontból nem kielégítő. A régió kereskedelmi szálláshelyein 1999-ben még ilyen feltételek mellett is a vendégérkezések 12,2 %-át, illetve a vendégéjszakák 11,8 %-át regisztrálták. A kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek száma a régiók közül csak a Közép–Dunavidéken és a Dél–Dunántúlon volt magasabb. A forgalom tranzit jellegére utal, hogy a vendégéjszakák számában az előbbieket mellett harmadikként, már a Közép–dunántúli Régió is megelőzi a nyugati határszélét.

Indokolt tehát a folyamatos fejlesztés, amelyhez egyedi lehetőséget jelent, hogy a Nyugat–Dunántúl 4 országgal is határos. A térség helyzetéből adódóan a régiók közötti közlekedési kapcsolatok, termék-klaszterek, vállalkozási övezetek kialakításához összességében megfelelő alapot jelentenek a fent vázolt társadalmi, gazdasági adottságok.

1.2.1 Győr gazdasági, társadalmi, infrastrukturális adottságainak értékelése

A város ipara sokrétű, ennek megfelelően a munkanélküliség messze az országos átlag alatti. A hagyományosan fejlett járműgyártás pozíciója a közelmúltban az Audi megjelenésével tovább erősödött. Az autógyártás fejlődése ösztönzőleg hatott további kapcsolt ágazatok, így az alumíniumipar megjelenéséhez (VAW). A textilipar is befogadta a külföldi tőkét a finomtextilgyártás fejlesztése érdekében (Amoco Fabric Europe). Az élelmiszeripar több vállalata pedig tulajdonosi, és funkcióváltás előtt áll (olaj, tej, szesz). A befektetők letelepedését a Győri Nemzetközi Ipari Park 125 hektáros területen biztosítja.

A szolgáltató szektorban a kereskedelem fejlődése a legszámottevőbb, a kínálatot az Interspar, METRO és TESCO áruházláncok színesítik. A pénzügyi szektor fejlődése (30 helyi bank) hozzájárult a piacgazdaság intézményi infrastruktúrájának kiépüléséhez.

A város központi szerepét támasztja alá a számos regionális és megyei közigazgatási és egyéb intézmény. A jogi személyiségű gazdasági szervezetek száma 2000-ben 1 800, a jogi személyiség nélkülieké 2000, az egyéni vállalkozások száma 13 000. Győr a megye gazdasági potenciáljának mintegy felét képviseli.

A gazdasági szerkezet további diverzifikációját segítené a szolgáltató szektoron belül a turizmus fejlődése. A stabil gazdasági környezet, a vállalkozói aktivitás (kis, és középvállalkozások a turizmusban) egyaránt az idegenforgalom nagyobb térnyerését indokolják. A helyi idegenforgalom átalakulási folyamatának jelen szakasza egyelőre mellőzi a szervezett térségi kapcsolatok kialakítását, hiszen az ipar fejlődésével a vendégmunkások, üzletemberek keresletére épít. A speciális vendégkör által gerjesztett fenti konjunktúra – mely elsősorban a panziók

számának emelkedését eredményezte – a közeljövőben a multicégek továbbterjeszkedése miatt, azonban várhatóan megtörik. Egyre inkább előtérbe kerülnek a helyi fejlesztések, illetve a térségi együttműködési lehetőségeket kiaknázó minőségi szolgáltatások. A fokozatosan kialakuló versenyben a leggyorsabban, a legkreatívabban dönteni képes vállalkozások kerülnek ki győztesen. A termálfejlesztéssel összefüggésben a jelenlegi kapacitásbővítések is erre utalnak. Az ágazat megtelepedése új munkahelyeket teremthet, hatásával javíthatja a helyi munkaerőképzést, az adóbevételek pedig további, a turizmussal összefüggő infrastrukturális fejlesztésekre lesznek majd visszaforgathatóak.

Az állandó lakónépesség száma 2000. év végén 128 452 fő. Az 1990-es évektől bekövetkező természetes fogyást a bevándorlási nyereség pótolja. A város munkanélküliségi rátája 4-4,6 % közötti. A gazdasági szerkezetben a szolgáltatások fejlődésével várhatóan növekedni fog a turizmus iránti érdeklődés és az ágazati szakképzés színvonala.

A város színes gazdaságát a fekvés mellett a fejlett úthálózatnak is köszönheti. Győr 6 országos főút végpontja, Bécs, Pozsony és Budapest irányába pedig autópályák biztosítanak egy óras elérhetőséget. A vasúti kapcsolatok között szintén a Bécs–Budapest tengely a legfontosabb, a két város között 120 perces ciklusokkal közlekedhetnek a vonatok. További három vasútvonal Celldömölk, Veszprém, és Sopron felé vezet.

A vízi közlekedéssel kapcsolatban az országos közlekedési koncepcióban is kiemelt a Győr–Gönyű kikötő és fejlesztése. A Győri Kikötő Kft. PHARE CBC forrásból épített itt egy ún. RO-RO terminált. Az állam a kikötő fejlesztését koncesszióba adással, a vasút kapcsolatát központi költségvetési támogatással fogja fedezni. Győrben a folyók találkozási pontja a kishajóforgalom alpinfrastruktúrájának további fejlesztését indokolja.

A várostól 14 km-re fekvő péri reptér jelenleg sportolási célokat elégíti ki, regionális jelentőségű központtá fejlődését az önkormányzat támogatja. A kerékpáros turizmus fejlesztéséhez pedig PHARE CBC támogatással már megépült a Duna menti kerékpárút Győrt is érintő szakasza.

Győr komplex közlekedés-földrajzi adottságai a turizmus számára ideális feltételt nyújtanak. A fejlesztések eredményeként a kerékpáros, vízi, légi közlekedés jövőbeli logisztikai központjai alakulhatnak itt ki, melyhez a város és térsége vonzerői társíthatók.

1/b. sz. ábra:
A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülései

Forrás: Világatlasz

2. Győr mint regionális centrum a konkurenciaelemzés tükrében

2.1 A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepüléseinek konkurenciaelemzése Győr szempontjából

A következőkben győri adatokkal összevetve elemzem a vonzerőleltárban meghatározott főbb centrumtelepülések idegenforgalmi kínálatát, illetve keresletét (1/b.sz. ábra). A konkurenciaanalízis egyúttal a régió bázistelepülései keresletének és szálláshelykínálatának egymáshoz viszonyított alakulását hasonlítja össze. A kutatás során a kiválasztott idegenforgalmi centrumok vendégszámát, illetve vendégéjszakáinak számát vettem össze kül- és belföldi viszonylatban. Az egyes központok szálláshelyeinek férőhelyszámát, hotelekre és panziókra bontva vizsgáltam. A KSH által rendelkezésre bocsátott szekunder adatokat oszlopdiagram alkalmazásával szemléltettem. Az összehasonlított értékekből az egyes idegenforgalmi centrumok jelentőségére vontam le következtetést a kereslet és a kínálat szemszögéből.

A vendégforgalmi adatokból megállapítható, hogy a kül- és belföldi vendégszám tekintetében a győri, soproni, illetve büki szálláshelyek kiemelkednek a régiócentrumok sorából.(2.sz. ábra, 3.sz. ábra) Abban az esetben azonban, ha az adatokat a jól bejárattott gyógyfürdővel rendelkező Zalakaroshoz hasonlítjuk, akkor ez a forgalom, pl. Győr esetében már 45 %-al alacsonyabb szinten áll a zalai rekreációs központhoz viszonyítva. Ezzel szemben viszont Győr ide vonatkozó adatai hétszer nagyobbak, pl. a periférikus fekvésű zalaegerszegi, vagy nagykanizsai értékeknél. A megyeszékhely esetében a regionális szinten kimagasló fenti érték, az üzleti turizmusra, illetve a vendégmunkások magas számára vezethető vissza. Sopron városában a közlekedés–földrajzi helyzet, határ menti fekvés, Büknél pedig a gyógyfürdő jelent vonzerőt a külföldi turisták számára. A településenkénti rangsorban Mosonmagyaróvár középen helyezkedik el, mely méretéhez képest jelentős termálforgalmat bonyolít.

Sopron egyúttal a belföldi turizmus fontos bázisának is tekinthető, hiszen országos jelentőségű klimatikus gyógyhely a Lővérek térsége, valamint a Soproni–hegység. A kereskedelmi szálláshelyek évente 110 000 főre tehető belföldi vendégszáma, csak mintegy 50 ezer fővel marad el a Balatoni régiót erősítő Zalakarostól. Figyelemre méltó Szombathely és Zalaegerszeg belföldi turizmusa, mely Győrrel azonos szinten áll. Mosonmagyaróváron viszont a külföldi vendégszámhoz képest jelentősen elmarad a kereskedelmi szálláshelyek hazai vendégszáma, ami inkább, a rangsor utolsó felében elhelyezkedő Nagykanizsához közelít. A vendégszám tendenciáját Sopron és Győr

viszonylatában vizsgálva megállapítható, hogy a hűség városában 1990-ben 16 %-kal, 1999-ben pedig 52,5 %-kal volt magasabb a fenti érték. A Győrt elkerülő autópálya hatása, és a hagyományos piacok elvesztése a megyeszékhelyet kedvezőtlenebb fekvése miatt, tehát érzékenyebben érintette.

A turizmus gazdasági jelentősége szempontjából lényeges azonban a szálláshelyeken eltöltött külföldi és belföldi vendégéjszakák számának vizsgálata is. Az adatokból következtethetünk az idegenforgalmi szolgáltatások színvonalára (4.sz. ábra, 5.sz. ábra). Egyértelműen megállapítható, hogy azok a települések állnak a rangsor élén (Bük, Sárvár), melyek színvonalas kínálata geotermikus adottságokra támaszkodik. Az előbbi csoportba tartozik Sopron is, mely tradicionális jelentőségű nemzetközi forgalmat lebonyolító centrum, egykori üdülőkörzeti központ. Győrben a meghatározó üzleti, valamint konferenciaturizmussal, illetve a vendégmunkások nagy számával indokolható a magas érték. Ezen a ponton kell kitérni a győri idegenforgalom sajátosságára, mely gazdasági szempontból vizsgálva a turizmust, jelentősen árnyalja az összehasonlítást a régió turisztikai centrumaival. Az idegenforgalmi adóbevételeket összehasonlítva megfigyelhető, hogy a magas vendégéjszaka szám Győr esetében nem párosul kiemelkedő adóbevétellel. Mosonmagyaróvár, pl. a rangsor közepén áll a külföldi vendégéjszakák településenkénti rangsorában, azonban idegenforgalmi adóbevétele mintegy kétszerese Győrének. Sopron esetében ez a különbség több mint háromszoros. (Sopron: 28 837 Ft./1999, Mosonmagyaróvár 14 378 Ft./1999, Győr: 8272 Ft./1999.) A különbség a nem adóköteles vendégforgalommal, a munkavégzés céljából érkező turisták magas számával indokolható.

A belföldiek által eltöltött vendégéjszakák Sopronban érik el a legmagasabb regionális értéket. A gyógyturisztikai központok mérsékelt forgalmat bonyolítanak, az érték Sárvár esetében minimális, Bük pedig Győr mögé került a rangsorban. Megállapítható azonban, hogy Zalaegerszeg Kőszeg, Mosonmagyaróvárt és Sárvárt is megelőzi a táblázatban. A jelentősebb minőségi kínálattal rendelkező települések első sorban a nagyobb bevételt jelentő külföldi turistákra koncentrálnak. Mindez jelentős árfelhajtó hatással is jár, ami nem kedvez a belföldi forgalom növekedésének.

A szállodai férőhely-kapacitást vizsgálva látható, hogy Sopron rendelkezik a legtöbb férőhellyel, majd Győr következik 1505 fővel (6. sz. ábra, 7.sz. ábra). A 2. sz. mellékletben található összesítő táblázatból leolvasható, hogy valójában a kapacitásadatok nem jelentenek nemzetközi viszonylatban kiugró értéket. Egy-egy európai vagy világjelentőségű, Győrben megrendezésre kerülő program esetén ugyanis, 20 000 fős vendégforgalommal számolva, Győr 50 km-es hatókörzetének

szálláshely kapacitásra lenne szükség a vendégek teljes körű elhelyezéséhez. Ez azt jelenti, hogy a kapacitásigény a Nyugat–dunántúli Régió északi részére valamint az Észak–Dunántúl Ny-i szálláshelybázisaira is kiterjedne. A fenti gyakorlati példa egyértelműen rávilágít arra a tényre, hogy a nemzetközi jelentőségű, rendkívüli érdeklődést kiváltó programok lebonyolításához jól szervezett térségi együttműködésre, szálláshelykapcsolatok kiépítésére van szükség. Ez a kooperáció többet jelent térségek közötti, régióon belüli munkamegosztásnál és a szomszédos régiók együttműködésére, az országos koordináció szükségességére hívja fel a figyelmet egy laza idegenforgalmi gyűrű keretein belül.

Az egyes idegenforgalmi centrumok összehasonlító elemzése során célszerű figyelembe venni a lakosságszámra vonatkoztatott fajlagos adatokat is. A turizmus intenzitásának kiszámításához a regionális termálfejlesztési koncepcióban alkalmazott képletet vettem figyelembe. Az érték az egy lakosra jutó vendégéjszaka számot fejezi ki. (1.sz.táblázat)

Az idegenforgalom területi vizsgálatához Deffert P. földrajzi szemléletű módszerét is felhasználtam. Az idegenforgalmi funkció szintjét a szálláskapacitásnak az állandó lakossághoz viszonyított arányában fejeztem ki.

A kétféle fajlagos adat alapján egyaránt Bük szerepel az első helyen az idegenforgalmi centrumok között. Az adatok egyértelműen alátámasztják, hogy a komplex gyógy-idegenforgalmi kínálattal rendelkező kistelepülésen a turizmus a vendégéjszakák lakosságszámhoz viszonyított aránya tekintetében a legkedvezőbb intenzitással rendelkezik. Az idegenforgalmi funkció szintje a települések között magasan a legkedvezőbb.

A következő csoportba, a közel egyező értékekkel rendelkező Sopron és Sárvár sorolható. Mindkét település fajlagos mutatói kedvezőbbek Győrénél. A vendégéjszakák számának lakosságszámhoz viszonyított aránya a hagyományosan fejlett határmenti turizmussal rendelkező Sopron esetében, az idegenforgalmi funkció szintje pedig a gyógyfürdővel is bíró Sárvár esetében kedvezőbb.

A 3. csoportot Mosonmagyaróvár és Győr alkotja. A két település közül az osztrák és német turisták által igénybe vett gyógyfürdővel rendelkező Mosonmagyaróvár turizmusa a lakosságszámhoz viszonyítva intenzívebben fejlődik. Az idegenforgalmi funkció szintje azonban, tekintettel a folyamatos szálláskapacitás bővülésre, Győrben kedvezőbb. Ezen a ponton kellene a vendégkör struktúrájában a nem munkavégzés céljából érkező turisták számát tovább növelni.

Ehhez azonban értékesített programokra és további szolgáltatásfejlesztésre van szükség.

Az elmaradás Győr esetében az idegenforgalmi funkció tekintetében Sárvártól másfélszeres. A turizmus intenzitása tekintetében Győr elmaradása Soprontól 4,6 szoros. Tehát éppen a minőségi vendégkör, a több napot a városban töltő turista megnyerése terén a legtöbb a tennivaló.

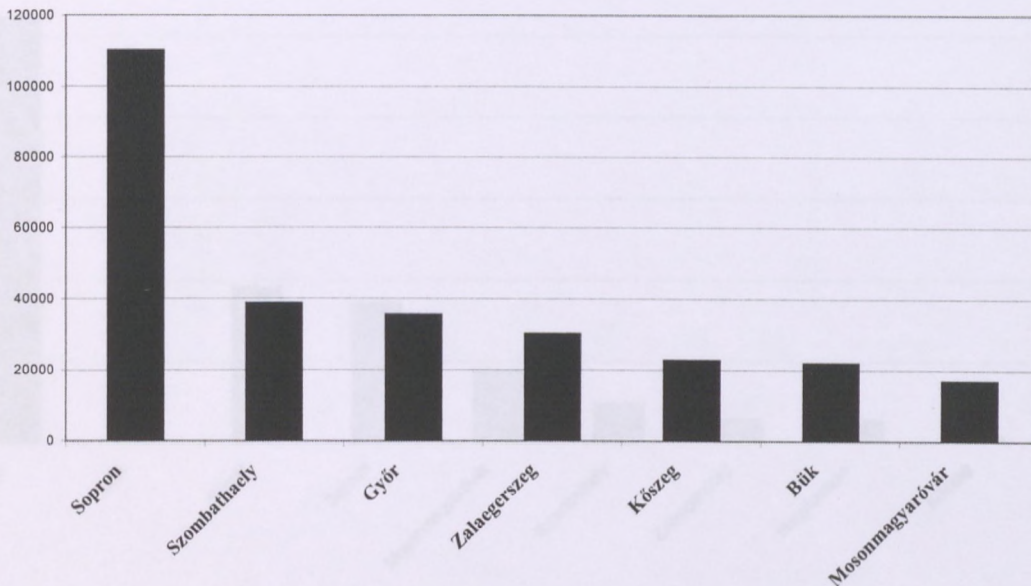
A 4. csoportban az előbbi két települést szorosan követi a vasi és zalai megyeszékhely. Zalaegerszegen az új élményfürdő pozitív hatásai a friss fejlesztés miatt egyelőre még nem érezhetőek. Szombathely, Győrhez hasonlóan még nem fejlesztette ki azt a húzó terméket, ami a minőségi turizmus kialakulásához vezethet. Az innovációnak ki kell terjednie, elsősorban a gyógy-idegenforgalmi és élményfürdő-kínálat kialakítására, valamint a minőségi szálláskapacitás kifejlesztésére.

1. sz.táblázat: A jelentős idegenforgalmi centrumok turizmusának intenzitása és idegenforgalmi funkciószintjei

Település	A turizmus intenzitása: <u>Vendégéjszakák száma</u> Állandó népességszám Az idegenforgalmi funkció szintje: <u>szállásférőhelyszámX100</u> Állandó népességszám	Rangsor
Bük	$\frac{336272}{3085} = 109$	1.
	$\frac{289500}{3085} = 93,8$	1.
Sopron	$\frac{405874}{54425} = 7,4$	2.
	$\frac{235200}{54425} = 4,32$	3
Sárvár	$\frac{108729}{16000} = 6,8$	3.
	$\frac{64900}{16000} = 4,5$	2.
Győr	$\frac{200579}{127275} = 1,6$	5.
	$\frac{376100}{17275} = 2,95$	4.
Mosonmagyaróvár	$\frac{68759}{30349} = 2,2$	4.
	$\frac{77800}{30349} = 2,56$	5.
Szombathely	$\frac{94681}{83868} = 1,1$	7.
	$\frac{232300}{83868} = 2,76$	6.
Zalaegerszeg	$\frac{64063}{61690} = 1$	6.
	$\frac{121500}{61690} = 1,96$	7.

A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülései turizmusfejlesztési koncepciója 2006-2010
 2006. évi felmérés alapján

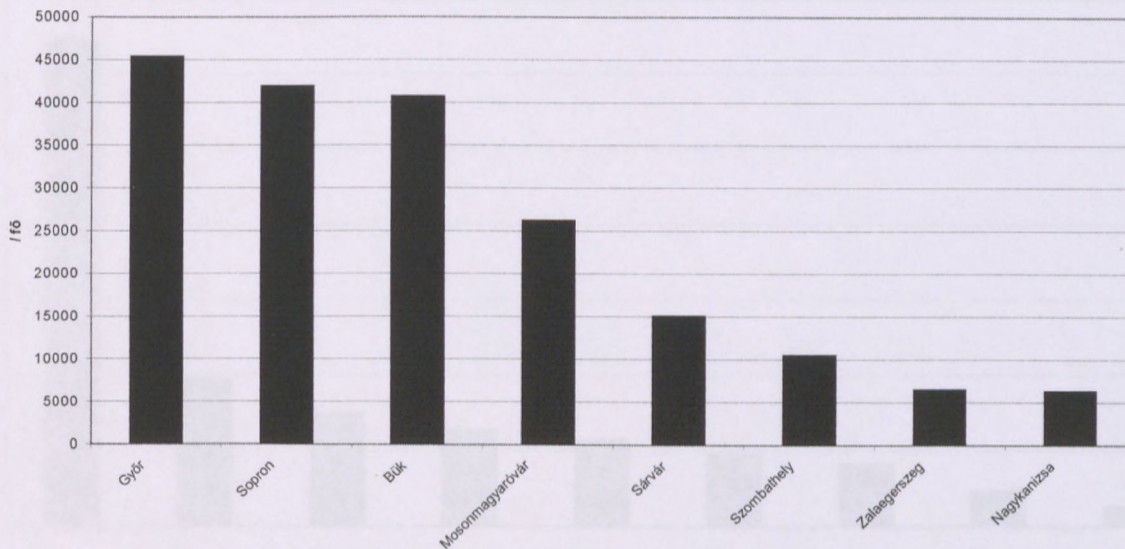
2.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégszáma a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülésein

Forrás: KSH adatok 1999

A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülései turizmusfejlesztési koncepciója 2006-2010
 2006. évi felmérés alapján

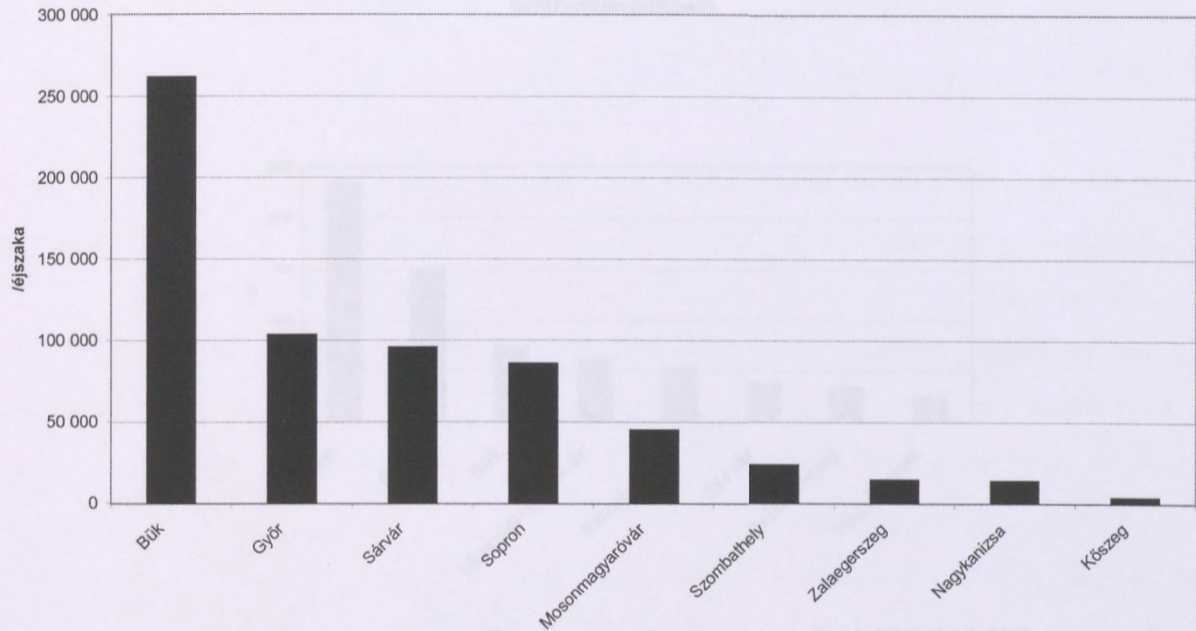
3. sz. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégszáma a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülésein

Forrás: KSH adatok 1999

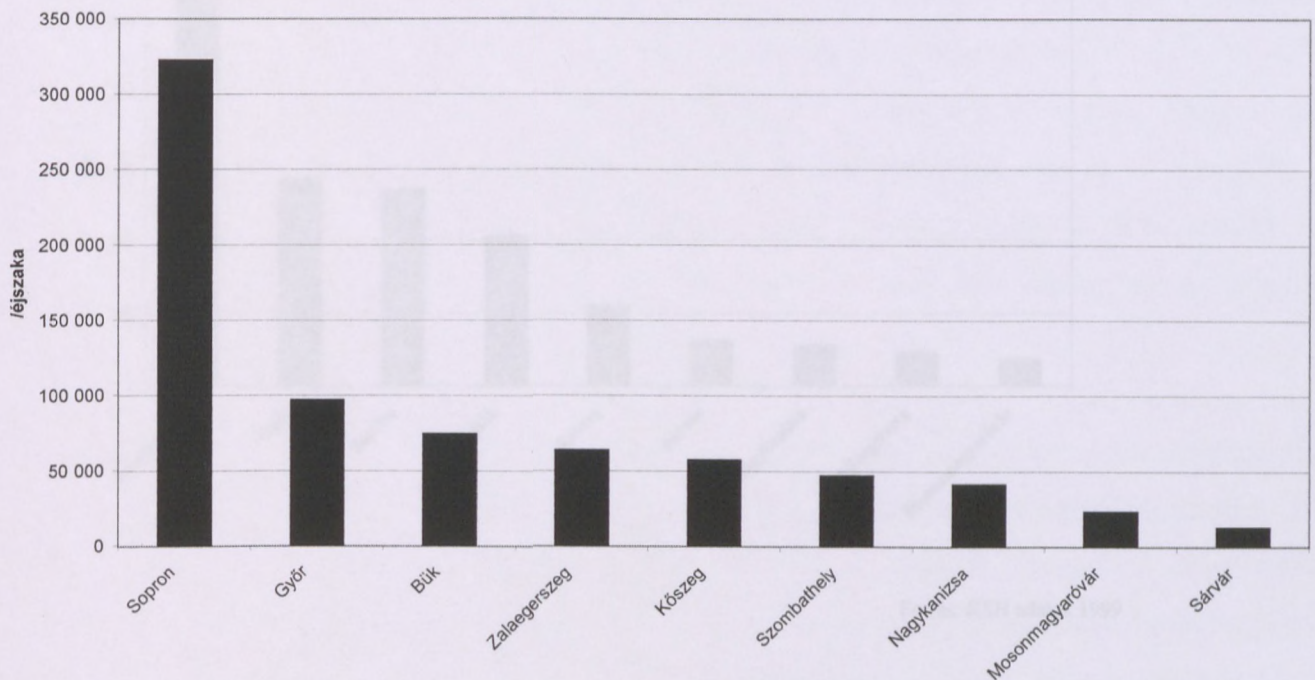
4. sz. ábra:

A Nyugat- Dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülései kereskedelmi szálláshelyein regisztrált külföldi vendégéjszakák száma /1999

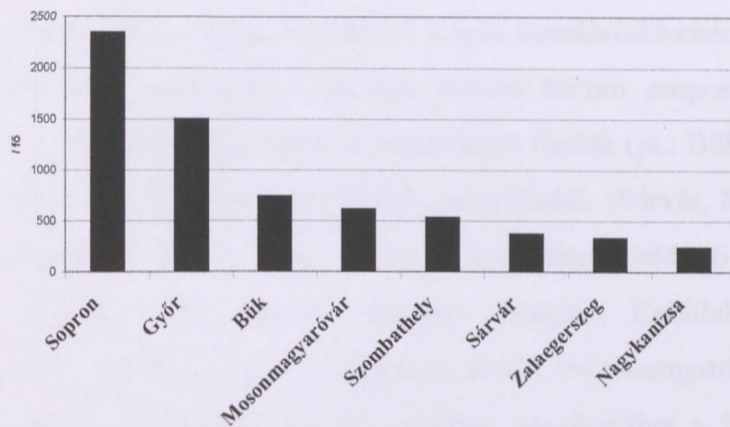
Forrás: KSH adatok 1999

5. sz. ábra: A Nyugat- dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülései kereskedelmi szálláshelyein regisztrált belföldi vendégéjszakák száma

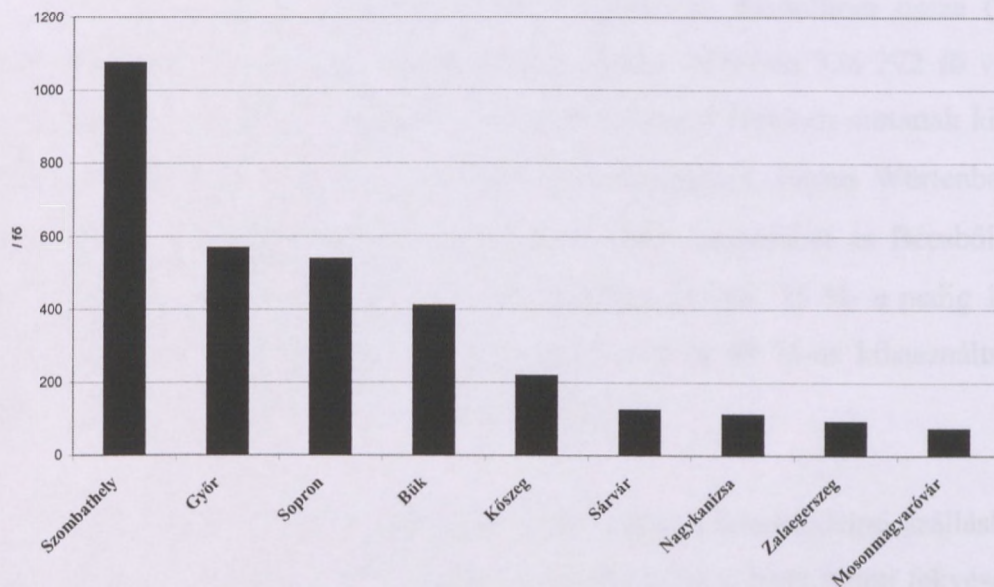
Forrás KSH adatok 1999

6.sz.ábra: A szállodai férőhelyszám a Nyugat- dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülésein

Forrás KSH adatok 1999

7.sz. ábra: A Nyugat- dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülésein lévő panziók férőhelyszáma

Forrás: KSH adatok 1999

2.2 A gyógyidegenforgalmi központok elemzése

A konkurenciaelemzés vendégforgalmi adatai a gyógyfürdők mint kimagasló térségi vonzerők jelentőségére utalnak. Célszerű ezért a fenti centrumok részletesebb, speciális összehasonlító elemzésére hangsúlyt fektetni.

A régió termál és gyógyfürdői a Nyugat-dunántúli Régió termálvízkincsének komplex hasznosítási programja alapján méretük, tradícióik, kínálatuk folytán három csoportba sorolhatók. Az első csoportba a nagyrégiós, nemzetközi vonzerővel rendelkező fürdők (pl.: Bük), a második csoportba a hazai középmezőnyhöz tartozó lokális jelentőségű gyógyfürdők (Sárvár, Mosonmagyaróvár, Győr, Balf, Lenti), a harmadik csoportba pedig a lokális igényeket kielégítő települések sorolhatóak (Csorna, Szombathely, Kapuvár, Mesteri, Hegykő, Borgáta, Kehidakustány, Vasvár, Lipót, Petőháza, Zalaegerszeg). További induló beruházásra került sor Szentgotthárdon és Celldömölkön. A fenti besorolás a lokális jelentőségű fürdők esetében kiegészülhet a fürdők vizének minősége szerinti kategorizálással. A települések közül Csorna, Kapuvár, Szombathely és Hegykő rendelkezik minősített gyógyvízzel. Zalaegerszegen új fejlesztésű élményfürdő hasznosítja a termálkút vizét, mely nincs gyógyvízzé minősítve. Mindent egybevetve a fenti besorolás szerint Győr–Moson–Sopron megye termálfürdői mutatják, tehát a legegységesebb képet.

A következőkben a régió alapvető fürdőtípusait hasonlítom össze (2.sz. táblázat). Bük kereskedelmi szálláshelyein a vendégéjszakák száma 1999-ban 336 272 fő volt, ennél magasabb adatokat csak a statisztikai értelemben a régióhoz tartozó Hévízen mutattak ki (740 479 fő). A jól bejárattott fürdőkomplexum Bajorországból, Szászországból, Baden Württembergből, Észak–Rajna Weszfaliából, Burgenlandból, Stájerországból, Alsó–Ausztriából és Bécsből várja vendégeit. A turisták 50 %-a 36-55 év közötti, 20 %-a 56-65 év közötti, 15 %-a pedig 18-35 év közötti. Az ágyigény-számítási képlet alapján, a férőhely-ellátottság 80 %-os kihasználtság mellett egyelőre megfelelő (1216 fő Hotel, 2150 fő egyéb szálláshely).

A fürdővel rendelkező települések rangsorában a kereskedelmi szálláshelyek vendég száma alapján Mosonmagyaróvár a 4. helyen áll. A település Ny-i, határ menti fekvése miatt azonban erős a tranzitforgalom, így az átlagos tartózkodási idő elmarad az országos átlagtól. A fenti adatok szerint a fejlesztés első üteme egyelőre csak a napi bevásárlással egybekötött üdülőforgalmat élesztette fel. További komplex fejlesztésre van tehát szükség, melyre igény is mutatkozik új gyógymedencék építése, szauna, élményfürdő, aquapark kialakítása formájában. (Hasonló

fejlesztések Bükön már megvalósultak). Tanulságos továbbá, hogy a komplex szolgáltatások, valamint megfelelő színvonalon működő, bejáratott gyógyszálló hiánya miatt egyelőre a nem adóköteles, illetve egy-egy napos tartózkodást feltételező fogászati turizmus dominál.

A főbb küldőországok Németország keleti tartományai, Burgenland és Csallóköz, a vendégek 70 %-a külföldi, 30 %-a belföldről érkezik. A külföldiek 70 %-a osztrák, 10 %-a német, 10-10 %-a szlovák, illetve cseh állampolgár.

Sárvár alacsony vendégszáma ellenére (a kereskedelmi szálláshelyek vendégszáma 50 %-a Mosonmagyaróvárénak), kiugró vendégéjszakaszámmal rendelkezik (37 %-al magasabb érték a mosonmagyaróvárinál). Az átlagos tartózkodási idő több mint háromszoros eltérést mutat szintén Sárvár javára (5,3 nap).

A külföldiek a vendégéjszakákból 84,2 %-al részesednek, a vendégek 60 %-a külföldi, közülük 35 % Ausztriából (Burgenland), 60 % Németországból (Bajorország), 5 % egyéb országokból érkezett. Az idegenforgalmi adóbevétel 1999-ben 72,8 millió Ft volt, ez az érték Mosonmagyaróváron csak 43 millió Ft.

A szálláshely-kapacitás mindössze 649 fő, ebből 375 fő elhelyezésére alkalmas a helyi gyógyszálló. (Mosonmagyaróvár szálláskapacitása: 778 fő). A fenti adatokból leolvasható, hogy megfelelő szolgáltatásokkal viszonylag alacsony kapacitás mellett is magas adóbevétel realizálható.

A felsorolt fürdőtípusok közül Lentiben a legalacsonyabb a vendégek száma. A vendégéjszakák száma tekintetében azonban megelőzi Sárvárt. A fürdő befogadóképessége és látogatószáma csak Bükön haladja meg a Lentin regisztrált értéket. Az átlagos tartózkodási idő megközelíti Bükét és Sárvárét. A vendégek 60 %-a külföldi, 40 %-a belföldi, előbbiekből 85 % német, 10 % osztrák, és 3 % horvát nemzetiségű. A belföldi forgalom az utóbbi 4 évben csökkenő, a külföldi vendégforgalom növekvő tendenciát mutat.

A fürdők rangsorában nagyvárosi adottságai miatt Győr rendelkezik a legnagyobb vendégforgalommal (80 913 fő). A kiugróan magas adat azonban minimális tartózkodási idővel párosul (2,5 nap), ami a kiépítetlen szolgáltatásokra utal. A hiányosságokat feltétlenül pótolni kell, hiszen az alapadottságok kedvezőek.

A fürdővendégek csupán 5 %-a külföldi, közülük 34 % osztrák, 25 % svájci, 21 % szlovák, 15 % német. Mosonmagyaróvárhoz viszonyítva hátrányt jelent, hogy valamivel szűkebb keresztmetszetű a gyógyászati hasznosíthatóság és a fürdőfejlesztés első lépcsője leghamarabb 2001-től indulhat meg. A gyógyfürdő megépítését követően várható kereslet az ágyigény-számítási képlet

alkalmazásával prognosztizálható.

Ágyigény-számítási képlet: $\frac{\text{vendégforgalom} \times \text{átlagos tartózkodási idő}}{\text{vendégéjszaka} / \text{év} \times \text{telítettség \% -a}} = \text{ágyszám}$

$$\frac{40\,000 \times 2,5}{365 \times 50\%} = 555 \text{ ágy}$$

Forrás: A fenntartható turizmus fejlesztése 2000. Geomédia

Mérsékeltén induló vendégforgalom, illetve 2,5 napos átlagos tartózkodási idő mellett a szolgáltatások igénybevételét és az idegenforgalmi adóbevételek emelkedését prognosztizálva 555 ágyszab szabad panziókapacitásra van szükség. Győrben a kereskedelmi szálláshelyek szobakihasználtsága 1999-ben 49,2 %-ra tehető, ennek megfelelően a jelenlegi kapacitás (3761 férőhely) kielégítőnek mondható. A szobakihasználtság trendjével Győr turizmusának vizsgálata során részletesen foglalkozom.

Figyelembe kell venni azonban, hogy az idegenforgalmi idény kezdetével a jövőben egy-egy nagyszabású megrendezvény során a fenti kapacitás a gyógyfürdő forgalmával kiegészülve szűkössé válhat. A fentiek alapján, illetve az átlagos tartózkodási idő, és ezzel az idegenforgalmi adóbevételek növelése érdekében célszerű a minőségi szálláshelykínálatot fokozatosan tovább bővíteni. A jövőbeli ágyigényt az alábbi képlet szerint lehet kalkulálni.

$$\frac{60\,000 \times 3,5}{365 \times 80\%} = 719 \text{ ágy}$$

A gyógyfürdőfejlesztés eredményeként prognosztizálható kezdetben 3,5 napos átlagos tartózkodási időt feltételezve a jövőbeli kapacitásfejlesztésnek (gyógyszálló) természetesen fokozatos szolgáltatásfejlesztéssel és egyedi kínálat kialakításával kell párosulnia.

2.sz. táblázat: A Nyugat-dunántúli Régió jelentősebb gyógyfürdői

	Terület, vízfelület	Vendégek és a vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	Átlagos tartózkodási idő	A fürdő befogadó- képessége, a fürdő éves látogatószáma	Gyógyászati javallatok
Bük	13 Ha 5600 m ²	62 806 fő 336 272	5,4 nap	4050 fő 841 000 fő	Mozgásszervi, nőgyógyászati, anyagcsere- zavarok kezelésére, utókezelésre
Sárvár	12 Ha 1146 m ²	20 704 fő 20 704	5,3 nap	850 fő 155 000 fő	Mozgásszervi, nőgyógyászati, légúti panaszok kezelésére
Lenti	4 Ha 990 m ²	6835 fő 34 163	5 nap	2000 fő 280 000 fő	Mozgásszervi, idegyógyászati, nőgyógyászati panaszok kezelésére utókezelésére
Moson- magyaróvár	2490 m ²	43 263 fő 68 759	1,6 nap-	1565 fő 210 000 fő	Mozgásszervi, nőgyógyászati, anyagcserezava- rok kezelésére, utókezelésre, fogászati kezelésekre, légúti rendellenes- ségek kezelésére
Győr	3445 m ²	80 913 fő 200 579	2,5 nap	1954 fő 218 836 fő	Mozgásszervi, nőgyógyászati, légúti panaszok kezelésére javasolt

Forrás: A Nyugat-dunántúli Régió termásvízkinccsének

komplex hasznosítási programja

Horwath Consulting 2000.

3. Győr, és a várost határoló tájegységek turisztikai kínálata

3.1. Győr adottságai, turisztikai jelentősége

A találkozások városa nem tekinthető tipikus, tradicionális üdülőterületnek, de adottságai révén a régió meghatározó jelentőségű idegenforgalmi centrumává fejlődhet. A közvetlen vonzáskörzet az egykori Győri járás területét foglalja magába, ám a város gazdasági hatása az egész régióra kiterjed.

A település sugár irányban összefutó úthálózata észak felől Szlovákiát, nyugatról Ausztriát, délről a Balatont, keletről pedig Budapestet köti a Kisalföld szívéhez

Központi fekvése már a római időkben stratégiai szerepet biztosított a város számára. Az egykor vásártartási és árumegállítási joggal rendelkező centrum fokozatosan vált a Ny-i irányú kereskedelem központjává. A török korban a város a kereszténység végváraként kulcsfontosságú szerepet játszott Európa védelmében.

Magyarország műemlékekben egyik leggazdagabb városa a barokk belváros rekonstrukciójának elismeréseként elnyerte a műemlékvédelem Európa-díját. A történelmi korokat idéző templomok, paloták, múzeumok, jellegzetes sarokerkélyek, szűk közök belvárosi sétára invitálják a látogatót. A barangoláshoz csábító háttérrel nyújtanak az ódon utcákban meghúzódó kávéházak, éttermek, panziók, valamint a méltán híres helyi vendéglátás.

A páratlanul gazdag és harmonikus barokk építészeti környezetben a művészetek barátai, az igényes kikapcsolódásra vágyók egész éven át vonzó programokra lelhetnek. Az Air Tours Utazási Iroda vezetője szerint, aki a Győri nyár nyitóprogramjába csöppen, hangulatos programra talál. A karácsonyi fesztivál is jó hangulatú. Kedvezőek a benyomások a városról a külföldiek körében, tetszik a vendégszeretet és a felújított belváros, mondja.

A város büszke itthon és külföldön egyaránt elismert és számon tartott művészeti intézményeire, fesztiváljaira.

A Győri Balett és a Győri Nemzeti Színház társulatai, a Győri Filharmonikus Zenekar évadról évadra, estéről estére felejthetetlen művészeti élményekkel ajándékozzák meg közönségüket. A belvárosban található számos történelmi és művészeti múzeum, képtár, állandó kiállítás közül az Esterházy-palotában otthonra lelt Városi Képtár a győri képzőművészeti élet központjává vált. Kovács Margit keramikus művész és Borsos Miklós szobrászművész állandó kiállításai, a Patkó-gyűjtemény hagyományosan szerepelnek a Győrbe látogató vendégek programjában, de maradandó élményt nyújtanak az egykori magyar Ispita épületében elhelyezett Művészeti Múzeum és a Rómer-

terem időszaki tárlatai is. Világhírű gyűjteményt tár a látogatók elé a győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár.

Győr fesztiválváros, ahol tavasztól késő ősziig kínálják művészeti eseményeiket a fesztiválok.

A Győri tavaszi fesztivál március hónapban a tavaszvárás jegyében, a művészetek újjászülető sokszínűségével invitálja a városba a közönséget. Nagyzenei koncertek, a Győri Nemzeti Színház prózai és zenés bemutató előadásai, a Győri Balett előadásai, táncegyüttesek fellépései, zeneszerzők szerzői estjei, tárlatok, húsvéti népszokásokhoz kötődő programok egyaránt szerepelnek a fesztivál kínálatában.

A Győri nyár nemzetközi kulturális fesztivál több évtizedes múltra tekint vissza. Győr belvárosának természetes díszletvilága, a terek, a zártudvarok, a zenepavilon és a belvárosi folyópartok hangulatos környezetet nyújtanak a nyáresti művészeti programok megrendezéséhez. A hazai és külföldi művészeti együttesek, előadók fellépései felölelik a művészetek szinte valamennyi műfaját. A folklórestek, a báb- és utcaszínházi előadások, a jazzestek, szabadtéri szimfonikus koncertek, balettelőadások, tárlatok egyaránt fellelhetők a fesztiválprogramban. A Győri nyár látványos eseménye a "Barokk esküvő", mely a barokk kor valódi pompájával, díszleteivel és kellékeivel idézi fel a XVII. század különös hangulatát.

A Barokk nosztalgia művészeti fesztivál évente októberben kínálja a barokk kor művészetét reprezentáló előadásokat, tárlatokat a "Barokk lakoma" gasztronómiai különlegességeit. A világhírű előadóművészek és együttesek fellépéséhez Győr barokk palotái, a Győri bazilika és az Evangélikus öregtemplom nyújt korhű környezetet.

Egyre növekvő érdeklődés kíséri az éves fesztiválkínálatot színesítő Mediwave nemzetközi vizuális művészeti fesztivál és a Chef gasztronómiai kiállítás rendezvényeit.

Győr nagy hagyományokkal rendelkező sportélete kedvező háttérrel nyújt a jelentős hazai és nemzetközi sportesemények megrendezéséhez. A felújítás előtt álló Rába ETO stadion európai szintű, színvonalas programok várományosa. A vízfolyások rangos világversenyeknek szolgáltatnak természetes háttérrel.

A Szigetközi, a Sokorói Tájvédelmi Körzet és a Fertő–Hanság Nemzeti Park ölelésében az Európa-szerte egyedi környezetű város számos látogatót vonz. Elidőzésre csábít a festői kanyargó Mosoni-Duna, a város egykori névadó folyója a Rába, a Rábca és a Marcal folyó, melyek egyesülve folytatják útjukat a Fekete-tenger irányába. A természetet kedvelőket, pihenni, felüdülni vágyókat egyaránt ide csalogatja a horgász-és vízi paradicsom, a termálvíz, valamint a síkvidéki folyami táj és a Balaton felé kiemelkedő pannonhalmi borvidék sajátos találkozási pontja a város határán.

A lendületesen fejlődő gazdasággal és kereskedelemmel rendelkező pezsgő életű város az üzleti élet szereplőinek találkozására is lehetőséget kínál. Modern üzletközpontok, ünnepi vásárok

szolgálják a szórakozni, vásárolni vágyók igényeit.

Disszertációm következő részében a kínálati tényezők regionális szintű összevetésével, a keresleti trendek figyelembe vételével, a szervezeti kapcsolattrendszereket feltárva világítom meg Győr helyét, szerepét a régió turizmusában, különös tekintettel az egységes, regionális termékkínálathoz illeszkedő termékfejlesztés lehetőségeinek bemutatására.

3.2. A Győrt határoló tájegységek turizmusa

Feltevésem szerint a Győrt körülvevő mintegy 15 km-es hatókörzetben elhelyezkedő települések adottságaik, elhelyezkedésük, a térpályák alapján a megyeszékhely belső idegenforgalmi gyűrűjébe sorolhatók. Közülük a vonzerőleltár szerint 32 rendelkezik jelentősebb vonzerővel (1.sz. melléklet). Ahhoz, hogy a falvak fejlesztéseit megalapozzuk ismerni és elemezni kell az általuk alkotott tájegységek adottságait. A települések sorában Abda, Öttevény, Kunsziget, Kóny, Rábapatoná, Enese, és Ikrény a Rábca-vidék kistérségén keresztül a Rábaközi tájegység, Győr-Érd, Nagybajcs, Győrzámoly, Vének, Dunaszentpál, Győrújfal, Dunaszeg, Vámoszabadi, az Alsó-Szigetközön keresztül a Szigetközi tájegység, Pázmándfal, Écs, Tét, Ravasz, Táp, Szemere, Tényő, Árpás, pedig a Sokorói kistérségén keresztül a Bakony felé jelent átmenetet. Gönyű és Pér települések a Bakonyi kistérség tagjaként a Győr-tatai-teraszvidék részét képezik.

A térségi programok kialakításához a centrum és hatókörzete szolgáltat háttérrel, ezért a programszervezők számára a tájegységek adottságainak ismerete feltétlenül indokolt. A következőkben a Szigetköz, Rábaköz, Sokoró-vidék részletes kínálatelemzése világít rá a tájegységek adottságai, arculata által determinált fejlesztési lehetőségekre. A tájegységek természeti adottságait az 1/a.sz. ábra, a településeket a 3. sz. melléklet térképe, a Győrrel határos kistérségeket 4.-7. sz. mellékletek térképei jelölik.

3.2.1 A Rábaköz turizmusa

3.2.1.1 A Rábaköz és peremterületei természeti adottságai, kistérségei

A Rábaköz a fiatalon süllyedő Győri-medencének mélyen délre lenyúló része. A természetföldrajzi kistájat (Rábaköz) D-en és K-en a Rába, Ny-on a Rábca határolja (1/a.sz. ábra). Göcsei I. (1990) felosztása szerint a Győri-medence kistája további három kistájra, a Rábaközre, a Répce-vidékre és a Tóközre osztható. A terület kistérségei: a Kis-Rábamente, Rábaköz-Tóköz-

Hanságmente, a Répce mente és kavicstakaró, és a Dél-Rábaköz. A későbbi elemzések megértéséhez itt érdemes megjegyezni, hogy a Rábcatorok kistérség települései átmenetet képeznek a rábaközi, a szigetközi táj illetve a Hanság felé.

A pannóniai és levantei rétegekre rakódott kavicstakarót a Rába és a Rábca folyók üledékei alakították ki, írja BEDÉCS GY.(1996). A síkvidék déli része tökéletesen alkalmas a megyei kínálathoz illeszkedő kerékpártúra nyomvonalak kialakításához. A Rábaköz a mindel-würm interglaciálisban különült el a Kemeneshát kavicstakarójától, erre a körülményre utalnak az idegenforgalmi szempontból is értékes termál-előfordulások. A Rábaköz felszínét a folyók mellékágainak homokos, agyagos öntései borítják, a síkságot ÉNy-DK-i irányban húzódó parti dűnesorok és közöttük fellelhető vizenyős mélyedések teszik változatossá. A kavicsos hordalékkúp több méterrel a felszín alatt húzódik, rajta Rábaszentmihály környékén jól termő csernozjom talaj alakult ki.

A térség éghajlatát a mérsékelt meleg száraz, enyhe telű klíma jellemzi, amely mentes a jelentős anomáliáktól. A szelíd ártéri terület tájképi értéke nem kimagasló, azonban megfelelő háttérrel biztosít vizitúrák, kempingek, horgászat, kerékpározás: aktív wellness számára.

Az idegenforgalmi szempontból kiemelt jelentőségű települések a táj K-i peremén fűződnek fel a természetes vízfolyásra. A Rába mentén található a vonzerőleltár települései közül: Sobor, Bodonhely, Kisbabot, Rábasebes és Szany (Rábaköz-Tóköz-Hanságmente Településeinek Regionális Fejlesztési Társulása). A folyó partján található még Győr hatókörzetéből a Sokorói kistérséghez tartozó Árpás, valamint a kistérségen kívüli Rábaszentmihály. A Rába folyó Nicktől kezdődően alsószakasz jellegű, így megfelelő vízállásnál kiválóan alkalmas nemzetközi víztúrák lebonyolítására, szabad strandok létesítésére.

A Belső-Rábaköz a 85-ös út és a Rába vonala közötti képzeletbeli háromszög középső része. A Rábaköz belsejében elhelyezkedő kistérség turizmusa monocentrikus fejlődést mutat (A vonzerőleltárból Csorna, Dör, Acsalag, Farád települések tartoznak ide: Dél-rábaközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása). A terület D-i része teljesen sík, É-i részét ÉNy, DK-i irányban húzódó parti dűnesávok, folyami mellékágak és vizenyős mélyedések tagolják.

A Rábaköz idegenforgalmi szempontból pozícionált természeti értékei közül a Kónyi-tó emelhető ki, ami mélyen fekvő lecsapolatlan részeken visszamaradt reliktumtó, mely lápréttel, rekettyefüzesekkel kapcsolódik a Barbacsi TVT-hez. A térség kedvező helyzete és adottságai révén megfelelő feltételt biztosít a szelíd, természetjáró turizmus számára. A tóközi kistáj települései (a vonzerőleltárból: Tárnokréti, Barbacs, Bezi, Bösárkány, Cakóháza, Fehértó, Györsövényház) a rendszerváltást megelőző időszakban a forgalom elől elzárt határsáv védelmében éltek. Jelenleg a Fertő-Hanság Nemzeti Park területei alkotnak turisztikailag is hasznosítható zónát Ausztria

irányába.

A Rábaköz D-i része teljesen sík terület (Dél-rábaközi kistérség), melyet a Rába, valamint a Répce és a jelenkori mellékágak homokos, iszapos, agyagos öntései borítanak, írja Göcsei I. (1968). Az idegenforgalmi vonzerővel rendelkező települések Kapuvár hatókörzetéhez tartoznak (Dénesfa, Beled, Rábakecöl, Himod).

A fenti települések, valamint a Rábaköz decentruma Kapuvár egyaránt tagjai a Kis-rábamenti kistérségnek. (A vonzerőleltárból Kisbabot, Hövej, Kapuvár, Osl, tartozik még ide.) A Kis-Rába a Rába folyó hajdani fattyúágának, illetve ennek maradványának tekinthető. A térség fő vonzereje tehát a horgászati lehetőség, rekreáció, valamint az épített környezet. Kapuvár megyei jelentőségű kulturális központ.

A Répce mente és kavicsstakaró kistérség a Fertő–Hanság–medencétől délre, keleten a Répceig, nyugaton az országhatárig terjedő terület, mely a Soproni–síkságra és az Alpokalja kistájra illeszthető rá (Sopron hatókörzetéhez tartozó települések). A Rábaköz peremén, a Répce folyó mentén elhelyezkedő települések nem rendelkeznek meghatározó jelentőségű vonzerővel.

Győr hatókörzetéből a Rábatorok települései: Rábatatona, Abda, Öttevény, Kunsziget, Kóny Enese és Ikrény összeköttetést jelentenek a Győrt Ny-ról, illetve DK-ről határoló térségek között (4. sz. melléklet). A Rábatorok kistérség a Kisalföld nagytájba olvadó Rábaköz–Tóköz É-i, a Szigetköz–Mosoni–síkság DK-i, illetve a Hanság K-i peremén fekszik. A tájat a három folyó (Rába, Rábca, Mosoni–Duna) töltések közé zárt vízfolyásait és a számos vízvezető csatornát szegélyező erdősávokkal, kiszárított, holttá vált medrekkel, működő és elhagyott kavicsbányákkal, kisebb erdőkkel, fűzfás bokros ligetekkel tarkított, síkfelületű szántók és legelők jellemzik.

3.2.1.2 A Rábaköz turizmusának helye, szerepe a megye idegenforgalmában

A települések a Sopront, illetve a Balatont Győrrel összekötő turistaáramlási tengelyek közötti átmeneti zónában helyezkednek el. A Rábaköz településeinek térpályái Csorna irányba futnak össze. A térség közlekedés-földrajzi helyzetét a Sopront-Győrrel összekötő 85-ös számú főút határozza meg, amelyről a természeti környezetnek megfelelően ÉNy, DK irányban szinte párhuzamosan futó mellékutak ágaznak le a Rába, illetve a 83-as út irányába. A Rábaköz és peremtérségei turisztikai fellendülésének egyetlen esélye a főútvonalra felfűződő idegenforgalmi centrumok kínálatának speciális szolgáltatásokra épülő kiegészítése, amennyiben ez nem történik meg a települések a belső perifériára szorulhatnak. A tájegység településeit összefogó Rábaköz–Tóköz–Hanság mente Térségfejlesztési Társulás vezetőjének véleménye szerint ezért mielőbb ki kell dolgozni a térség vonzerőleltárát, és fejlesztési programját.

A Rába menti települések a megye jelentős idegenforgalmi tengelyétől délre helyezkednek el, összevont elemzésüket a folyó, mint a Rábaköz meghatározó idegenforgalmi vonzereje indokolja. A települések Csorna irányából a 86-os és 85-ös úton egyaránt megközelíthetők, Szany és Rábamentés vasútvonallal is kapcsolódnak a vonzáscentrum felé. A térség D-i pereme a Sokorót a Rábaközzel összekötő kerékpáros illetve gyalogos túraútvonal mentén fekszik. A kedvező természeti adottságokat számos kultúrtörténeti és néprajzi érték egészíti ki. A tóközi településekkel ellentétben az alapszolgáltatások kedvezőbbek, a falusi turizmus hálózata kiépülőben, ami bizonyítja, hogy a terület nyitott az innováció befogadására. A Rába menti természetes vízi útra felfűződő települések a természeti adottságokat intenzívebben kihasználva, az aktív wellnesst kulturális programajánlással ötvözve érhetnek el sikereket az idegenforgalomban. Az alsószakasz jellegű folyó kiválóan alkalmas, horgászatra, szabad strandok létesítésére. A Rába folyó nemzetközi kajak-kenuutárak számára biztosít természetes vízi utat. A forgalom következő fogadóállomása Győr lehet, ehhez komplex programra, szolgáltatás, infrastruktúrafejlesztésre van szükség. Fontos a programszervezés során széleskörű kapcsolatfelvétel kialakítása a Rába menti településekkel, valamint a túrákat fogadó Győr városával. Így lehetővé válik a Nemzetközi dunai víziúthoz és a Nemzetközi Duna menti kerékpárúthoz történő csatlakozás. Az idegenforgalmi centrumokkal (Győr, Csorna) való kapcsolatfelvétel hozzájárul a települések pályázati reformprogramokban való közös részvételére. A tóközi községekkel kialakított kooperáció a szelíd turizmus Andau–Barbacs irányából kerékpáron történő továbbvezetésének alapfeltétele. A Rába menti települések számára kézenfekvő a közeljövő kerékpáros csillagtúra központjává fejlődő megyeszékhellyel való kapcsolatfelvétel. A Soboron (Rábaköz–Tóköz–Hanság mente Településeinek Regionális Térségfejlesztési Társulása) található kastélyszálló horgászati, vadászati szolgáltatást nyújt. A falusi turizmus szálláshelyei legnagyobb számban Szanyon, épültek ki (Rábaköz–Tóköz–Hanságmente Településeinek Regionális Térségfejlesztési Társulása). Bodonhely, Kisbabot, Szany települések kempingezési lehetőséget szolgáltatnak a Rába partjára érkező turisták számára. A táborhelyek vízi sportok és labdajátékok számára biztosítanak háttérszolgáltatást. Bodonhelyen kedvezőek a feltételek a mintegy 200 telekből álló üdülőövezet szuprastruktúrájának továbbfejlesztésére. A Rába-parti települések egyúttal a Sokoró vidéket a Rábaközzel összekötő kerékpáros illetve gyalogos túraútvonal mentén fekszenek.

A Belső–Rábaköz centrumainak megközelíthetősége kedvező, a térség Ny-i és középső tájain Csornát Győrrel, a Ny-i határvidékkel és a Balatonnal összekötő vasútvonal is húzódik. A Rábaköz belső területe számára a Budapest irányába haladó tranzitforgalom megállítása az elsődleges cél. Az egyes községek a jövőben az idegenforgalom szempontjából fontos összekötő

szerepet tölthetnek be Fehértó és a Rába menti térség közötti ÉNy-DK-i irányú forgalom fogadásában.

A terület gazdag népművészeti értékekben, a sport–hobby szolgáltatások jelenléte megfelelő alapot biztosít a térség komplex idegenforgalmi fejlesztéséhez. A turizmus térségi pozicionálása azért javasolt, mivel a gyógyvíz, és a folklóradságok a kül- és belföldi turisták számára egyaránt kiemelt vonzerőt jelentenek.

Az idegenforgalmi szuprastruktúra kiépítettsége alapján Csorna mutatói kimagaslóak, megyei viszonylatban azonban ezek is elmaradnak a városok ide vonatkozó értékeitől.

A Tóköz alkalmas színhelyet nyújt szakmai konferenciák, eszmecserek, az ifjúsági és senior turizmus számára. A települések számára Mosonmagyaróvár és Csorna felé a Hanságot keresztül szelő 86-os út jelent összeköttetést. A községek térkapcsolatai a 85-ös út irányában Csorna és Győr irányába mutatnak, az infrastrukturális folyosó vasútvonallal is kiegészül. A két jelentős megyei turistaáramlási tengely között fekvő kistérség előnye egyúttal a táj zavartalanságában, szelídségében rejlik. A Tóköz esetében a közlekedés-földrajzi helyzet közvetett lehetőséget biztosít a burgenlandi kerékpárút-hálózathoz történő csatlakozáshoz (Andau-Jánossomorja határátkelő). A 86-os úton mindkét irányból a térség felé vezethető a forgalom. A burgenlandi lehetőség mellett a kerékpáros szakkönyvek a Duna menti kerékpárúthálózat felől Lébény, és Börcs irányából is ajánlanak útvonalakat. Az útvonalhálózat és a háttérszolgáltatások fejlesztéséhez a térségi együttműködés fejlesztése indokolt.

A Dél-rábaközi kistérségek települései idegenforgalmi szempontból összeköttetést jelentenek a Soproni vonzáskörzet, a Hanság és a Rábaköz belső területei között. A Sopron-köszeghegylajai Üdülőkörzetbe tartozó Kapuváron a gyógyturizmus, a kulturális turizmus fejlesztésével, térségi kirándulások, kerékpártúrák szervezésével javasolt a megyébe látogató turistákat hosszabb maradásra bírni.

A 4. sz. melléklet térképén a Rábacatorok kistérség területi elhelyezkedése figyelhető meg. A települések közlekedés - földrajzi helyzete az idegenforgalmi elosztó funkció kialakítását támasztja alá. A Rábaközben és peremterületén (Rábacatorok) jelenleg Szil, Árpás, Rábasantandrás, Öttevény, Kunsziget, Abda alkalmas kerékpáros turisták fogadására a további települések háttér infrastruktúrája kiépítetlen. A vonzerőleltárban településenként felsorolt vonzerők alapján jók a lehetőségek továbbá a vizitourizmus, zenei turizmus, lovas turizmus kiemelt fejlesztésére. (lásd később: a Termékfejlesztés feladatai Győr szűkebb értelemben vett hatókörzete területén). Az alapvető fejlesztési irányokat, erős és gyenge pontokat a SWOT-analízis jelöli meg. A Rábacatorok településeim kutatásaim alapján 273 férőhely áll a turisták rendelkezésére. A szállásférőhelyek összkapacitásának 33,6 %-a Öttevényen összpontosul, ahol kastélyszálló működik.

A rábaközi kapacitásvizsgálatok szerint Csorna kereskedelmi szálláshelyeinek férőhelyszáma 533 fő, Kapuváron 332 fős kapacitás várja a vendégeket. Az értékek a tájegység viszonylatában kimagaslóak, azonban megyei szinten jelentősen elmaradnak Soprontól, Győrtől, vagy Mosonmagyaróvártól. A szálláshelykínálatból kiemelhető a sobori Kastélyszálló, mely 56 férőhellyel három csillagos színvonalú kínálatot nyújt a turisták számára. A Csorna vonzáskörzetéhez tartozó Rábasebesen 21 fő befogadására alkalmas három csillagos színvonalú vadászkastély található. A térség települései közül Kónyban működik panzió. A kónyi panzióban 1999-ben 14 férőhely fogadta a 162 vendéget, akik 228 vendégéjszakát töltek a panzióban. A forgalom tranzit jellegére utal, hogy a 48 külföldi vendég pontosan egy-egy éjszakára szállt meg itt. A hazai vendégek átlagos itt tartózkodása is mindössze másfél napra tehető. A szálláshelykínálatban meghatározó az alacsony színvonalú fizetővendéglátás aránya.

3.2.1.3. A Rábaköz turizmusának fejlesztési lehetőségei

A következőkben a Rábaköz idegenforgalmi adottságait, erős és gyenge pontjait, a fejlesztés lehetőségeit a közlekedés-földrajzi helyzet, infrastruktúra, tájékoztatás, önkormányzati együttműködések, természeti, kultúrtörténeti értékek, és a marketing alapján elemzem. Az analízis készítésekor figyelembe vettem a kistérségi szövetségek és a polgármesteri hivatalok részére kiküldött kérdőívek eredményeit. A tájegységre vonatkozó általános fejlesztési feladatok időben szakaszolt, javasolt programját külön táblázatban mutatom be.

3.sz.táblázat:A Rábaköz turizmusa

SWOT -analízis	Erősségek	Gyengeségek	Fejlesztési lehetőségek	Veszélyek
Közlekedés-földrajzi helyzet, infrastruktúra, tájékoztatás	-Idegenforgalmi centrumváros jelenléte -Főútvonal, vasútvonal -Győr elérhetősége -Természetes vízi út	-Kerékpárúthálózat hiánya -A tájékoztatási rendszer hiánya - Túraútvonal-hálózat hiánya (Ny-K,É-D irányban) -Elszigetelt közlekedésföld-rajzi helyzet	-Ny-K,É-Dirányú kerékpáros nyomvonal kialakítása -Komplex tájékoztatási rendszer -Információs csomópontok -A mellék-útvonalak felújítása -Lovas, kerékpáros, gyalogos panoráma utak kialakítása	-A kölcsönös előnyök hiánya -Dezintegrált fejlődés -Belső periferia kialakulása
Önkormányzati és egyéb együttműködések	-Rábaköz-Tóköz-Hanságmente Településeinek Regionális Fejlesztési Társulása, -Rábcatorok Településeinek Önkormányzati Társulása -Dél-Rábaközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása -Kis-Rábamenti Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása	- Presztízs - Rugalmatlanság -Centrumtelepülésekkel kialakított kapcsolat	-Közös turisztikai fejlesztési alap létrehozása -A források komplex felhasználása -Győrrel, Csornával a beszállítói kapcsolatok intenzifikálása	- Rivalizáció -Egyenlőtlen fejlődés - Forráshiány

Természeti értékek	-Kőnyi-tó, és Fehértavi TVK közelsége -Artézi kutak -Horgásztavak Rába menti ártéri vegetáció	-Elhanyagolt környezet -Kkomplex tájrehabilitáció hiánya -Hasonló adottságok	-Termál-fejlesztési tanulmány két lépcsőben -Szelíd turizmus, turizmus fejlesztési program -Rekreációs komplexum fejlesztési tanulmány Eredetiség védő program	-Természet-rombolás - Forráshiány -Egyéb ágazatok preferálása
Kultúrtörténeti értékek, kultúra	-Citera együttesek -Népművészeti Tábor - Zenei Műhely - Ősi mesterségek a Rábaközben : -Fazekasok -Citerakészítés -Pereckészítés -Képfestés -Fafaragás -Hímzés	- A kihasználtság hiánya - Passzivitás	-Csornai fellépési lehetőség, komp-lex kínálattal -Nemzetközi alkotótábor projekt - A népművészet anyagi támogatása -Alap látrehozása emlékműfelújítás-ra, karbantartásra -Enesei program -Eseménykatasz-ter készítése, folyamatos bővítése, A népművészet anyagi támogatása	-Szétaprózottság - Állagromlás - Jellegvesztés
Marketing	A vonzerők nagy száma, kedvező megoszlása	-Programok hiánya - Passzivitás -A szervezeti háttér hiánya -Tourinform Iroda hiánya	-Térségi marketingiroda felállítása -Együttműködés a környező országokkal, kul-turális kiadványok	- Forráshiány -Szakképzetlenség

Forrás: térségi kérdőívek, interjúk

4.sz.táblázat: A termékfejlesztést támogató feladatok a Rábaköz területén.

Wellness	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
Termálturizmus	A fejlesztés realitásának felmérése	Fejlesztési terv kidolgozása	Fejlesztési terv megvalósítása
Falusi turizmus	A vállalkozói igények részletes felmérése	Minősítési rendszer alkal-mazása, a hálózat létrehozása	Szolgáltatás-fejlesztés
Speciális érdeklődések			
Kulturális turizmus	Egységes koncepció felállítása	Eseményfejlesztés, alkotótábor fejlesztése (kempinghasznosítás), a zenei programok fejlesztése	A rábapatonai, szili, szanyi program vezértermékké fejlesztése, őszi, téli programkínálat kialakítása
Kerékpáros turizmus	Kerékpárutak kiépítése	Speciális ajánlat összeállítása	Kerékpáros barát szolgáltatásrendszer kiépítése, útfejlesztés
Vadászat-horgászat	Szolgáltatás fejlesztés	Gasztronómia, kemping-hasznosítás	Programcsomag kialakítása
Víziturizmus	Pihenőhelyek felmérése	Infrastruktúra fejlesztése	Ikrényi szabadidő komplexum
Lovaglás	Nyomvonalak kijelölése, háttérszolgáltatások	Túracsomag összeállítása (kastélytúrák)	Rekreációs komplexum
Tájékoztatás	Csornai marketing iroda felállítása	Idegenforgalmi tájékoztatási rendszer kialakítása	Karbantartás

Forrás: kérdőívek, interjúk

3.2.2 A Sokorói–dombság településeinek turizmusa

3.2.2.1 A Sokorói–dombság és határos kistájainak természeti adottságai, kistérségei

A Szigetköz egyhangú síkságát Győrtől DK-i irányban három dombvonulat, összefoglalóan a Sokorói–dombság szegélyezi (1/a.sz. ábra). A tájképi érték meghatározásában mindig kiemelt jelentőséget tulajdoníthatunk az eltérő felszínformák találkozásának. A 241 km² területű kistáj, ahogy GÖCSEI I. győri földrajztudós 1957-ben elnevezte, a Pannonhalmi-dombság, természet-földrajzilag a Bakony része, írja Bedécs Gy. (1996.). Felszínét legnagyobbbrészt ugyanis Pannon rétegek takarják. A halomvidék magassága mindössze 150 méterrel haladja meg környezetének magasságát, hiszen minden oldalról hordalékkúpok keretezik. Ennek ellenére szigetszerűen emelkedik ki a Kisalföld síkságából. DK-en a Bakony, ÉK-en az Igmánd–kisbéri-medence, DNy-on a Pápa–devecseri-síkság, ÉNy-on a Győri-medence határolja a kistájat.

A Sokorói–dombság tagjai:

- É-i vonulat, Pannonhalmi-dombság (csúcs: Pázmánd-hegy 280 méter) Győr hatókörzetéből: Pázmándfalu, Pannonhalma, Táp tartozik ide.
- középső vonulat, Csanak-Ravazdi-dombság (csúcs: Szent Pál-tető 317 méter) Győr hatókörzetéből: Győrújfalú, Écs, Nyúl, Ravazd, Sokorópátka tartozik ide.
- D-i vonulat, Győrszemerei-dombság (csúcs: Mogyorós 273 méter) Győr hatókörzetéből: Felpéc, Szemere, Koroncó, Tényő, Kajárpéc, Tét tartozik ide.

A terület két kistérségi szervezete az összes térségi települést egyesítő, és Pérrel is kiegészülő Pannonhalma–Sokoró Térségfejlesztési Önkormányzati Társulás (5.sz. melléklet), valamint a Sokoróalja Önkormányzatainak Térségfejlesztési Társulása. Utóbbihoz tartozik a vonzerőleltárból, a győri hatókörzet részeként Felpéc, Koroncó, Tényő, Kajárpéc, Tét, Sokorópátka és a peremfekvésű Árpás. A Bakonyér kistérséghez, mely a Győr–Tatai–teraszvidéket fedi le Pér, Győrszentiván, és Gönyű települések tartoznak. A fenti falvak a Szigetköz és a Sokorói–dombság között jelentenek átmenetet.

Az 1992-ben alapított, 7042 ha területű Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet három részre tagolódik, ennek csak egy szeletét képezi a Sokorói–dombság, mint a térség szelíd turizmus szempontjából legfontosabb bázisa. Természeti értékekben a Csanak–ravazdi vonulat a leggazdagabb, fellelhetők itt a Kárpát-medence legjellegzetesebb növénytársulásai, állatfajai egyaránt. A táj arculatának szerves részét képezik a löszfalakba vájt, szeszélyes tagoltságú horgasok és az oldalukban

kialakított borospincék.

A Szigetközzel összehasonlítva a táj természeti fogyatékoságát jelenti, a szervezett vízi sportra is alkalmas folyó hiánya. A sokoróaljai kistérség egyetlen folyami települése a Rába menti fekvésű Árpás. A térség arculatát azonban patakok és mesterségesen duzzasztott tavak színesítik; így például a Pándzsa, a Sokorói-Bakonyér, Vezseny-ér, Pázmándi-ér, Sós-ér, a Pándzsa duzzasztott tavai Ravazdnál, Tarjánpusztánál.

A kistáj éghajlata átmenetet jelent a Kisalföld mérsékelt enyhe telű és a Bakony hűvös éghajlata között. A nyári hónapokban (máj.-aug.) a napsütéses órák száma 200 h. feletti, a felhővel való borítottság csak 48%-os. A déli lejtők besugárzási többletét az elsősorban kordonos szőlőművelés, és gyümölcstermesztés hasznosítja. A közelmúltban vált önálló attrakcióvá a Pannonhalma-sokoróaljai dombvidék bortermelése, amely a borturizmus számára jelenthet kiinduló alapot. A Földművelési Minisztérium 7/1990 FM XII. 25. rendelete, az azonos éghajlati, domborzati, talajtani adottságok, a sajátos jellegű borok és a szőlőterület legalább 4 %-os mezőgazdasági területből való részesedése alapján 11 településre kiterjedő területet emelt borvidéki rangra. (Az érintett települések: Écs, Felpéc, Gyórság, Gyórszemere, Győrújbarát, Kajárpéc, Nyalka, Nyúl, Pannonhalma, Pázmándfalu, Tényő). A termesztett fajták közül az olaszrizling, rizlingszilváni, tramini, ezerfürtű királyleányka, chardonnay, rajnai rizling jelentik a minőségi termelés zálogát.

Az évi hőingás alacsonyabb, mint a Győri-medencében (22,4 °c), télen 75%-os a felhővel való borítottság. A téli sportok szempontjából országos viszonylatban közepesek a lehetőségek, hiszen a havazásos napok száma 20-25, a hó átlagban 30-40 napig marad meg. (A Mátra-Bükk területén a havazásos napok száma 40-60, a Szigetközben 10-15). A legtöbb csapadék június, július táján eső formájában hullik. Mennyisége: északon 60 mm délen 74mm / hó.

A természeti adottságok közül az idegenforgalmi hasznosíthatóság tekintetében összefoglalóan tehát a Győri-medencéből kiemelkedő három dombvonulat, azoknak D-i fekvésű lejtői és a Pannonhalmi TVK Sokorói-dombvidékre eső területe emelhető ki. Főként a borturizmus, kapcsolatban a falusi turizmussal, ezen belül a sport-hobbyturizmus (lovaglás, kerékpározás,) illetve a természetvédő-ökoturizmus fejlesztése számára kedvezőek a feltételek.

3.2.2.2 A Sokorói-dombság turizmusának helye a megye idegenforgalmában

A közlekedés-földrajzi helyzet terén sok a hasonlóság a Szigetközzel és a Rábaközzel, hiszen szintén tranzitútvonalak húzódnak keresztül a térségen. Jelentős marketing munkát igényel a 83-as úton Pápa, és a 82-es úton Veszprém irányába haladó turistaforgalom (végcél a Balaton elérése) megnyerése (konferenciák, információs táblák, prospektusok, videós szemléltetés). A tájegység nem rendelkezik közvetlen határátkelővel, így a bevásárlóturizmus egyelőre elhanyagolható Sopronhoz, a határ menti településekhez, vagy Győrhöz képest. A fenti ágazatban a vonalas infrastruktúra fejlesztései eredményezhetnek érdemi változást. A Pannonhalmi-dombság Győrhöz való közelsége folytán a részleges regionális centrum innovációs vonzáskörzetébe tartozik. A térséget északról metszi a nagyvárost elkerülő M1-es autópályaszakasz, melynek leágazási pontjai az ide tervezett pihenőhelyek a Pest felől, és Pest felé haladóknak lehetőséget biztosítanak a térség megismeréséhez. Így a Győr-szabadhegyi csomópont, pihenőhellyel (a 82-es út mentén) Győr-ménfőcsanakai csomópont (83-as út mentén). Az autópálya Győrt elkerülő szakasza, pl. a 81-es út csomópontja felől a nemzetközi forgalom számára is könnyebben elérhetővé tette Pér települést, melynek reptere így a térségi sétarepülések kiinduló bázisa lehet. (Pér egyúttal a Bakonyér kistérség része is). Szükségszerű a kerékpárút-hálózat bővítése, hiszen jelenleg a Győr-Ménfőcsanak közötti szakasz kivételével teljesen kiépítetlen a rendszer. A közlekedési mód idegenforgalmi hasznosítását támasztja alá annak Ausztriában, Nyugat-Európában már bevált alkalmazása és a belföldi turizmusban is erősödő érdeklődés a természetkímélő közlekedési formák iránt.

A hatókörzethez tartozó települések szálláshelyeinek összkapacitása felmérésem szerint 946 fő, melynek 62 %-a Pannonhalmára koncentrálódik. További jelentős szálláshelybázisnak tekinthető Győrújbarát, ahol ifjúsági szállás, panzió színesíti a kínálatot. A falusi turizmus és a vendégházak tekintetében a férőhelyszám a térségben elmarad a kívánt mértéktől (42 fő). A kínálatból kiemelhető a téti vendégház, és a tényői vendégfogadó (15 fős kapacitás). A teljes szigetközi régió településeinek szálláshelyein például háromszoros szobaszám-többletet regisztráltak összehasonlítva a sokorói települések szobaszámaival. A Fertő-Hanság területén is, igaz Kapuvárral együtt (Sopron vonzáskörzete), a kereskedelmi szálláshelyek tekintetében kétszer annyi szobát vettek számba, mint a vizsgált térségben. A férőhelyek száma tekintetében hasonló tendencia figyelhető meg. A falusi turizmusban résztvevő porták hányadát vizsgálva (53 fő) szintén háromszoros a különbség a szigetközi térség javára. Megyei összehasonlításban azonban már megfigyelhető, hogy a Sokoró vidéken falusi turizmussal foglalkozók száma duplája a rábaközi

példának. Érzékelhető tehát, hogy az ágazati fejlesztéséhez léteznek már a szükséges alapok.

A szálláshelyek számaránya, a természeti adottságok, a közlekedés-földrajzi helyzet alapján megállapítható hogy a Sokorói–dombvidék települései idegenforgalmi szempontból fejlesztésre szorulnak. Mindenekelőtt a falusi turizmus, és ezzel összefüggésben a természetjáró turizmus fejlesztése indokolt. A Pannonhalma–Sokoró Térségfejlesztési Önkormányzati Társulás vezetőjének véleménye szerint a Pannonhalma Főapátság, borkóstolások, ökotúrák, lovaglás, helyi kézműveseknél tett látogatás, vásárlás (fafaragó, fazekas, stb..) jelentik a legfőbb hasznosítható programokat.

A fejlesztéshez három tényező egyidejű jelenléte szükséges:

- természeti adottságok
- szabadidős létesítmények
- szálláshely, étkezés, termékek

3.2.2.3 A Sokorói–dombság turizmusának fejlesztési lehetőségei

A következőkben a Sokorói–dombság idegenforgalmi adottságait, erős és gyenge pontjait, a fejlesztés lehetőségeit a közlekedés-földrajzi helyzet, infrastruktúra, tájékoztatás, önkormányzati együttműködések, természeti, kultúrtörténeti értékek, és a marketing alapján elemzem. Az analízis készítésekor figyelembe vettem a kistérségi szövetségek és a polgármesteri hivatalok részére kiküldött kérdőívek eredményeit. A termékfejlesztés, általános tájegységre vonatkozó, időben szakaszolt programját külön táblázatban összegzem.

5.sz. táblázat: A Sokorói–dombság turizmusa

SWOT-analízis	Erősségek	Gyengeségek	Fejlesztési lehetőségek	Veszélyek
Közlekedésföldrajzi helyzet, infrastruktúra	- Innovációs központok közelsége (Győr, Pannonhalma) - A települések közeli elhelyezkedése - Pér reptér - Tourinform Pannonhalmán	- Határtelepülések megközelíthetősége - Idegenvezetés hiánya - Infrastruktúra	- Térségi együttműködés - Rekreációs övezet - Változatos közlekedési lehetőségek (kerékpár, ló, repülő), gyalogtúra	- Rivalizáció - Értékrombolás - Elszigetelődés
Önkormányzati együttműködés	-Győri önkormányzat -Sokorói Ökológiai Park Alapítvány -Sokorói Önkormányzatok településszövetsége -Bakonyér önkormányzati szövetség	- Párbeszéd, koordináció hiánya	- Megyei programokhoz csatlakozás - Kistérségi összefogás	-Lemorzsolódás

SWOT–analízis	Erősségek	Gyengeségek	Fejlesztési lehetőségek	Veszélyek
Természeti értékek	- Déli kitettségű lejtők - Pannonhalmi TVK - Tájképi érték - Egyedi természeti alakulatok	- Turistalétesítmények hiánya, elhanyagoltsága - Speciális védelem hiánya - Kevés turisztikai program	- Borutak kialakítása - Őkoturizmus - Falusi turizmus - Sport- hobbyturizmus (kerékpár, lovaglás, vadászat)	- Természetrombolás - A természeti értékek pusztulása
Történelmi örökség	- Bezerédj kastély (Ménfőcsanak) - Pannonhalmi Apátság kulturális központ - Pincesorok - Népi lakóházak - Haranglábak, templomok	- A kihasználtság hiánya	- Kapcsolódó egyéb turisztikai attrakciók - Fízetővendéglátás - Borkóstolás, falusi turizmus	- Állagromlás - Jellegvesztés
Az idegenforgalom speciális infrastruktúrája	- Gáz- telefonhálózat bevezetése folyamatban - Turistautak	- A periféria kedvezőtlen ellátottsága - A falusi turizmus férőhelyeinek csekély száma - A kultúrált feltételek hiánya - A sport-hobbyturizmus kiépítetlen háttérinfrastruktúrája - Környezetvédő művek hiánya	- A falusi turizmus, öko turizmus, sport-hobbyturizmus összekapcsolása - Infrastrukturális hálózat kiépítése - A kommunális szolgáltatások kiépítése - Speciális kínálat kialakítása	- Gazdasági különbségek - Elmaradó fejlődés - Tájrombolás
Marketing	- Vonzerők magas száma	- Programok hiánya - Passzivitás	- Konferenciák - Továbbképző tanfolyamok - Prospektusok	- Érdektelenség - Közömbösség - Szezonális jelleg

Forrás: térségi kérdőívek, interjúk

6. sz. táblázat: A termékfejlesztést támogató feladatok a Sokorói-dombság területén

Wellness	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
Falusi turizmus	A vállalkozói igények részletes felmérése,	Minősítési rendszer alkalmazása, a hálózat létrehozása	Szolgáltatásfejlesztés
Speciális érdeklődések			
Gasztronómia	gyümölcs termőhelyek felmérése, telepítés	biodzsemüzem	szolgáltatásfejlesztés, biosarokprogram
borturizmus	termőhelyek felmérése, fajtatelepítés, kitáblázás	palackozás	borútprogram részletes kitáblázása
Sport-hobbyturizmus	férőhelybővítés	szolgáltatásfejlesztés	túra programok kialakítása

Kulturális turizmus /Vallási turizmus/	Világörökség program kidolgozása, együttműködés Győrrel	térségi programkoordináció, sokorói programkatalógus	a pannonhalmi kínálat vezértermékké fejlesztése
Ökoturizmus	bioszféra rezervátum program feltételeinek kidolgozása	túraútvonalak kijelölése(lovas, kerékpáros, gyalogos)	szolgáltatásfejlesztés
Tájékoztatási rendszer	térségi adatbázis kidolgozása	Idegenforgalmi tájékoztatási rendszer kialakítása Térségi együttműködések kialakítása	Karbantartás

Forrás: térségi kérdőívek, interjúk

3.2.3 A szigetközi tájegység turizmusa

3.2.3.1 A Szigetköz és peremterületeinek természeti adottságai, kistérségei

A Szigetköz a Mosoni-Duna és az Öreg-Duna között húzódó orsó alakú hordalékkúp (1/a.sz. ábra). A Duna hajózható főága egyúttal az eleven vizek birodalmának is tekinthető. Hazánk legnagyobb szigetének területe 375 km², mely lejtési viszonyok alapján Felső- és Alsó-Szigetközre osztható, írja GÖCSEI I. (1990). A Felső-Szigetköz tengerszint feletti magassága 125-115 m, az alsó részé 115-110 m, a két rész határvonala Ásványrárónál található (Belső-Szigetköz).ÉNy-ról DK-re haladva, tehát a Felső-,Belső-illetve Alsó-Szigetköz tájai váltják egymást.

A Szigetköz kistérségi szerveződései közé tartozik a településeket egyesítő Szigetközi Önkormányzatok Szövetsége. A településeket a 3. sz. melléklet térképe szemlélteti. A Felső-Duna Menti Önkormányzatok Térségfejlesztési és Tájrehabilitációs Társulásába a vonzerőleltárból, a Mosonmagyaróvári hatókörzet részeként Ásványráró, Dunakiliti, Dunaremete, Dunasziget, Kisbodak, Lipót, Püski, Rajka tartozik.

A Felső-Mosoni Duna menti Önkormányzatok Térségfejlesztési és Tájrehabilitációs Társulásának tagja a Mosonmagyaróvári hatókörzet részeként Ásványráró, Dunakiliti, Halászi, Hédervár, Kimle, és Mecsér.

A Nyugati Kapu Térségfejlesztési Társulás tagja a vonzerőleltárból Mosonmagyaróvár és a hatókörzetéhez tartozó Dunakiliti, Hegyeshalom, Levél és Rajka.

Az Alsó-szigetközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulásába tartozik Győr hatókörzetéből Dunaszeg, Dunaszentpál, Győrladamér, Győrújfalú, Győrzámoly, Kunsziget, Vámoszabadi, Kisbajcs, Nagybajcs, Vének és Győr-Bácsa (6.sz. melléklet). Az Alsó-Szigetköz fekvéséből adódóan a határmenti együttműködés kulcsterülete és a tájegység keleti kapuja. Győr szempontjából fontos összekötő kapocs a Szigetköz belső területei felé.

A szigetköz peremterületén a Rábatorok Településeinek Térségfejlesztési Társulásába tartozik Győr hatókörzetéből Abda, Enese, Ikrény, Kunsziget, Öttevény, Rábapatonna, Kóny, és Mosonmagyaróvár vonzáskörzetéből Lébény. A térség tehát átmenetet képez a Rábaköz felé (lásd:

4.sz. melléklet).

A Győr–tatai–teraszvidéket lefedő Bakonyér Térségi Önkormányzati Társulás tagjai a leltár alapján Győr hatókörzetéből Gyórszentiván, Gönyű, és Pér települések, melyek a Szigetközt K felől határolják (7.sz. melléklet). A térképen látható, hogy a települések közlekedés-földrajzi helyzete az Észak-Dunántúl felé jelent fontos kapcsolódási lehetőséget.

A tájegységben elhelyezkedő Szigetközi TVK. területe 9158 hektár. A térség holtágak, morotvák által tagolt, galéria-erdőkkel szegélyezett ártéri terület. A holtágak, mélyedések, a homokos, iszapos alacsony ártér részei, e fölött 4-5 méterrel emelkedik a kavicsos magas ártér. A 2-3 kilométeres árteret szegélyező töltés mellől egy széles oldalág sebes vize visz a szigetvilág belseje felé írja BEDÉCS GY. (1996). A szélesebb medrekből zátonyok emelkednek ki, a tájat galériaerdők teszik változatossá. A térség párja az országhatár túloldalán húzódó Csallóköz. A törmelékkúp tetején a folyó fattyúágakat bocsát ki magából. A Duna által lerakott eme két hordalékkúp egész Európában egyedülállónak tekinthető. A tájkép szerves részét alkotják a bokorfüzesek, égerlápok, keményfaligetek. A Szigetköz igazi ékességei azonban a lágyszárúak, így pl.: kosborok, boglárkák, nőszirmok, gólyahír, zergeboglar, sárgaliliom, csillagpázsit.

A több mint 500 apró sziget vízvilága Európában egyedülálló értéket képvisel. A zátonyok, morotvák között talál életteret a kb. 200 madárfaj, (gólyák, kormoránok, gémekek, kócsagok). A nagyvadak (vaddisznó, őz, szarvas,) a telepített fácán- vadkacsaállomány a nyugatról érkező, szervezett vadászaton résztvevő turisták asztalán kerülhetnek terítékre.

A horgász - vadász - vízi paradicsom és a megye egyik falusi turista központjának létét azonban veszélyeztetni kezdte a politika. A sokáig papírtigrisnek hitt szlovák fenyegetés életre kelt. A Duna egyoldalú elterelése következtében 1994. szeptemberéig a parti erdősáv 5%-a elpusztult és öt halfaj teljesen eltűnt a faunából. A Mosoni-Dunában, 1995-ben 10 m³ víz folyt másodpercenként, (az eredeti mennyiség 10-20 m³). A mesterséges vízpótlás, ugyan növelte a mellékágak vízszintjét (15-30 cm-rel), ám a szélesebb mellékágakban csak pangó víz megjelenéséhez vezetett. Veszélybe kerültek a szelíd turizmus számára csábító erdők, TVK-k. A Mosoni–Duna mentén nyugatról keletre haladva a jelentősebbek: Rajkai-erdő, Dunakiliti-erdő, Felső-erdő, Lóvári-erdő, Halászi-erdő, Kimlei TVK, Hédervári-vadaskert. Mára a mintegy 52 km hosszú 82 km széles szigetország Doborgaz-, Sárfenyő-, Cikola-, Ördög-, Nagy-, Öreg-, Szürke-, Gazdák-szigete, Új-szigetek és a köztük húzódó TVK-k helyzete rendeződött. A térség ismét turistacsalogató, ám a Duna Menti Nemzeti Park kialakítása még várat magára.

3.2.3.2 A Szigetköz helye, szerepe a megye idegenforgalmában

A Duna mint a terület formálója, alakítója a népek természetes közlekedési folyosója és közöttük húzódó elválasztó határ is egyben. Völgye 2-3 ezer éve az obszidián és a borostyánkő szállítási útvonala volt. (Borostyánkő-hg. felől). Az interkontinentális folyó a Fekete-erdőt, Ausztriát, Szlovákiát köti hazánkhoz. A szigetközi tájegység közlekedés-földrajzi helyzetét a természetes vízfolyások mellett az ÉNy-DK -i irányú közúthálózat határozza meg. A 10-es útra felfűződő települések a térség úgynevezett tengelyvidékéhez tartoznak. (Győr hatókörzetéből: Gönyű, Abda, Öttevény tartozik ebbe a csoportba). Gönyű egyúttal a Bakonyér kistérség része, mely kapcsolatot jelent a Szigetköz–Mosoni síkság irányából a Győr–tatai–teraszvidék felé. Fontos kitérni arra is, hogy a tengelyvidék másik két települése egyúttal átmenetet jelent a Rábatorok kistérségen keresztül a Rábaköz irányába. A fenti falvak előnye, hogy autópályán, autóúton, vasúton Ausztriából és Szlovákiából egyaránt kedvező a megközelíthetőségük. A tájegység a Nyugati Kapu kistérségen keresztül érintkezik Ausztriával (Burgenland), dél felől a Fertő–Hanság Nemzeti Parkkal és a Rábaköz településeivel, kelet felé pedig a Bakonyér településein keresztül tartja a kapcsolatot az Észak–dunántúli Régióval.

A Rábaköz és a Sokorói–dombság településeihez képest a Szigetköz további előnye a határ menti fekvéssel magyarázható, hiszen az egyes falvak közvetlen határátkelőkkal kapcsolódnak Szlovákiához. A határvidék települései közül Vámosszabadi tartozik Győr vonzáskörzetéhez, mely helyzetéből adódóan jelentős külföldi bevásárlóforgalmat fogad. A térség fontos kínálati eleme az euroregionális szinten szerveződő Győr–Bécs–Pozsony aranyháromszögnek mint fejlődő településszövetségnek.

A Szigetközi üdülőkörzet kereskedelmi és magán szálláshelyeinek összes férőhelyszáma 1998-as adatok szerint 6 611, Győr ebből 3239 férőhelyet tudhat magáénak. Tehát a szálláshelyek több mint fele a Szigetköz–mosoni–síkság, a Fertő–Hanság–medence, a Győr–tatai–teraszvidék és a Pannonhalmi–dombság településein található. A 3372 férőhelyből 491 tartozik kutatásaim szerint Győr közvetlen hatókörzetébe. A hatókörzet szálláshelyei a Tengelyvidék, Alsó–Szigetköz és a Határvidék települései között oszlanak meg. A falvak közül kimagaslik a határ menti fekvésű Vámosszabadi és Vének 163, illetve 48 fős kapacitással, valamint a tengelyfekvésű Gönyű 51 fős férőhelyszámmal. Győrrel együtt ebben a térségben összpontosul a Szigetközi üdülőkörzet összkapacitásának 56,4 %-a. A Szigetköz szívének tekinthető Mosonmagyaróvár szállodai férőhelyszáma, mintegy harmada a győrinek, a külföldi vendégéjszakák száma pedig 50 %-al marad el az előbbitől. A térség szálláshelystruktúrájában egyébként meghatározó a falusi turizmus és a fizetővendéglátás jelenléte. A panziókkal, hotelekkel való ellátottság hiányosnak mondható.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a tájegység előnye a NY-K-i, É-D-i nagy európai turistaáramlási tengelyekhez való közvetlen kapcsolódás, a tranzitjelleg. A Szigetközi Önkormányzatok Településszövetségének vezetője a kérdőívre adott válaszában alátámasztja, hogy a kedvező fekvés, az ország ÉNy-i kapujában a térség legfontosabb vonzereje. Jelentős tranzitforgalom, fejlett gazdasági mutatók, élénk vállalkozói tevékenység tapasztalható a Szigetközben. A szigetközi táj szükségszerűen ad alkalmat vízi túrák, lovastúrák, vadászatok lebonyolítására. Az osztrák, német, holland turistákat a szabadidőparkokban, panziókban, kempingekben gulyáspartival fűszerezett szórakozási lehetőségek várják. Lipót és Mosonmagyaróvár térségében a felső-pannon földtani rétegek hévizet rejtnek. Örvedetes, a nyugaton egyre inkább erősödő igény a szelíd turizmus, pl. (kerékpáros turizmus) felé, melynek lebonyolítására ideális terepet nyújt a térség. A Nemzetközi Duna menti kerékpárúthálózathoz való csatlakozás feltétele az infrastruktúra Hédervár-Rajka közötti szakaszának továbbépítése. A Nemzetközi dunai vízi úthoz történő csatlakozást egyelőre gátolja a rajkai határbeléptetés rendezetlensége a Mosoni- Duna irányába. A fentiek ellenére Európa egyedi szépségű ártéri területe már most jelentős bel és külföldi kerékpáros és kajak-kenuforgalmat bonyolít le a főszezon idején.

3.2.3.3 A Szigetköz turizmusának fejlesztési lehetőségei

A következőkben a Szigetköz idegenforgalmi adottságait, erős és gyenge pontjait, a fejlesztési lehetőségeit a közlekedés-földrajzi helyzet, infrastruktúra, tájékoztatás, önkormányzati együttműködések, természeti, kultúrtörténeti értékek, és a marketing alapján elemzem.

A táblázat készítésénél figyelembe vettem a kistérségi és önkormányzati kérdőívek eredményeit. A termékfejlesztés általános, tájegységre vonatkozó időben szakaszolt programját külön táblázatban összegzem.

7.sz. táblázat: A Szigetköz turizmusa

SWOT-analízis	Erősségek	Gyengeségek	Fejlesztési lehetőségek	Veszélyek
Közlekedés-földrajzi helyzet, infrastruktúra, tájékoztatás	- Folyami víziút, kikötő - Győr elérhetősége - Nemzetközi kerékpáros túraútvonal 10- es számú út - Határátkelők - Nemzetközi forgalmat lebonyolító autópálya a tengelyvidéken - Részleges kitáblázás	- Hédervártól nyugatra a kerékpárúthálózat hiánya - Kerékpáros szolgáltatások - viziturizmus szolgáltatásai - A komplex tájékoztatási rendszer hiánya - közúti elszigetelődés Vízi határbeléptetés	- Kerékpárút építési program - Komplex tájékoztatási rendszer - Információs csomópontok - kompátkelő építés Véneken - kemping-fejlesztés - sport-hobbiturizmus fejlesztése határbeléptetés, folyami kikötőkomplexum Gönyűn	- A kölcsönös előnyök hiánya - Dezintegrált fejlődés - nem kielégítő szolgáltatási színvonal
Önkormányzati és egyéb együttműködések	- Szigetközi Önkormányzatok Településszövetsége	- Presztizs - Rugalmatlanság	- Közös turisztikai fejlesztési alap létrehozása	- Rivalizáció - Egyenlőtlen fejlődés - Forráshiány

	-Szigetközi Falusi turizmus Egyesület -Nyugati-Kapu Térségfejlesztési Társulás, Bakonyér Térségi Önkormányzati Társulás, Rábcatorok Településeinek Térségfejlesztési Társulása Felső-Duna menti Önkormányzatok Térségfejlesztési és Tájérehabilitációs Társulása Felső-mosoni Duna menti Önkormányzatok Térségfejlesztési és Tájérehabilitációs Társulása Alsó Szigetközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása		-Kapcsolat-kialakítás Győrrel, a testvértelepülésekkel, nemzetiségi kapcsolatok	
Természeti értékek	-Mosoni-Duna Öreg Duna találkozása, -Aranykert-liget -Somoserdő, ártéri növényzet -Forrástavak közelsége -Szigetközi TVK, -Termásvíz,	-A fenntartható turizmusfejlesztés hiánya, -Környezet-szennyezés, terhelés	-Horgászati szolgáltatások. -Ökoturizmus -Szabadidő-centrum fejlesztési tanulmány- -Ökoturizmus -Kemping fejlesztés,	-Természetrombolás -Forráshiány -Egyéb ágazatok preferálása
Kultúrtörténeti értékek, kultúra	-Citerazenekegar, -Templomok, -Kastélyok, -Nemzetiségi kultúra a határvidéken, -Tájházak, -Határmenti kulturális programok	-Szétszórt elhelyezkedés -Állagromlás	-Kulturális programok támogatása -Regionális kastélyturák kialakítása -Testvér települési kapcsolatok, -Nemzetiségi programok	-Egyoldalú kínálat
Marketing	-Győri Tourinform Iroda -Mosonmagyar-óvári Tourinform Iroda	-Programok hiánya -Passzivitás -A szervezeti háttér hiánya	-Kerékpáros túrák -Vizitúra szervezés Győrbe -Szárnyashajó túrák szervezése (kooperáció) kapcsolódó K+ Gy túrák Győrbe Gönyűről - Piackutatás - PR -Reklám a kistérségről -Pályázatok útján termékfejlesztés Árpromóció -Együttműködés Szlovákiával -Komplex termécsomagok sürgős összeállítása rekreáció témában -Komplex gyógy-fitnesssturizmus csomagok	-Szürke, arculat nélküli kínálat

8. sz. táblázat: A termékfejlesztést támogató feladatok a Szigetköz területén

Wellness	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
Termálturizmus	Meglévő gyógyfürdők fejlesztése	Szigetközi gyógyturizmus-értékesítési tanulmány, kínálat pozicionálása	Térségi, határ menti kooperáció
Falusi turizmus	Szolgáltatásfejlesztés	Nemzetközi kapcsolatok intenzifikálása	Térségenként pozicionált kínálat
Speciális érdeklődések			
Sport-hobbyturizmus (vizi-kerékpáros-lovasturizmus)	Szolgáltatásfejlesztés	Rekreációs komplexumok kialakítása	Egyedi pozicionálás
Kulturális turizmus	Vonzerőleltár bővítés, kastélyfelújítás, határmenti kapcsolatok	Kastélytúrák, kapcsolódás Mosonmagyaróvár és Győr kínálatához	Egységes promóció
Ökoturizmus	Teljes tájrehabilitáció	Szigetközi NP	Ökológiai központ
Tájékoztatói rendszer	Térségi adatbázis kidolgozása	Komplex idegenforgalmi tájékoztatói rendszer kialakítása	Karbantartás

Forrás: térségi kérdőívek, interjúk

3.2.3.4 Szemelvény a „Szabadidőcentrumok létesítésének lehetőségei a Szigetközben és peremterületein” című mintaprojektből

A projekt jelentősége

A projekt célja a Szigetköz, illetve Győrrel határos peremterületei, összetett turisztikai hasznosítási lehetőségeinek felvázolása. A tradíciók (Szigetközi üdülőkörzet), a fent meghatározott természeti, társadalmi adottságok, fejlesztési irányok alapján a közeljövőben a Győrrel határos tájegységek közül a Szigetközben várható a legdinamikusabb idegenforgalmi fejlődés. Természetesen egy adott tájegység ágazati fejlődése mereven nem választható el a szomszédos településektől, a társadalmi, infrastrukturális, közlekedés-földrajzi kohézió következtében. Az alábbi elemzés az országos vonzerőleltár szerint frekvenciált 12 szigetközi, illetve 7 Szigetközzel határos település idegenforgalmi potenciálját vizsgálja a szabadidőcentrumok létesítési lehetősége szempontjából. Meglátásom szerint a minősítés céljának meghatározását a térség természeti adottságai, a korábbi tájértékelések által prognosztizált turisztikai lehetőségek egyaránt alátámasztják.

A korábbi szigetközi kutatások alapján a Szigetköz hármas felosztása (alsó, belső, felső) kiegészül a peremterületek határvidékre és tengelyvidékre történő tagolásával.

Tekintettel a disszertáció témájára a települések kiválasztásánál a vonzerőleltár adatai, valamint a közlekedés-földrajzi kapcsolatok figyelembevétele mellett a Győr hatókörzetébe tartozó településekre koncentráltam.

A szabadidős komplexumok funkciójukat tekintve arra hivatottak, hogy elsősorban a

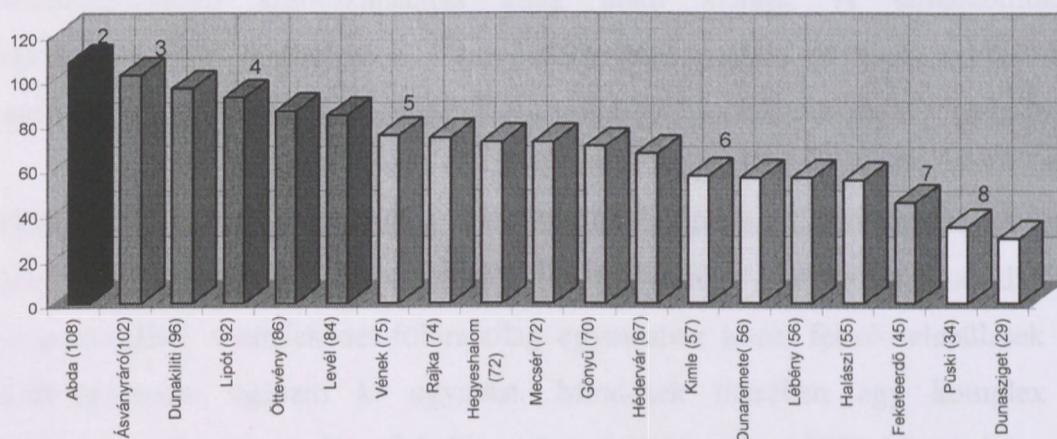
külföldi turisták szokásaihoz igazodva a lehető legszélesebb körű szolgáltatást nyújtják a lovaglástól a kerékpározásig. A kínálatnak szükségszerűen kell kiegészülnie a kereskedelmi ellátó-intézményekkel, éttermekkel és szálláshelyekkel. A sport-, hobbi-, gyógyközpontok nemcsak a turizmus mennyiségi mutatóinak emelkedését eredményezik, de innovatív hatást fejtenek ki a térség háttérintézményeire, a szolgáltató szektorra, infrastruktúrára, környezetrendezésre is. Az egyes beruházások ráadásul a munkanélküliségi problémára is jótékonyan hatnak, mely érzékelhető a kivitelezési munkálatokon túl a működés ideje alatt is.

Az elemzés 19 település esetében vizsgálja a komplex turisztikai hasznosítás lehetőségeit, a speciális kínálatot nyújtó leendő centrumok, alcentrumok területi elhelyezhetőségét. A településeket a természetföldrajzi behatárolás és a közlekedés-földrajzi helyzet alapján kategorizáltam, tekintettel a szomszédos kistérségek kapcsolódási lehetőségeire (Lásd: tengelyvidék).

A bolti-kereskedelmi forgalom, a külföldi vendégforgalom, a sport-hobbi-gyógyturizmus infrastruktúrája, a vállalkozási kedv, a közúti forgalom nagysága, a tájképi érték alapján meghatározott idegenforgalmi potenciál számítását a 8.sz. melléklet tartalmazza. Az idegenforgalmi potenciál településenkénti alakulását, és annak innovációs összefüggéseit az alábbi 8.sz. ábra mutatja.

8.sz. ábra:

A Szigetköz és peremvidékén elhelyezkedő 19 település összesített idegenforgalmi potenciálja

Forrás: Szabadidőcentrumok létesítésének lehetőségei a Szigetközben 1997

Szabadidőcentrum létesítésének szempontjából meghatározott minősítési kategória és a mellé rendelt összesített idegenforgalmi potenciál.

1:	Kiváló	(120-133)
2:	Nagyon kedvező	(107-119)
3:	Kedvező	(94-106)

4:	Jó	(80-93)
5:	Megfelelő	(67-79)
6:	Közepes	(54-66)
7:	Elégséges	(40-53)
8:	Kedvezőtlen	(27-39)
9:	Nagyon kedvezőtlen	(14-26)
10:	Alkalmatlan	(0-13)

Az idegenforgalmi potenciál által meghatározott fejlesztési lehetőségek a Szigetközben és peremterületein

A **Felső-Szigetközben** az idegenforgalmi potenciál szerinti összesítő minősítési rangsorban a társadalmi, gazdasági, esztétikai adottságok szabadidőcentrum létesítése szempontjából Dunaszigeten kedvezőtlenek, Feketeerdőn elégségesek, Halászigiban és Kimlén közepesek, Dunakilitin pedig kedvezően alakulnak. A speciális turisztikai feltételek kiegészítésre, fejlesztésre szorulnak. A minőségi előrelépés gátja, Dunakiliti, Kimle kivételével az előnytelen, periférikus közlekedés-földrajzi helyzet, ennek részbeni következményeként, a kereskedelmi forgalom, külföldi vendégforgalom, szálláskapacitás átlag alatti szintje. A tájrehabilitáció, a dunakiliti szabadidőközpont kivitelezése, a kerékpáros infrastruktúra bővítése, a Felső-Szigetköz egységes sport-, hobbiturisztikai kínálatának kialakítása elmozdulást jelenthetne a holtpontról.

A **Belső-Szigetközben** az összesített idegenforgalmi potenciál szerint a gazdasági, társadalmi, esztétikai adottságok Püskin kedvezőtlenek, Dunaremetén közepesek, Héderváron, Mecséren megfelelőek, Lipóton jók, Ásványrárón kedvezőek szabadidőcentrum létesítése szempontjából a közlekedés-földrajzilag egymáshoz közel fekvő települések turisztikai kínálata szükségszerűen egészíti ki egymást. Mindezek tükrében egy komplex hasznosítási terv körvonalazódhat. A jövőben két idegenforgalmi központot különböztetnénk meg: az ásványrárói sport komplexumot, és Hédervárt, mint a természetvédő és hobbiturizmus központját. A lovaglástól a vízisportokig terjedő ásványrárói kínálat, a hédervári golfcentrum, a lipóti termál, a dunaremetei leendő fitnesscentrum szolgáltatásaival egészülne ki. A települések a Duna menti kerékpárút-hálózatra fűződnek fel, és vízitúra-útvonalak is összekapcsolnák azokat. Mecsért pl. kerékpárostelepe Lébényen át a Hansághoz, vízitelepe a Mosoni-Dunán át a Belső-Szigetközhez kötné. A legtöbb fejlesztő beruházás a leghátrányosabb helyzetű Püskit illeti; ha a kerékpárút-hálózat kiépül, a szálláskapacitás bővül, és elkészül a horgász-, kerékpárostelep, csatlakozhat a

község a rekreációs láncolathoz. A terv a községi önkormányzatok összefogását, és minden egyes településre kiterjedő, a potenciálrangsornak megfelelő arányú fejlesztő beruházást igényel, melynek legbizonytalanabb pontjait, Püski és Dunaremete jelentik.

Az **Alsó-Szigetközben** a szolgáltatások közül a kiemelkedő attrakció, egyelőre hiányzik. Ezt az űrt tölthetné be a régió turisztikai kínálatába illeszkedő véneki kerékpárostelep. A fejlesztést hátráltatja a közepes vállalkozási kedv, a mérsékelt külföldi vendégforgalom és a minimális közúti forgalom. Az előrelépés feltétele a térség községeinek együttműködése, (kerékpárút-hálózat létesítése) a megfelelő propaganda, és a periférikus fekvést feloldó kompátkelő.

A **határvidék** települései az összesített minősítési táblázatban a 4. és 5. minősítési kategóriában kerültek elosztásra. Az eddig említett településeknél: Ásványrárót, Dunakilitit, Lipótot, Véneket leszámítva összesített idegenforgalmi potenciáljuk tehát kedvezőbb. Mindent egybevetve a települések a turisztikai hasznosítás tekintetében egymásra utaltak, s azok két körzetet alkotva járulhatnak a Szigetköz turisztikai kínálatához. Az egyik a levéli körzet, Hegyeshalommal kiegészülve, a másik a rajkai kerékpárostelep lenne. Előbbi régióktól különállóan termál-, fitness főkomplexumból és egy kerékpáros-, vízi telepből, utóbbi a felső szigetközi települések kínálatába integrálódó elosztó kerékpáros centrumból épülne fel.

A **tengelyvidék** települései közül Lébény (Rábcatorok kistérség) adottságai közepesek, Gönyű (Bakonyér kistérség) adottságai megfelelőek, Öttevény (Rábcatorok kistérség) adottságai jók, az összesítési rangsor első helyén álló Abda (Rábcatorok kistérség) nagyon kedvező potenciállal rendelkezik szabadidőcentrum létesítéséhez. A belső-szigetközi régióhoz hasonlóan a tengelyvidék szabadidős kínálata is összetett. A központban a győri vonzaskörzet részeként Abda áll, az egyelőre megépítésre váró termál, kerékpár-, lovas-, vízi sport komplexummal. A centrumból kiinduló kerékpárút az öttevényi vízi sport-, fitnessstelepet célozza meg. A második alcentrum a lébényi lovas-termálkomplexumra terjed ki. A térség keleti peremén különálló egységként a gönyüi vízi- kerékpáros-golfkomplexum kínálata az Alsó-Szigetköz felől érkező turistákat fogadhatná.

3.3 Győr, és a várost határoló tájegységek turizmusa, összegzés

A könnyebb átláthatóság érdekében az alábbi összefoglaló táblázatban mutatom be a Győrt határoló tájegységek külső és belső környezetének elemzéséből származó információkat. A táblázat segítségével együttesen értékelhető a tájegységek idegenforgalmi kínálatának viszonya a megyeszékhely adottságaihoz. A vizsgálati szempontok meghatározásánál a fejezet algoritmusát követtem. Az analízis egyúttal alapját képezi a későbbiekben meghatározásra kerülő közös fejlesztési lehetőségek felvázolásának.

9.sz. táblázat: Győr, és a várost határoló tájegységek turizmusa

SWOT-analízis	Erősségek	Gyengeségek	Fejlesztési lehetőségek	Veszélyek
Közlekedés-földrajzi helyzet,infra-struktúra, tájékoztatás	<ul style="list-style-type: none"> - A centrumok kedvező fekvése - A Bakony, a Balaton, és a határvidék közelsége -A központ fejlett infrastruktúrája -Dunamenti kerékpárúthálózat - Nemzetközi víziút -Tourinform Iroda a főbb centrumokban -Rába folyó 	<ul style="list-style-type: none"> - Kerékpárúthálózat hiányosságai a centrumban és a Rábcatorok, Szigetköz Sokoró területén, valamint a határátkelők felől -A tájékoztatási rendszer hiánya a Rábcatorok, Rábaköz területén és a Sokoróban -Rosszul felszerelt kishajó kikötők - A víziturizmus infrastruktúrájának hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> -Kerékpárút építési program -Komplex tájékoztatási rendszer a határátkelőktől a megyeszékhelyig -Információs csomópontok -A mellékútvonalak felújítása -Lovas panorámautak kialakítása, Lovasudvarok fejlesztése -Győr-Gönyű kikötőprogram -Péri repülőtér program 	<ul style="list-style-type: none"> -Tranzitforgalom -A kölcsönös előnyök hiánya -Dezintegrált fejlődés
Önkormányzati és egyéb együttműködések	<ul style="list-style-type: none"> -Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata, -Sokoró Program és Érdekszövetség, -Rábcatorok Településeinek Regionális Fejlesztési Társulása, -Szigetközi Önkormányzatok Szövetsége, -Győr- Moson –Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Vállalkozás-fejlesztési Alapítvány -Bakonyér Térségfejlesztési Társulás -Megyei Idegenforgalmi Egyeztető Fórum -KISOSZ -RIB 	<ul style="list-style-type: none"> -Rábaközi, sokorói települések passzivitása - Presztizs - Rugalmatlanság 	<ul style="list-style-type: none"> -Az idegenforgalmi hozzájárulás helybeni felhasználása, térségi fejlesztésekre -A források komplex felhasználása 	<ul style="list-style-type: none"> - Rivalizáció -Egyenlőtlen fejlődés - Forráshiány
Természeti értékek	<ul style="list-style-type: none"> -Szigetközi TVK,- -Sokorói TVK, - A tájkép szelidsége, - A folyók városa Győr - Termálvíz -Déli kittedtségű lejtők a Sokorón -Rábaköz 	<ul style="list-style-type: none"> -Elhanyagolt környezet -A komplex tájrehabilitáció hiánya -Hasonló adottságok 	<ul style="list-style-type: none"> -Technológiai parkok létesítése -Kerékpáros csillagtúrák Győrből -Bortúrák -Győrben a tájilegű borok, vad és halfélések koncentrált kínálata - K+ Gy túrák, szelidturizmus - Gyógyturizmus -Ökológiai Intézet felállítása 	<ul style="list-style-type: none"> -Természet-rombolás - Forráshiány - Egyéb ágazatok preferálása
Kultúrtörténeti értékek, kultúra	<ul style="list-style-type: none"> - Barokk Győr - Bezerédj-kastély (Ménfőcsanak) - Pannonhalmi Apátság mint vallási központ, a világörökség része - Pincesorok - Népi lakóházak - Haranglábak, Templomok - Háborús emlékművek, kőkeresztek - Folklór 	<ul style="list-style-type: none"> - A kihasználtság hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> -Koncentrált fellépési lehetőség, Art Center létrehozása -Az eseménykataszter folyamatos bővítése, - A népművészet anyagi támogatása -Alap létrehozása emlékműfelújításra, karbantartásra -Kastélytúrák -Templomtúrák -Programszervező központ Győrben 	<ul style="list-style-type: none"> - Szétaprózottság - Állagromlás - Jellegvesztés

Idegenforgalmi szuprastruktúra	-Győr kiépítettsége -A vidéki centrumok viszonylagos kiépítettsége Szigetköz falusi turizmus	- Elavult technológiák - Dezintegráció - Komplex kínálat hiánya -A falusi turizmus férőhely száma -Konferencia terem hiánya a térségben -5 csillagos kínálat hiánya a centrum és vonzaskörzete területén -Panziók, hotelek hiánya a vonzaskörzetben	-Rekreációs komplexumok kialakítása -Térségi szuprastruktúrafejlesztési program -A falusi turizmus fejlesztése -Gyógyszálló építése Győrben -Kerékpárszerviz, kerékpárkölcsonzó szolgálat -Térségi kerékpárút-hálózat -Konferencia központ létesítése -Pihenőhelyek a vízitúrák részére	-Egyenlőtlen fejlődés -Párhuzamosságok -Összehangolatlanság
Marketing	A vonzerők nagy száma, kedvező megoszlása Tourinform Irodák Győrben és Pannónhalmán	-Programok hiánya - Passzivitás - A szervezeti háttér hiánya	-A meglévő termékek pozicionálása – piackutatás - PR -Reklám a kistérségről -Pályázatok útján termékfejlesztés - Árpromóció -Együttműködés a környező országokkal -Oktatás fejlesztése -Komplex termécsomagok sürgős összeállítása kultúra, aktív wellness témában	- Forráshiány -Szakképzet-lenség

Forrás: térségi kérdőívek, interjúk

4. Győr és térsége középtávú turisztikai fejlesztési lehetőségei

Az előző fejezetekben meghatároztam városunk és a határos tájegységek turizmusának helyét, szerepét, általános fejlesztési lehetőségeit a Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régióban. A tájegységenkénti elemzések és a vonzerőleltár alapján megállapítható, hogy a város szorosabb idegenforgalmi kapcsolatait a mintegy 15 km-es körzetében elhelyezkedő települések közlekedés-földrajzi helyzete, /infrastrukturális adottságai/ a rekreációs funkciók jelenléte, a szálláshelyek kiegészítő szolgáltatásai, a beszállítói lehetőségek, a változatos természeti adottságok koncentrációja determinálják.

A város lazább idegenforgalmi kooperációját pedig a mintegy 50 km-es körzetre kiterjedő szálláshelykapcsolatok, a természetföldrajzi kohézió, és a rendezvénykoordináció területi lehetőségei határozzák meg alapvetően.

A konkurenciaanalízis ismeretében a további előrelépéshez, illetve cselekvési stratégia kialakításához szükséges megvizsgálni a megyeszékhely idegenforgalmi trendjeit. Fontos feltárni hogy az 1997–2002-ig terjedő városi fejlesztési programban megjelölt célok mennyiben valósultak meg. Mindez meghatározza, hogy milyen főbb tendenciák jellemzik az elmúlt négy év turizmusát,

mely területeket szükséges a jövőben kiemelten kezelni Győr szűkebb, illetve tágabb értelemben vett hatókörzete idegenforgalmának komplex termékfejlesztésen alapuló fellendüléséhez.

A jövőben a hangsúlyt a helyi projektekre, és az azokkal összefüggő térségi együttműködések kialakítására, valamint a marketingre kell helyezni. Ennek érdekében részletesen elemzem a város és szűk hatókörzete területi kapcsolatait, összefüggésben a szomszédos kistérségek szerepével, a projektek finanszírozhatóságával. Ezt követően, tekintettel a regionális szemlélet jelentőségére, a megyei centrumok kooperációs lehetőségei, a regionális, ágazati együttműködések és a határ menti kapcsolatok szempontjából kutatom a térség turizmusát.

4.1 Győr idegenforgalmi trendjei

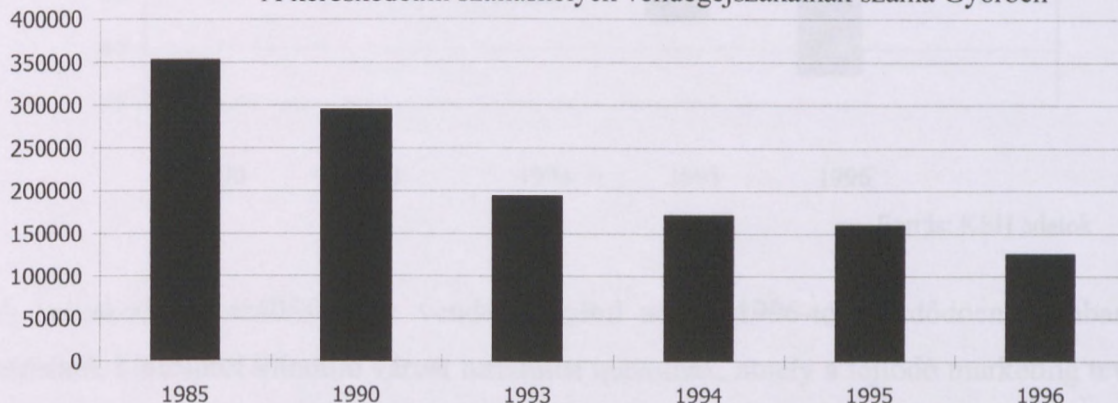
4.1.1 Győr turizmusa a számok tükrében

Az idegenforgalmi kereslet változását Győrben az erősödő tranzit jelleg és a hagyományos piacok elvesztése, valamint a szervezeti rendszer, Tourinform Iroda hiánya miatt 1985 és 1996 között még a csökkenő tendencia jellemezte, a külföldiek átlagos tartózkodási ideje 1,6 nap volt.

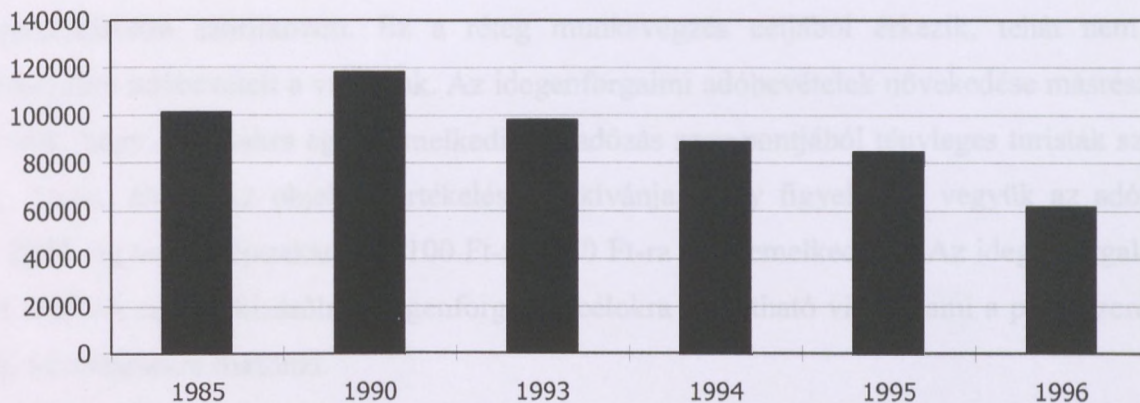
A megye nyugati fekvéséből adódó sajátosság, hogy a vendégéjszakák száma évtizedek óta elmarad az országos átlagtól. Az ide vonatkozó értékek Győr tekintetében 1985-höz viszonyítva csökkenőek (9.sz. ábra). A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakái száma 1985-höz képest 40 %- al mérséklődött (10.sz.ábra).A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma 1985-höz viszonyítva 1996-ra 64 %- al csökkent (11.sz. ábra).

9.sz ábra

A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma Győrben

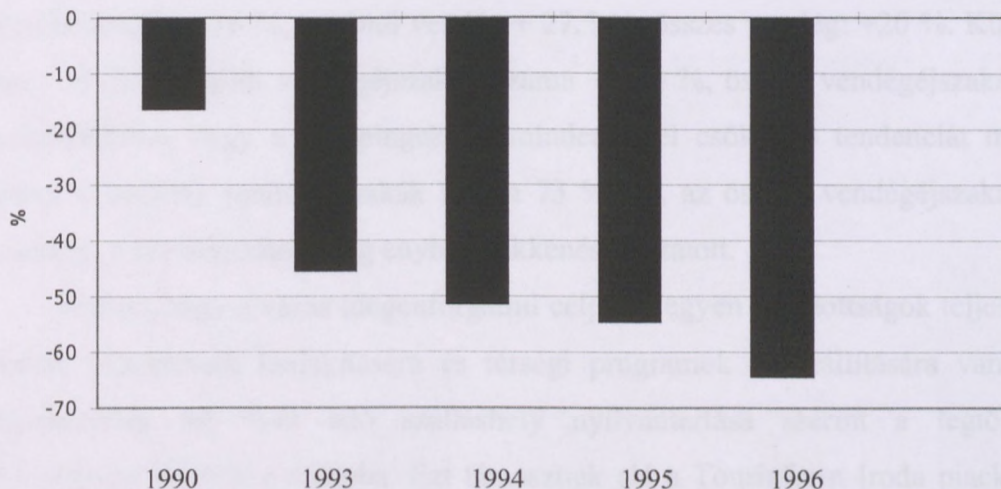
10.sz. ábra
A kereskedelmi szálláshelyek vendég száma Győrben

Forrás : KSH adatok

11. sz. ábra

A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak %-os csökkenése
Győrben 1985-höz viszonyítva 1996-ig

Forrás: KSH adatok

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmi adatai 1996-tól kezdődően azonban egy enyhén erősödő, külföldről kiinduló városi turizmust igazolnak, amely a fejlődő marketing tevékenységnek, a Tourinform Iroda működésének, a hatékony városi szervezeti rendszernek köszönhető (12.sz., 13.sz., 14.sz., ábra). A jelenlegi értékek azonban még így is csak mintegy 50 %-át mutatják az 1989-ben regisztrált adatoknak. Ezzel szemben például Sopron vendég száma 1990-től 1999-ig 138

306 főről 152 149 főre emelkedett. A város vendégforgalma ugyanis a rendszerváltozást követően a hagyományos piacok elvesztésével és az új elkerülő autópálya megépítésével megcsappant. Megindult azonban fokozatosan az új típusú vendégkör részarányának növekedése is, mely egyrészt vendégmunkásokra szorítkozott. Ez a réteg munkavégzés céljából érkezik, tehát nem jelent idegenforgalmi adóbevételt a városnak. Az idegenforgalmi adóbevételek növekedése másrészt arról tanúskodik, hogy napjainkra egyre emelkedik az adózás szempontjából tényleges turisták száma is (15.sz., 16.sz., ábra). Az objektív értékelés megkívánja, hogy figyelembe vegyük az adómérték 1997- 2000 –ig vendégéjszakánként 100 Ft-ról 250 Ft-ra való emelkedését. Az idegenforgalmi adó a helyi rendelet szerint kizárólag idegenforgalmi célokra forgatható vissza, ami a piaci szereplőket további fejlesztésekre ösztönzi.

A legfrissebb, KSH által közölt idegenforgalmi adatok szerint a 2000. év további javuló tendenciát mutat a győri vendégforgalom tekintetében. A kereskedelmi szálláshelyeken 2000-ben az összes vendégszám 9,6 %-kal emelkedett (a belföldi vendégszám 11, 7 %-os, a külföldi vendégszám 8 %-os növekedést mutatott) az előző évhez képest. A belföldi vendégéjszakák száma közel duplájára nőtt 1999-hez képest, ami kompenzálja a külföldi vendégéjszakaszám stagnálását. A változások oka a belföldi vendégmunkások iránt növekvő kereslet, valamint a millenniumi programok hatására megnövekedett belföldi érdeklődés volt.

A növekedés első sorban a szállodák vendégforgalmának emelkedésében mutatkozott meg. (Külföldi vendég + 16 %, belföldi vendég + 27,5 %, összes vendég: +20 %. Külföldi vendégéjszakák száma:- 3,6 %, belföldi vendégéjszakák száma + 124 %, összes vendégéjszakák száma: + 52 %.) Figyelemfelhívó, hogy a kempingekben minden tétel csökkenő tendenciát mutatott. A panziók esetében a belföldi vendégéjszakák száma 73 %-kal, az összes vendégéjszakák száma 21 %-kal emelkedett, a vendégszám pedig enyhe csökkenést mutatott.

Ahhoz, hogy a város idegenforgalmi célpont legyen az adottságok teljes körű regisztrálását követően húzótermék kialakítására és térségi programok összeállítására van szükség. A város adóbevételének 60 %-át adó szálláshely nyilvántartása szerint a legtöbb vendég német nyelvterületről érkezik a városba. Ezt támasztják alá a Tourinform Iroda piackutatási adatai is. A tendenciát egyaránt igazolják a határ menti idegenforgalmi centrumok kimutatásai. Az alapfeltételek tehát kedvezőek az osztrák, német vendégkört megcélzó, Győr központú szervezett beutaztatáshoz. Amíg azonban hiányzik a térségi, majd az érdemi határ menti kooperáció, illetve a szolgáltatások színvonala lényegesen eltér egymástól, termék hiányában nem növekedhet a beutaztatás teljesítménye. A hagyományos német vendégkör megcélzása mellett, célszerű a termálfejlesztéssel összefüggésben a skandináv piacok feltérképezése is. Szükséges tehát termékfejlesztéssel, marketinggel, helyi térségi együttműködéssel az EU normákhoz közelítő

minőségi felzárkózást gerjeszteni. Ebben a tevékenységben hatékony segítséget nyújthat elsősorban a helyi térségi kezdeményezések felkarolása, az ausztriai és egyéb esettanulmányok példái, egyéb képzési programok.

12.sz.ábra:

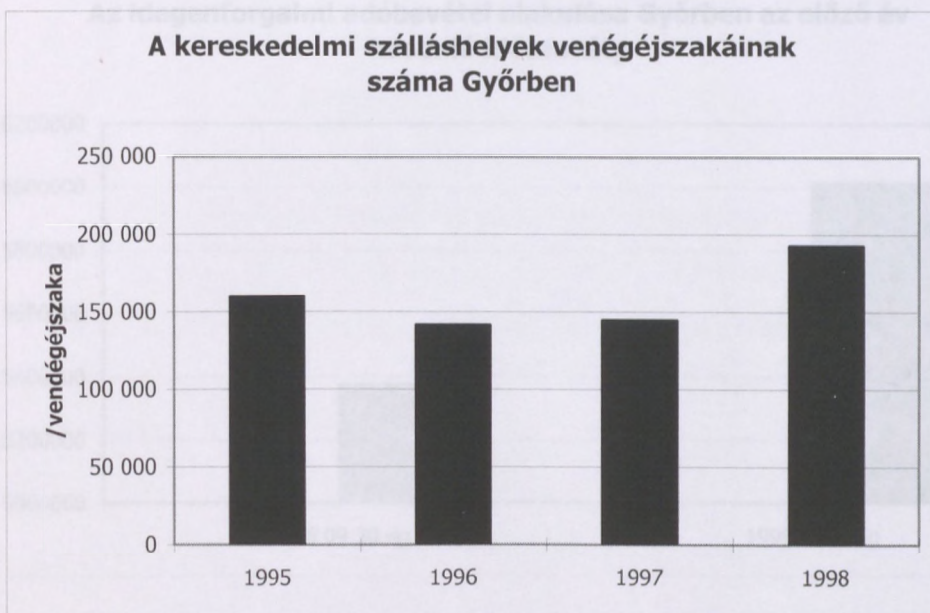
Forrás: KSH adatok

13.sz. ábra:

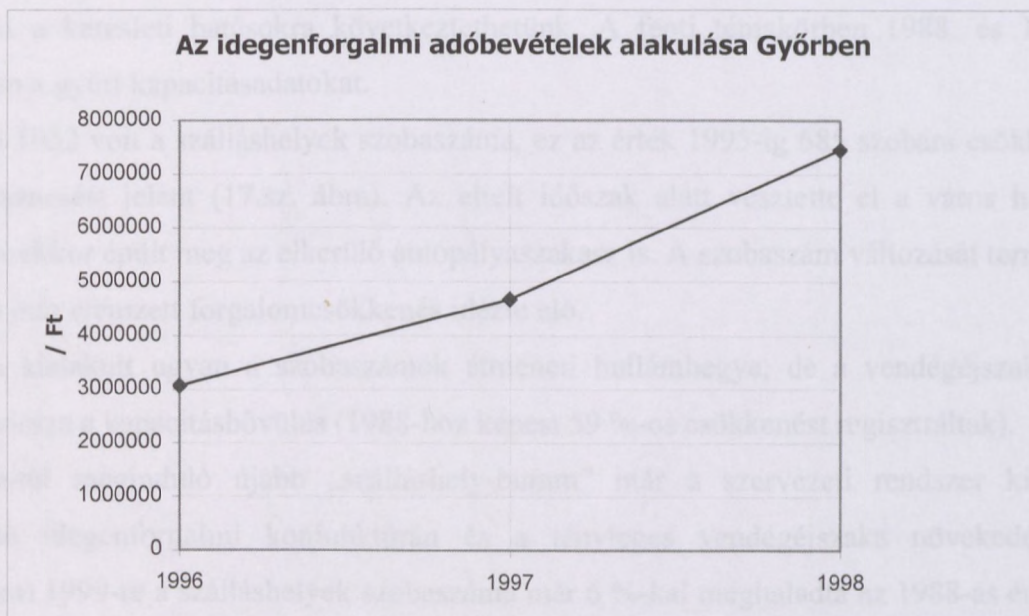
Forrás: KSH adatok

14.sz. ábra

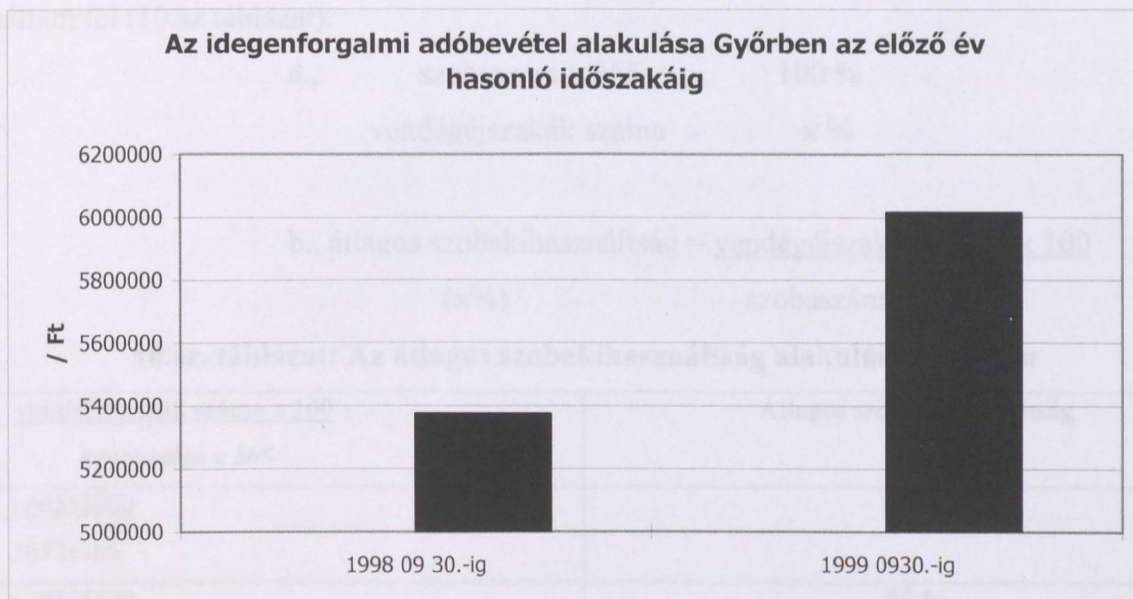
Forrás: KSH adatok

15.sz. ábra:

Forrás: Adóiroda adatai

16.sz. ábra:

Forrás: Adóiroda adatai

4.1.2 Az átlagos szobakihasználtság elemzése

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitás és kihasználtság adataiból a helyi vállalozási kedvre és a keresleti hatásokra következtethetünk. A fenti témakörben 1988. és 1999. között vizsgáltam a győri kapacitásadatokat.

1988-ban 1052 volt a szálláshelyek szobaszáma, ez az érték 1995-ig 685 szobára csökkent, ami 35 %-os visszaesést jelent (17.sz. ábra). Az eltelt időszak alatt vesztette el a város hagyományos piacait, és ekkor épült meg az elkerülő autópályaszakasz is. A szobaszám változását természetesen a korábban már elemzett forgalomcsökkenés idézte elő.

1993-ban kialakult ugyan a szobaszámok átmeneti hullámhegye, de a vendégéjszakaszám nem igazolta vissza a kapacitásbővülést (1988-hoz képest 59 %-os csökkenést regisztráltak).

Az 1996-tól meginduló újabb „szálláshely-bumm” már a szervezeti rendszer kialakulásával felerősödő idegenforgalmi konjunktúrán és a tényleges vendégéjszaka növekedésen alapult (18.sz. ábra). 1999-re a szálláshelyek szobaszáma már 6 %-kal meghaladta az 1988-as értéket, igaz a vendégéjszakák még mindig csak az 1991-ben regisztrált adatokat közelítették meg. A trend azonban 2000-ben tovább folytatódott, és az 1990-ben, illetve 1991-ben regisztrált szobaszámérték közé ált be.

A térség vonzására is kiható, nagyobb horderejű városi termékfejlesztésekkel összefüggésben fontos elemezni a szobakihasználtság alakulását is. A trend bemutatásához szükséges adatok kiszámolásához, a szobakihasználtságot megadó alábbi aránypárt és az abból levezethető képletet használtam fel (10.sz táblázat).

$$\begin{aligned} \text{a.,} \quad & \text{szobaszám} \times 365 & - & 100 \% \\ & \text{vendégéjszakák száma} & - & x \% \end{aligned}$$

$$\text{b.,} \quad \text{átlagos szobakihasználtság} = \frac{\text{vendégéjszakák száma} \times 100}{\text{szobaszám} \times 365} \quad (x\%)$$

10.sz. táblázat: Az átlagos szobakihasználtság alakulása Győrben

Év,	<u>vendégéjszakák száma x 100</u> szobaszám x 365	Átlagos szobakihasználtság
1988	: 46518000 1052x365	121 %
1989	: 29396500 947x365	85 %
1991:	20562600 811x365	69,4 %
1992:	20450200 903x365	62 %
1993:	19171000 932x365	56,3%
1994:	17139600 727x365	64,5 %
1995:	15983400 685x365	63,9 %
1996 :	14163100 776x365	50 %
1997:	16185000 936x365	47,3 %
1998:	19283400 892x365	59,2 %
1999:	20057900 1116x365	49,2 %

Forrás: KSH adatok

A fenti táblázatból látható, hogy a kereskedelmi szálláshelyek 1988-ban még 21 %-os túltelítettséggel küzdöttek (19.sz. ábra). 1990-től kezdődően azonban 1994, és 95 kivételével

folyamatos csökkenés figyelhető meg (85 %-ról 47 %-ra). Az 1997- 2000-ig terjedő időszakban az 50 % illetve 60 % között ingadozó szobakihasználtság a millennium évében a nem végleges adatok szerint 57 % körül zárja a sort.

A fenti analízisből megállapítható, hogy az utóbbi öt évben tapasztalt férőhelyszám bővülés nem járt együtt a tartózkodási idő és az átlagos kihasználtság növekedésével. A gyógyfürdőprojekt indításánál tehát a hozzávetőleg 50 %-ban kihasználatlan szobakapacitást is célszerű figyelembe venni. A fenti férőhelyek a prognózis szerint számszerűen fedezni fogják a vonzerő megjelenésével szinte automatikusan fellépő igényeket. A szálláshelykínálat magját képező panziókat azonban a korábbi konkurenciaelemzések szerint az alacsonyabb költség- készségű, elkényelmesedett, igénytelenebb vendégkör fogja csak látogatni. Ez az állapot tehát nem felel meg a minőségi követelményeknek, sőt ezen túlmenően számolni kell a főszezonban egy-egy nagyrendezvény idején átmenetileg fellépő szálláshelyhiánnyal is.

Az alapkínálat tehát a megfelelő szolgáltatások hiányában csak a spontán keresleti igényeket kielégítő biztonsági szelep helyét töltheti be. Abban az esetben, ha a város az adóbevételek növekedésében és az átlagos tartózkodási idő első lépcsőben legalább 3,5 napra emelésében gondolkodik, meg kell teremtenie a feltételeit a felújított fürdő közelében lévő és minőségi szolgáltatást nyújtó gyógyszálló, illetve panziótelepítésnek.

17.sz.ábra

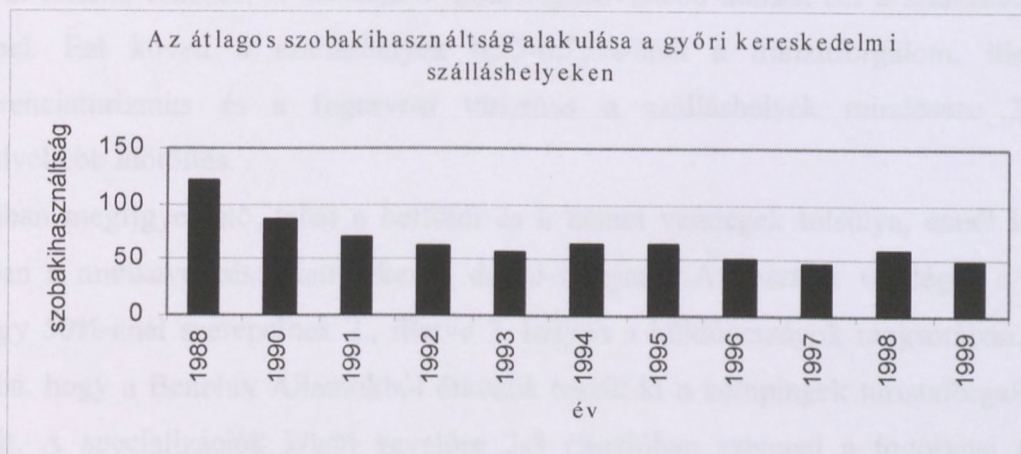

18.sz.ábra

Forrás:KSH adatok

19.sz.ábra

Forrás:KSH adatok

4.1.3 A vendégforgalom küldőország és tartózkodási cél szerinti vizsgálata

Az országos adatok szerint 1999-ben a legtöbb vendég Ausztriából érkezett hazánkba, számuk 5 532 000 fő, második helyen Szlovákia áll 4 438 000 fővel. A rangsorban Románia, majd Horvátország és Németország következik.

A megyeszékhely vendégforgalmának szálláshelyenkénti bontásban való vizsgálatához a teljes férőhely-kapacitás 81,35%-át lefedő bázissal készítettem interjút. A felmérés ezen belül a teljes hotelkapacitás 81,7%-át, a panziókapacitás 61,1%-át, a kempingkapacitás 96,3%-át fedi le.

Győr esetében a 32 helyi kereskedelmi szálláshellyel lefolytatott interjú alapján megállapítható, hogy a legnagyobb szálláshelykínálattal rendelkező Rába Hotelben 2000-ben a vendégek 44%-a Németországból érkezett. További 23% belföldről, 6-6% Ausztriából, és Angliából, illetve 4% Finnországból kereste fel a szállodát.

A megkérdezett szálláshelyek 46,8%-ánál érkezett a legtöbb vendég a 2000. évben belföldről. Második helyen, a bázisok 37,5%-a esetében érkezett a legtöbb vendég Németországból. Végül a bázisok 6,2-6,2% -a, illetve 3,1%-a esetében érkezett a legtöbb vendég osztrák-benelux, valamint olasz területről.

Az utazási cél szerinti bontásban a szálláshelyek 71,8%-ánál dominál az üzleti, illetve munkavégzés céljából történő érkezés. A szabadidő, mint legkedveltebb utazási cél a szálláshelyek 9,3%-ánál szerepel. Ezt követi a szálláshelyek 6,25-6,25%-ánál a tranzitforgalom, illetve a túra. A konferenciaturizmus és a fogorvosi turizmus a szálláshelyek mindössze 3,1-3,1%-ánál a legkedveltebb időtöltés.

Általában megfigyelhető, tehát a belföldi és a német vendégek túlsúlya, ennél is szembetűnőbb azonban a munkavégzés miatt érkezők döntő hányada. Az osztrák vendégek a megkérdezettek mintegy 50%-ánál szerepelnek 2., illetve 3. helyen a küldőországok rangsorában. Megállapítható továbbá, hogy a Benelux Államokból érkezők teszik ki a kempingek turistaforgalmának, mintegy 70%-át. A specializációk közül egyelőre 2-3 panzióban szerepel a fogorvosi turizmus és két hotelben a konferenciaturizmus. A tranzitforgalom nem meghatározó jelentőségű.

Az elemzés összegzéseként megállapítható, hogy a megyeszékhely tudatosan keresi új helyét a térség turizmusában. A legutóbbi évek adatai biztató növekedést jeleznek. Áttörésre azonban csak speciális termékekkel (gyógyfürdő, és rekreáció) és a szűkebb hatókörzetre, régióra, határ menti térségre is kiterjedő programokkal lehet számítani.

4.2 Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata Idegenforgalmi Bizottságának jelentősége

Tekintettel a települési önkormányzatok kiemelt szerepére az egy-egy térség fejlődését meghatározó idegenforgalmi projektek vitelében, indokolt a helyi szervezet tevékenységét részletesen is elemezni. Az önálló turisztikai bizottságot a győri önkormányzat testülete hozta létre, a Pro Urbe egyesület kezdeményezésére, 1994-ben. Ezzel megteremtődött az idegenforgalom szervezeti rendszerének alapja, és az ágazat elnyerte méltó helyét a város politikai életében. A Bizottság az SZMSZ szerint a város idegenforgalmát érintő, annak fejlődését és fejlesztését, ezen keresztül a város arculatát, annak hazai és külföldi megítélését befolyásoló kérdésekben jár el. A bizottság együttműködik a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, a Regionális Idegenforgalmi Bizottsággal és a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzattal. A Bizottság iránymutatásai alapján a közgyűlés 1997-2002-ig terjedő idegenforgalmi fejlesztési programot fogadott el. A programban meghatározott fő fejlesztési irányok: a marketing, a tájékoztatási rendszer, a gyógyturizmus, a konferenciaturizmus, a kerékpáros turizmus és a térségi kapcsolatok.

11. sz. táblázat: Az Idegenforgalmi Bizottság tevékenysége

	1997	1998	1999	2000 dec.31 g
<i>Az IB ülések száma</i>	21	17	17	8
<i>Az IB Állásfoglalások száma</i>	34	58	70	35
<i>Az IB Határozatok száma</i>	20	12	19	19
<i>Idegenforgalmi fejlesztések</i>	11,9 mill. Ft	27,7 mill. Ft	12,8 mill. Ft	8,1 mill. Ft

12. sz. táblázat: Az idegenforgalmi alap tervezett felhasználása

	1997	1998	1999	2000
Kiadvány	2,44 mill. Ft	793 ezer Ft	1,175 mill. Ft	1,1 mill. Ft
Pályázati önrész	1,06 mill. Ft	2,1 mill. Ft	3,9 mill. Ft	-
Ebből a Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány támogatása	1,06 mill. Ft	1,7 mill Ft		
Rendezvény	750 ezer Ft	1,9 mill. Ft	2,75 mill. Ft	2,6 mill. Ft
Projekt	7,75 mill. Ft	21,4 mill. Ft	5,1 mill. Ft	-
Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány működésének támogatása	-	1 mill. Ft	-	-
Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány marketing tevékenységének támogatása				4,5 mill. Ft
Tervezett kiadás	11,9 mill. Ft	27,7 mill. Ft	12,8 mill. Ft	8,1 mill. Ft

Forrás: IB jegyzőkönyvek

A táblázatból megállapítható, hogy az előző közgyűlési ciklusban az ülések száma jelentősen meghaladta az 1999-ben felállt új bizottság üléseinek számát. A változás azonban nem párosult a döntések, állásfoglalások számának csökkenésével. A fenti adatok alapján a hatékonyságra, kiegyensúlyozott működésre való ágazati törekvés szűrhető le.

Az idegenforgalmi alap felhasználására a takarékos, megfontolt gazdálkodás jellemző. Az 1998-ban tapasztalható kiemelkedő érték a tájékoztatási rendszer kivitelezésének megindítására vezethető vissza. A teljes rendszer a határátkelőktől vezetné a turistát az idegenforgalmi centrumig. Az eddig felállításra került táblák közül az információs csomópontokon elhelyezettek a vonzáskörzet nevezetességeire is felhívják a figyelmet. A szálláshelyek megjelenítésére az interjúk szerint, amennyiben az reális áron megvalósítható jelentős igény mutatkozik. A beruházások terén 1999-től tapasztalható visszaesés a fejlesztési programban kiemelten kezelt termálfejlesztésre való felkészüléssel, forrásgyűjtéssel indokolható. Az idegenforgalmi alap, fejlesztés típusa szerinti felhasználását vizsgálva megállapítható, hogy a kiadványok készítésére közvetlenül fordított összeg

négy év alatt 2,4 millió Ft-ról 1,1 millió Ft-ra csökkent. Ezzel párhuzamosan azonban megkezdődött a városi marketing tevékenységet ellátó és a Tourinform Irodát működtető Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány támogatása. Az összeg a hivatal által nyert pályázatok önrésze, az intézményműködtetés, illetve a marketingtevékenység, promóció támogatása között oszlott meg. A közalapítvány 1999-től kezdődően a központi költségvetésből már 6,5 millió Ft működési támogatást kapott, így szükségtelenné vált a továbbiakban az idegenforgalmi bevételek üzemeltetési célra történő felhasználása. A térségi kapcsolatok építésével is foglalkozó civil szervezet 2000-re, így 4,5 millió Ft marketing célú támogatáshoz juthatott az idegenforgalmi alap terhére. A forráskoordinációban kiemelt szerepet kapott a piaci viszonyokról közvetlenül értesülő közalapítvány felkarolása. Az Amstel Hattyú Panzió vezetőjének véleménye szerint a marketingtevékenységet tovább kell fejleszteni a külföldi Győr-napok számának növelésével és a szükséges piackutatások elvégzésével.

A kulturális rendezvények tematikus kiadványokban való propagálását, a kínálat multimédiás információhordozókon történő megjelenítését, térbeli időbeli koordinációját az interjúk alapján a szálláshelyek továbbra is szorgalmazzák. Az idegenforgalmi jelentőségű rendezvények támogatására, tekintettel a millenniumi rendezvénysorozatra a növekedő tendencia volt jellemző. A vizsgált négy év alatt a fejlesztésre szánt összeg több mint duplájára emelkedett. Megállapítható tehát, hogy a támogatások tekintetében a bizottság a tájékoztatási rendszer kialakítását, és a programok termékek értékesítésével összefüggésben a marketingtevékenységet, a rendezvénytámogatást kezelte kiemelten. Itt jegyzem meg, hogy a bizottság munkáját még objektívebb alapokra lehetne helyezni a jövőben a beérkező javaslatok pályázati rendszerű elbírálásával. Az interjúk javaslatai szerint a vállalkozói tevékenység serkentése érdekében pályázati rendszert kellene kialakítani a kiállításokon, vásárokon való részvétellel kapcsolatban.

Az eltelt időszakban a promóciós pályázati tevékenységet fokozatosan átvette a hivataltól a Közalapítvány, a kiugróan eredményes 97-es és 98-as év azonban nem ismétlődött meg. Akkor a Győr és környéke gasztronómiai térkép, illetve a Rekreáció Győrben című kiadvány, valamint a Borfesztivál Kuopióban című pályázatok nyertek központi támogatást. A ciklusváltást és a pályázattal szerkezetváltást követően az újonnan felállt RIB-hez benyújtott 1999. évi, a tájékoztatási rendszer fejlesztésére beadott, pályázat szintén nem nyert el központi támogatást. 2000-től a Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány sikerrel pályázott már meglévő kiadványok utánnomására, a tervezett új, térségi kínálatot bemutató kiadványok azonban nem találtak lényegi támogatásra.

A hivatal 1999-től olyan - beruházások, termékfejlesztés témakörben kiírt - komplex, több iroda

tevékenységét érintő pályázatokon indult, melyek önrészét a város központi költségvetése biztosította. A fenti pályázatok a gyógyturizmus, konferenciaturizmus, kerékpáros turizmus, kulturális turizmus, szűnyogirtás témakörben íródtak. A pályázati aktivitás az idegenforgalmi fejlesztési programban meghatározott célkitűzések megvalósítására irányul a bizottság jelentős koordináló tevékenysége mellett. A helyi vállalkozásokkal folytatott interjúkból kiderült, hogy igény mutatkozik a kerékpáros turizmus, víziturizmus, kulturális turizmus, konferenciaturizmus térségi kapcsolatainak fokozatos kialakítására. Az utazási irodák és a Duna menti szálláshelyek vezetői a termálturizmus fejlesztése mellett, mint térségi jelentőségű beruházást a víziturizmus háttérinfrastruktúrájának mielőbbi kiépítését szorgalmazzák.

Az utóbbi négy év alatt tehát a munkamegosztásban az önkormányzati oldalon a hivatali feladatok ellátásától külön vált a marketingtevékenység ellátása, valamint ezzel párhuzamosan a koordinációs és termékfejlesztésre vonatkozó komplex több irodára kiterjedő feladatok kerültek előtérbe.

Összegzésképpen elmondható, hogy a megyeszékhely tudatosan helyezi előtérbe azokat a projekteket, melyek révén egyedi centrális kínálatot tud kialakítani. Másfelől, olyan fejlesztések is lendületet kaptak, melyek a térségi kínálat komplex bemutatására hivatottak.

2001-től várhatóan a régió is felismeri a térségi, megyei szinten koordinált kínálatot bemutató kiadványok jelentőségét. Ez az összehangoltság viszont alapvető feltétele lenne az alulról építkező érdemi nemzetközi együttműködéseknek is.

4.3 Az ágazat regionális kínálatba illeszkedő arculatának kialakítását megalapozó helyi termékfejlesztés feladatai

A következőkben az idegenforgalmi fejlesztési programban megjelölt prioritások, a vonzerők, fejlesztési igények alapján SWOT-analízis segítségével elemzem a fejlesztési lehetőségeket.

13.sz táblázat :Tájékoztatói rendszer /SWOT-analízis/

ADOTTSÁGOK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Helyzet: Bécs és Budapest között félúton	Tranzitforgalom, jelenleg a régió keleti periferiája
Megfelelő színvonalú vonalás infrastruktúra	Kevés kerékpárút
Gyarapodó városi szálláshelykínálat	Koordináció hiánya
Értékesíthető programkínálat	Vezértermék hiánya
Kedvező természeti adottságok	Szennyezett gócpontok, városrészek
Gazdasági potenciál	Vállalkozói aktivitás
Határátkelők közelsége	Labilis tulajdonviszonyok az infrastruktúrában
Épített nevezetességek	

KERESLET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Üzletemberek	Tranzitutasok,
Konferenciák vendégei	Elkerülő forgalom Budapest felé
Potenciális befektetők	
Kerékpáros turisták	
Belföldi forgalom	
Nemzetközi forgalom	

ÖNKORMÁNYZATI SZEREPVÁLLALÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Megvalósult részprojektek, gyalogos és gépjármű forgalmi tájékoztatás	Befejezetlen beruházás
A hatókörzet városi bemutatása	Aránytalan forrásfelhasználás
Üzemeltető cég léte	Kevésbé hatékony menedzsment
Fejlesztési program, kiviteli tervek	Drága kereskedelmi rendszer
A regionális stratégiához illeszkedő image kialakítása	Politikai koordináció
Kidolgozott, elfogadott tervek	Elutasított régiós pályázat
Az idegenforgalmi alap mobilizálható tartaléka	Menedzsment és a helyi vállalkozások együttműködése
	Határozatlan turizmusvezérlés

VÁLLALKOZÓI AKTIVITÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Igény a rendszer teljes kiépítésére	Együttműködés hiánya
Nagycégek aktivitása	Kevés mobilizálható vállalkozói tőke
Lappangó kooperációs szándék	Bizonytalan érdekképviselet

LEHETŐSÉGEK ÉS VESZÉLYEK

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A projekt teljes befejezése	Politikai sikra terelődő döntés
A szálláshelyek kitáblázása	Egyenlőtlen feltételek
A pihenőhelyek és határátkelők, autópályák mentén fekvő területek teljes kitáblázása	Kedvezőtlen szerződés, a tulajdonjog változása
Hatékony működtetés	Kihasználatlan természeti környezet
Pályázati támogatás önkormányzati támogatás	Koordinálatlan konferenciakinálat
Támogatás az idegenforgalmi alaphól	Gyógyturisztikai attrakció egyelőre csak fejlesztés alatt
Vállalkozói oldal összefogása, aktív közreműködése	
Partner önkormányzat	
A turisták, vendégek célpontja Győr, a találkozások városa	
Belső perifériából decentralis szerepkör	
Csökkenő elkerülő forgalom	
Esztétikus városkép	
Emelkedik a régióban töltött vendégéjszakák száma	
A Bécs-Pozsony-Budapest tengely forgalmának lecsapolása	
Győr a találkozások városa az erőt adó régióban	
Konferenciák, üzleti találkozók	
Fesztiválváros Győr	
A vonzáskörzet színes mozaikja	
Megarendezvények, sportprogramok	

14.sz. táblázat: Gyógyturizmus /SWOT-analízis/

VONZERŐK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Minősített Na- H- Karbonátos minősített gyógyvíz	A városrész ipari funkciója
Kiemelt ágazat	A háttérterület infrastruktúrája
Meglévő fürdő	
Természeti környezet	
Épített környezet	
Multifunkcionális hasznosíthatóság	
Történelmi hagyományok	

KÍNÁLAT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Megfizethető szolgáltatások	Csak idény jelleggel működő fürdő
	Kevés szolgáltatás
	Az attrakciók hiánya
	Rekreációs térségi programok
	Veszteséges üzemeltetés
	A gyógyvíznek csak 6 %-a felhasznált
	Jelentős regionális konkurencia

KERESLET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Belföldi forgalom	Kevés turista
Helyi polgárok, családok	Külföldiek alacsony aránya
Európai trend, a növekvő érdeklődés a gyógyturizmus irányában	Csak szezonális forgalom

ÖNKORMÁNYZATI SZEREPVÁLLALÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Idegenforgalmi fejlesztési program kiemelt ágazata	Lassú termékfejlesztés
Több lépcsős, közgyűlés által elfogadott termálfejlesztési program	Kevés anyagi támogatás
1 milliárd Ft pályázati önrész	Politikai ideológiák
Megvalósíthatósági tanulmányra beadott nyertes pályázat	
Pályázat a Széchenyi tervre	
Építészeti tervpályázat	
Kapcsolódó vonalas infrastruktúra kiépítése	
Együttműködés a Kereskedelmi és Iparkamarával	

VÁLLALKOZÓI AKTIVITÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Igény a rendszer teljes kiépítésére	Rivalizáció
Jelentős belső, vállalkozói érdeklődés	Kooperáció hiánya
Gazdasági társaság alapításának az igénye	
Jó szakemberállomány	

LEHETŐSÉGEK ÉS VESZÉLYEK

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A találkozások városa az erőt adó régió gyógyturisztikai és rekreációs központja	Túl nagy térségi konkurencia
Az adóbevételek megsokszorozódása	A külföldi tőke dominanciája
6000 vendégéjszaka	Alacsony színvonal
Az átlagos tartózkodási idő növelése	Gyenge marketing
Rekreációs, gyógyüdülő övezet kialakítása	Az egyes szakterületek közötti konszenzus hiánya
A külföldi vendégforgalom döntő súlya	

A belföldi turizmus párhuzamos lehetőségei	
Jelentős térségi kiegészítő kínálat	
100 %-os kihasználtságú gyógyvíz	
A helyi vállalkozók részvételével alakuló gazdasági szerkezet Szétválasztott működtetés és tulajdonlás	
Fürdőváros image kialakítása	
Csatlakozás a regionális gyógyturisztikai szervezetekhez	

Forrás: Fejlesztési program
helyi interjúk

15.sz.táblázat: Konferenciaturizmus /SWOT-analízis/

VONZERŐK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Új kamarai székház	Alacsony szálláshely-kapacitás
Gazdasági potenciál	Gyenge színvonalú speciális infrastruktúra
Széles városi programkínálat	Programfüzet hiánya
Jó megközelíthetőség	Budapesti szervezésű rendezvények
Üzleti környezet	Kapcsolt térségi programok hiánya
Hármas-határmenti fekvés	

KERESLET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Üzletemberek	Tranzitforgalom,
Konferenciák vendégei	Elkerülő forgalom Budapest felé
Potenciális befektetők	Erős megyei konkurencia
Szakmaspecifikus célcsoportok	

ÖNKORMÁNYZATI SZEREPVÁLLALÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A zsinagóga felújítási programja	A zsinagóga akadozó fejlesztése, alacsony pályázati eredményesség
Központi pályázat a Richter-teremre, illetve az új sportsarnokra mint városi szekciótermekre	
Városházi rendezvények	
Kedvezményes területbiztosítás a Kamarai székház részére	

VÁLLALKOZÓI AKTIVITÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Kapcsolatfelvétel a pesti szervezőközpontokkal	Regionális együttműködés hiánya
Helyi szálláshelyek speciális kínálata	Alacsony kapacitás
Igény a nemzetközi forgalom fogadására	

LEHETŐSÉGEK ÉS VESZÉLYEK

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Győr a találkozások városa az erőt adó régió konferenciaközpontja Rendezvénykoordináció Sopronnal	Budapest és Sopron monopóliuma erősödik Nem megfelelő minőség
Helyi konferenciaszervező, koordinációs központ	
A vendégéjszakák száma növekszik,	

Igénybe vett kiegészítő szolgáltatások	
Kapcsolt térségi programok	
Kiépített konferenciakapacitás, kellő szálláshelykínálattal	
Áttekinthető konferenciakatalógus, egész évre elosztott programokkal	

Forrás: Fejlesztési program
helyi interjú

16.sz.táblázat: Kerékpáros turizmus /SWOT-analízis/

VONZERŐK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Nemzetközi Duna menti kerékpárúthálózat	Nem összefüggő nyugat-keleti, észak – déli városi kerékpárút átvezetés
Kiépített folyami töltsrendszer találkozása	A határátelők és a centrum infrastrukturális összeköttetése nem folytonos
Épülő városi kerékpárúthálózat	Kevés kerékpártároló
A város természeti környezete	Kevés kerékpárkölcsonzó
Védett tájegységek gyűrűjében fekvő város	A közbiztonság színvonala
Infrastrukturális kapcsolódás a vonzaskörzethez	

KERESLET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Bejártatott vendégkör, direkt értékesítéssel	Határmenti kapcsolatok hiánya
Éledő helyi forgalom	Alacsony belföldi forgalom

ÖNKORMÁNYZATI SZEREPVÁLLALÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
5 éves kerékpárút építési program (23,6 km kerékpárút megépítése)	Kevés kerékpárút
Kerékpáros barát környezet kialakítása	Kevés kapcsolat nemzetközi szervezetekkel
Rendezett folyami területek	Kevés kapcsolat regionális, országos szervezetekkel
A kerékpáros turizmus fejlesztésére adókedvezmények biztosítása	Nem elegendő nemzetközi, helyi sportrendezvény
Az idegenforgalmi fejlesztési program kiemelt ágazata	Gyenge belső PR tevékenység
Kapcsolódás a regionális prioritásokhoz	

VÁLLALKOZÓI AKTIVITÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Direkt együttműködés kempingszövetségekkel	Térségi, szakmai kapcsolatok hiánya
Utazási irodák közötti kapcsolat	Kevés mobilizálható vállalkozói tőke
	Alacsony aktivitás

LEHETŐSÉGEK ÉS VESZÉLYEK

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Győr a találkozások városa az erőt adó régió kerékpáros csillagtúra központja	A polgárok nem vállnak a rendezvények aktív részeseivé
Emelkedik a nemzetközi kerékpáros forgalom	Nem megfelelő értékesítés
Emelkedik a vendégejszakák száma és az idegenforgalmi adóbevétel	Tranzitforgalom, attrakció hiányában
Jelentős belföldi forgalom, a helyi polgárok aktív részesei a programoknak	
A város kölcsonzó és tároló ellátottsága megfelelő	
Aktív pihenés, rekreálódás térségi programjai	

Kapcsolódás a termálprogramhoz	
A város kerékpárút átvezetése nyugat-keleti, észak-déli irányban folytonos	
Kapcsolódás a szomszédos tájegységek, a Balaton és Budapest irányába	
Hatékony térségi kapcsolatok	

Forrás: Fejlesztési program
helyi interjúk

17.sz.táblázat: Víziturizmus /SWOT-analízis/

VONZERŐK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Nemzetközi dunai vízi út	Kiépítetlen szolgáltatások
Vadvízi lehetőségek	Elhanyagolt csónakházak
Természetes vízfolyások egyedi találkozása	Nem menedzselt belső és helyi forgalom
Alapinfrastruktúra	Piaci érdektelenség
Sportprogramok, megrendezvények	Kevés kölcsönző
Kedvező fekvésű szálláshelyek	Térségi szolgáltatások
Kiegészítő rekreációs szolgáltatások	

KERESLET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Nemzetközi rendezvényekre vonatkozó érdeklődés	Gyenge színvonal
Belföldi túrák csoportjai	Határbeléptetési problémák
Edzőtáborok résztvevői	Első sorban belföldi vendégkörnek
Éledő helyi igény a rekreációra	

ÖNKORMÁNYZATI SZEREPVÁLLALÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Visszatérő sportrendezvények	Háttérbe szoruló fejlesztés
Nemzetközi programok	Térségi együttműködés
Infrastrukturális fejlesztés	Utazási Irodákkal való kapcsolattartás
Vízszennyezés mérséklése, tisztítás	Nem megfelelő marketing

VÁLLALKOZÓI AKTIVITÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Új fejlesztések a szálláshelyeken	Vegyes érdeklődés
Önkormányzati együttműködés	
Termálfejlesztés prioritása	

LEHETŐSÉGEK ÉS VESZÉLYEK

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A találkozások városa illeszkedik a régió aktív turisztikai kínálatához	Alacsony szolgáltatói színvonal
A termálturizmushoz kapcsolódó folyóvízi kínálat	Gyenge külföldi forgalom, alacsony bevétel
Győr a régió víziturizmusának elosztó központja	
Kiépített kölcsönzőhálózat	
Jelentős belföldi forgalom	
Jelentős érdeklődés a polgárok körében	

Szálláshelyek kapcsolt szolgáltatásai	
Az év meghatározó részében nemzetközi sportversenyek	
Megoldott határbeléptetés	

Forrás: Fejlesztési program
helyi interjúk

18.sz.táblázat: Marketing/SWOT-analízis/

TERMÉK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Idegenforgalmi fejlesztési program	Húzótermék hiánya
Kulturális programok	Optimális idegenforgalmi termékstruktúra hiánya
Épített környezet	Részletes helyspecifikus vonzerőleltár hiánya
Vonzáskörzeti adottságok	Pozicionálás
Konferenciakínálat	Meglévő programok értékesítése
Sportrendezvények	Térségi kínálat kialakítása
Természeti adottságok	
OTIR adatbázis	

PROMÓCIÓ

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Városi non-profit kiadványok	Kevés reklámkiadvány
Kiállításokon, vásárokon való részvétel	Győrt komplexen bemutató kiadvány hiánya
Szálláshelyek reklámlehetősége, szálláskatalógus	Belső PR hiánya
Győr-video készítése	A vonzáskörzetet részletesen bemutató kiadvány hiánya
Győr Cd készítésének terve	Gyenge reklámmenedzsment
Regionális stady tourokon való részvétel	
Idegenforgalmi konferenciák, szemináriumok a városban	
Kiemelt kulturális és sportesemények eseti szponzorálása	
Kiállítások szponzorálása	
Éves marketing stratégia és üzleti terv	

ELOSZTÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A Regionális Marketing Igazgatósággal való kapcsolattartás	Utazási Irodák képviselete
Tourinform Iroda	Kevés beutaztató program
Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány	Nem mérhető pozicionált termékre orientált forgalomnövekedés
Internetes hozzáférés	
ITD rendezvényeken való részvétel	
Növekvő látogatottság	

ÖNKORMÁNYZATI SZEREPVÁLLALÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A városi marketingszervezet költségvetési támogatása	
A marketing tevékenység támogatása az idegenforgalmi alapból	

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A gyógyfürdő és a köré csoportosítható termékek marketing	A marketing megelőzi a terméket

stratégiájának kidolgozása	
Kapcsolódás az idegenforgalmi fejlesztési programhoz	Nem megfelelő ár- érték arány
Illeszkedés a regionális marketingstratégiához	Belső forgalom hiánya
Az alapvető célkitűzések pontos meghatározása	Direkt értékesítés túlsúlya
Térségi programok pozicionálása, szakmai kapcsolatok kialakítása	Inkorrekt piaci magatartás
Belső PR javítása	
Belföldi turizmus fejlesztése	
Konferenciaszervező és kulturális központokkal való kapcsolattartás	
Utazási irodák összefogása, beutaztatás támogatása	
Népszerűsítő kampány indítása	
Piackutatás fejlesztése	
Illeszkedés a regionális marketingstratégiához	

Forrás: Fejlesztési program
helyi interjúk

4.4 A győri fürdőfejlesztési program és főbb elemei

A fejlesztési program szerint a városi **termálvagyonra (minősített gyógyvíz)** épülő beruházás az idegenforgalmi főszezon megnyújtásával egyúttal az idegenforgalmi adóbevételek és az egyéb szolgáltatásokhoz kötött vendégeköltségek emelkedésével járna. Szükséges ugyanis egy olyan vezértermék, amely ha sikeresen kerül bevezetésre a piacon, a város természeti, kulturális, építészeti, adottságaival kiegészülve állandó vendégforgalmat eredményez. A helyi utazási irodák és szálláshelyek egyöntetű véleménye szerint a városnak nincs igazi idegenforgalmi terméke. Ezért a gyógyfürdő fejlesztése feltétlenül indokolt, majd erre lehet felfűzni a város kulturális kínálatát, épített nevezetességei megtekintését, a víziturizmust és a térségi programokat. A fürdőfejlesztés területi elhelyezkedését a 20. sz. ábra szemlélteti.

A termálprogramot a győri önkormányzat 1999-től anyagilag is kész támogatni. Az elvégzett munka eredményeként a város sikeresen pályázatot nyújtott be a Széchenyi-tervre, mellyel 1 milliárd Ft-os támogatást nyert.

Különböző medencék, kádburkolat, infrastruktúra: 260 millió Ft
 Összesen: nettó 2 milliárd Ft

4.4.1 A komplex fürdőprogram részprojektjei

A 6 milliárd Ft nagyságrendű beruházás az alábbi fejlesztéseket tartalmazza:

1. Termál és élményfürdő létrehozása
2. A strand felújítása

/Új öltözők 3000 fős kapacitással, vendéglátó-szolgáltató funkciók, medencék, sportpályák, szabadtéri színpad, dunai strand kialakítása./

3. Fedett uszoda építése, öltözővel
4. Nappali kórház építése
5. Kereskedelmi funkciók 4000 m²- területen
6. Szálláshely építése

4.4.2 A fejlesztés első ütemének tartalma, költségei

Győr Megyei Jogú Város Széchenyi tervre beadott 2001 évi pályázata a program 1. ütemének megvalósítását tűzte ki célul. A kiépítendő termál-és élményfürdő (összesen 1112 m² vízfelülettel) az alábbi helységeket és szolgáltatásokat tartalmazza:

- előcsarnok, melyen keresztül valamennyi egység (idényfürdő, termál-, élményfürdő, szauna) megközelíthető.
- alagsori öltözők
- termálcsarnok két ülőmedencével, egy úszómedencével, kiúszóval, pihenőterekkel,
- élményfürdőcsarnok, kétszintes, csúszdákkal összekötött zuhataggal, élményelemekkel.
- szauna-gőzfűdő, masszázs,

A fürdő szolgáltatásához tartozó kereskedelmi és vendéglátó egységek 1150 m² bérbe adható összterületen helyezkednek el. A fejlesztést követően a beépítettség 11 %-os, a zöldfelület aránya 70 %, az összes vízfelület 3 817 m², az építménymagasság 8 méter.

A projekt költségei:

- a két folyó közeli találkozási miatt árvízvédelmi résfal kialakítása indokolt, melynek költsége: 99 millió Ft
- épületegyüttes: 1,64 milliárd Ft

- külső medencék, térburkolat, infrastruktúra: 260 millió Ft
- összesen: nettó 2 milliárd Ft

A beruházás önrészének mértéke 1 milliárd Ft, az igényelt pályázati támogatás további 1 milliárd Ft. Az Áfa megelőlegezésére az önkormányzat kötelezettséget vállalt. Az első ütem munkálatai 2001. őszén, a pályázat eredményének ismeretében kezdődnek, az átadásra a tervek szerint 2002. december 30-án kerül sor.

4.4.3 A projekt megvalósíthatósága

A bevételt meghatározó, termálfürdőbe szóló, felnőtt belépőjegyek ára 800 Ft, a kalkulált kapacitáskihasználtság 30 %-os. A termálfürdő bevétele 2003-ban 102,2 millió Ft, ami 2007-re 30 %-os forgalomnövekedéssel számolva 140,9 millió Ft-ra emelkedik. A kalkuláció szerint a bevétel 2007 után a fenti nagyságrendet tartja 2017-ig.

Az élményfürdőbe szóló felnőtt belépőjegyek ára 1 200 Ft, a kapacitáskihasználtság 40%-os. Az élményfürdő bevétele 2003-2011-ig 25%-os forgalomnövekedéssel számolva 440,4 millió Ft-ra emelkedik.

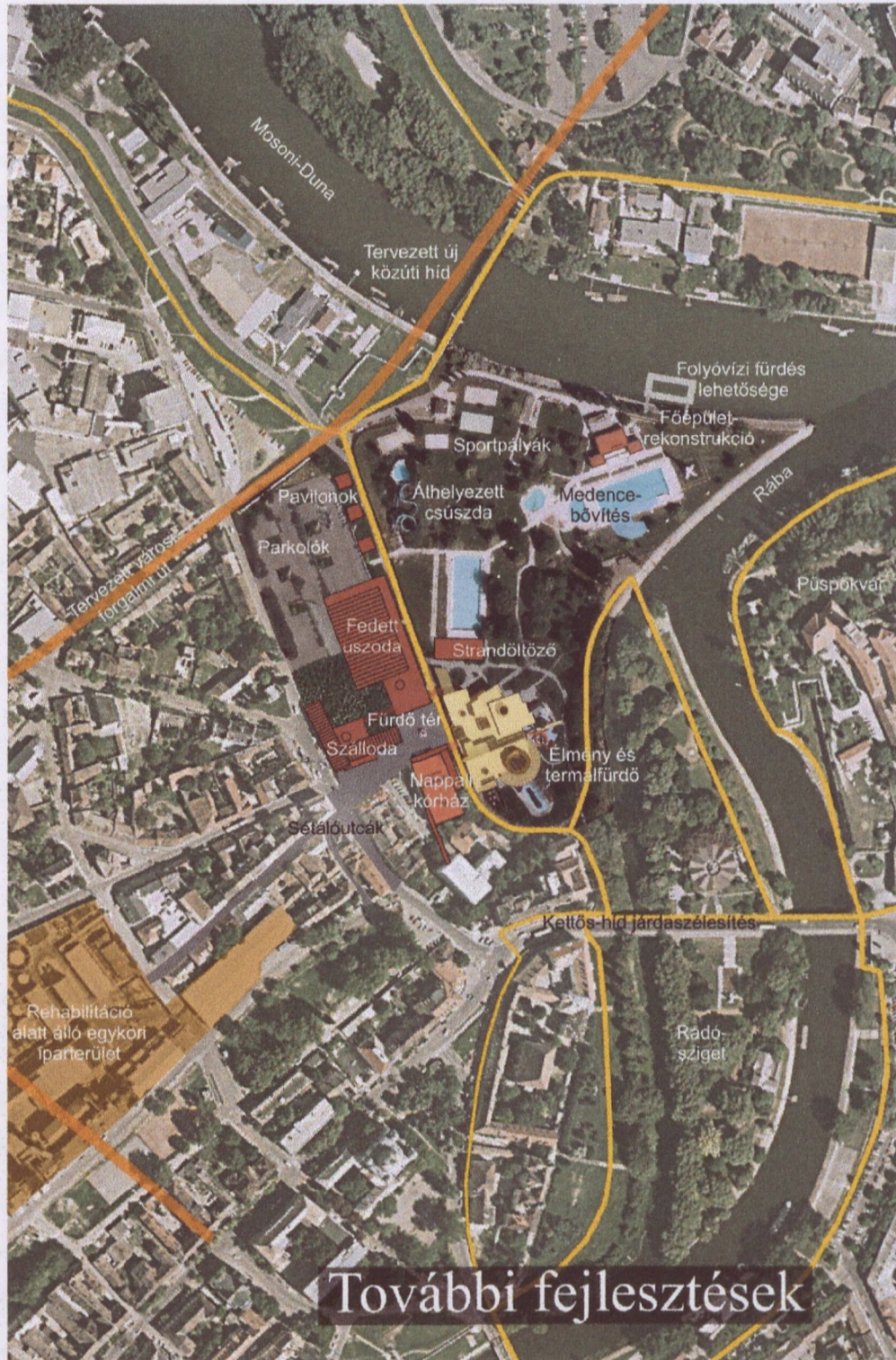
Az egyéb működési bevételek (szauna, szolárium, bérleti díjak) mértéke 2003-ban 123 millió Ft, ami 86,5%-os befogadóképesség növekedés mellett 2007-ig 211 millió Ft-ra emelkedik. A működési költség 2003-ban 353 millió Ft, amely 2007-2011-ig 440 millió Ft- körüli értékre áll be.

A beruházás megtérülése – a termálfürdőben 250 ezer főre, az élményfürdőben 500 ezer főre beálló látogatószám mellett – az üzemelés kezdetét követő nyolcadik évben, azaz 2011-ben következik be.

20. sz. ábra:
A fürdőfejlesztés területi
elhelyezkedése

Fürdőközpont Győr

Élmény- és Termálfürdő

4.5 A termékfejlesztés feladatai a város szűkebb térségében

Az egyes tájegységek idegenforgalmi kínálata és általános fejlesztései kiegészülnek azokkal a térkapcsolatokkal, amelyek az egyes kistérségek települései és a hatócentrumok között lépnek fel. A tájegységek, és a centrumok kínálati bázisára komplex termékek alapozhatóak. A következőkben meghatározásra kerülnek a város 15 km-es hatókörzetéhez tartozó településekkel való, azon idegenforgalmi kooperációk, melyek alapját képezik a szélesebb körű térségi termékfejlesztésnek.

Minden egyes túraútvonal kialakításának úgy kell történnie, hogy illeszkedjen az adott tájegység általános kínálatához, illetve az azt irányító szervezethez. (pl.: szigetközi kerékpáros-lovas-víziút, sokorói gyümölcsút-borút, rábaközi folklórút, Rába menti víziút.) Sok esetben elegendő a már meglévő másodrendű, illetve alacsonyabb rendű útvonalak felmérése, és kitáblázása. A figyelemfelkeltő útszakaszoknak helyi specialitásokkal (egy- két egyedi attrakció: 9. sz. melléklet vonzerőleltára), és a kifejlesztésre kerülő szolgáltatásokkal kell kiegészülni.

Az általános, regionális szintű járulékos szálláshelyfejlesztésre a turizmusfejlesztési koncepció 38 milliárd Ft-ot irányoz elő 6 évre elosztva.

4.5.1 A kistérségi kérdőívek értékelése

A kistérségeket alkotó települések turizmushoz való viszonyát, az ágazat általános fejlettségi szintjét 32 önkormányzatnak kiküldött kérdőív alapján mértem fel (11.sz. melléklet). A visszaérkezett 20 kérdőív lefedi a várost határoló korábban már elemzett kistérségeket. A turizmus gazdasági szerepe 15 település esetében jelentéktelen, így idegenforgalmi adóbevétel sem jelentkezik náluk. Kivételt képez a Sokoró térségből Pannonhalma a világörökség részét képező kiemelt vonzeróval. A Szigetköz területéről, a határ menti fekvésű Vének, Kisbajcs, Vámoszabadi esetében a turizmus meghatározó jelentőségű, de idegenforgalmi adót ez idáig nem vetettek ki. A Rábatorok településeinél (Enese, Rábapatoná, Kunsziget) a turizmus fontos kiegészítő tevékenységnek tekinthető. A települések 80%-ánál szerepel a területi üléseken a turizmus ügye. A vonzáskörzet területén általános gondot jelent a köztisztaság hiánya, mely gátolja a turizmus térnyerését. A forgalmasabb tranzit utak mentén (Abda, Öttevény, Écs, Tét, Győrujfalu, Kisbajcs) problémát jelent a tranzitforgalom magas aránya és a parkolás megoldatlansága. A települések 80%-a gazdasági hasznot, kiegészítő jövedelmet és a település arculatának, a lakosság szemléletének javulását reméli a turizmus fejlődésétől. Az alpinfrastruktúra fejlesztése (gáz, szennyvíz, telefon) a települések 80%-ánál megoldott. Speciális infrastruktúraként a szigetközi önkormányzatok említették a kerékpárút meglétét. A települések 80%-ánál tapasztalható az idegenforgalmi intézkedések között a parkosítás, szemétygyűjtők, illetve hirdetőtáblák elhelyezése. Az

idegenforgalmi adóbevétel tekintetében egyedül Pannonhalma emelhető ki, ahol 1,8 millió Ft bevételt regisztráltak az elmúlt évben, a többi település nem vetett ki adót. Felpécen, és Nagybajcsón az önkormányzatok idegenforgalmi rendezvényekből származó nettó bevételei egyenként nem érik el az 500 000 Ft-ot.

Az önkormányzati intézkedések között a koordináció, a szervezés, és tanácsadás igénye a települések 90%-ánál szerepelt. A kérdőívet visszaküldő önkormányzatok 50%-a igényli a közös idegenforgalmi koncepciók készítését, ami az együttműködési szándék kinyilvánítására utal. Információs irodával, kellő szakmai szervezeti struktúrával, a polgármesteri hivatalok Pannonhalma kivételével nem rendelkeznek.

A kérdőív egyöntetű képet adott arról, hogy az önkormányzatok többsége ugyan felismerte a turizmusban rejlő lehetőségeket, azonban a turizmus a hatókörzet területén még csak bontogatja szárnyait. A kistérségi együttműködések megalapozásához, az önkormányzatoknak első lépésben jelentős szervezeti átalakítást, és szolgáltatásfejlesztést kell végrehajtani. A fejlettnak mondható alapinfrastruktúra ugyanis nem párosul idegenforgalmi termékekkel. A kistérségi menedzserek jövőbeli feladata, hogy a helyi potenciálok és fejlesztési lehetőségek ismeretében összefogják a fejlesztésben érdekelt vállalkozásokat, a közösen elérhető pályázati források megszerzéséhez. A főbb vonzerőkkel rendelkező települések részletes vonzerőleltárát a 9.sz. melléklet tartalmazza. A kérdőív eredményeit, a válaszok területi megoszlását a 12.sz. melléklet szemlélteti.

4.5.2 A Rábatorok kistérség települései által kialakítható közös adottságokon nyugvó, komplex turisztikai termék típusok

A Rábatorok Térségfejlesztési Társulás menedzsere interjújában elmondta, hogy mivel kistérségük Győr agglomerációs körzetéhez tartozik, úgy véli, számtalan olyan közös kapcsolódási pontot lehet találni, amelynek eredményeként annak gazdasági hatása a térségben számottevő lehet. A kistérség idegenforgalmi fejlesztési koncepciója kiemelten kezeli a Győrrel való kapcsolatok kiépítését. A megjelölt főbb fejlesztési irányok a korridorturizmus, víziturizmus, kerékpáros turizmus, falusi turizmus, sportturizmus és a zenei turizmus. Az alábbi javaslat a térkapcsolatokat figyelembe véve jelöli ki a főbb projekteket, a fejlesztési dokumentumokból jelen megközelítés szerint hasznosítható forrásokkal kiegészítve. A projektek közül a kiemeltet aláhúzással jelölték.

- Győrből kiinduló kerékpáros túrák infrastrukturális feltételeinek javításával (útvonalak:ÉNy- DK, É-D)kapcsolatban elmondható, hogy a regionális területfejlesztési program 2000-2003-ig évente 2,6

Mrd Ft EU támogatást irányoz elő az ISPA programból hazai pályázatokra. A Regionális Turizmusfejlesztési Konceptió régiós szinten a kerékpáros turizmus kiegészítő infrastruktúrájának kialakítására 6 évre 30 millió Ft- t, a kölcsönző hálózatra 6 évre 10 millió Ft-ot, a szálláshelyek kerékpáros barát kialakítására 6 évre 6 millió Ft-ot, a táblarendszere 6 évre 12 millió Ft-ot jelöl meg forrásként RIB és PHARE keretből. A fenti források az alább felsorolt valamennyi kistérségre, megyei, regionális fejlesztésre egyaránt érvényesek.

19. sz. táblázat: Rábatorok kistérség településeinek fejlesztési lehetőségei

Projekt	Helyszín	Forrás
<u>Kerékpáros útvonalak a Tóköz-Fertő tó irányába Győrből:</u>	Csomópontok: Kunsziget, Enese, Kóny	500 mill. Ft / 6 év RIB, PHARE, helyi tőke
Kerékpáros útvonalak a Szigetköz felé Győrből	Csomópontok:Kunsziget, Öttevény, Abda	Duna-menti kerékpárúthálózatához csatlakozás: 500 mill. Ft / 6 év RIB, PHARE, helyi tőke
Kerékpáros útvonalak a Sokoró felé	Csomópont: Kóny	A Balatont a Fertő- tóval összekötő kerékpárúthoz való csatlakozás. 500 mill. Ft / 6 év RIB, PHARE, helyi tőke
<u>Bányatavak idegenforgalmi hasznosítása</u>		
<u>A horgászturizmus, a rekreáció feltételeinek fejlesztése</u>	Abda, Kunsziget, Öttevény	10 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD, helyi tőke
<u>A víziturizmus-strandfürdőzés feltételeinek javítása</u>	Ikrény kiemelt fejlesztése,	13 millió Ft / 5 év / RIB, helyi tőke/ 19 kiemelt helyre a régióban
A teljes Rábaköz folklórjának idegenforgalmi termékként történő hasznosítása, közös kiadványokon történő bemutatása. Folklórút létrehozása, <u>zenei turizmus</u>	Enese, Győr	300 millió Ft / 6 év/ régió PHARE CBC
<u>A lovas turizmus túraútvonalainak fejlesztése:</u>	Csatlakozás Győrhöz	70 millió Ft / 4 év/ régió RIB, SAPARD
Lovas bázisok fejlesztése	Kóny, Abda	120 millió Ft / 6 év/ régió. Nem kiemelt fejlesztés
<u>A falusi turizmus fejlesztése:</u>	általános	A további kistérségek falusi turizmusának fejlesztésére is az alábbi forrástérkép vonatkozik
közösségépítés		60 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD
kézműves ipar:		250 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD
képzés:		18 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD
szolgáltatásfejlesztés:		32 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD
kitáblázás:		9 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD
hagyományörzés		9 millió Ft 6 év RIB, SAPARD

		A SAPARD program kerete: 2 milliárd Ft, Phare 3,1 milliárd Ft / 3 év A további kistérségek falusi turizmusának fejlesztésére is a fenti forrástérkép vonatkozik
Rekreációs komplexumok kialakítása:	Kóny, Abda, Öttevény, Ikrény	Teniszpályák fejlesztésére: 60 millió Ft / 6 év/ régió RIB, helyi tőke, további forráskutatás
Belföldi kajak-kenu túrák a Rábán (Rába-Győr):	Ikrény	520 millió Ft / 4 év / régió RIB, helyi tőke
A kastélyturizmus fejlesztése	Öttevény	16 milliárd Ft / 6 év/ régió PHARE CBC, SAPARD program.
A természetjárás fejlesztése	Kóny	A Regionális Turizmusfejlesztési Koncepció ökoturizmusra csak a natúrparkok esetében jelöl meg külön forrást. A Fertő-Hanság NP nem tartozik a fenti körbe. Nemzetközi forrás: FEOGA, RAPHAEL. Tanösvények kialakítása a nemzeti parkokban a természetjárás feltételeinek javításán belül: 85 millió Ft / 6 év / régió RIB, SAPARD helyi tőke.
Egyéb sportturisztikai attrakciók fejlesztése: agárversenypálya fejlesztése.	Rábapatona	A koncepció külön forrást nem jelöl meg

A főbb fejlesztések térbeli eloszlását a 13.sz melléklet szemlélteti.

Forrás: Regionális idegenforgalmi fejlesztési koncepció, térségi interjúk, elemzések, vonzerőleltár

4.5.3 A sokorói települések által kialakítható közös adottságokon nyugvó komplex turisztikai terméktípusok

A Pannonhalma–Sokoró Térségfejlesztési Önkormányzati Társulás térségmenedzsere interjújában kiemelte, hogy az együttműködés fejlesztésére Győrrel folyamatos igény van. Ezeket hatékonyabbá lehetne tenni kölcsönös és rendszeres megbeszélések, tájékoztatások keretében.

20. sz. táblázat: A sokorói települések fejlesztési lehetőségei

Projekt	Helyszín	Forrás
Kerékpáros útvonalak a Szigetköz és a Balaton között.	Győr-Ménfőcsanak-Tényő-Kajárpéc-Felpéc	Csatlakozás a Duna menti nemzetközi kerékpárúthoz. 500 millió Ft / 6 év. RIB, PHARE, helyi tőke
Útvonalak a Fertő tó és a Balaton között.	Csomópont: Árpás (a győri hatókörzet peremterülete)	Csatlakozás a Balatont a Fertő tóval összekötő kerékpárúthoz. 500 mill. Ft / 6 év RIB, PHARE, helyi tőke
A gasztronómia, gyümölcsfeldolgozás feltételeinek javítása:	Vendéglátás fejlesztése a Sokoróban.	Forrás: 17, 5 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD, PHARE

Gyümölcsút, receptek	Szemerei vonulat	1,5 millió Ft / 6 év RIB SAPARD, PHARE
Gyalogos túraútvonalak infrastruktúrájának kialakítása, a természetjárás fejlesztése:	A tervezett Sokrói Bioszférarezervátum területén. Központ:Csanak-Ravazdi vonulat	
útvonalak		15 millió Ft / 6 év/ régió RIB, SAPARD, helyi forrás
kilátók		6 millió Ft / 6 év/ régió RIB, SAPARD, helyi forrás
szervezés		9 millió Ft / 6 év / régió RIB, SAPARD, helyi
tanösvények		85 millió Ft / 6 év/ régió RIB, SAPARD, helyi forrás
A térség folklórájának, kulturális, egyházi kínálatának idegenforgalmi terméként történő hasznosítása, közös kiadványokban történő bemutatása:	Győr, Pannonhalma, alcentrumok: Táp, Écs, Felpéc, Ravazd, Szemere, Tényő, Tét, Árpás	
rendezvényfejlesztés		300 millió Ft / 6 év/ régió Phare CBC
népi mesterségek		41 millió Ft / 6 év / régió Phare CBC
templomtúrák		5 millió Ft / 2 év / régió Phare CBC
épített örökség		16 millió Ft / 6 év/ régió Phare CBC
A borturizmus fejlesztése:		
borutak kialakítása	a 3 dombvonulaton. Központ: Csanak-Ravazdi vonulat.	6, 25 millió Ft / 3 év RIB, SAPARD, PHARE
vendéglátásfejlesztés		17,5 millió Ft / 6 év RIB, SAPARD, PHARE
rendezvényszervezés		4 millió Ft RIB, SAPARD, PHARE
bormúzeum Pannonhalmán		10 millió Ft / 4 év SAPARD, PHARE
szőlőtermesztés rekonstrukciója		FEOGA-, LEDER- program
szőlőhegyi utak		2 millió Ft / 3 év SAPARD, PHARE
A falusi turizmus fejlesztése		A források azonosak a Rábcatorok kistérség esetében meghatározottal
A vallási, kulturális turizmus fejlesztése:	Pannonhalma- Győr	300 millió Ft / 6 év/ régió Phare CBC.
A vadászat fejlesztése	Központok: Győr, Ravazd, Sokorópátka, Écs	a Regionális Fejlesztési koncepcióban nem kiemelt. 10 millió Ft / 6 év/ régió RIB, SAPARD
A lovasturizmus túraútvonalainak fejlesztése	Győr-Ménfőcsanak-Győrujbarát-Pannonhalma- Écs központokkal.)	70 millió Ft / 4 év / régió RIB,SAPARD helyi töke. A lovasbázisok fejlesztése a regionális koncepcióban nem kiemelt. Forrás: 120 millió Ft / 6 év/ régió RIB, SAPARD
A víziturizmus fejlesztése	Központ: Árpás (a győri hatókörzet peremterülete)	Kajak-kenu túrák infrastruktúrájának fejlesztésére 520 millió Ft / 4 év/ régió

		RIB, helyi tőke
Sport-hobby, rekreáció:	Ménfőcsanak-Ravazd	Teniszpályák építése: 60 millió Ft / 6 év/ régió RIB, helyi tőke
A főbb fejlesztések térbeli eloszlását a 13.sz. melléklet szemlélteti.		

Forrás: Regionális idegenforgalmi fejlesztési koncepció, térségi interjúk, elemzések, vonzerőleltár

4.5.4 A Bakonyér térség települései által közös adottságokon nyugvó komplex turisztikai terméktípusok (A térség átmenetet képez a Szigetköz és az Észak–Dunántúl között.)

A kistérség vidékfejlesztési stratégiája a gyalogos, kerékpáros, lovas természetjárást, a víziturizmust, és a falusi turizmust tekinti kiemelt fejlesztési területnek. A kistérség menedzsere fontosnak tartja az együttműködést Győrrel, melyre példa lehet a Győr–Gönyű kikötő projekt.

21. sz. táblázat: A Bakonyér kistérség településeinek fejlesztési lehetőségei

Projekt	Helyszín	Forrás
<u>A sétahajózás feltételeinek kialakítása</u>	Győr-Gönyű kikötő K+Gy túrák	PHARE.
<u>Kerékpáros turizmus infrastruktúrája</u>	kapcsolódás a Duna menti kerékpárúthoz Győrön át	500 millió Ft / 6 év RIB, PHARE
<u>A sétarepülés fejlesztése</u>	Pér- Győr reptérfejlesztés (kapcsolat a Sokorói-dombság, Szigetköz, Rábaköz, Hanság felé).Nemzetközi forgalom fogadása	90 millió Ft / 3 év/ régió RIB. ISPA: 2, 6 milliárd Ft / 3 év, PHARE: 3,1 milliárd Ft 3 év
<u>A falusi turizmus fejlesztése</u>	Bőny, Gönyű, Pér, Rétalap, Nagyszentjános.)	A források azonosak a Rábcatorok esetében meghatározottakkal
A lovaglás, természetjárás fejlesztése: Útvonal kialakítása		Forrás 70 millió Ft / 4 év/
Lovasbázis kialakítása:		120 millió Ft / 6 év 14 településre FEOGA, RAPHAEL program
A főbb fejlesztések térbeli eloszlását a 13.sz. melléklet szemlélteti.		

Forrás: Regionális idegenforgalmi fejlesztési koncepció, térségi interjúk, elemzések, vonzerőleltár

4.5.5 A Győr szűkebb térségébe tartozó szigetközi települések által kialakítható közös adottságokon nyugvó komplex turisztikai terméktípusok

A szigetközi önkormányzatokat tömörítő szövetség vezetője interjújában elmondta, hogy együttműködés van Győrrel a kerékpárutak továbbfejlesztése és a vízi útvonalak, továbbá pihenőhelyek kialakítása terén. (Phare kisprojekt). A hatékonyabb együttműködéshez célirányos

együttműködési megállapodások keretében való együttműködés továbbfejlesztését javasolta pl. a szűnyogirtás terén.

A kistérség területfejlesztési koncepciója az ökoturizmust, víziturizmust, kerékpáros turizmust, lovas turizmust és a falusi turizmust tekinti kiemelt ágazatnak. A koncepció feladatként jelöli meg a szálláshelybővítést, kikötőfejlesztést és a kooperációt a Csallóközzel.

22. sz. táblázat: Az Alsó-szigetközi kistérség településeinek fejlesztési lehetőségei

Projekt	Helyszín	Forrás
<u>Kerékpáros túraútvonal kiépítése, Győr központtal</u>	A szigetközi kerékpárútvonal fejlesztése a Vámoszabadin lévő határátkelő irányába Kisbajcs felől, Vének illetve Dunaszentpál felől	Dunamenti kerékpárúthálózathoz csatlakozás: 500 mill. Ft / 6 év RIB, PHARE, helyi tőke
<u>Kajak- kenu vízitúrák a Dunán</u>	Dunaszentpál –Győr, illetve Vének – Győr útvonalak fejlesztése	Infrastruktúrafejlesztés 520 millió Ft / 4 év / régió RIB, PHARE, helyi tőke
<u>Kompátkelő</u>	Vének	Phare
<u>Falusi turizmus kistérségi központokkal az Alsó-szigetköz, tengelyvidék,határvidék településein</u>		A források azonosak a Rábcatorok esetében meghatározottakkal
<u>Horgászturizmus, kikötők, horgásztanyák fejlesztése:</u>	Győrujfalu, Győrladamér, Nagybajcs, Vének, Dunaszentpál, Győrzámoly	
bányatavak fejlesztése		13 millió Ft / 6 év/ régió,
horgásztanyák:		52 millió Ft / 6 év/ régió RIB, SAPARD, helyi forrás
<u>Természetjáró turizmus:</u>	Központ: Szigetközi TVK	
tanösvények		85 millió Ft / 6 év,
túrautak		15 millió Ft / 6 év
kilátók		, 6 millió Ft /3 év
szervezés		9 millió Ft / 6 év / régió RIB, SAPARD, helyi tőke. FEOGA, RAPHAEL programok
<u>Lovas turizmus:</u>	Túraútvonal kiépítése Győr felé	70 millió Ft / 4 év/ régió RIB, SAPARD, helyi forrás
Lovasbázisok kialakítása	Győrujfalu, Győrladamér	nem kiemelt fejlesztés: 120 millió Ft / 6 év / régió.RIB, SAPARD
A térség folklórájának, kulturális, egyházi kínálatának idegenforgalmi		

termékként történő hasznosítása, közös kiadványokban történő bemutatása:		
rendezvényfejlesztés:	Dunaszeg, Nagybajcs, Győrújfalu, Vámosszabadi, Győr.	300 millió Ft / 6 év/ régió RIB, PHARE
Nemzetiségi programok, bevásárlóturizmus fejlesztése:	Vámosszabadi, Vének.	határmenti programok: 180 millió Ft / 6 év/ régió RIB, Shopping Guide 6 millió Ft / 3 év/ régió RIB
Vadászati turizmus: vadászházak fejlesztésére	Vámosszabadi.	10 millió Ft / 6 év/ régió RIB, SAPARD, helyi forrás.
A főbb fejlesztések térbeli eloszlását a 13.sz. melléklet szemlélteti.		

Forrás: Regionális idegenforgalmi fejlesztési koncepció, térségi interjúk, elemzések, vonzerőleltár

4.6 A marketing szerepe a térségi termékek értékesítésében

A kutatás SWOT-analíziseinek eredményei alátámasztják a térségi marketingfejlesztés szükségességét. A részletes vonzerőleltár adataiból, valamint a felvázolt projektlehetőségek összefüggéseiből pedig kijelölhetők a marketingtevékenység legfontosabb feladatai. A sürgős intézkedések közé tartozik a fejlesztés, hiszen a turistákban, és a város polgárságában a város és hatókörzetéről kialakuló pozitív kép fontos függvénye a sikeres reklám, PR-tevékenység, csábító árképzés, termék-mix (összetett programkínálat), és értékesítés. Mindezt alátámasztják a kistérségek fejlesztési dokumentumai is, amelyekben a marketing kiemelt ágazatként szerepel. Fontos, hogy a város és hatókörzete egyedi, önálló arculattal rendelkezzen, ezzel kapcsolatban célszerű a fenntartható fejlődés alapfeltételeinek biztosítása. Ehhez olyan adottságok társulnak, mint a termásvíz, természetes folyóvizek, ártéri területek, a kistérség védettséget élvező rurális jellegű perem-térségei.

A győri gyógyfürdő értékesítéséhez a hagyományos piacok mellett skandinávia, és a tengerentúl is megcélozható. A komplex túracsomagokat (kerékpáros,vízi,lovás) úgy kell kialakítani, hogy a kínálatban a környező települések speciális adottságai is szerepeljenek. (pl.: Rábapatona: agárklub, Gönyű: kikötő, Vének: kerékpáros turizmus, kompátkelő, Győr-Gyirmót: védett tündérrózsás, Felpéc: ősbörökás, falusi turizmus, Ménfőcsanak: borkóstolás, Ikrény vízisípálya). Győr, a világörökség részét képező Pannonhalmi bazilikával, a sokorói borokkal, ökológiai programokkal, a Szigetköz vonzerőivel, a Rábaköz népművészetével együtt könnyebben eladható.

Az egyházi turizmus terén Győr és Pannonhalma együttműködése és közös egyházturisztikai-kulturális termékcsomag kialakítása indokolt. A pannonthalmi Pax Touristtal folytatott interjú során elhangzott, hogy a világörökség részét képező attrakció mellé helyben nem párosul kellő

mennyiségű szálláshely, illetve az ottani programok nem elegendőek több napos tartózkodásra. A kooperáció Győrrel tehát e téren is reális, kölcsönösen alátámasztott igény, amit realizálni kell.

Nagy lehetőség rejlik a vonzáskörzet népművészetének több évre előre kiajánlott vásárokon való megjelenítésében (écsi népdalkör, győriújbaráti néptánc, dunaszegi citerazenekar....).

A térség gasztronómiája is nagyobb figyelmet és propagandát érdemel, különös tekintettel a horgászati, vadászati lehetőségekre, bioételekre. Győrben számos horgász hely található, melyekhez a szűkebb hatókörzet vendéglátó egységeit lehet társítani. A hatékony marketinggel ezek a termékek is egyedi attrakcióként értékesíthetők. A felvázolt kistérségi kooperációt az idegenforgalmi centrum: Győr vonatkozásában, a kedvezőbb piaci eladhatóság, a környező települések esetében pedig a felzárkózás lehetősége generálja.

A városról kialakítandó image nélkülözhetetlen feltétele az igényes kivitelű ajándéktárgyak, pólók, a kegytárgyak másolatainak terjesztése, előállításuk támogatása.

A beutaztatással kapcsolatban meg kell teremteni a helyi utazási irodák összefogásának feltételeit, a Tourinform Irodáknak pedig fokozatosan be kell kapcsolódnia a profitorientált termékértékesítésbe. Ehhez a tevékenységhez a regionális idegenforgalmi koncepcióra hivatkozva régiós támogatást kell szerezni. A határ menti kapcsolatokat, az erősségeket, és a fejlesztési lehetőségeket alapján fel kell használni a piackutatásokat, valamint a beutaztató tevékenységéhez szükséges adatbázisok bővítése során. A piackutatásnak fokozatosan ki kell terjednie az új, skandináv, tengeren túli célcsoportok feltérképezésére. Az említett fejlesztésekhez a regionális idegenforgalmi bizottság biztosít forrást.

4.7 Győr és szűkebb térsége idegenforgalmi kapcsolatai a Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régióban

4.7.1 A megyei együttműködés lehetőségei

DR. AUBERT A. és SZABÓ G. (1999) kutatásai alapján a megyei szint szerepe a turizmusfejlesztésben, első sorban az identitás erősítésére, a vonzerők feltárására, a kistérségek felkarolására, a megyei hálózatok kialakítására, valamint a fejlesztések alapjainak a megteremtésére terjed ki. A feladatok elvégzéséhez a megye koncepciót készít, forrásokat és intézményeket mozgósít.

A megyei idegenforgalmi centrumok, és azok szakmai fórumainak alapvető feladata, hogy koordinálják a fent meghatározott kistérségi szintű fejlesztéseket, és azokat integrálják a térség turizmusát fejlesztési hivatott pályázatokba.

Az egyes centrumoknak keresni kell a kapcsolatot a tematikus túralehetőségek (barokkút, termálút) aktív kihasználására. Az eredményes munkához figyelembe kell venni a régiós, régióközi kapcsolódási lehetőségeket is. Az alábbi projektötletek felhasználhatók olyan nemzetközi programokban (pl.:E.D.E.N.), amelyek a költség-haszon relációkat figyelembe véve dolgoznak ki, Európában általánosan is hasznosítható mintafejlesztéseket a turizmus terén.

A következőkben a készülő megyei idegenforgalmi koncepció adalékaként a megyei idegenforgalmi centrumok és hatókörzeteik, valamint a régióközpontok Győrrel való kooperációs lehetőségeire, a kapcsolódó pályázati források megnevezésével tesztek javaslatot.

23. sz. táblázat: Közös érdekeken nyugvó együttműködési lehetőségek Mosonmagyaróvár és hatókörzete településeivel

Projekt	Helyszín	Forrás
Kerékpáros túracsoomag alapfeltételeinek kifejtése, Mosonmagyaróvár központtal:		
Szigetközi Győrbe vezető kerékpártúra részprojektjei	Duna menti kerékpárúthálózathoz csatlakozás, Lébény felől, és a Felső-Szigetköz felől	500- 500 mill. Ft / 6 év RIB, RFT, helyi tőke.
A Tourinform hálózat hatékonyabb bevonása az értékesítésbe	Mosonmagyaróvár, Győr	20 millió Ft / 1 év RIB, RFT, PHARE.
Kajak-kenu vízitúrák fejlesztése: a szigetközi részprojektek koordinációja	Dunakiliti-Mosonmagyaróvár-Győr útvonal kialakítása	Infrastruktúrafejlesztés 520 millió Ft / 4 év/ régió RIB, PHARE, helyi forrás
Fürdőhelyek kialakítása	Szigetköz	13 millió Ft / 5 év/ régió RIB
A Tourinform hálózat hatékonyabb bevonása az értékesítésbe	Mosonmagyaróvár, Győr	20 millió Ft / 1 év RIB, RFT, PHARE.
Termálturizmus: érdekvédelmi fürdőtársaság alakítása	Győr, Mosonmagyaróvár, Lipót, és a helyi jelentőségű központok fejlesztése	Széchenyi terv keretében Győr (1 milliárd Ft), és Mosonmagyaróvár kiemelt fejlesztése.
A szigetközi rendezvények fejlesztése, kapcsolódva a Győri nyár programjához. Programok összehangolása, a Tourinform hálózat hatékonyabb bevonása az értékesítésbe	Mosonmagyaróvár, Győr	20 millió Ft / 1 év RIB, RFT, PHARE.
Természetjárás a Szigetközi TVK-ben: (Központok:Természetjárás a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban:	Dunakiliti, Ásványráró, Dunasziget, Rajka, Lipót, Darnózseli, Halászi és Győr hatókörzete központjaival Parkban Lébény központtal)	
túrautak:		15 millió Ft / 6 év,
kilátók:		6 millió Ft /3 év,

szervezés:		9 millió Ft / 6 év/
tanösvények		85 millió Ft / 6 év, Forrásrégió RIB, SAPARD, helyi forrás. FEOGA, SAPARD, RAPHAEL programok.

Forrás: Regionális idegenforgalmi fejlesztési koncepció, interjúk, vonzerőleltár

24. sz. táblázat: Közös érdekeken nyugvó együttműködési lehetőségek Sopron és hatáskörzete településeivel

Projekt	Helyszín	Forrás
Konferenciaturizmus koordinált fejlesztése:	Sopron, Győr	
konferencialehetőségek fejlesztése:	Megyei Jogú Városok	3,3 milliárd Ft / 2 év PHARE, helyi forrás
szolgáltatásfejlesztés 3 csillagos színvonal kialakítása	Sopron, Győr	800 millió Ft / 3 év/ régió PHARE, helyi forrás
szemináriumhálózat fejlesztése	Győr	30 millió Ft / 3 év PHARE, helyi forrás
Beutaztató tevékenység regionális szemlélettel:	Sopron, Győr, a megyei kistérségek, Tourinform Irodák	
helyi kistérségi egyeztető fórum		51 millió Ft/ 6 év/ régió RIB, PHARE
kulturális programajánló rendezvénytámogatás		300 millió Ft/ 6 év/ régió PHARE 600millió / 6 év/ régió PH
rendevények marketingjének összehangolása		240 millió Ft /6 év/ régió RIB, PHARE
a megyei kínálati elemek összehangolására fejlesztési terv kidolgozása		72 millió Ft / 6 év/ régió RIB, RFT , PHARE
konferenciaturizmus marketingje:		12 millió Ft/ 3 év/regió RIB
Tourinform Irodák profitorientált beutaztató tevékenysége		20 millió Ft RIB, RFT, PHARE
Garantált programok összegyűjtése, a nemzetközi piacokon történő, országos szintű propagálása:	Győr, Sopron, a városok és a kistérségek koordinált kínálata	
kulturális programajánló:		300 millió Ft / 6 év/ régió PHARE rendezvénytámogatás, barokk út : Forrás 600 millió / 6 év/ régió PHARE
rendezvények marketingjének összehangolása		240 millió Ft / 6 év/ régió RIB, PHARE
Kerékpáros túraútvonalak kialakítása	Sopron, Mosonmagyaróvár, Győr központokkal a Fertő-Hansági TVK-n, illetve a Rábatorokon keresztül	A határ menti, és a Duna menti úthálózat összekötése. Forrás: Kapcsolódás a Duna menti, és Fertő tavi kerékpárúthoz 500-500 millió Ft. RIB, PHARE, helyi forrás.

Forrás: Regionális idegenforgalmi fejlesztési koncepció, interjúk, vonzerőleltár

25. sz.táblázat: Közös érdekeken nyugvó együttműködési lehetőségek Csorna és hatókörzete településeivel

Projekt	Helyszín	Forrás
Kerékpáros túrák útvonalainak fejlesztése, a részprojektek koordinálása. (útvonalak: ÉNy-DK, É-D)	Csorna, Tóköz, Rábatorok, Rába mente Győr	
útvonalak a Tóköz-Fertő tó- Balaton irányába		500 mill. Ft / 6 év RIB, RFT, helyi tőke.
útvonalak a Szigetköz felé		Duna menti kerékpárúthálózathoz csatlakozás: 500 mill. Ft / 6 év RIB, RFT, helyi tőke
útvonal a Rába mente irányába	Árpáson, Rábaszentmihályon keresztül	A koncepció nem nevez meg forrást erre a területre.
Kajak-kenutúrák infrastruktúrájának kialakítása a Rábán: , részprojektek koordinálása	Rába mente: Kisbabot, Sobor – Rábatorok: Ikrény – Győr	520 millió Ft / 4 év/ régió RIB.
Kastélyturizmus fejlesztése:	Központok: Mihályi, Szilsárkány, Egyed, Sobor, Rábasebes, Győr .	5 millió Ft / 2 év/ régió PHARE, SAPARD.
Épített örökség védelme		16 milliárd Ft / 6 év/ régió PHARE SAPARD program 2 milliárd Ft.
A térség folklórájának idegenforgalmi termékként történő hasznosítása, közös kiadványokon történő bemutatása:	Csorna , Szany, Győr	
rábaközi kulturális programajánló		300 millió Ft / 6 év/ régió PHARE
rendezvénytámogatás :		600 millió / 6 év / régió PHARE
rendezvények marketingjének összehangolása		240 millió Ft / 6 év/ régió RIB, PHARE
Tourinform Iroda létesítése Csornán.		69 millió Ft / 6 év/ régió RIB, RFT, PHARE

Forrás: Regionális idegenforgalmi fejlesztési koncepció, interjúk, vonzerőleltár

4.7.2 A regionális szintű együttműködés lehetőségei

Az egyes térségek, települések integrált fejlesztése a lakosság életminőségének meghatározója, tőkebefektetések, beruházások, fejlesztések vonzerő tényezője, a hazai és nemzetközi turizmus kifejlesztésének, továbbfejlesztésének feltétele, írja a térségi kapcsolatok fontosságát hangsúlyozva TASNÁDI J. (1999).

A kapacitásszükséglet számítása szerint a laza idegenforgalmi gyűrű déli határa Sárvárig terjed, ami

a regionális szintű együttműködést támasztja alá. A vonzerőleltár alapján kiemelhetők azok az alapadottságok, melyek több megye területére egyaránt jellemzőek és ez által megteremtik a térbeli kapcsolatok kialakításának feltételeit a régióban. A térségi fejlesztések kivitelezéséhez regionális szinten is szükségesek az országos, regionális, és nemzetközi források. A pályázatok összeállításánál figyelembe kell venni a kistérségi koordinációt, az alulról érkező, egymáshoz illeszkedő elképzeléseket, projekteket.

Az alaptétellel összefüggésben megállapítható, hogy a régió valamennyi vidéki térségében, az 1/a. térképen ábrázolt tájegységek falvaiban egyaránt jelentős alapadottságokkal rendelkezik a **falusi turizmus**. A regionális ágazati szövetség által képviselt normáknak, a minősítési rendszer követelményinek azonban meg kell felelni. Győr hatókörzete településeinek turizmusa, azok identitása erősödhet a vonzerők, a szolgáltatások, az információs táblarendszer, a hagyományörző programok szisztematikus fejlesztésével. Az országos jelentőségű központok az Őrség, és a Göcsej térségében helyezkednek el, melyekkel célszerű szoros szakmai szövetségi kapcsolatot kialakítani. Az innováció visszahat a Győrből szervezett csillagtúrák komplex kínálatának bővülésére, egyúttal a térség általános fogadófeltételeinek javulására. (Forrástérkép: A Rábatorok települései által kialakítható komplex turisztikai terméktípusok.)

A **víziturizmus** esetében a Rába és a Duna, mint a Győr ágazati turizmusát leginkább meghatározó vízfolyások mellé csoportosítottam a fejlesztések tárgyát képező centrumokat, valamint azok kiegészítő kínálatát (14.sz.melléklet).

A Rábára felfűződő víziprogram kialakítása során az Őrségben meghatározó kínálati elem a szubalpin klíma és a határmenti fekvés. A Rába mente területén jók az adottságok a kempingezéshez, és az egészségmegőrző programokhoz. A túra végállomásaként Győr ötvözi horgászati, kempingezési, egészségmegőrző illetve vízisport lehetőségeket. A program indításához ki kell építeni a kajak-kenu kikötők infrastrukturális rendszerét, szolgáltató hálózatát. Fontos kiegészítő elem a strandfürdőzés, a horgászat, és az egyéb rendezvények támogatása.

A Szigetközben a Mosoni-Duna kínál lehetőséget kajak-kenu túrák lebonyolítására. A tájegység a sport- hobbi szolgáltatások tárházát nyújtja, és már működnek az első mosonmagyaróvári székhelyi szervező irodák is. A térség azonban továbbra sem nélkülözheti a Rába esetében már említett fejlesztéseket.

A **kastélyturizmus** térbeli vizsgálatánál a vonzerőleltár alapján meghatározott főbb vonzerőket, és

kulturális központokat tüntettem fel (15.sz. melléklet). Az egyes központok fejlesztése számára az épített örökség védelme program keretében szükséges felkutatni a nemzetközi pályázati lehetőségeket (pl. PHARE program, SAPARD).

A **kulturális** központok kiegészítő kínálata akkor lesz regionális szinten is hasznosítható, ha a kiemelt rendezvények (pl. Barokk nosztalgiák Győrben, Soproni ünnepi hetek, Tavaszi napok Szombathelyen...) folyamatos támogatást kapnak az idegenforgalmi forrásokból is. Lényeges feltétel továbbá a rendezvények marketingjének koordinálása, és egy olyan értékesítési kézikönyv megalkotása, amely segíti a rendezvények megfelelő célcsoportokhoz való eljutását. Győr és hatókörzete területén Pannonhalmán, a Rábaközben és, a Szigetközben további fontos kulturális központok találhatóak.

A **gyógy- termálturizmus** regionális kapcsolatrendszerét a meghatározó vízfolyások által kijelölt csapásirányon ábrázoltam, a centrumok egyedi kiegészítő kínálatának hangsúlyozásával. A térkép az országos és regionális jelentőségű központokat emeli ki, mint a fejlesztések főbb irányait (16.sz. melléklet). Itt jegyzem meg, hogy a győri szálláshelyek részéről a legjelentősebb igény a regionális szintű gyógy-idegenforgalmi társaságokban való részvételre irányul. Az érdemi együttműködéshez meg kell teremteni az EU normáknak megfelelő színvonalas kínálatot, amelyhez a Széchenyi-terv 10 éves programja kínál lehetőséget. Külön kell választani az élvonalhoz tartozó fürdőket és a helyi jelentőségű központokat, a kínálatot területileg arányosan célszerű elosztani.

A marketinggel összefüggésben merész elképzelés a régió termálútjainak a kialakítása, hiszen nagy a versenyhelyzet, és pontosan lehatároltak a célcsoportok. Egyes termékek összekapcsolásának támogatásával azonban egyedi, egymást kiegészítő kínálati elemek is kifejleszthetők.

A **borturizmus** regionális kínálata, az egyes bortúrákhoz tartozó borvidékeket és azok központjait foglalja össze (17.sz. melléklet). A fejlesztéseknek (pl. Sokorói-borvidék) - összefüggésben a falusi turizmussal - ki kell terjedniük a vendéglátásra (helyi gasztronómiai specialitások), a regionális kínálatba illeszkedő térségi borutak létrehozására és a kapcsolt rendezvények támogatására.

A **kerékpáros turizmus** elosztó központjai a már meglévő, illetve fejlesztés alatt álló úthálózattal rendelkező tájegységek bázisai (17.sz. melléklet). Győr és térsége első sorban a Duna menti, és a Rába menti infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódhat, mint a jövő csillagtúra központja. A kínálatnak a kiegészítő szolgáltatásokra, megfelelő útirányjelző táblákra, és a szálláshelyek kerékpáros barát jellegére kell épülni.

4.8 A régiók közötti, belföldi együttműködés lehetőségei

Győr napjaink É-D-i illetve Ny-K-i makroszintű turistaáramlási tengelyének metszéspontjában fekszik, Bécs és Budapest között félúton. A régióban betöltött ÉK-i elhelyezkedés kedvező határ menti kapcsolatokat determinál, melyek az infrastruktúra és a természeti adottságok révén egy ún. keleti félperiférikus centrum funkcióval egészülnek ki. Ez a fekvés azért jellemezhető egyfajta féloldalassággal, mivel a régióhatár DK- re levágja a kapcsolódást a Közép–Dunántúl irányába.

A Nyugat–dunántúli Régió ÉNy-i decentrumának, a Közép–dunántúli Régió idegenforgalmi központjaival kialakított hatékony együttműködését több tényező együttes hatása indokolja. Szálláshelykutatásaim alapján megállapítást nyert, hogy a kapacitásszükséglet alapján Győr tágabb idegenforgalmi gyűrűje a szomszédos régió centrum települései közül magában foglalja Komáromot, Almásfüzitőt, Kisbért, Bábolnát, Mórt, Pápát, Zircet, Tatát, Tatabányát, és Ajkát (2.sz.melléklet).

Az európai turistaáramlási tengely fő iránya Hegyeshalmon keresztül vezet Győrön át Budapest felé. A Ny–K-i európai fő útvonalak közül a Brestből kiinduló és Constanciaig haladó, a turizmus szempontjából meghatározó E 60-as útvonal éppen a térségen fut keresztül. A Győr–Moson–Sopron és Komárom–Esztergom megyéken áthaladó Budapest–Bécs vasútvonal egyúttal hazánk legkorszerűbb vasúti infrastruktúrájának is tekinthető.

A természetes alakulatok között a Duna, mint nemzetközi vízi út és egyúttal a kerékpáros turizmus nyomvonala szintén ebbe az irányba mutat. A város vonzáskörzetéhez tartozó Sokorói – dombvidék, mint a Bakony nyúlványa már a Balaton felé jelent természetes átmenetet. A fenti adottságok meghatározzák a tájképet is, ami sok esetben hasonló jegeket mutat és összefűzi a centrumokat. A természeti környezet, földrajzi elhelyezkedés természetesen meghatározza a vonalas infrastruktúra térségi tervezését is.

A Győr turizmusát is érintő régiók közötti kapcsolatok kiterjesztése összefoglalóan két irányban indulhat meg kelet felé. Az egyik irány a Duna vonala, a másik a Bakonyon keresztül a Balaton. A régiók közötti együttműködésben a Bakonyér, és a Sokorói kistérségnek meghatározó a szerepe. A legfontosabb feladat a térség települései számára az M1-es úton keresztülhaladó tranzitforgalom megtartása, melyhez a régió belüli kohézió mellett, a régiók közötti kooperáció is szükséges. A Közép- dunántúli Régió, valamint Győr és hatókörzete idegenforgalmi adottságai, térkapcsolati lehetőségei alapján indokolt az alábbi típusú turisztikai együttműködések kezdeményezése.

- Duna menti termálút kifejlesztése, közös marketingje (Központok: Mosonmagyaróvár, Győr, Komárom, Budapest) A regionális termálkaszter Duna menti kapcsolatainak kiterjesztése. Forrás: Regionális Területfejlesztési Stratégia, régió átnyúló kapcsolatok. ISPA, PHARE
Duna menti kerékpárút hálózat és szolgáltatásainak fejlesztése.
 - A Dunai vízi út, és közös marketingje (Központok: Bécs, Pozsony, Győr-Gönyű, Budapest). Forrás: ISPA, PHARE.
 - A Nemzetközi Duna menti kerékpárút közös marketingje. (Központok: Bécs, Pozsony, Győr-Gönyű, Budapest). Forrás: ISPA, PHARE.
 - A Győr-veszprémi vasútvonal idegenforgalmi hasznosítása (belföldi turizmus). Forrás: prospektusok kihelyezése, komplex közlekedési formák, SAPARD, PHARE.
 - Győr, Pannonhalma, Komárom, Bábolna települések közötti kooperáció a kulturális, vallási, lovas turizmus terén. Forrás: PHARE, ISPA.
 - A Bakonyér kistérség településeinek turisztikai együttműködése Győrrel és Komárommal. Forrás: Regionális Területfejlesztési Stratégia, régió átnyúló kapcsolatok.
 - A Sokorói-borvidék és a Móri-borvidék marketingjének összehangolása. Forrás: Regionális Területfejlesztési stratégia, régió átnyúló kapcsolatok.
- Tourinform Iroda létesítése Gönyűn.

4.9 A határ menti együttműködések előzményei a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióban

A négy határ menti település között (Bécs, Pozsony, Győr, Sopron) a történelmi, kulturális hagyományokra, közlekedés-földrajzi helyzetre építve a térség idegenforgalmában gyümölcsöző együttműködés alakítható ki. A kaputáj tradicionális közlekedési kapcsolatai a hajdani Borostyán útig, a Mészárosok útjáig, a Dunai víziútig, a Bécs–Pozsony–Győr vasútvonalig és legújabban az M1-es M 15-ös autópályáig, illetve félautópályáig vezethetők vissza.

Az említett tények törvényszerűen vezettek, a regionális szerveződések kiteljesedéséhez. 1985. december 1-jén jött létre a Magyar–Osztrák Területrendezési és Tervezési Együttműködés. A

szervezet célja a határ menti területrendezési és tervezési intézkedések összehangolása. A bizottságok munkáját kancellári és miniszteri szinten koordinálják. A szervezet fontos szerepet játszik az INTERREG II. Phare CBC és ZOR segélyprogramok előkészítésében. A turisztikai fejlesztésekkel kapcsolatos kooperáció elsősorban a falufelújításra, termálvíz-hasznosításra, kerékpárutak tervezésére terjed ki. Ausztria EU tagságával a térség direkt módon juthat hozzá az uniós tagságot elősegítő információkhoz.

A további együttműködés perspektíváit jelenti a nagyrégiós kooperáció kialakítása Pozsony bevonásával. A bevált példa alapján már létre is jött Ausztria és Szlovákia között egy hasonló jellegű szerveződés. Az egyéb programok mellett a turizmus szempontjából a marketing, a dunai vízi és kerékpárút, a geotermikus energiahasznosítás jelent további perspektívát.

Az Alpok–Adria Munkaközösség megalakulását követően 1992. novemberében, Sopron és Győr részvételével kiegészülve, megalakult a Ny-i megyék és Burgenland alkotta Regionális Tanács. Az együttműködés legfőbb célja a területfejlesztés, közlekedés, telekommunikáció, energiaellátás, környezetvédelem, tudomány és kultúra, gazdaság, egészségügy és sport, katasztrófa-elhárítás problémáinak, kérdéseinek informatív, szakszerű kezelése.

A Galántai járás és Győr–Moson–Sopron megye között 1991-ben jött létre hivatalos együttműködés. Szlovákia, Ausztria és Magyarország egyaránt tagjai a Dunamenti Országok Munkaközösségének.

A regionális kapcsolatok bővítésében a Megyei Kereskedelmi Iparkamara is meglátta a lehetőséget, hiszen együttműködési megállapodást írtak alá a Burgenlandi és a Karintiai Kereskedelmi Kamarákkal. Rendszeresen szerveznek tájékoztató előadásokat az osztrák gazdaság helyzetéről, a két ország kereskedelmi forgalmának alakulásáról, a magyar vállalkozások jogi lehetőségeiről.

Az osztrák–magyar határtérség Interreg 2. programjában a nyugat-magyarországi megyék Burgenland és Bécs tartományok érdekeltek. Az EURÉGIÓ West / nyugat PANNONIA egy szabad akaratból létrejött érdekközösség Burgenland Tartomány, illetve a három nyugat-magyarországi megye (Győr–Moson–Sopron, Vas és Zala megyék) területén. Az együttműködés az egyenjogúság alapelvein nyugszik és a Határmenti Regionális Tanács eddigi eredményeire épül fel. A kooperáció célja, összefüggésben a területfejlesztéssel a gazdaságra, idegenforgalomra, kultúrára, környezetvédelemre, közbiztonságra, a humanitárius területekre és a képzésre kiterjedő fejlesztési tevékenység.

Az eddigiekből kitűnik, hogy az európai szintű együttműködések keretében az idegenforgalom kérdése háttérbe szorult, pedig e téren legalább annyi tanulnivalónk lenne Ausztriától, mint a

környezetvédelem, ipar, vagy mezőgazdaság terén. Másrésztől érzékelhető a térségi szerveződések gyarapodása, amihez azonban nem párosul kellő számú alulról jövő, gyakorlati jellegű kezdeményezés. Az euroregionális szerveződésre nézve Szlovákia eddigi viszonylagos passzivitása is hátráltató tényezőnek tekinthető.

A területfejlesztés, közlekedés, környezetvédelem, sport, egyúttal az idegenforgalom feltételrendszerét teremti meg, sőt utóbbi kettő speciális terméktípussá is fejleszhető. A professzionális touroperátorok feladata az építészeti, néprajzi, zenei, vallási, gasztronómiai értékek komplex wellnessel kombinált termékcsoporthá fejlesztése, körutazások megtervezése megszervezése. Ehhez a centrumok a vonzerőleltárból létrehozott több évre előre kijánlható többnyelvű, színes programkínálatára van szükség. A rendezvényeknek jellegüknek megfelelően kell fogadni az érintett piaci szegmenst. Az aranyháromszög területén koordináltan körbejáró programokkal lehet eredményeket elérni, ehhez azonban a touroperátorok, utazási irodák multilaterális együttműködésére van szükség. A kapcsolatok újralesztésével a szomszédos népek sajátos kultúrája találkozik, és egyúttal lehetővé válik az euroregio centrumai és azok vonzáskörzete számára a földrajzi értelemben vett távolabbi piaci szegmensek megcélzása is. A három határ menti város esetében az átutazók hosszabb időszakra kiterjedő megtartását hatékony viszontinformációs rendszer kiépítésével lehet megalapozni.

4.9.1 A hármashatár térség komplex fejlesztési lehetőségei

A hármashatár menti kapcsolatok fejlesztéséhez Középkelet Európa első számú tőkebefektetési háromszögében kedvező feltételek alakultak ki. Győr a megfelelő vonzerők kiépítését követően idegenforgalmi szempontból megerősödve euroregionális szinten is egyfajta kaputáj szerepet tölthet be. Mindez erősíti a városnak a belföldi idegenforgalmi régióban elfoglalt pozícióját. Az együttműködés gyakorlását, figyelemmel a piaci igények, követelmények alakulására a helyi termékfejlesztést követően fokozatosan lehet elindítani. Nehezíti a kooperációt, hogy a RIB képviselője által elmondottak szerint Pozsony nem érdekelt abban, hogy tovább küldje a turistákat, pl. Győrbe, és hasonló a helyzet Bécs esetében is. A nemzetközi szintű Phare-projektek (pl.: WITEC internetes hálózat) esetében pedig gondot jelentett, pl. a rendszer folyamatos üzemeltetése. 2001-től a számítógépes kapcsolatban azonban az adatok félévenkénti garantált frissítése várható. Jelentős eltérések mutatkoznak egyelőre a szolgáltatások színvonala és a termékkínálat terén. Az euroregionális tudat kialakulásához csak lépésről lépésre, a régiós identitás megszerzését követően, megfelelő kínálat birtokában lehet eljutni. A kooperáció mellett jók az alapadottságok a határ menti piacok hatékonyabb kihasználására is.

A fokozatosan elvégzendő feladatok a következők:

A / Stratégiai tervezés:

- Idegenforgalmi stratégia kidolgozása a határ menti területekre
- Az idegenforgalmi potenciál SWOT-elemzése
- Specifikus termékek megvalósíthatósági tanulmányai

Forrás: Magyar-Osztrák-Szlovák Hármashatár Stratégia PHARE

Fontos feladat továbbá, a kapcsolatokra és csereakciókra vonatkozó, olyan mechanizmusok kidolgozása, melyek tevékenyen segítik az alulról építkező nemzetközi szintű turizmusfejlesztés ügyét:

B / Szakmai kapcsolattartás:

- Találkozók, kontaktus- napok szervezése az idegenforgalom szereplői között
(Polgármesteri Hivatalok, Tourinform Irodák, Kamarák,)
- Közös idegenforgalmi csoportok hálózatainak kialakítása
(Termáltársaság, Utazási Irodák, Hajókikötő Társaság)

Forrás: Magyar-osztrák PHARE-program, mely prioritásként kezeli a turizmust és a szabadidőt

Magyar-szlovák PHARE -program, a gazdasági együttműködés prioritás keretében

Magyar- osztrák-szlovák Hármashatár Stratégia PHARE-program

A kínálat és a kölcsönös előnyök ismeretében alulról érkező kezdeményezések alapján lehet rátérni a közös termékfejlesztési tevékenységek és a marketing elvégzésére. Tekintettel a fejlettségbeli különbségekre a termékfejlesztéssel összefüggésben a szlovák és a magyar oldalra hárul a nagyobb feladat. A komplementer kínálat kialakításához az alábbi feladatok elvégzése indokolt:

C/ Termékfejlesztés:

- Duna menti termálút. Forrás: Magyar-osztrák-szlovák hármashatár stratégia, ISPA
- Duna menti vízi és kerékpárút. Forrás: Magyar-osztrák-szlovák hármashatár stratégia, ISPA
- Rekreációs szolgáltatások, vidékfejlesztés. Forrás: SAPARD
- Kulturális turizmus, barokk városok. Forrás: PHARE
- Konferenciaturizmus térségi programokkal, a koncepciók nem tartalmazznak forrást
- Határátkelők fejlesztése, info-guide, kitáblázás. Forrás: RIB

D / Marketing

- Közös marketing promóciós stratégia a határ menti területre
- A határ menti terület, mint egységes idegenforgalmi célpont promóciója, közös kampány szervezése

Forrás: Magyar-osztrák-szlovák hármashatár stratégia, PHARE, Magyar osztrák stratégia PHARE

E / Képzés

- Kooperáció és kölcsönösség a kurzusok szervezésében, tanrendek kialakításában
- Részmunkaidős képzési kurzusok kivitelezése, a program végét követően garantált hazai foglalkoztatással

Forrás: FEDER program, csatlakozás után strukturális alapok

4.9.2 Győr együttműködési lehetőségei a szlovák–magyar határ mentén

A térségek, határmenti fekvés, a helyi vendéglátás vonzereje, a kiegészítő természeti, társadalmi, gazdasági adottságok alapján megállapítható, hogy a megyeszékhely idegenforgalmi hatása a mai Szlovákia területén elhelyezkedő Csallóközre is kiterjed. Győr fekvése, gazdasági, infrastrukturális fejlettsége révén, megállapítható tehát, hogy határrégiós pozíciót szerzett.

Az egyszerűsített vonzerőleltár alapján indokolható, hogy a csallóközi települések rendelkeznek olyan komplementer vonzerőkkel, amelyek alapján reális lehet a térségi kooperáció kialakítása a turizmusban (18.sz. melléklet).

Az egyes településeken döntő százalékban magyar anyanyelvű népesség él, melynek tagjai rendszeresen átlátogatnak, átingáznak a megyeszékhelyre. Fel kell venni a kapcsolatot az ottani információs központokkal és a városi kiadványokat eljuttatni a megfelelő elosztási csatornákhöz, hogy az ottani polgárok időben értesülhessenek a kínálatról. Hasonló együttműködés a turisták információval való ellátása szempontjából is fontos.

A határ menti fekvésen alapuló rendezvények a turizmus külön kategóriáját jelentik, tehát ezekre is érdemes a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetni. A szigetközi programokhoz hasonlóan a Csallóköz kulturális programjait is társítani lehet a győri kínálatához, ezzel is tovább terjesztve a város kulturális vonzását.

A termékfejlesztés feladatai között szerepel továbbá a kerékpáros turizmus infrastruktúrájának közös fejlesztése nemzetközi pályázatok segítségével, illetve a határátkelők szolgáltatásainak fellendítése, az invitatív idegenforgalmi táblák elhelyezése.

A marketing tevékenységgel összefüggésben középtávon a szigetközi és a csallóközi térség komplex értékesítésére kell törekedni. Minél szélesebb kínálattal rendelkezik a vonzáskörzet, annál hosszabb ideig lehet a turistát a régióban tartani. A konferenciaturizmus kiegészítő kínálatát, járulékos programjait határmenti attrakciók, rendezvények is színesíthetik. A Szigetközi aranyosó fesztivál kiterjesztése pl. a csallóközi településekre, tekintettel a közös hagyományokra szintén bővítené a kínálatot. A fentihez hasonló előre mutató kezdeményezés Győrben pl. a Mediwave fesztivál egyes programjainak Dunaszerdahelyen történő megrendezése. A víziturizmus fejlesztése érdekében a jövőben Pozsony és Győr kikötőinek koordinált fellépése is indokolt a kombinált közlekedési módokkal összefüggésben.

A vonzerőleltár alapján a közös termékfejlesztést az alábbi kiemelt terméktípusokra célszerű kiterjeszteni:

26. sz. táblázat: A termékfejlesztés lehetőségei a Szigetköz és a Csallóköz területén

Közös kulturális rendezvények a Szigetközzel	Forrás: 180 millió Ft / 6 év PHARE
-Vallási turizmus fejlesztése	Forrás: PHARE, LEADER program
-Kastélytúrák kialakítása	. Forrás: PHARE
-A termálturizmus fejlesztése	Forrás: Magyar-osztrák-szlovák hármashatár stratégia keretében, PHARE.
-Az ökoturizmus fejlesztése, Duna menti NP kialakítása	Forrás: ISPA
-A falusi turizmus fejlesztése	Forrás: Magyar-szlovák PHARE-program, vidékfejlesztési prioritás
-A kerékpáros turizmus fejlesztése. hármashatár Stratégia ISPA, PHARE	Forrás: a Csallóköz kapcsolódása a Duna menti kerékpárúthoz, Magyar-osztrák –szlovák
- Víziturizmus, kajak-kenu, szárnyashajó forgalom feltételeinek a megteremtése	Forrás: ISPA

Forrás: Vonzerőleltár, regionális területfejlesztési koncepció

4.9.3 Esettanulmány Az osztrák vendégkörön alapuló beutaztató tevékenység elemzése című kutatásból

Az alábbi kutatás a beutaztatás szempontjából elemzi a fejlesztési lehetőségeket a hármashatár menti területen. Ausztria és Szlovákia közeli fekvésből adódóan felvetődik ugyanis az egységes image kialakítása mellett egymás piacainak hatékonyabb kiaknázására irányuló törekvés is. Az utazási irodák véleménye szerint a határ menti országok középosztálya, első sorban a német nyelvterület élvez előnyt, de a szlovák vendégkör is megszólítható.

A fenti módszertani alapvetésből kiindulva következő lépésként a határ menti forgalom szemszögéből vizsgálva, SWOT-analízissel elemzem a hármashatár menti térség idegenforgalmi potenciálját, majd a szervezett beutaztatás feltételei megteremtésének lehetőségeit. A javaslat felhasználható a térségi kapcsolatok fejlesztése során, és a nemzetközi pályázatok összeállításánál.

27. sz. táblázat: Az osztrák vendégkörre irányuló beutaztató tevékenység alapadottságai /SWOT-analízis/

Erősségek	Gyengeségek	Fejlesztési lehetőségek	Veszélyek
határmenti fekvés, meghatározó vendégforgalom infrastruktúra épített környezet kulturális potenciál egyéb gazdasági kapcsolatok fejlődő specializált turizmus, mint bázis - fogászati turizmus - üzleti turizmus - családi látogatások komplementer termékelemek külképviseleti kapcsolatok (vásárok, kiállítások) piackutatási részadatok kulturális intézmények együttműködési szándéka	szervezett utak csekély száma eltérő szolgáltatási színvonal információs hálózatok szűk keresztmetszete adóbevétel vendégéjszakák száma pályázati lehetőségek	termékfejlesztés termál konferenciaterem tájékoztatási rendszer szervezett beutaztatás kulturális turizmus bevásárló turizmus üzleti turizmus, városi turizmus, mint bázis családi programok térségi programokhoz illesztés piackutatás kiterjesztése intenzív reklámkampány kiadványok vásárok teljes körű helyi PR-tevékenység	célcsoportok helytelen kiválasztása tranzitjelleg helyi érdeklentétek erős versenyhelyzet pályázati esélyegyenlőtlenség termékek elégtelen minősége közömbösség

Forrás: Helyi kérdőívek

4.9.3.1 Stratégia javaslat a beutaztató turizmus fejlesztésére

- Primer-szekunder piackutatás, az eredmények feldolgozása

- Adatbázis kialakítása a szervezett beutaztató programokhoz

a) épített környezet sajátos, győri nevezetességei, ausztriai kötődések, hagyományosan fejlett vendéglátás

- festészet
- szobrászat
- kötődő események (török idők, Mária Terézia, II. József, monarchia....)
- jelenkori kapcsolatok

Forrás: RIB-vonzerőleltárak készítése

b) idegenforgalmi szempontból jelentős rendezvények értékesítése a Tourinform Irodák, Fesztivál Irodák részvételével

- kulturális programok
- konferenciák
- vásárok
- party programok

Forrás: Tourinform Irodák profitorientált beutaztató tevékenysége 20 millió Ft RIB, RFT, PHARE)

c) praktikus információk

- bevásárlási lehetőségek
- ünnepnapi akciók
- fogászati szolgáltatások

d) információs térkép készítése

-Helyi módszerek

helyi programgazdák, idegenvezetők, érdekeltek teljes körű informálása
ötletek összesítése, megvitatása
adatbázis elkészítése, eljuttatása az utazási irodákhoz, szálláshelyekhez

-Térségi együttműködés kezdeményezése, pályázati tevékenység

egyeztetés, igényfelmérés, kapcsolatok kialakítása, kiegészítő programok
térségi adatbázis készítése
térségi közös pályázat benyújtása
térségi kiadvány készítése

Forrás: helyi kistérségi egyeztető fórum 51 millió Ft / 6 év RIB, PHARE

Egyes termékek összekapcsolásának támogatása: 45 millió Ft / 6 év RFT, RIB, PHARE

A megyei kínálati elemek összehangolására fejlesztési terv kidolgozása: Forrás: 72 millió Ft / 6 év RIB, RFT, PHARE

Nemzetközi forrás kutatása

A régió centrumtelepüléseit, mint a városi turizmus központjait, egyúttal jelentős szálláshelykínálattal rendelkező bázisokat a közös pályázati érdekek és a piaci igények foghatják össze. A kitűzött cél megvalósulásához egymást kiegészítő termékekre és szolgáltatásokra alapozott együttműködésre van szükség, melyeknek illeszkedni kell a helyi sajátságokhoz. A fenti módszer adaptálható az egyéb célcsoportokra irányuló beutaztató tevékenység fejlesztéséhez is.

VII. EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Kutatásomban meghatároztam Győr idegenforgalmának helyét, szerepét a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióban. Arra a megállapításra jutottam, hogy a város vonzó idegenforgalmi célponttá válásához hiányoznak a színvonalas szolgáltatások és nem alakultak ki a megfelelő térségi kapcsolatok. Disszertációmban azokat a térségi kapcsolódási pontokat és ezekből következő fejlesztési lehetőségeket kerestem, amik segítségével a város és szűkebb hatókörzete eredményesen illeszkedhet a régió kínálatához. A hatékonyabb térségi együttműködés kereteinek meghatározásához javaslatot tettem egy szűkebb és egy tágabb, Győrt övező idegenforgalmi gyűrű felállítására.

1. Győr turisztikai jelentősége a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióban

A vonzerőleltárban kijelöltem a régió idegenforgalmi központjait és azok meghatározó adottságait. A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióban, a centrumok vonzerőinek ismeretében megállapítottam, hogy kiemelt jelentőséget kap Győr úgynevezett tengelyfekvése, logisztikai helyzete. Itt található a legmegfelelőbb lehetőség arra, hogy egy nagyvárosi kategóriájú település turisztikai adottságai révén a régióba vezesse a Budapestre irányuló nyugat-keleti irányú tranzitforgalmat. A természeti, infrastrukturális tényezők szerint nincs a megyében és a régióban még egy olyan település, ahol ennyi közút, vasút, vízi út, futna keresztül, találkozna össze. (E60-as - E 75-ös - 85-ös- 14- es- út, 83-as és 82-es út, vasútvonal a Rábaköz, a régió, Hegyeshalom, illetve

Budapest, valamint Pápa, Veszprém irányában, természetes vízfolyások: Mosoni–Duna, Rába, Rábca, Marcal).

Az egzakt összehasonlításhoz megvizsgáltam az egyes központok specifikus idegenforgalmi adatait. A regionális centrumok konkurenciaanalízise alapján Győrben található a 2. legtöbb szállodai, illetve panziós férőhely-kapacitás. A külföldi vendégéjszakák száma szerint Bük után a második helyen áll a város, és a belföldi vendégéjszakák tekintetében is csak Sopron előzi meg. A külföldi vendégforgalom itt a legmagasabb a régióban, a belföldi vendégforgalom terén csak Sopron és Szombathely rendelkezik magasabb értékkel. A Szigetközi Üdülőkörzet kereskedelmi és magán szálláshelyeinek összes férőhelyszáma 1998-as adatok szerint 6 611, Győr ebből 3 239 férőhelyet regisztrált. Az 50 km-es körzetre kiterjedő kapacitásvizsgálat szerint a várható fejlesztésekkel együtt számolt 29 117 fős összes szálláshely-kapacitásból 7 219 férőhely tehető csak Győrre, ez a teljes kapacitás 24,7 %-a.

Az ágazat reális helyzetértékeléséhez a központok lakosságszámhoz viszonyított idegenforgalmi funkciószintjét és turizmusának intenzitását vettem össze. A vizsgálat szerint Győrt Sopron, Bük és Sárvár egyaránt megelőzik. A fajlagos adatok arra hívják fel a figyelmet, hogy amíg a minőségi szolgáltatások nem jelennek meg a kínálati elemek között, addig Győr nem tölthet be vezető szerepet a régió turizmusában. Ezt támasztja alá a szálláshelyek jelenlegi kapacitásának 50%-os kihasználtsága, és a vendégkör utazási cél szerinti kedvezőtlen megoszlása, a vendégmunkások magas aránya.

A városban a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmi adatai (vendégéjszakák száma, vendégszám) az utóbbi 5-6 évben ugyanakkor folyamatosan növekvő tendenciát mutatnak. Az értékek igazolják a hagyományos piacok elvesztését követő időszak tudatos fejlesztéseinek (marketing, Tourinform Iroda, tájékoztatási rendszer, kerékpárutak) eredményességét és további létjogosultságát.

Összességében az analízisek alátámasztják a megyeszékhely idegenforgalomban betöltött egyre növekvő szerepét, és megvilágítják a célponttá válás folyamatának még fennálló hiányosságait, a termékfejlesztés prioritását.

Regionális viszonylatban, a vonzerőleltár alapján készített alábbi összefoglaló táblázat alapján, arra a megállapításra jutottam, hogy adottságai (térsgai fejlesztési lehetőségek) szerint Győr megfelel az üdülöhelyi kritériumok többségének, és az egyes idegenforgalmi centrumokhoz képest kedvező a helyzete (28.sz. táblázat). A várossal határos tájegységek (Szigetköz, Rábaköz, Sokoróidomság) analízisei, a komplex túrák kialakításának alkalmasságát igazolják. A meginduló helyi és térségi fejlesztések a lehetőség önkormányzati szintű felismeréséről tanúskodnak.

28. sz. táblázat: A Nyugat–dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumainak idegenforgalmi potenciálja az üdülőhelyi kritériumok vonatkozásában

	strand	folyóvizek jelenléte	gyógy forrás	történelmi helyszín	túralehető- ség	mikroklíma, környezetvéde- lem	elérhető- ség
<i>Győr</i>	✓	✓	✓	✓	✓		✓
<i>Sopron</i>				✓	✓	✓	✓
<i>Moson- magyaró vár</i>	✓	✓	✓		✓		✓
<i>Szom- bathely</i>	✓		✓	✓	✓	✓	✓
<i>Kőszeg</i>				✓	✓	✓	✓
<i>Körmend</i>		✓		✓	✓	✓	✓
<i>Sárvár</i>	✓	✓	✓	✓	✓		✓
<i>Celldő- mölk</i>			✓		✓	✓	✓
<i>Szent- gotthárd</i>		✓		✓	✓	✓	✓
<i>Zala- egerszeg</i>	✓				✓	✓	✓
<i>Lenti</i>	✓		✓		✓		✓
<i>Nagy- kanizsa</i>	✓			✓	✓		
<i>Letenye</i>				✓	✓	✓	✓

Forrás: Országos vonzerőleltár, a disszertáció térségi elemzése

2. A gyógyfürdő fejlesztés jelentősége, hatásai

A város és környéke alapvető vonzeróinak SWOT-elemzését követően kiderült, hogy hiányzik a térség kínálatából a turizmus fejlődését alapvetően meghatározó kiemelt idegenforgalmi termék. A győri gyógyfürdő fejlesztését azért tartom fontosnak, mert a legösszetettebb átalakulást eredményezi a város és környéke életében. Egyrészt patinás városrészek újraéledését (Újváros, Sziget) vonja maga után. Másrészt lehetőséget nyújt a helyi vállalkozások és szolgáltatások külföldi tőkével szemben való térnyeréséhez, biztosítva ezzel a bevételek visszaforgatását a további fejlesztésekbe. A szálláshelyfelmérések során az a vélemény alakult ki bennem, hogy a helyi panzióknak, hoteleknek a meglévőnél színvonalasabb kínálat kialakítására kell majd törekedniük. Harmadrészt a fürdő földrajzi fekvésének sajátosságai miatt lehetővé válik a víziturizmus kapcsolt fejlesztése, a térségi túraprogramok kialakítása. Ez utóbbi tényező visszahat Győr és térsége alapinfrastruktúrájának fejlődésére. A megvalósuló gyógyfürdő továbbá egész éven át, tartós vonzerőt és kikapcsolódási lehetőséget jelent a turisták, valamint a városi polgárok számára.

3. Idegenforgalmi térkapcsolatok

3.1 Győr szűkebb idegenforgalmi gyűrűjének meghatározása

A város turisztikai célponttá válásának feltételeként a térségi kooperációk kialakításához ún. idegenforgalmi gyűrűket próbáltam felállítani. Feltevésem szerint az idegenforgalom fejlődéséhez a legszorosabb munkakapcsolatot a város szűkebb térségében elhelyezkedő településekkel kell kialakítani. A szűkebb gyűrűhöz ezért, az egykor a győri járás részét képező jelentősebb vonzeróval rendelkező településeket soroltam. A falvak sorában Abda, Öttevény, Kunsziget, Kóny, Rábapatona, Enese, és Ikrény a Rábatorok kistérségen keresztül a Rábaközi tájegység, Györladamér, Nagybajcs, Győrzámoly, Vének, Dunaszentpál, Győrújfalú, Dunaszeg, Vámoszabadi, az Alsó-Szigetközön keresztül a Szigetközi tájegység, Pázmándfalú, Écs, Tét, Ravasz, Táp, Szemere, Tényő, Árpás, pedig a Sokorói kistérségen keresztül a Bakony felé jelent átmenetet. Gönyű és Pér települések a Bakonyér kistérség tagjaként a Győr-tatai-teraszvidék részét képezik.

A várost 15 km-es körzetben övező szűkebb idegenforgalmi gyűrű meghatározását az alábbi tényezők támasztják alá:

- A települések által alkotott tájegységek találkozása természetföldrajzi szempontból a síkvidéki

kerékpárútszakasz, míg a Sokoró–vidék szempontjából a világörökség részét képező vonzerő biztosít helyzeti előnyt.

3. 2 Győr lazább idegenforgalmi gyűrűjének meghatározása

Feltevéseim szerint a város egy lazább idegenforgalmi kooperáció kialakításában is érintett. A folyamat kiváltó tényezői a szálláshely-kapacitás iránti szükséglet, a kistérségek összehangolásának igénye, a regionális szintű integrációra való törekvés, és a régiók közötti kapcsolatok kialakításának kedvező természeti, infrastrukturális feltételei.

Győr lazább idegenforgalmi kooperációját belföldi vonatkozásban - egzakt módon - szálláshely-kapacitás számítással támasztottam alá. Abból a tapasztalatból indultam ki, hogy egy-egy nemzetközi jelentőségű rendezvény esetén a város szálláshelykínálata szűkössé válik. Megvizsgáltam tehát, hogy a fenti esetet alapul véve mekkora területű az a hatókörzet amelyben elegendő a férőhelyszám az érdeklődők teljes körű elhelyezéséhez. Az összesítésből arra a felismerésre jutottam, hogy egy európai szintű rendezvény esetén Győr 50 km-es szálláshelykörzetének kapcsolatait kell kihasználni.

3.2.1 A lazább idegenforgalmi gyűrű településeinek térkapcsolatai

A megyei szintű kutatás során kiderült, hogy a szálláskapacitás szükséglet nyugati, területi határa Sopronig terjed. Az interjúk szerint az egyes partnerek a megyében felismerték az érdekegyeztetés jelentőségét. Az idegenforgalmi centrumoknak, és szakmai fórumaiknak (pl.:MIDEF) alapvető feladata tehát, hogy koordinálják a meghatározott kistérségi szintű fejlesztéseket és azokat integrálják a tágabb hatókörzet, a megye turizmusát fejleszteni hivatott pályázatokba. Az egyes központoknak pedig keresni kell a kapcsolatot a tematikus túralehetőségek aktív kihasználására, a konferenciákat kiegészítő térségi programok szervezésére.

A kapacitásszükséglet számítása szerint a laza idegenforgalmi gyűrű legdélebbi pontja Sárvár. A térségi együttműködést tehát nem zárja le a megyehatár, sőt a fenti kapcsolat megerősíti a régió belüli kooperációk hatékonyabb kiterjesztését. Győr déli irányban a Rábaközön keresztül kapcsolódik a Rába folyóra felfűződő idegenforgalmi centrumokhoz. A megyehatár két oldalán fekvő, és a Rába menti települések idegenforgalmi beruházásai tehát Győr szempontjából a regionális szintű termékfejlesztés összekötő elemei. A vonzerőleltár és az analízisek által alátámasztott térségi fejlesztések kapcsolódási lehetőségei alapján a kiemelt ágazatok a termálturizmus, a kastélyturizmus, a víziturizmus, és a kerékpáros turizmus.

A fejlesztési dokumentumok tanulmányozása során kiderült, hogy a Nyugat-Dunántúl idegenforgalmi koncepciója nem tesz javaslatot a régiók közötti együttműködésre. Véleményem szerint a jövőben azonban ehhez is forrást kell találni. A régiók közötti együttműködésben álláspontom szerint a települések számára a legfontosabb feladat a Ny-K-i európai közlekedési folyosón keresztülhaladó utasforgalom térségben tartása.

A kapacitásszükséglet számolása során meghatározott központok - mint Pápa, Zirc, Veszprém, Tata, Tatabánya, Komárom – az interregionális kooperációt támasztják alá.

A természeti környezet valamint a meglévő hasznosítható infrastruktúra a Sokorói kistérségen át a Bakony irányába, a vasúti közlekedés és a kerékpáros turizmus kapcsolt fejlesztési lehetőségét teremti meg. A Bakonyi kistérség pedig a Dunán keresztül közvetlen kapcsolatot jelent a Közép-Dunántúl kikötőivel, kulturális központjaival.

3.3 Regionális és határmenti kapcsolatok

A vonzerők kutatása során az a vélemény alakult ki bennem, hogy az egyes kínálati elemek régiós szinten nincsenek össze kötve, a színvonal nem elég egységes és hiányzik a markáns fellépés a meglévő termékek piaci értékesítésben. A megoldást Győr szempontjából abban látom, hogy a város közlekedés-földrajzi helyzete, természeti tényezői, infrastruktúrája alapján csatlakozik a regionális szintű termékspecifikus projektekhez, illetve kezdeményezi azokat. A kooperáció túlmutat az idegenforgalmi gyűrűk határain. Győr, valamint szűkebb és tágabb idegenforgalmi hatókörzetének települései egyaránt érintettek a termálturizmus, borturizmus, kerékpáros turizmus, kastélyturizmus, kulturális turizmus tematikus programjainak regionális szintű kialakításában. Alulról kiinduló innováció, a falusi turizmus regionális szintű szervezeti rendszeréhez való csatlakozás és komplex régiós pályázatok szükségesek mindehhez.

A határmenti kapcsolatok kutatásakor arra a következtetésre jutottam, hogy Győr idegenforgalmi összeköttetései észak felé is tovább bővíthetők. A természetföldrajzi adottságok (Szigetköz, Csallóköz kapcsolata), a leltár alapján meghatározott komplementer vonzerők (öko-vallási-kerékpáros-gyógyturizmus) egyaránt indokolják az együttműködés kiterjesztését. Vonzerők alapján a szlovák oldalról az alábbi települések kiemelésére tettem javaslatot: Bős, Nyékvárkony, Dunaszerdahely, Dunatőkés, Pozsonyeperjes, Egyházasgalla, Nemesgomba, Illésháza, Csütörtök, Éberhard, Pozsonypüspöki, Somorja, Gútor, Bacsfa, Nagymegyer, Csallóközaranyos, Komárnó. A fejlesztéseket azonban a fenntarthatóság keretei között kell megvalósítani, figyelemmel a Duna menti Nemzeti Park tervezett létrehozására.

A kutatás zárásaként elmondható, hogy Győr és hatókörzete regionális szinten egyedülállóan ötvözi az üdülőhelyi kritériumokat, melyekre támaszkodva a jövő országos, regionális csillagtúraközpontja lehet. A fenti cél elérése érdekében szükséges, térségi szervezetek, vállalkozások által támogatott, fejlesztések és együttműködések kialakításához szolgálat kiinduló alapot a város és hatókörzete adottságainak komplex elemzése.

VIII. A KUTATÁS TOVÁBBI IRÁNYAI

A disszertáció nemzetközi, regionális, és helyi szintű vonatkozásai további kutatások alapjait teremtik meg.

Izgalmas feladat a hármashatár menti települések idegenforgalmi együttműködése keretében olyan kutatások további elvégzése amelyek hozzájárulnak a térség tökevonzási képességének javításához, a külső erőforrások megszerzési lehetőségeinek növeléséhez, Győr mint turisztikai célterület értékesítési feltételeinek, az együttműködés szervezeti rendszerének megteremtéséhez. A jószomszédi kapcsolatok ápolása, a kooperáció propagálása is katalizáló hatást érhet el a vállalkozók, polgárok körében. Az Országos területfejlesztési koncepció a fentiekre vonatkozóan vállalkozási övezetek kialakításának kezdeményezését ajánlja a helyi önkormányzatok figyelmébe. Fontos lenne, ha az idegenforgalmi kutatómunka kiterjedne a Bécs-Pozsony-Győr által alkotott terület turisztikai értékeinek folyamatos és részletes felmérésére. Célszerű felújítani a Bécs-Pozsony-Győr aranyháromszög informatikai kapcsolatait, és elmélyíteni a megkezdett helyzetfeltáró kutatásokat, szakmai cserekapcsolatokat. Mindezek feltételét jelentik a közös marketingstratégia, és termékfejlesztés kialakításának. Nélkülözhetetlen a terület közös hagyományainak, legendáinak, egyházi kincseinek feltárása, melyekre kulturális útvonalak fűzhetők fel és az utazási irodák valamint a turisták részére továbbíthatóak.

Kihívást jelent a turistaút hálózatok kialakítási feltételeinek meghatározása, pihenőhelyek tervezése, valamint a vidéki területek promóciós programjának kidolgozása. Hasonló fontosságú pl. a kerékpáros turizmussal összefüggésben a határ menti útvonalak feltérképezése és a hiányos szakaszok fokozatos pótlása. Olyan projektekre van szükség, amelyek fellendítik a határ menti térség turizmusát, valamint alapjául szolgálnak a nemzetközi pályázatokon való részvételnek.

Regionális vonatkozásban a győri termálfürdő kialakítását követően, illetve azzal párhuzamosan célszerű elindítani a régió gyógyfürdőinek közös marketingjét. A megfelelő kínálati színvonalat elérő bázisok együttes fellépése a piacon, valamint a közös marketingstratégia kidolgozása hozzájárulhat a térség image-nek növekedéséhez és ezen keresztül Győr

idegenforgalmi fejlődéséhez.

Helyi szinten a jövőben várható fejlesztések előre haladtával érdemes megvizsgálni a centrum és hatókörzete területén üdülöhelyi zónák kialakításának lehetőségét. A tervező munka keretében gyógyövezet és üdülöhelyi övezetek kialakítása indokolt egy többlépcsős, a hatókörzetre is kiterjedő program keretében. Győr, a megvalósuló termálfürdővel a megye újabb kaputársága, a turistaforgalom beeresztő szelepe lehet. Érdekes kutatási feladat annak feltérképezése, hogy a térségi vonzerők hatékonyabb kihasználása, a rekreációs szolgáltatások fejlődése miként járulhat hozzá a város funkciórendszerének átalakulásához, bővüléséhez.

Köszönetnyilvánítás

Szeretnék köszönetet mondani az értekezés megírásában hatékony segítséget nyújtó Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának, továbbá az idegenforgalom irányításáért felelős Jungi Csaba alpolgármester Úrnak, aki tanulmányaim során személyes támogatásáról biztosított. Köszönöm dr. Tóth József programvezető, Intézet Igazgató Úrnak, témavezetőmnek dr. Aubert Antal tanár Úrnak, dr. Lengyel Márton Úrnak, valamint a Pécsi Doktori Iskola tagjainak, hogy észrevételeikkel, tapasztalataikkal hozzájárultak ahhoz, hogy elkészíthessem disszertációm, megvédhessem annak alapvető téziseit. Értekezésemhez hasznos információkat nyújtottak továbbá Győr és vonzáskörzete idegenforgalmi szakemberei, valamint az RKK NYUTI Győri igazgatóságának tagjai.

Végezetül, de nem utolsó sorban köszönöm szüleimnek, barátaimnak, hogy a munkában mellettem álltak, és a cél eléréséhez megfelelő háttérrel nyújtottak.

Irodalomjegyzék:

1. Abella M. (1968.): Az idegenforgalmi földrajz problémái. Földrajzi Értesítő 17. sz. pp. 359-373.
2. Affeld D. und G. Turowsky (1973.): Die raumodnerische Bedeutung von Freizeiteilfunktionen, in: structur, H.5,S.102-111, Köln.
3. Aubert A. - László M. (szerk.) (1995.): Turizmus tervezés, turizmus marketing. JPTE TTK. Regionális Társadalomföldrajz Tanszék. Pécs, 240 p.
4. Aubert A.-Szabó G. (1999.): Differenciált turizmusfejlesztés Baranya megye példáján. In Turizmus Bulletin III /1.24-30 pp
5. Balog Á. (1995.) : Ökoturizmus álom és valóság. ÖKO 1995 VI/2. 10p.
6. Barta Gy.(1990.): Centrum-periféria folyamatok a magyar gazdaság területi fejlődésében. In: Tóth J.(szerk.): Tér-Idő-Társadalom. MTA RKK, Pécs, pp.170-191
7. Bartke I.(szerk.)(1995.): Területfejlesztés. Egyetemi jegyzet. ELTE, Budapest
8. Bánfalvi J.(1995.): Magyarország idegenforgalmi földrajza.KIT, Bp. 320 p.
9. Bányai J. (1993-1994): Önkormányzat és marketing I-II. Comitatus
10. Beluszky P.(1977.):Krasznokvajda- egy alsófokú központ(?) gondjai a Csereháton.- Földr.Ért. 26.p.349-386
11. Beluszky P. - Sikos T. T. 1982: Magyarország falutípusai. MTA FKI Bp.
12. Berényi I.(1979.) Józsvafő földrajzi adottságainak értékelése, különös tekintettel az idegenforgalomra.- Földrajzi Közlemények 27.sz. pp. 91-105.
13. Berényi I. (1980.): Az üdülőtérületek területfelhasználásának kérdései Szentendre példáján. Területi Kutatások 4. sz. pp. 109-118.
14. Berényi I.(1983.): A településkörnyezet társadalomföldrajzi vizsgálata. Földrajzi Értesítő 1.sz. pp.37-49.

15. Berényi I. (1986.): A települések természeti környezetének értékelése az idegenforgalom szempontjából. Idegenforgalmi Közlemények 3. pp. 3-9.
16. Berényi I. (1993.): A társadalomföldrajz alapvonásai. In.: Vuics T. (szerk.) Társadalomföldrajzi szöveggyűjtemény. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp., pp. 29-53.
17. Bobek H.(1957.) Gedanken über das logische System der Geografie, In:Mitteilungen der
18. Börcsök G. (1998.): Önkormányzati stratégiai tervezés közösségi részvétellel. Falu-Város-Régió 3-4. sz. pp. 5-11.
19. Brougier A. (1905.): Die Bedeutung des Fremdenverkehrs für Bayern München.
20. Geographischen Gesellschaft Wien, Bd.99H.1,S.122-145, Wien
21. Bulla B. (1962.): Magyarország természeti tájai. Földrajzi Közlemények, pp. 1-16.
22. Butler, R.W. (1980.): The concept of a tourism cycle of evolution. Canadian Geographer, 24, pp. 5-12.
23. Butler, R.W. (1991.): Tourism, environment and sustainable development, Environmental Conservation, 1991/3 pp. 201-209.
24. Czeglédi J. - Imre J. (1989.): Turizmus itthon és külföldön, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 376p.
25. Czeglédi L.(1981.): Győr. Panoráma: Magyar városok sorozata 231p.
26. Csapó T. (1995.): Vas megye idegenforgalmi koncepciója, (In. Vas megye területfejlesztési koncepciója, szerk: Csapó T. Szombathely. pp. 28-57.
27. Csapó T. - Szabó G. (1996.): A falusi turizmus mint a vidéki térségek megújulásának egyik esélye. Velem, 1996 május 23-24. FTOSZ - MTA RKK Szombathely, 176 p.
28. Csapó T.(1996.):Vas megye. Az idegenforgalom és fejlesztési lehetőségei.Comitatus pp.30-48

29. Csatári B. - Szabó G. - Tóth J.(ed.) (1997.): The Impact of Political Changes on Rural Areas of East - Central Europe. Pécs - Kecskemét 2-6. 6. 1992. JPU - HAS CRS, Pécs, 293 p.
30. Cserti Cs.- Darabos F.- Tésits R.(1996.): A magyarországi városhiányos térségek vizsgálata gazdasági ágazati funkciók, ellátottságuk alapján. in: Összegzés " A magyarországi városhiányos térségek vizsgálata c. kutatás témakörében (szerk: Tóth J.- Trócsányi A.) JPTE Pécs, pp. 67-75.
31. Dankó L.(1997.): A marketing alkalmazása a helyi önkormányzatok gazdasági és területfejlesztési tevékenységében. MMM 3. Kerekasztal Konferenciája Keszthely pp.97-104
32. Darabos F.(1996.): Az M1-es autópálya Győr-Moson-Sopron megyei szakaszának forgalmi értékelése, infrastruktúrája, hatásai. Data Geographica 13-19 pp.
33. Darabos F. (1996.): A várossá nyilvánítás szempontjából számba vehető települések ipari szempontú értékelése. in: A magyarországi városhálózat és a városhiányos térségek vizsgálata IV/ 1. kötet (szerk: Miletics P.- Tóth J.), JPTE Pécs
34. Darabos F.(1996.): "Bicikli-ország." Éjjeli Bagoly Bp., pp. 19.
35. Darabos F.(1996.): A Sokorói-dombság településeinek összehasonlító elemzése a falusi turizmus szemszögéből.in.: A Falusi turizmus, mint a vidéki térségek megújításának egyik esélye konferencia. (szerk: Dr. Csapó Tamás), FATOSZ, MTA RKK, Szombathely pp.62.-73.
36. Darabos F.(1997.): Adottságok, fejlesztési irányok Győr és vonzáskörzete turizmusában PhD. kötet Pécs
37. Darabos F.(1997.): A Fertő menti települések idegenforgalma. in: A térségfejlesztés társadalmi, gazdasági feltételei a Fertő menti Térségfejlesztési Társulás településeiben. MTA RKK NYUTI Közleményei 64. szám Győr, pp.77-92

38. Darabos F.(1997.): A Rábaköz-Tóköz-Hanság mente Térségfejlesztési Társulás turizmusának fejlesztési irányai.in: A térségfejlesztés komplex feltételei a Rábaköz településeiben. 2. kötet MTA RKK NYUTI Közleményei 63. szám Győr, pp.113-136
39. Darabos F. (2000.): Osztrák célcsoportok beutaztatásán alapuló turizmusstratégia Győri példa alapján.in.: Határok és régiók (szerk.: Szónokiné A.) JATE Szeged, pp.283-291
40. Darabos F.:(2001.):A turizmus alakulása Győrben. Magyar Közigazgatás 2001.LI/2. Magyar Hivatalos Közlönykiadó Budapest pp. 106-113
41. Darabos F.(2001.): A Nyugat-dunántúli régió idegenforgalmi jelentősége és a gyógyturizmus fejlesztésének lehetőségei. Falu város régió 2001/4. VÁTI Kht. Budapest 18-20 pp.
42. Darabos F.(2001.): Győr és vonzáskörzete idegenforgalmi kapcsolatai a Nyugat-dunántúli régióban. Falu város régió 2001/5. VÁTI Kht. Budapest 13-17 pp.
43. Darabos F. : Szabadidőcentrumok létesítésének lehetőségei a szigetközi üdülőkörzetben. Magyar Közigazgatás megjelenés alatt.
44. Davies, R. L. (1976.): Marketing geography. Retail and Planning Associates, Cambridge.
45. Enyedi Gy. (1972.): A társadalom és földrajzi környezete. Földrajzi Közlemények 26. (46.) pp. 293-301.
46. Enyedi Gy. (1977.): A falusi életkörülmények területi típusai Magyarországon. Földrajzi Értesítő 26. pp. 67-85.
47. Enyedi Gy. (1979.): A társadalom természeti környezete. Természet Világa 110. pp. 2-4.
48. Enyedi Gy.(1981.): A területfejlesztési politika néhány új eleméről. Területi statisztika 2. pp. 139-147
49. Enyedi Gy.(1995.):A Bécs-Pozsony-Győr régió együttműködési lehetőségei. MTA RKK, Budapest,20 p.
50. Enyedi György (1996.): Regionális folyamatok Magyarországon Ember település régió

Budapest, 138 p.

51. Európai Unió - SAPARD - Vidékfejlesztés (1999.): Amit a kistérségi fejlesztési stratégiák kidolgozásakor jó tudni. Oktatási anyag, VÁTI Kht. Bp., 24 p.
52. Európai Határ régiók Szövetsége (1997.): Gyakorlati útmutató a Határon átnyúló együttműködéshez. AEBR Gronau C pp.1-13
53. Faragó L. (1998.): Programozás a területfejlesztésben. Falu-Város-Régió 3-4 sz. pp. 3-4.
54. Felmért piacok, Turizmus 94/2 melléklet pp. 1-4.
55. Fodor I. (1979.): A környezetvédelem természeti, gazdasági és társadalmi kérdései a területfejlesztési politikában. Kézirat, Pécs 9 p.
56. Fodor I. - Rechnitzer J. (1981.): A környezetvédelem és a területfejlesztés kapcsolatának néhány elvi kérdése. Földrajzi Közlemények 29. pp. 31-43.
57. Galambos J. (1986.): Táj- és környezeti adottságok üdülési szempontú differenciálása. Földrajzi Értesítő 3-4. füzet pp. 363-367.
58. Galambos J. (1987.): A táj kutatás, tájértékelés és tájtipizálás néhány aktuális kérdése. Földrajzi Értesítő 3-4. sz. pp. 209-235.
59. Galambos J. (1988.): Üdülési célú dinamikus tájértékelés. Műhely 1.sz. MTA FKI Bp. 17 p.
60. Gergelyné B. R. (1986.): Az idegenforgalom előnyei és hátrányai a helyi lakosok számára. Kereskedelmi Szemle 11. pp. 87-92.
61. G. Fekete É. (1994.): Komplex vidékfejlesztés és szociálpolitika. A falu 3. sz. pp. 55-65
62. G. Fekete Éva, Bodolai Éva (1995.): Együtt de hogyan ? A kistérségi szerveződések megjelenése a területfejlesztésben. Phare Miskolc 227 p.
63. G. Fekete É. (1997.): A kistérségi tervezés néhány sajátossága. Tér és Társadalom 3. sz. pp. 101-106.

64. Glücksmann (1929.): Die wissenschaftliche Durchdringung des Fremdenverkehrs in: Verkehrs und Beeder. S 10-40
65. Graf P. (1981.): Freizeitwohnsitze und Kommunalpolitik, in:archiv für Die Kommunalwissenschaften,1.Hjbd.,S.86-100, Stuttgart.
66. Grünthal A.(1934.):Probleme der Fremdenverkehrsgeografie, Berlin.S 15- 100
67. Göcsei I.(1958.): Győr-Sopron Megyei Képeskönyv. pp. 7-10
68. Gubán P. (1994.): Dél-Dunántúl turizmusa napjainkban. Kereskedelmi Szemle 9-10. sz. pp. 37-44.
69. Gyuricza L. (1996.): Tájhasznosítási lehetőségek a szlovén határ mentén. Közlemények a JPTE Természetföldrajzi Tanszékéről, Pécs, 2. sz. 14 p.
70. Hamman P.(1995.): Kommunales und regionales marketing in: Tietz B. - Köhler R. Zentes J. Handewörterbuch des Marketing 120 p.
71. Horváth Gy.(1998.): Európai regionális politika. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs, 501p.
72. Horváth A. (1996.): Településkultúra - turizmus. A falu 1. sz. 115-117.
73. Hunziker, W. - Krapf, K. (1942.): Grundniss der Allgemeinen Fremdenverkehrslehre. Zürich 242 p.
74. Jandala Cs. (1993.): A turizmus integrált tervezésének általános elvei. Kereskedelmi Szemle 6. sz. pp. 19-16.
75. Jandala Cs. - Gubán P. (1994.): A természeti és kulturális alapú ökoturizmus magyarországi turizmus fejlesztésének egyik lehetséges útja. Kereskedelmi Szemle 5. sz. pp. 30-35.
76. Jandala Cs. - Gubán P. (1995.): Regionális marketingterv készítésének módszere a turizmusban. Marketing Menedzsment 2. sz. pp. 23-27.
77. Jáki K. (1983.): Győr idegenforgalma Győri tanulmányok / 5. pp.173- 217

78. Jurczek P.(1981.):Freizeit, Fremdenverkehr, und Naherholung, in: Praxis Geografie, H.2,S 45-49,Braunschweig.pp.230-233.
79. Jurczek, P. (1985.): Groß- und kleinräumige Auswirkungen des Ferntourismus auf Peru. In.: Die Erde, Berlin. pp. 27-47.
80. Kaminske, V. (1981.): Zur systematischen Stellung einer Geographie des Freizeitverhaltens. In.: Geographische Zeitschrift, Wiesbaden. pp. 217-223.
81. Kaspar C.(1982.): Die Fremdenverkehrslehre im Grundriss, St. Galler Beitrege zum fremdenvrkehr, und zur Verkehrswirtschaft, Reihe Fremdenverkehr, Bd.1, Bern, Stuttgart.
82. Kaspar, C. (1992.): Turisztikai alapismeretek. KIT Bp. 158 p.
83. Káposzta J. (1997.): A Tisza-tó és Háttértelepülései Mezőgazdasági Területfejlesztési Konceptiója In.: A Tisza-tó és Háttértelepülései Gazdaságfejlesztési Programja. 1997, City Menedzser Kft. Bp. 189 p.
84. Kertész Á. (1988.): A Dunakanyar-hegyvidék természeti környezetpotenciáljának mezőgazdasági és idegenforgalmi szempontú értékelése. MTA FKI Bp. 168 p.
85. Kollarik A. (1986.): Idegenforgalom. In.: Bernát T. et. al (szerk.) Magyarország gazdaságföldrajza. Tankönyvkiadó Bp. pp. 251-262. 309. 319.
86. Kollarik A. (1991.): A turizmus földrajzi alapjai. Aula Kiadó Bp. 180 p.
87. Kollarik A. (1991.): Területfejlesztés, környezetvédelem és az idegenforgalom. (Természeti erőforrások és gazdaságföldrajzi adottságok) BKE-AULA Bp. 187. p.
88. Kollarik A. (1993.): A turizmus földrajzi alapjai. KIT Bp. 178 p.
89. Korbuczky I. (1986.): Miért és hol kell szabadidőközpontokat fejleszteni?Idegenforgalmi közlemények. Budapest
90. Kotler, P. (1982.): Marketing for non-profit organisations. Prentice Hall, Englewood Cliffs.

91. Kovács K. (1998.): A vidék kutatása az MTA Regionális Kutatások Központjában. A falu 4. sz. pp. 15-29.
92. Kovács T. (1997.): A vidékfejlesztés problémái és feladatai. A falu 2. sz. pp. 11-19.
93. Kovács Z.(1993.) A Tisza tó településeinek társadalomföldrajzi viszonyai az idegenforgalom fejlesztése szempontjából. Műhely MTA FKI Budapest. pp.22-42
94. Kóródi J. (1966.): Az idegenforgalom mint gazdaságföldrajzi jelenség. O.I.H. III. Budapest, pp.201-210
95. Kóródi J.-Kulcsár V.-Lackó L.-Somogyi S.-Szigeti E.(1968.) Idegenforgalmi földrajz,I-II.- Közg. és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
96. Kőszegfalvi Gy. (1991.): Falusi turizmus és urbanisztika. Regionális összefüggések. Településfejlesztés 1991/6.
97. KSH, Bp. Idegenforgalmi statisztikai évkönyvek 1980-2000.
98. KSH Megyei igazgatóságai: Zala, Vas, Győr-Moson-Sopron Megyei statisztikai évkönyvek 1980-2000.
99. Kulcsár L. - Kozári J. (1998.): A vidékfejlesztés új stratégiája Magyarországon. Gazdálkodás 4. sz. pp. 11-21.
100. Kulcsár L. (szerk.) (1999.): A SAPARD előcsatlakozási programra való felkészítés tananyaga kistérségek számára. FVM Vidékfejlesztési Programok Főosztálya Budapest, 180 p.
101. Lengyel M.(1992.): Tourism of central and Eastern Europe- Past, Present and Prospects BKE Turizmus Kutatócsoport Budapest
102. Lengyel M. (1994.): A turizmus általános elmélete. KIT Budapest 297 p.
103. Lengyel M. (1997.): A Tisza-tó turizmus-fejlesztési koncepciója. LT Consorg Kft. Bp. (Kézirat)

104. Lengyel M. (1998.): Az Európai Unióhoz való csatlakozásra készülő közép-európai országok turizmusa. (Európai Tükör/ Műhely tanulmányok 39.) 88 p.
105. Lengyel M. (1999.): Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz. Turizmusstratégia. KIT Budapest 235 p.
106. Lenz, P.- Barth, R. (1993.): Ferienland Schweiz - Ferien auf dem Bauernhof, (In. Europäisches Forum Landtourismus 1993 Mai, Weiden) pp. 50-56.
107. Lettrich E. (1970.): socialgeografischer Wandel in der Gemeinde Tihany (Balaton)-In: Münchner Stud.z.Soz.u.Wirtschafts-Geografie, 13.
108. Lohmann, M. (1993.): Methoden der Gästebefragung, in: Haedrich u. a. 1993: 177-187.
109. Lóczy D. (1981.): A környezet integrált számítógépes minősítése egy kistelepülési mintaterületen.- Egyet. dokt. ért. MTA FKI Budapest, 71 p.
110. Madarász I. (1997.): Vidék- és térségfejlesztés mint szakma és feladatkör. A falu 1. sz. pp. 77-85.
111. A Magyar Turizmus Rt. éves marketingtervei: 1997-2000.
112. Magyarország vonzerőleltára 1997: Magyar Turizmus Rt. Bp. CD adattár
113. Maier, J. (1977.): Natur- und kulturgeographische Raumpotentiale und ihre Bewertung für Freizeitaktivitäten, Geographische Rundschau 1977/29 pp. 186-195.
114. Marosi S. (1980.): Tájkutatói irányzatok, tájértékelés, tájtipológiai eredmények. Elmélet-Módszer-Gyakorlat 35. sz. MTA FKI Bp. 119 p.
115. Martonné Erdős K. - Simon M. (1994.): A turizmus környezetvédelmi vonatkozásai. A földrajz tanítása. pp. 15-20.
116. Mendöl T. (1999.): A földrajztudomány az ókortól napjainkig. ELTE Eötvös Kiadó, Bp. (reprint) 274 p.

117. Michalkó G. (1997.): Budapest idegenforgalmának szociálgeográfiai vizsgálata. Kandidátusi értekezés, MTA FKI Bp. 148 p.
118. Molnár K. - Tózsá I. (1982.): Az idegenforgalmi potenciál számítógépes térképi meghatározása. MTA FKI. Bp. 54 p.
119. Molnár L.-Prisztács B. (1998.): A Dél-Dunántúl régió turisztikai vonzerőinek számbavétele. Turizmus Bulletin 2. sz.
120. Monheim R.(1979.):Fremdenverkehrsgeographie oder Geographie des Freizeitverhaltens. In Gografische Grundschau, H.12 S,519-521, Braunschweig.
121. Nemes N. J. (1998.): A tér a társadalomkutatásban. Ember-Település-Régió, Bp., 261 p.
122. Norwal A.J.(1936.): The Tourist Industry
123. Pál I. (1995.): Falufejlődés - falusi turizmus. A falu 2. sz. pp. 69-75.
124. Pálné Kovács I. (1993.): A területfejlesztés és az önkormányzati rendszer összefüggései. Település, gazdaság, igazgatás a térben MTA RKK Pécs, pp. 105-116.
125. Pálné K.I. (1999.): Regionális politika és közigazgatás. Dialóg-Campus. Budapest-Pécs 254p.
126. Partzsch D. (1964.): Zum Begriff der Funktionengesellschaft, in: Mitteilungen des Deutschen Verbandes für Wohnungswesen, Stedtebau und Raumplanung, Nr.4 S.3-10, Stuttgart.
127. Pécsi M. (1979.): A földrajzi környezet új szemléletű, regionális vizsgálata. Geonómia és bányászat, 1-3. pp. 163-176.
128. Perczel Gy. - Tóth J. (1994.): Magyarország társadalmi, gazdasági földrajza. ELTE p. 274-287.
129. Pécsi M. (1979.): A földrajzi környezet új szemléletű regionális vizsgálata. Geonómia és Bányászat 1-3. sz. pp. 163-176.
130. Pécsi M. (1984.): A földrajzi környezet értelmezése és a környezeti hatások értékelése a gazdaságfejlesztés szolgálatában. Földrajzi Közlemények 4. sz. pp. 309-313.

131. Pfeil E. (1999.): Vázlat a területi tervezés és a közigazgatás kapcsolatáról, avagy a regionalizálás a területi tervezés szemszögéből. *Tér és társadalom* 3. sz. pp.79-99
132. Piskóti I.-Dankó L.-Schupler H.-Büdy L. (1997.): Régió és településmarketing. Miskolci Egyetem, 362 p.
133. Poetschki (1980.): Berichte des Europäischen Parlaments zur Grenzüberstreichenden Zusammenarbeit.
134. Poser H. (1939.): Geographische Studien über den fremdenverkehr im Riesengebirge. Abhandlungen der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, H.20, Göttingen.
135. Próbáld F. (1999.): A földrajz fejlődése a XX. század második felében. In.: Mendöl T. A földrajztudomány az ókortól napjainkig. (reprint) ELTE Eötvös Kiadó Bp. pp. 224-259.
136. Próbáld K. (1995-1996.): Városmarketing I-II. Comitatus
137. Rechnitzer J.- Szörényiné Kukorelli I. (1993.): A Szigetköz társadalmi-gazdasági állapota és a környezeti válság. Kézirat. MTA RKK ÉDO Győr, 73 p.
138. Rechnitzer J. (1993.): A Szigetköz rehabilitációs és fejlesztési koncepciója. MTA RKK ÉDO Győr, 264 p.
139. Rechnitzer J. (1995.): Vázlatpontok a településmarketing értelmezéséhez és kidolgozásához. *Tér és Társadalom* 9. sz. pp. 91-109.
140. Rechnitzer J. (1998.): Területi stratégiák. Dialóg-Campus Budapest-Pécs, 338p.
141. Rétvári L. (szerk.) (1986.): A Pilis - Visegrádi-hegység környezetminősítése. *Elmélet-Módszer-Gyakorlat* 34. sz. 139 p.
142. Ruppert, K. - Maier, J. (1970.): Zum Standort der Fremdenverkehrsgeographie. In.: Zur Geographie des Freizeitverhaltens. Münchner Studien zur Social- und Wirtschaftsgeographie, Kallmünz. pp. 9-36.
143. Ruppert, K. - Schaffer, F. (1969.): Zur Konzeption der Socialgeographie. *Geographische Rundschau*, pp. 205-214.

144. Ruppert K. und J. Maier (1970.): Zum Standort der Fremdenverkehrsgeographie, in: Zur Geographie des Freizeitverhaltens. Münchener Studien zur Sozial- und Wirtschaftsgeographie, Bd. 6, S. 9-36, Kallmünz.
145. Ruppert, K. - Maier, J. (1971.): Der Zweitwohnsitz im Freizeitraum. Raumrelevanter Teilaspekt einer Geographie des Freizeitverhaltens. In.: Informationen. Bonn-Bad Godesberg. pp. 135-157.
146. Sándor J. (1983.): Idegenforgalmi tájegységeink és főbb jellemzőik. Kereskedelmi Szemle 2. sz. pp. 13-18.
147. Sándor J. (1989.): Idegenforgalmunk terület, ill. infrastruktúra fejlesztő aspektusai. Településfejlesztés 4. pp. 52-68.
148. Schwink K. (1929.): Die Bedeutung des Fremdenverkehrs für die Baiserische Wirtschaft, Monatliche Mitteilungen des Bundesdeutscher Verkehrsvereine S. 10-71
149. Somogyi S. (1987.): Magyarország természeti adottságainak idegenforgalmi szempontú értékelése. MTA FKI Bp. 151 p.
150. Steinecke A. (1979.): Naherholung - menschliches Grund(dasein)bedürfnis oder Produkt funktionalistischer Stadtplanung? Thesen zur Notwendigkeit einer problemorientierten geographischen Freizeitforschung. In: Agglomeration und Freizeitraum, Vorträge eines Symposiums der Arbeitsgruppe „Geography of Tourism and Recreation“ der Internationalen Geographischen Union (IGU/UGI) in Münster 1979.
151. Steinecke A. (1984.): Zur Kritik der funktionalen Geographie des Freizeitverhaltens. In.: Hofmeister B. - Steinecke A. (ed.) Geographie des Freizeit- und Fremdenverkehrs; Wege der Forschung, Darmstadt. pp. 264-278.
152. Stradtner J. (1905.) Der Fremdenverkehr, Graz. 265p .

153. Szabó G. (1990.): Az idegenforgalmi igény mint szempont a környezetgazdálkodásban. Környezetgazdálkodás a kutatásban és oktatásban, Környezetvédelmi Tanulmányok 10. MTA RKK Pécs, pp. 125 - 129.
154. Szabó G. (1991.): Együttműködés vagy konfrontáció? Gondolatok az idegenforgalom és környezetvédelem kapcsolatáról. ÖKO 1991 II/2. sz. pp. 53 - 60.
155. Szabó G. - Trócsányi A. (1995.): Border- proximity as a Promoting Factor Shown on the Example of Sopron - Kőszeghegyalja Recreational Area. Acta Universitatis Matthiae Belii. Geographical Studies No. 1. Banská Bystrica pp. 105-114.
156. Szabó G. (1996.): A vidéki városok idegenforgalmi szerepköre. In.: Tóth J. - Trócsányi A. (szerk.) A magyarországi városhálózat és a városhiányos térségek vizsgálata. JPTE TTK Pécs, pp. 47 - 58.
157. Szabó J. (1993.): A természetföldrajz tárgya, céljai, tagolódása, tudomány-rendszertani helye. In.: Borsy Z. (szerk.) Általános természeti földrajz. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. pp. 7-28.
158. Szegvári P. (1998.): Gondolatok a közlekedés és terület-politika összefüggéseiről. A falu 3. sz. pp. 15-27.
159. Szigeti E. - Aubert A. (1994.): Idegenforgalom. In.: Perczel Gy. - Tóth J. (szerk.): Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza ELTE Bp. pp. 274-290.
160. Szörényiné Kukorelli I. (1994.): Győr- Moson- Sopron megye térszerkezetének sajátosságai, kistérségei, gazdasági fejlesztésük kezelési lehetősége. Kézirat. MTA RKK ÉDO Győr
161. Szörényiné Kukorelli I. (1994.) Győr- Moson- Sopron megye térszerkezeti sajátosságai és az idegenforgalom adottságai. Kézirat. MTA RKK ÉDO Győr MTA RKK NYUTI közleményei 63. 131 p.
162. Szörényiné Kukorelli Irén: (1996.): Endogén erőforrások a Rábaköz településeiben I.II.

163. Tasnádi J. (1992.): A turizmus fajtái, formái és turisztikai vállalkozások piaci stratégiája. Kereskedelmi Szemle 9-10. pp. 35-38.
164. Tasnádi J. (1996.): Marketing - kistérség, településfejlesztés - turizmus. In: „Marketing feladatok a turizmusban és a környezet-, egészségtudatos turisztikai szolgáltatások” konferencia előadásait tartalmazó kiadvány Kereskedelmi és Gazdasági Főiskola, Szolnok pp. 31-37.
165. Teleki P. (1917.): A földrajzi gondolat története. Kossuth Kiadó Bp. 1996 (reprint) 193 p.
166. Timár L. (1973.): Természeti földrajzi alapok az idegenforgalomban. Idegenforgalmi Közlemények 6. sz. pp. 309-378.
167. Timár L. (1980.): Az idegenforgalom földrajzi vizsgálatának néhány kérdése. Földrajzi Értesítő 29. pp. 273-301.
168. Tóth J. (1981.): A településhálózat és a környezet kölcsönhatásának gyakorlati kérdései. Földrajzi Értesítő 2-3 sz. pp. 267-291.
169. Tóth J.(1993.): Nagyvárosok a magyar településrendszerben. Comitatus III.évf.7-8.pp.40-54
170. Tóth J. (1993.): Urbanisation and Spatial Structure in Hungary. Geo Journal, vol.32.no.4. pp.343-350.
171. Tourism Highlights (1997.): WTO, Madrid
172. Tózsza I.(1993.): A Tisza-tó természeti földrajzi viszonyai az idegenforgalmi potenciál szempontjából. Műhely MTA FKI Budapest, pp.1-21.
173. Travis, A. S. (1988.): "Alternative" tourism. Naturoopa 1988/59. pp. 25-27.
174. Trimmel, H. (1974.): Fremdenverkehr und Schauhöhlen. In.: Matznetter J. (ed.) Studies in the geography of tourism. Frankfurter Wirtschafts- und Socialgeographische Schriften, Frankfurt am Main. pp. 169-182.
175. Unger, C. (1993.): Entwicklungen des Landtourismus in Ostbayern (In. Europäisches Forum für Landtourismus 1993 Mai, Weiden) pp. 21-24.

176. Dr. Unk Jánosné (1998.): Magyarország nyugati határmenti régiójának komplex területfejlesztési koncepciója. Budapest. pp.30-33
177. Weber, P. (1986.): Ferien auf dem Bauernhof. Hinwendung zum „sanften“ Tourismus? Eine vergleichende Analyse von drei Befragungen im Südsauerland. In: Erträge geographisch-landeskundlicher Forschung in Westfalen, Festschrift 50 Jahre Geographische Kommission für Westfalen, hrsg. von der Geographischen Kommission für Westfalen, Münster. pp. 499-510.
178. Wilhelm Z. (1995.): Néhány természeti tényező idegenforgalmi szempontú vizsgálata az Alsó-Duna-vidéken. Közlemények a JPTE Természetföldrajzi Tanszékéről, 1. sz. 16 p.
179. Wolf, K. - Jurczek, P. - Schymik, F. (1978.): Errichtung, Struktur und Nutzung von Feriendörfern in Mittelgebirgen. Materialien 6. Frankfurt am Main.
180. Wolf, K. - Jurczek, P. (1986.): Geographie der Freizeit und des Tourismus. Ulmer GmbH Stuttgart. 162 p.
181. WTO (1991.): Welttourismusorganisation: Tourism to the Year 2000: Qualitative Aspects Affecting Global Growth, Madrid
182. 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet: A területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről
183. 184/1996. (XII. 11.) Kormányrendelet: A területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjéről
184. 1996. évi XXI. sz. törvény a területfejlesztésről

Táblázat- és ábrajegyzék**Táblázatok jegyzéke**

1.sz. táblázat: A jelentősebb idegenforgalmi centrumok turizmusának intenzitása, és idegenforgalmi funkciósintjei.....	45
2.sz.táblázat: A Nyugat - dunántúli Régió jelentősebb gyógyfürdői	52
3.sz.táblázat: A Rábaköz turizmusa /SWOT-analízis /.....	60
4.sz. táblázat: A termékfejlesztést támogató feladatok a Rábaköz területén	61
5.sz.táblázat: A Sokorói-dombság turizmusa /SWOT-analízis/	65
6.sz. táblázat: A termékfejlesztést támogató feladatok a Sokorói-dombság területén	66
7.sz. táblázat: A Szigetköz turizmusa /SWOT-analízis/	70
8.sz.táblázat: A termékfejlesztést támogató feladatok a Szigetköz területén	72
9.sz. táblázat: Győr, és a várost határoló tájegységek turizmusa /SWOT-analízis/	76
10.sz.táblázat: Az átlagos szobakihasználtság alakulása Győrben	84
11.sz.táblázat: Az Idegenforgalmi Bizottság tevékenysége	88
12.sz. táblázat: Az idegenforgalmi alap tervezett felhasználása	89
13. sz. táblázat: Tájékoztatási rendszer/SWOT-analízis/	91
14. sz. táblázat: Gyógyturizmus /SWOT-analízis/	93
15. sz.táblázat: Konferenciaturizmus /SWOT-analízis/	94
16. sz. táblázat: Kerékpáros turizmus /SWOT-analízis/	95
17. sz. táblázat: Víziturizmus /SWOT-analízis/	96
18.sz. táblázat: Marketing /SWOT-analízis/	97
19.sz.táblázat:A Rábatorok kistérség településeinek fejlesztési lehetőségei	104
20. sz. táblázat: A sokorói települések fejlesztési lehetőségei	105
21. sz. táblázat:A Bakonyér kistérség településeinek fejlesztési lehetőségei	107
22. sz. táblázat:Az Alsó-Szigetközi kistérség településeinek fejlesztési lehetőségei	108
23. sz. táblázat:Közös érdekeken nyugvó együttműködési lehetőségek Mosonmagyaróvár és hatókörzete településeivel	111
24. sz. táblázat: Közös érdekeken nyugvó együttműködési lehetőségek Sopron és hatókörzete településeivel	112
25. sz.táblázat: Közös érdekeken nyugvó együttműködési lehetőségek Csorna és hatókörzete településeivel	113
26. sz. táblázat:A termékfejlesztés lehetőségei a Szigetköz és a Csallóköz területén.....	122
27. sz. táblázat: Az osztrák vendégkörre irányuló beutaztató tevékenység alapadottságai /SWOT-analízis/	123

28.sz.táblázat: A Nyugat-Dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumainak idegenforgalmi potenciálja az üdülőhelyi kritériumok vonatkozásában	127
--	-----

Ábrajegyzék

1/a.sz. ábra: A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió természeti adottságai	36
1/b.sz. ábra:A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumteleülései	40
2.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégszáma a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülésein	46
3.sz.ábra:A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégszáma a Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió centrumtelepülésein	46
4.sz.ábra: A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi régió centrumtelepülései kereskedelmi szálláshelyein regisztrált külföldi vendégéjszakák száma	47
5.sz.ábra: A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi régió centrumtelepülései kereskedelmi szálláshelyein regisztrált belföldi vendégéjszakák száma	47
6.sz.ábra: A szállodai férőhelyszám a Nyugat-dunántúli régió centrumtelepülésein	48
7.sz.ábra: A Nyugat-dunántúli régió centrumtelepülésein lévő panziók férőhelyszáma	48
8.sz. ábra: A Szigetköz és peremvidéken elhelyezkedő 19 település összesített idegenforgalmi potenciálja	73
9.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma Győrben	78
10.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek vendégszáma Győrben	79
11.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak %- os csökkenése Győrben	79
12.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégszáma	81
13.sz.ábra: A külföldi vendégéjszakák száma a győri kereskedelmi szálláshelyeken	81
14.sz. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma Győrben	82
15.sz.ábra: Az idegenforgalmi adóbevételek alakulása Győrben	82
16.sz.ábra: Az idegenforgalmi adóbevétel alakulása Győrben az előző év hasonló időszakáig	83
17.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek szobaszáma Győrben	85
18.sz.ábra: A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma Győrben	86
19.sz.ábra: Az átlagos szobakihasználtság alakulása a győri kereskedelmi szálláshelyeken	86
20. sz ábra: A fürdőfejlesztés területi elhelyezkedése	101

1.sz. melléklet:

A Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régió vonzerőleltára településcsoportonkénti bontásban

	Regionális , nemzetközi jelentőségű kiemelt vonzerők	Terméktípusok	Rendez- vények száma	Műem- lékek száma	Termé- szeti értékek száma	Fürdők száma, panzió, hotel, kemping	Idegenfor- galmi szerve- zetek száma	Szórakoz- tató progra- mok száma
Győr és ható- körzete								
Győr (9)	gyógyvíz, folyók találkozása, bazilika	gyógyturizmus várostúrák, kirándulás vallási turizmus, kulturális turizmus, várostúrák	27	47	3	4, p,h,ke,ko	7	23
Pannonhalma (9) 18km	Apátság, Millenniumi emlékmű	vallási turizmus kulturális turizmus, kirándulás	5	1	1	p,ke,ko	1	
Árpás (6)30km	Rába,templom, mursella	kemping, vízitourizmus, horgászat,vallási turizmus, oktatás, kulturális turizmus	1			p,ke		
Ikrény (8) 10km	Rába folyó	kemping, vízisport, horgászat, lovaglás, kastélyturizmus						
Győrladamér (7)8km	Mosoni-Duna Szigetközi TVK	kemping, vízi – turizmus, horgászás ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus						
Nagybajcs (6)10km.	bokorfüzes	kemping, vízi – turizmus, horgászat				p		
Győrzámoly (6) 5,1km	Mosoni-Duna TVK	kemping, vízi – turizmus, horgászat, kerékpáros turizmus lovass turizmus						1
Sokorópátka (7)18 km	Pannonhalmi TVK	kirándulás, vadászat, kerékpáros turizmus						

Kunsziget (6)10,8km	Mosoni-Duna	kemping, vízi – turizmus, horgászat ökoturizmus, kerékpáros turizmus, oktatás				ke,fv		l
Abda(2)8km	Rábcatorok	víziturizmus, horgászat, kemping, kerékpáros turizmus	3			p		l
Enese17km	Nemzetközi zenei műhely	zenei turizmus magyar színes mozaik				pa,ko		
Öttevény (9)14km	Kastély Hotel	kastélyturizmus,				ho,ko		
Dunaszeg (6)10,6km	Mosoni- Duna citerazenekar	víziturizmus, horgászat, kemping, kerékpáros turizmus körutazás, országhatáron átnyúló programok						
Nyúl(1)13km	Szurdik Pannonhalmi TVK	bortúra, falusi turizmus, kerékpáros turizmus, természetjárás, ökoturizmus				ko		
Kajárpéc(1)17 km	Boros-pincék, Helytörténeti kiállítás	bortúrák, falusi turizmus, oktatás				ko		
Kóny(8)24km	fogathajtás	lovaglás, magyar mozaik, gasztronómia				pa		
Rábapatona (8)13Km	Rába Bilibánc agárverseny	kemping, víziturizmus, horgászat oktatás, kirándulás, falusi turizmus sport turizmus, mozaik				ke		
Vének(8)13k m	Mosoni- Duna Szigetközi TVK	kemping, víziturizmus, horgászat ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus				ke		

Koroncó (8)7km	tavak	kemping, vízitourizmus, vadászat, horgászat					
Gönyű (6)13km	Duna, kikötő	vízitourizmus horgászás			pa,ko		
Felpéc (2)13km	ősbörökás	természetjárás, borkóstolás		1	ko		
Pér(4)12km	reptér	országhatáron átnyúló programok, kemping, mozaik			pa,ko		
Győruj- barát(7)7km	Tájház, néptánc, szüret	falusi turizmus, kulturális turizmus, oktatás, kerékpáros turizmus			pa,ko		
Dunaszent- pál(6)17km	Mosoni-Duna	kerékpáros turizmus, vízitourizmus, horgászat			pa		
Győrujfalu (6)2,1km	Mosoni-Duna lovasiskola	kerékpáros turizmus, vízitourizmus, horgászat, lovaglás					
Vámos- szabadi (6)6km	Duna Szigetközi TVK halastavak	kerékpáros turizmus, vízitourizmus, horgászat ökoturizmus, kemping, oktatás gasztronómia					
Pázmánd- falu(9)13km	sípálya	sportturizmus			ko		
Écs((7)16	Pannonhalmi TVK	ökoturizmus, természetjárás, kerékpáros turizmus		1	ko		1
Tét(5)14km	búcsújáró hely	vallási turizmus			pa,ko		
Ravaszd (6)22km	Vadászház	vadászat, kerékpáros turizmus			pa,ko		
Rába- csécsény (6)28km	Rába	kemping, vízi, horgász					
Rábaszent- mihály(6) 29k	Rába, citerazenekar	kemping, horgászat, kulturális mozaik			ke,ko		

Mosonmagyaróvár és hatókörzete							
Moson- magyar- óvár(9)	Gyógyfürdő Mosoni-Duna	gyógyturizmus kerékpáros turizmus, vízitourizmus, horgászat	19	3		2, ke,ho,pa, ko	3
Dunakiliti (8)10km	Mosoni-Duna Szigetközi TVK	kemping, vízi turizmus, horgászat ökoturizmus, oktatás				ho,pa,ke, ko	
Ásványráró (8)22km	Mosoni-Duna Szigetközi TVK	kemping, vízi turizmus, horgászat ökoturizmus, oktatás				pa,ke	
Jánossomorja (8)13km	Fertő-Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpár					
Lébény(8)14 km	Fertő-Hanság NP Rábca	ökoturizmus, oktatás, kerékpár kemping, vízitourizmus, horgászat		1	1		1
Hédervár (8)19km	Mosoni- Duna, kastély	kemping, vízi turizmus, horgászat kastély, konferencia			3	ho,ko	
Dunasziget (7)21km	Duna Szigetközi TVK	kemping, vízi turizmus, horgászat ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus,				pa,ke,ko	1
Rajka(8)16km	Szigetközi TVK Szoborpark	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus kulturális turizmus, határon átnyúló programok				ho,ko	
Lipót(9)20km	termálfürdő Szigetközi TVK	kirándulás ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus				lpa,ke	
Hegyeshalom(7)7km	horgásztó kaszinó	horgászat, kerékpáros turizmus üzleti- bevásárló turizmus, kaszinó turizmus				ho	

Mosonszent- miklós (9)18km	templom, Duna	körutazás, kerékpáros, vízi- horgászturizmus			pa,ko		
Dunaremete (7)16km	Duna	kerékpáros, vízitourizmus, horgászturizmus			pa,ko		
Kimle(8)14k m	Duna	kemping, vízi-, horgászturizmus			pa,ke,ko		1
Darnózseli (2)16km	Szigetözi TVK	horgászat, ökoturizmus,, oktatás			ke		
Halászi (8)7km	Szigetközi TVK, szabadidőpark	kemping, vízitourizmus, horgászat, kerékpáros turizmus, oktatás, ökoturizmus,			ke,ko		
Mecsér (8)17km	Mosoni-Duna	kemping, vízitourizmus, horgászat, kerékpáros turizmus			pa,ke		
Levél(9)5km	német házior	kirándulás, várostúra			pa		
Csorna és hatókörzete							
Csorna(8)	Fertő-Hanság NP Templom múzeum	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus , vallási turizmus várostúra, konferenciaturizmus	2		1 ,ho,pa,ke		
Sobor27km	Rába, kastély Vadász társaság	kemping, vízitourizmus horgászat, konferenciaturizmus vadászat			ho,ko		
Dőr(9)6km	fazekas műhely	falusi turizmus, vásár mozaik					
Farád 3km	Vadásztársaság	vadászat, lovaglás					1
Tárnokréti 18km	Fertő- Hanság NP	ökoturizmus, kerékpáros turizmus, oktatás					

Bodonhely 18 km.	Rába	kerékpáros turizmus, vízi turizmus, horgászat						
Acsalag 11 km	Fertő-Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus						
Barbacs 6 km	Fertő-Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus						
Bezil 8 km	Fertő-Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus kirándulás,						
Bősárkány 10 km.	Fertő-Hanság NP Rábca Templom	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus kemping, viziturizmus, horgászat kirándulás,				ko		
Cakóháza 19 km	Fertő-Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus				ko		
Fehértó 16 km	Fertő- Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus				ko		
Györsövényház 20 km	Rábca	kemping, vízi-horgászturizmus				pa		
Kisbabót 21 km	Rába	kemping, vízi-horgászturizmus				ko		
Rábasebes 22 Km	kastély	kastélyturizmus vadászat				pa		
Szany (8) 19 km	néptánc, kastély, helytörténeti gyűjtemény	falusi turizmus, kulturális turizmus	1			ko		
Sopron és hatókörzete								
Sopron(7)	épített környezet határmenti fekvés, tradíció	körutazás, vallási turizmus, várostúra, bevásárlás, borturizmus, kultúra	26	63	2	2 ke,pa,ho, ko	6	9
Balf (7) 7 km.	gyógyforrás, fürdőkápolna	gyógyturizmus		1		1 pa,ho		

Nagyecenk (7)11km	Kastélypark kastély lovaglás	kastélyturizmus, természetjárás, kulturális turizmus, lovaglás	3		1	ho	1	
Fertőd (8)23km	Kastély Helytörténeti gyűjtemény hangversenyek vadaspark Fertő-Hanság NP	konferenciaturizmus, kulturális turizmus, kastélyturizmus, zenei turizmus, ökoturizmus, kerékpáros turizmus, oktatás	3	5	1	ho,pa,ke		
Fertőrákos (7)7km.	Kőfejtő, Pellengér, Mithras szentély Kastély Kristály- múzeum	természetjárás, kerékpáros turizmus kastélyturizmus, kulturális turizmus	3		1	pa,ko		1
Fertőboz (5)11km	Gloriette templom	természetjárás, vallási turizmus, kulturális turizmus						
Hegykő (7)21km	fürdő	gyógyturizmus, termál, fitness, kerékpáros turizmus	1			pa,ke,ko		
Fertőhomok 16km	Fertő-Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus	1					
Sárród (8)23km	Kócsagvár	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus			1	pa,ko		
Hidegség (8)13km	templom	Kirándulás, vallási turizmus				pa		
Fertőszéplak (8)23km	templom, kastély	kastélyturizmus, kulturális-vallási turizmus						
Nemeskér (9)30	templom	Kirándulás,						
Zsira (3) 34km	kastély	Konferencia turizmus, kastélyturizmus, kulturális turizmus				pa		

Petőháza (8)25km	fürdő	Üdülés, körutazás			1	ho,pa	
Fertőendréd 26km	Ikva	Kerékpáros turizmus	1			pa	
Fertőszent- miklós25km	Ikva, kastély	Kerékpáros turizmus, kastélyturizmus					
Ágfalava (7)6km.	Szubalpin klíma, német nemzetiség	Gyógyturizmus, országhatáron átnyúló programok				pa	
Kópháza (8)7km	Horvát tájház	országhatáron átnyúló programok				ho,pa	
Und32km	Horvát nemzetiség	országhatáron átnyúló programok					
Kapuvár és hatókörzete							
Kapuvár(9)	templom, Rábaközi múzeum termálfürdő	kulturális turizmus vallási turizmus kirándulás, várostúra, gyógyturizmus,	2	1	1	2ho,ke,ko	
Dénesfa(8)20 km	kastély	kastélyturizmus, konferenciaturizmus			1		
Hövej7km	csipkegyűjte- mény	kulturális turizmus					
Szil34km	néptánc kör, kerékpárút	kulturális turizmus					
Beled16km	Kis-Duna, Keszeg_ér	horgászat				pa,ko	
Rábakecöl21k m	Kis-Rába	horgászat					
Oslí8km	Fertő-Hanság NP	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus					
Himod13km	Répcse, bányató	horgászat, lövészet					
Kőszeg és hatókörzete							
Kőszeg (7)	szubalpin klíma, Óváros, kulturális rendezvények	gyógyturizmus, ökoturizmus, kerékpáros turizmus, kulturális turizmus, mozaik, borturizmus	11	23		1ho,pa,ke , ko	2

Bük(7)23km	Gyógyfürdő, golfklub,	gyógyturizmus, fitness		3		2 ho,pa,ke, ko	3	2
Velem (7)11km	szubalpin klíma, Írott-kő, Steier házak, Szent Vid- kápolna	gyógyturizmus, kirándulás, vallási turizmus, kirándulás ,várostúra		4		ho,pa,ke	1	
Bozsok (7)11km	szubalpin klíma, kastély	gyógyturizmus, kastélytúrák				ho,pa		
Csepreg(9)15k m	templom, kastély	vallási turizmus, kastélytúrák,				ho,pa,ke, ko		
Cák(9)7km	szubalpin klíma, pincesor	gyógyturizmus						
Szombathely és hatókörzete								
Szombathely (7)	városkép, Kámoni arborétum, Székesegyház, kulturális programok	várostúra, kastélytúra, magyar mozaik, természetjárás, vallási turizmus, kulturális turizmus, kerékpáros turizmus	2	13		3 ho,pa,ke, ko	9	8
Zsennye (8)28km	kastély	kastélyturizmus, kulturális turizmus						
Vép(8)7km	kastély, arborétum	kastélytúrák, kirándulás, várostúra				pa,ko		
Ják(8) 9km	templom	kulturális turizmus, vallási turizmus, mozaik						
Vasszécsény 19km	kastély	kastélyturizmus				ho,ko		

Körmend és hatókörzete							
Körmend (8)	kastélypark, kastély, szobrok, templom	kirándulás, várostúra, kastélytúra, kulturális turizmus, vallási turizmus, kerékpáros turizmus	3		ho,pa,ko		
Szalafő (6)33km	szubalpin klíma, falumúzeum	gyógyturizmus, kulturális turizmus					1
Pankasz(7)25km	harangláb, helytörténeti gyűjtemény	kulturális turizmus,					
Csákány- doroszló (3)6km	Rába , templom	víziturizmus, horgászat,			pa		
Óriszentpéter(8)28km	szeres település, fazekaság, Őrségi tvk	kulturális turizmus, mozaik, természetjárás, oktatás			pa,ke,ko		1
Hegyhát- szentjakab (7)16km	Vadása tó, templom	kemping, sport,			pa,ke,ko		
Nagyrákos (8)28km	Bakkancs	kirándulás,					
Bajánsenye 36km	halastó, határ, helytörténeti kiállítás	horgászat, kirándulás			pa,ke,ko		
Döröske (7)8km	víztározó	kemping, üdülés, strand					
Ispánk30km	szubalpin klíma,	gyógyturizmus					
Molna- szecsőd(7)	Rába	kikötő, ökoturizmus, kemping			pa,ke		
Vasalja(6) 4km	Őrségi TVK	ökoturizmus, oktatás, kerékpáros turizmus					
Velemér (7)46km	templom	vallási turizmus, kirándulás					

Magyar- szombatfa(8)2 km	fazekasház, harangláb	kirándulás, kulturális turizmus					
Sárvár és hatókörzete							
Sárvár(6)	gyógyvíz, Rába, vár, múzeum, fesztiválok,	gyógyturizmus, kemping, várostúra, lovaglás, kirándulás, kastélytúra, kulturális turizmus, zenei turizmus, mozaik,	8	2		2 ho,pa,ke	2
Bő21 km	Répcse	kemping				pa,ke	
Sitke(8)9km	templom, rockfesztivál,	kulturális turizmus, vallási turizmus, víziturizmus,		2			
Szeleste(8) 15km	kastély	kastélyturizmus					
Bögöte (7)8km	kastély	kastélyturizmus, konferenciaturizmus				ho,pa	
Megyes- kovácsi (7)15km	Rába	horgászat, kemping				pa	
Ikervár(6)8km	vízierőmű múzeum, Rába	oktatás, horgászat					
Hosszúperesz- teg 31km	tavak	horgászat, kemping					
Zsédény 10km	kúria	kirándulás, konferencia				pa,ko	
Gór23km	kastély	kastélyturizmus					
Káld14km	TVT	ökoturizmus				ke	
Chernelháza- damonya 20km	kastély	kastélyturizmus					
Mesterháza 17km	kastély, bányató	kastélyturizmus, horgászat					

Rábapaty 7km	Rába, bányató, kerékpárút	horgászat, kemping, kerékpáros turizmus				pa		
Sajtoskál 21km	Vadásztársaság, kastély	vadászat, kastélyturizmus						
Celldömölk és hatókörzete								
Celldömölk(9)	Sághegyi TVK, kiscelli bucsu	kirándulás, borturizmus, oktatás, vallási turizmus, kulturális turizmus	4	3		pa	l	
Egyházashetye 8km	múzeum	kulturális turizmus				pa		
Borgáta(8km) 13km	termálfürdő	termálturizmus				ke		
Kissomlyó(8)2 0km	kúria	lovaglás						
Mesteri (9))7km	termálfürdő, Sághegyi TVK	termálturizmus, kirándulás, bortúra, oktatás				pa		
Vasvár és hatókörzete								
Vasvár (8)	kápolna	vallási turizmus, kulturális turizmus	2	1		l ke,ko	l	
Telekes 18km	alpesi hatás	gyógyturizmus, vadászat						
Csehi 13km	lovarda	lovaglás						
Oszkó 7km	pincesor	borturizmus						
Püspökmolnári 8km	Rába, bányató	horgászat, kemping						
Szentgotthárd és hatókörzete								
Szentgotthárd(6)	Rába,Őrségi TVK, Apátság, német kultúra, sportversenyek	vízitourizmus, horgászat, vallási turizmus, országhatáron átnyúló kulturális programok, sportturizmus, kerékpáros turizmus	3			l, ho		2
Kétvölgy (9)11km	szubalpin klíma, ÖTVK, vendek	gyógyturizmus, oktatás, természetjárás				pa		

Zalaegerszeg és hatókörzete							
Zalaegerszeg(4)	Göcsei Falumúzeum, termálkutak, arborétum, tó	mozaik, termálturizmus, természetjárás, kulturális turizmus	16	3		l, ho,pa,ko	4
Kávás(6)8km	tájház, kastély	kastélyturizmus				ke	
Egervár(9)13km	kastély	kastélyturizmus		1			2
Zalalövő(8)22km	tó	kemping, víziturizmus,				pa,ke	
Söjtör(9)23km	Deák ház	kulturális turizmus					
Bucuszent-lászló(9)8km	bucsujárás	vallási- kulturális turizmus					
Kustánszeg(8)20km	horgásztó	horgászat, víziturizmus, kemping				pa,ke	
Pacsa(7)30km	horgásztó	horgászat, víziturizmus, kemping					
Pölöske(8)18km	horgásztó	horgászat, víziturizmus, kemping					
Zalasant-lőrinc11km	vadállomány	vadászat					
Zala-szentmihály(7)21km	horgásztó	horgászat, víziturizmus, kemping				pa	
Zalatórnok(8)24km	szoborpark	természetjárás, kulturális turizmus					
Salomvár20km	kemping	ökoturizmus					
Zalasantgrót(6)	horgásztavak, kastély	horgászat, kastélyturizmus, borkóstolás	5	3			1
Pakod11km	szubalpin klíma	gyógyturizmus, horgászat					
Kehidakus-tány(8)15km	termálvíz	termálturizmus, kirándulás					

Lenti és hatókörzete							
Lenti	Gyógyvíz, bányató, lovasiskola	gyógyturizmus, horgászat, lovaglás, vadászat		2		l pa,ke	1 3
Gutorfőldel 17km	lovasverseny	lovaglás				ke	1
Nemesnép (9)20km	harangláb	kirándulás					
Szentgyörgy- völgy(4)25km	TVK templom	természetjárás					
Rédics5km	határ, kilátó, kerékpárút	bevásárló turizmus					1
Zalaszom- batfa7km	halastó	horgászat					
Csesztreg 6km	tájház	kulturális turizmus					
Lovászi 10km	Kerka,	természetjárás, vízitúra					
Szentpéter- főldel 30 km	horgásztó	horgászat, vadászat					
Nagykanizsa és hatókörzete							
Nagykanizsa (9)	múzeum, képtár, kerékpárút	kirándulás, várostúra, bevásárlóturizmus, kerékpáros turizmus, kulturális turizmus	4	35		l ho,pa,ke, ko	3
Balaton- magyaród (5)20km	Kányavári- sziget	természetjárás, horgászat, kirándulás					
Belezná22km	halastó, kastély	kastélyturizmus, horgászat					
Csapi17km	halastó, kastély	kastélyturizmus, horgászat					
Eszteregnye 11 km	arborétum	természetjárás,					
Galambok(5)1 6km	halastó	horgászat, kemping				ke	
Garabonc (5)23km	Kis-Blaton TVT	természetjárás, horgászat,				ke	1
Hahót20km	templom					pa	

Zalacomár (6)18km	bivalyrezervátum	természetjárás, kerékpártúra					
Fityeház14km	kilátó, kápolna	természetjárás,					
Pötréte27 km	horgásztó	horgászturizmus					
Gelse(5)12km	lovarda	lovaglás			pa		
Letenye és hatókörzete							
Letenye(8)	kastély, népművészeti tábor	kastélytúra, kirándulás, várostúra, kulturális turizmus, mozaik			pa,ke	1	
Valkonya 13km	kerékpárút	kerékpáros turizmus			ke		
Becsehely 7km	templom, kastély	kastélyturizmus					
Kistolmács (8)8km	tó	kemping, víziturizmus,					
Molnári (8)11km	Mura, kavicsbányató	horgászat					
Murarátka 9km	Mura	víziturizmus, kerékpáros turizmus					
Mura- szemenye 11km	horgásztó	horgászat, természetjárás					
Bázakerettye 20km	termálkút strand, teniszpálya	termálturizmus, kempingturizmus			1		

Forrás: Országos vonzerőleltár

OTIR adatbázis

Kérdőívek

2.sz. melléklet:

Győr város és tágabb értelemben vett 50 km- es hatókörzetének szálláshelyi kapacitásadatai
illetve elérhetőségük a 2004- ben megrendezendő ladarúgó EB pályázatához /1999/

Város, község	Szálloda Hotel fő	Panzió fő	Kemping fő	Turista- szálló, Kollégium fő	Fizetővendég- látó Falusiturizmus Vendégház Magánszállás fő	Fejlesztő fő	Össze- sen fő
LEVÉL	52	52		32	12 egys. 66	Ke 50	252
LIPÓT		4 egys. 195			10 egys 46		241
LÖVŐ							
MAGLÓCA							
MAGYARKE RESZTUR							
MÁRIAKÁL- NOK					10		10
MARKOTA- BÖDÖGE							
MECSÉR		28			Ft 38		66
MÉRGES							
MEZŐÓRS		41					41
MIHÁLYI							
MÓRICHIDA							
MOSONMA- GYARÓVÁR	7 egys 461	7 egys 119	170	K208	101egys. 461	H 62	1481
MOSON- SZENTMIK- LÓS		10					10
MOSON- SZOLNOK							
NAGYBAJCS							
NAGYSZENT JÁNOS							
NYALKA							
NYÚL						2P 115	115
OSLI							
ÖTTEVÉNY	50				8 egys.42		92
PÁLI							
PANNON- HALMA	48	19	166	K.:320	5egys. 35	P 26	614
PÁSZTORI							
PÁZMÁND- FALU							

Város, község	Szálloda Hotel fő	Panzió fő	Kemping fő	Turista- szálló, Kollégium fő	Fizetővendég- látó Falusiturizmus Vendégház Magánszállás fő	Fejlesztő fő	Össze- sen fő
PÉR			153				153
PETŐHÁZA		2egys.42					42
POTYOND							
PÜSKI					4	P 30	34
RÁBACSA- NAK							
RÁBACSE- CSÉNY							
RÁBAKECÖL					16	P 20	36
RÁBA- PATONA							
RÁBAPOR- DÁNY							
RÁBASEBES							
RÁBASZENT ANDRÁS					F 4	Vh. 6	10
RÁBASZENT MIHÁLY							
RÁBASZENT MIKLÓS							
RÁBATA- MÁSI						P 16	16
A B D A	29	4egys. 64			7egys. 43		136
AC SALAG							
ÁRPÁS							
ÁSVÁNYRÁ- RÓ		2egys.18			Ft 8	P 120	146
B A B Ó T							
BÁGYOGSZO- -VÁT							
BARBACS							
B E L E D		8			2egys.7	p32	47
BEZENYE							
B E Z I							
BODON- HELY					Ft 4		4
BOGYOSZLÓ							
B Ö N Y		6					6
B Ö R C S							
BÓSÁR- KÁNY							

Város, község	Szálloda Hotel fő	Panzió fő	Kemping fő	Turista- szálló, Kollégium fő	Fizetővendég- látó Falusiturizmus Vendégház Magánszállás fő	Fejlesztő fő	Össze- sen fő
CAKÓHÁZA							
CIRÁK							
CSORNA	57	12	180	203	17egys. 81	P 20	553
DARNÓZSEL I		6	6		4Vh 22		34
DÖR							
DUNAKILITI		20	60			Tsz 25	105
DUNAREME- TE		15					15
DUNASZEG					5egys. 22 Ft 7	2P 120 2Ke 160 5Ma 20	329
DUNASZENT PÁL		24					24
DUNASZI- GET					7vh 39	6vh 36	75
ÉCS						vh. 8	8
EGYED							
EGYHÁZAS- FALU							
ENESE					39 egys. 130		130
FARÁD							
FEHÉRTÓ		8					8
FEKETE- ERDŐ							
FELPÉC					Ft 4		4
FERTŐBOZ							
FERTŐD	82	50	136	62	47	Ke 56	433
FERTŐEND- RÉD		12				P12 Ke 20 Vh. 8	52
FERTŐSZENT- MIKLÓS	26			40	2 egys. 20		86
GÖNYŰ		30			11 Ft 10 vh2. 52		103
GYŐR- ASSZONYFA						Fv.10 25	25
GYŐRLADA- MÉR					vh5 23		23
GYŐRSÁG						p 60	60

Város, község	Szálloda Hotel fő	Panzió fő	Kemping fő	Turista- szálló, Kollégium fő	Fizetővendég- látó Falusiturizmus Vendégház Magánszállás fő	Fejlesztő fő	Össze- sen fő
GYÓRSÖ- VÉNYHÁZA					6		6
GYÓRSZEME- -RE							
GYŐRÚJBA- RÁT		64		197	Ft 10	p24	295
GYŐRÚJ- FALU							
GYŐR- ZÁMOLY					13 Ft8	p36 k270 tsz51	378
HALÁSZI					51	p25 ke25	101
HÉDERVÁR	50	10			3	h50 p10	123
HEGYESHA- LOM	30	2egys.63		40			133
HIMOD						p30 ke20	50
HÖVEJ IKRÉNY							
JÁNOS- SOMORJA		p25			8		32
JOBAHÁZA KAJÁRPÉC						fv10	10
KAPUVÁR	60	12	180		80	h100 k100 vh 40	572
KIMLE			100				100
KISBABOT							
KISBAJCS			20		vh.6		26
KISBODAK							
K Ó N Y		14					14
KORONCÓ					vh.30	vh15	45
KUNSZIGET					5egys. 35	ke30	65
LÉBÉNY						vh 30	30
RÁBCAKAPI							
RAJKA					7 egys.41	h52 ke30	123
RÉTALAP							
SARRÓD		22		20 k 100	vh10	p25	177

Város, község	Szálloda Hotel fő	Panzió fő	Kemping fő	Turista- szálló, Kollégium fő	Fizetővendég- látó Falusiturizmus Vendégház Magánszállás fő	Fejlesztő fő	Össze- sen fő
SOBOR	59						59
SOKORÓ- PÁTKA							
SZANY		12					12
SZÁRFÖLD		15					15
S Z I L							
SZILSÁR- KÁNY							
T Á P							
TÁPSZENT- MIKLÓS							
TARJÁN- PUSZTA							
TÁRNOK- RÉTI							
TÉNYŐ		24					24
T É T					msz.12	sz.20	32
TÖLTÉS- TAVA	80					p30	110
ÚJRÓNAFŐ							
VÁMOSSZA- BADI				5	vh. 8		13
VÉNEK			2 egys.48		60 3vh. 90		198
ZSEBEHÁZA							
P Á P A	65	26		ko 414		12	517
Z I R C		3egys. 200		194			394
CELLDÖ- MÖLK				45	35 msz.35		115
ALMÁS- FÜZITŐ					vh.12		12
KOMÁROM	5egys.2 82		5egys.910	211 k180			1583
KISBÉR				k50	17	p20 vh.4	91
TATA- BÁNYA							350
BÁBOLNA				2egys.65	2egys.16	3egys.150 fv.40	271
M Ó R		66		40 k132	7egys.34	vh.24	296

Város, község	Szálloda Hotel fő	Panzió fő	Kemping fő	Turista- szálló, Kollégium fő	Fizetővendég- látó Falusiturizmus Vendégház Magánszállás fő	Fejlesztő fő	Össze- sen fő
OROSZLÁNY						35	35
VESZPRÉM	2H230	3egy186		1626		fv.85 ft.18	2145
AJKA	94	19	250	152	54		569
TATA	156	174	198	309	528		1365
SÁRVÁR	3egy.36 8	6egy107	150		183 msz 259		1067
BÜK	745				2150		2895
RÁBASEBES		50					50
GYŐR	1516	747	217	k608	131	10sz 4000	7219
SOPRON	2053	462	402 k1632	k288			4837
MINDÖSSZE- SEN							32 085

H Hotel
ft falusi turizmus
fv fizetővendéglátó
msz magánszállás
vh. vendégház
P Panzió
egys. egységek száma
Ke Kemping

K Kollégium
Sz Szálló

Győr fejlesztési adatai az előzetes pályázati anyagból származnak.

Az elmúlt év növekedési tendenciáját figyelembe véve a szálláshelybővülés Győr esetében 2095 férőhelyre prognosztizálható.

Sopron kiegészítésként került a táblázatba.

Forrás: Települési kérdőívek

Idegenforgalmi kézikönyv 1998

KSH adatok

Tourinform

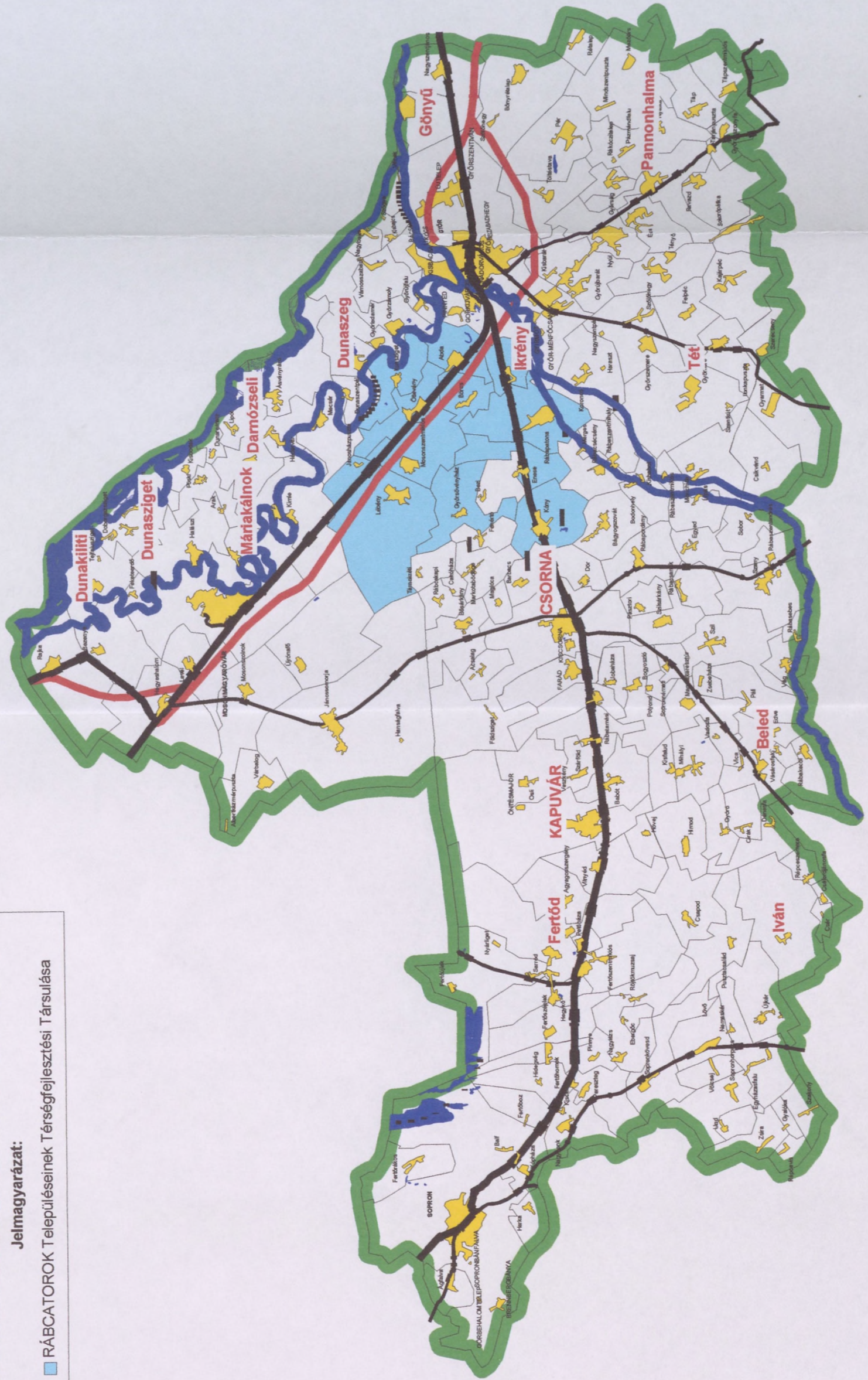
3. sz. melléklet:
Győr-Moson-Sopron megye települései

Forrás: Világatlasz

4. sz. melléklet:
A Rábcsatorok Térségfejlesztési Önkormányzati Társulás
települései

Jelmagyarázat:
RÁBACATOROK Településeinek Térségfejlesztési Társulása

5. sz. melléklet:
A Pannonhalma-Sokoró Térségfejlesztési
Önkormányzati Társulás települései

Jelelmagyarázat:

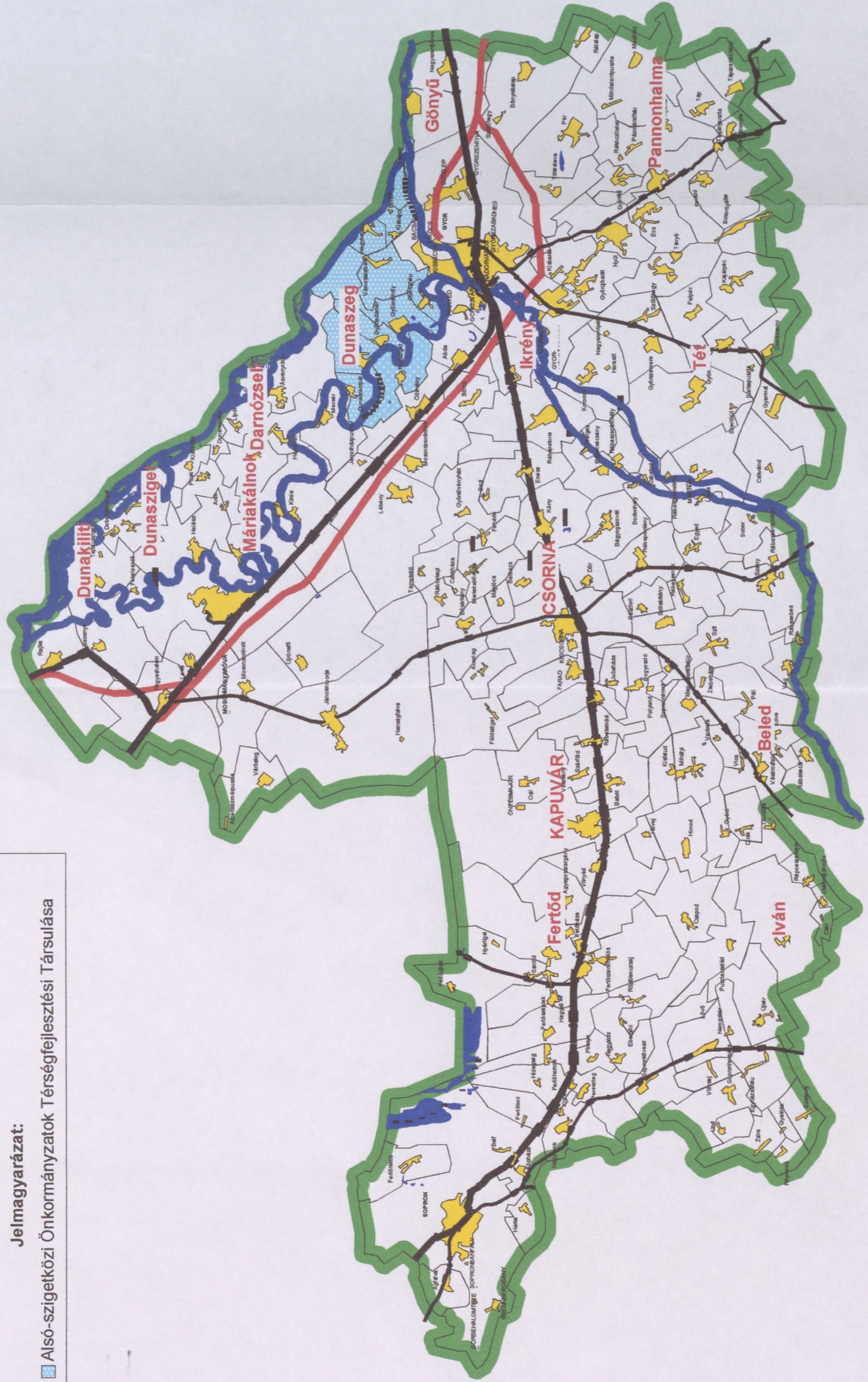
- Pannonhalma-Sokoró Térségfejlesztési Önkormányzati Társulás

6. sz. melléklet:
Az Alsó-szigetközi Önkormányzatok
Térségfejlesztési Társulása települései

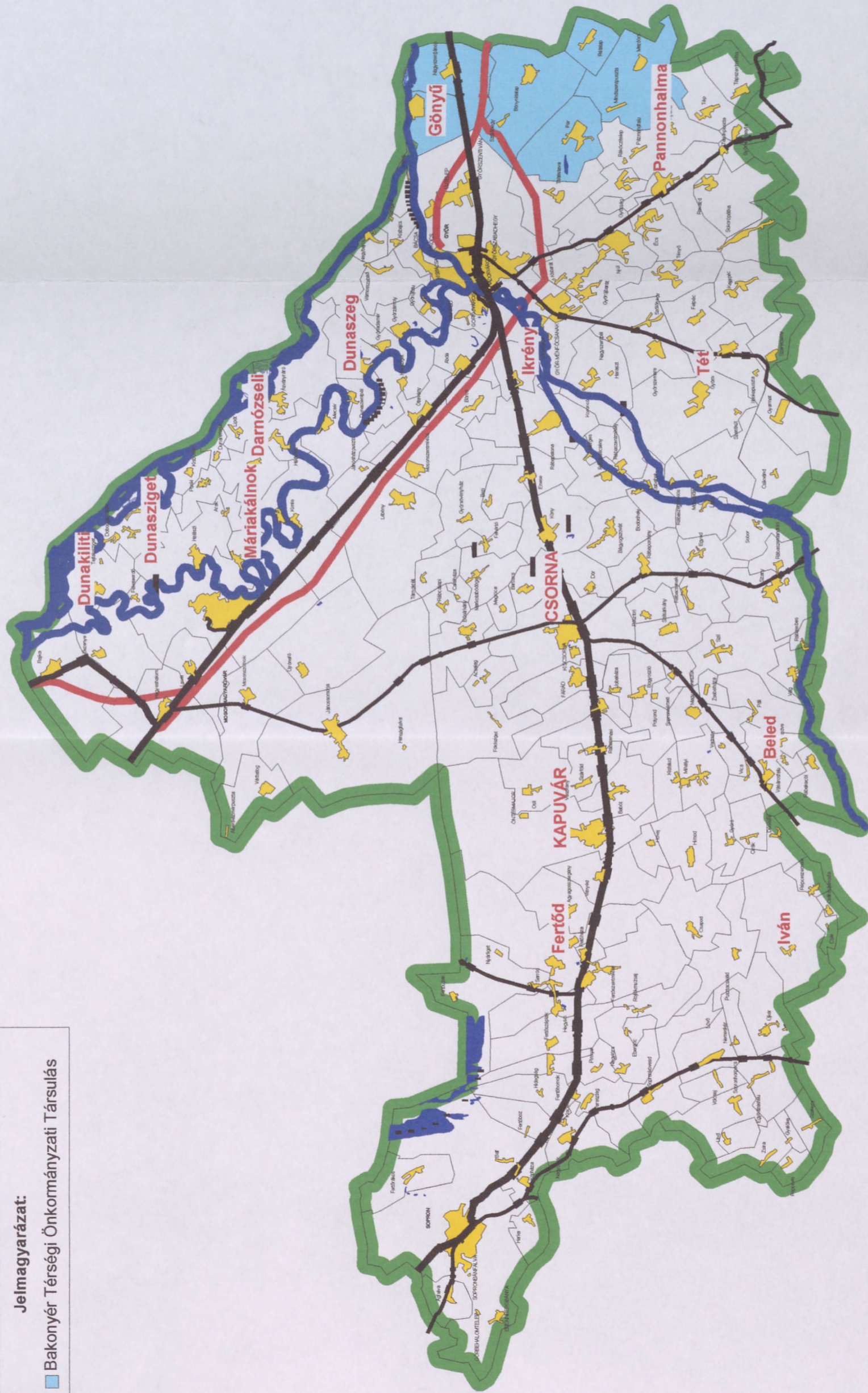
Jelmagyarázat:

 Alsó-szigetközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása

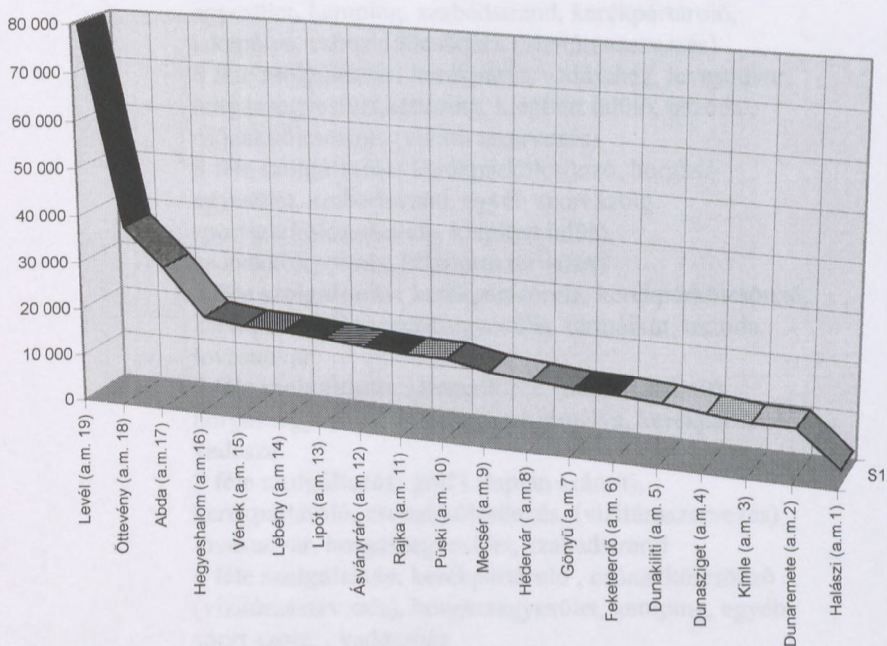
7. sz. melléklet:
A Bakonyér Térségi Önkormányzatok
Társégfejlesztési Társulása települései

Jelmagyarázat:
■ Bakonyér Térségi Önkormányzati Társulás

8. sz. melléklet : Az idegenforgalmi potenciál számolása a Szigetközben és peremterületein elhelyezkedő 19 település esetében

1. Kategória : A Szigetközben és peremvidékén elhelyezkedő települések kereskedelmi forgalma / Ft

Forrás : Győr- Moson- Sopron megye statisztikai évkönyve KSH (1995)

2. Kategória: A Szigetközben és peremvidékén elhelyezkedő települések kereskedelmi szálláshelyeinek külföldi vendégforgalma, ill. kapacitása

Település	Külföldi vendégforgalom /fő	Szálláshelykapacitás / férőhely	Alkalmassági mutató
1. Levél	11280	(188)	19 pont
2. Abda	6 357	(126)	18 pont
3. Rajka	3 214	(72)	17 pont
4. Öttevény	2 701	(50)	16 pont
5. Hegyeshalom	2 341	(149)	15 pont
6. Lipót	1 884	(197)	14 pont
7. Dunakiliti	229	(86)	13 pont
8. Ásványráró	178	(42)	12 pont
9. Gönyű	46	(40)	11 pont
10. Kimle	44	(125)	10 pont
11. Vének	43	(40)	9 pont
12. Dunaremete	42	(17)	8 pont
13. Mecsér	31	(14)	7 pont
14. Dunasziget	22	(28)	6 pont
15. Halászi	n. a.	27	5 pont
16. Feketeerdő	n. a.	10	4 pont
17. Hédervár	n. a.	4	3 pont
18. Lébény	n. a.	2	2 pont
19. Püski	n. a.	n. a.	1 pont

Forrás : Győr- Moson- Sopron megye statisztikai évkönyve KSH 1995

3. Kategória : A sport- hobbi- gyógyturizmus speciális infrastruktúrája a Szigetközben és peremvidékén

Település	Speciális infrastruktúra	Alkalmassági mutató
1. Dunakiliti	8 féle szolgáltatás: vadászház, lovasudvar, horgász-egyesület, kemping, szabadstrand, kerékpártároló, tekepálya, csónakkölcsönzés (vizitúraszervezés)	2x19 pont
2. Ásványráró	8 féle szolgáltatás: kerékpárút, vadászház, lovasudvar, horgászegyesület, kemping, kiépített üdülő, uszoda, csónakkölcsönzés, (vizitúraszervezés)	2x18 pont
3. Vének	8 féle szolgáltatás: kerékpárkölsönző, horgász-egyesület, szabadstrand, egyéb sport szolg. sportszerköls. uszoda, kiépített üdülő, csónakkölcsönzés, (vizitúraszervezés)	2x17 pont
4. Abda	7 féle szolgáltatás: kerékpárszervíz, kerékpárkölsönző, kerékpártároló, horgászegyesület, termálkút, uszoda, lovasudvar	2x16 pont
5. Lipót	7 féle szolgáltatás : termálfürdő (duplán számít), horgászegyesület, kemping, tenispálya, kerékpártároló, vadászat	2x15 pont
6. Gönyű	7 féle szolgáltatás: golf (duplán számít), kerékpártároló, csónakkölcsönzés, (vizitúraszervezés) lovasudvar, horgászegyesület, szabadstrand	2x14 pont
7. Dunaremete	6 féle szolgáltatás: kerékpártároló, csónakkölcsönző (vizitúraszervezés), horgászegyesület, kemping, egyéb sport szolg., vadászház	2x13 pont
8. Mecsér	6 féle szolgáltatás : kerékpárkölsönző, horgászegyesület, kemping, vadászház, lovasudvar, csónakkölcsönző, vizitúraszervezés,	2x12 pont
9. Levél	5 féle szolgáltatás: termálkút, kemping, tenispálya, tekepálya, lovasudvar	2x11 pont
10. Öttevény	5 féle szolgáltatás: kerékpártároló, horgászegyesület, egyéb sport szolg., kemping, tenispálya	2x10 pont
11. Halászi	5 féle szolgáltatás: horgászegyesület, csónakkölcsönzés, (vizitúraszervezés) , kemping, szabadstrand, egyéb sport szolg.	2x9 pont
12. Kimle	3 féle szolgáltatás: horgászegyesület, kemping, kiépített üdülő	2x8 pont
13. Hédervár	3 féle szolgáltatás: termálkút, golfpálya (duplán számít)	2x7 pont
14. Lébény	3 féle szolgáltatás: termálkút, lovasudvar, horgász-egyesület	2x6 pont
15. Feketeerdő	2 féle szolgáltatás : szabadstrand, horgászegyesület	2x5 pont
16. Rajka	1 féle szolgáltatás : kerékpárút,	2x4 pont
17. Hegyeshalom	1 féle szolgáltatás : horgászegyesület	2x3 pont
18. Dunasziget	1 féle szolgáltatás : szabadstrand	2x2 pont
19. Püski	1 féle szolgáltatás : horgászegyesület	2x1 pont

Forrás: Hotelek, panziók, campingek, túristaszállások és programajánlatok Győr- Moson- Sopron megyében /1994
 Fischwasser im Komitat Győr- Moson- Sopron
 Lovasiskolák Győr- Moson- Sopron megyében
 Szigetköz- Schüttinsel

4. kategória: Vállalkozási kedv a vizsgált 19 településen

Település	A vállalkozási kedv volumene / pontérték	Alkalmassági mutató
1. Abda	10 felett	19 pont
2. Hegyeshalom	10 felett	18 pont
3. Ásványráró	9,1-10	17 pont
4. Mecsér	9,1-10	16 pont
5. Rajka	8,1-9	15 pont
6. Dunakiliti	8,1-9	14 pont
7. Hédervár	8,1-9	13 pont
8. Öttevény	7,1-8	12 pont
9. Püski	7,1-8	11 pont
10. Vének	6,1-7	10 pont
11. Lébény	6,1-7	9 pont
12. Lipót	5,1-6	8 pont
13. Gönyű	5,1-6	7 pont
14. Kimle	3,1-4	6 pont
15. Feketeerdő	2,1-3	5 pont
16. Levél	1,1-2	4 pont
17. Halászi	1,1-2	3 pont
18. Dunaremete	0-1	2 pont
19. Dunasziget	0-1	1 pont

Forrás: A Szigetköz társadalmi - gazdasági állapota, és a környezeti válság/ 1993

5. kategória : A Szigetköz és peremterületei közútjainak forgalmi terhelése

Település	Közúti forgalmi terhelés elhaladó jármű/ nap	Alkalmassági mutató
1. Levél	25 000 fölött	19 pont
2. Abda	25 000 fölött	18 pont
3. Öttevény	25 000 fölött	17 pont
4. Rajka	3000- 6000	16 pont
5. Hegyeshalom	3000-6000	15 pont
6. Halászi	3000- 6000	14 pont
7. Dunakiliti	1500- 3000	13 pont
8. Gönyű	1500- 3000	12 pont
9. Feketeerdő	1500- 3000	11 pont
10. Hédervár	1500- 3000	10 pont
11. Lipót	700- 1500	9 pont
12. Ásványráró	700-1500	8 pont
13. Kimle	700-1500	7 pont
14. Dunaremete	700- 1500	6 pont
15. Mecsér	700- 1500	5 pont
16. Dunasziget	700- 1500	4 pont
17. Lébény	700- 1500	3 pont
18. Püski	700- 1500	2 pont
19. Vének	700 alatt	1 pont

Forrás: A Szigetköz társadalmi- gazdasági állapota és a környezeti válság/ 1993

6. Kategória: A Szigetköz és peremterületein elhelyezkedő települések tájképi értéke

Település	Tájesztétikailag fontos tényezők : TVK (4x) helyi védettségű terület (3x) halastó (1x), egyébtermészeti látványosság (1x)	Alkalmassági mutató
1. Hédervár	Tényezők száma : 16 TVK, Árpádfa, feketenyárfás, kastélypark, Kontfa, lovaglópálya	19 pont
2. Lipót	Tényezők száma :8 TVK, lipót- donói vadgesztenyesor, halastó	18 pont
3. Ásványráró	Tényezők száma :8 TVK gazdag szigetvilággal, ásványrárói Feketenyárfa	17 pont
4. Lébény	Tényezők száma :7 Hansági TVK, tiszafás	16 pont
5. Kimle	Tényezők száma:6 TVK, 2 halastó	15 pont
6. Halászi	Tényezők száma:6 TVK, 2 halastó	14 pont
7. Dunakiliti	Tényezők száma:5 TVK, halastó	13 pont
8. Dunaremete	Tényezők száma:5 TVK, halastó	12 pont
9. Mecsér	Tényezők száma:5 TVK , halastó	11 pont
10. Dunasziget	Tényezők száma :5 TVK gazdag szigetvilággal	10 pont
11. Feketeerdő	Tényezők száma:5 TVK, halastó	9 pont
12. Püski	Tényezők száma:5 TVK, halastó	8 pont
13. Rajka	Tényezők száma:4 TVK	7 pont
14. Vének	Tényezők száma:4 Aranykert :12 kocsányos tölgy, Mosoni és Öreg- Dunaágak talál- kozása	6 pont
15. Gönyű	Tényezők száma :3 henye boroszlán, (Gönyüi erdő)	5 pont
16. Abda	Tényezők száma :2 2 halastó	4 pont
17. Öttevény	Tényezők száma: 2 2 halastó	3pont
18. Hegyeshalom	Tényezők száma :1 halastó	2 pont
19. Levél	Tényezők száma :1 halstó	1 pont

**9.sz. melléklet:
Győr és hatókörzete településeinek vonzerőleltára**

<i>A győri agglomeráció</i>	Természeti adottságok	Közlekedés-földrajzi helyzet	Kereskedelmi szálláshelyek, falusi turizmus	Kultúrtörténet, folklór, kultúra	Horgászat	Lovaglás, vadászat	Borkóstolás, gasztro-nómia	Egyéb sport
Győr	17 km. hosszú folyópart, 4 folyó találkozása, védett vízpartok	központi fekvés, M1-es autópálya, az aranyháromszög keleti sarka	a szálláshelyek 53 %-a kereskedelmi szálláshely, ezek 43%-a szálloda, a férőhelyszám az országos átlag feletti: (5000 fő feletti nagyságrend) 50 %-uk***-os színvonalú	249 védett épület, az ország műemlékeiben 3. leggazdagabb városa, építészeti védettsége Párizssal egyidős, Európa Díjas belváros, a Német Ispita és a győri zsinagóga az európai kultúrális örökség része, 6 néptánc csoport, színház balett, ütőegyüttes	korlátlan lehetőségek, a Mosoni-Dunán és a Rábán 4 horgász-egyesület horgász-helyei	Lovas Öttusa Klub, trófeabíró központ	az egy lakosra jutó éves kereskedelmi forgalom az országosnál 50 %-al nagyobb, a külföldiek fogyasztásból való részese-dési aránya 2/3-os	Golden Ball Club fitnesscentrum, 1996-ban 27 sportrendezvény, vízisport centrum, idény, fedett és termálfürdő
Győr-Győr-szent-iván		az agglomeráció keleti tagja, Bécs-Budapest vasút, M1-es autópálya		népi lakóházak, katolikus templom, folklór				teke klub
Győr-Gyirmót	Holt-Marcal TVK	az agglomeráció déli tagja	Achilles park szabadidő központ	védett katolikus templom	horgászat, kemping			kerékpáros turizmus
Győr-Ménfőcsanak		az agglomeráció déli tagja	falusi turizmus: 10 férőhely, panzió	Bezerédy Kastély, Galgóczy szoba, katolikus templom,			borkóstolás 4 helyen	

Sziget köz, tengelyvidék (Bakony-ér)	Természeti adottságok	Közlekedés-földrajzi helyzet	Kereskedelmi szálláshelyek, falusi turizmus	Kultúrtörténet, folklór, kultúra	Horgászat	Lovaglás, vadászat	Borkóstolás, gasztronómia	Egyéb sport
Gönyű	Cuhai Bakony ér, Duna, 300 ha védett erdő,	kikötő 13 km.-re Gyórtól, 10-es út	Anker Panzió (30 fő) 11 fizetővendéglátó 10 fő falusi turizmus 52 fő vendégház	Postakocsi fogadó, Dózsa Major, katolikus templom		szervezett lovaglás		golf klub, vízisport
Alsó-Sziget köz								
Győrújfalú		kerékpár út, Gyórtól 2 km-re, agglomerálódó település		katolikus templom	horgászat	lovasiskola		kerékpáros turizmus
Győrzámoly	Szigetközi TVK	kerékpár út, Gyórtól 5 km-re	falusi turizmus 8 fő 13 fő fizetővendéglátás	templom	horgászati lehetőség			kerékpáros turizmus
Győrladamer	Szigetközi TVK	kerékpár-út Gyórtól 8 km-re, kikötő	23 fő vendégház	katolikus templom	2 horgászto	lovaglás		kerékpáros turizmus
Dunaszeg	Szigetközi TVK	kerékpár út Gyórtól 11 km.-re	falusi turizmus 7 fő Fizetővendéglátás 22 fő	népi építészet, katolikus templom a védőszent kegyképevel, népdalkör , országos minősítésű citerazene kar				kerékpáros turizmus
Nagybajcs	ártéri erdő, láprét, botolófűzes, sás	bolygótelepülés Gyórtól 10 km.-re	kemping	katolikus templom, piéta szobor	horgászto			kerékpáros turizmus, vízisport

Duna-szentpál	Mosoni-Duna	Győrtől 17 Km-re	kemping, panzió 24 fő		horgászat			vízitourizmus
Határvidék								
Vámoszabadi	ártéri puhafaligeterdő, hazai nyár, mocsár-rét, madárfauna	határátkelő Szlovákia felé Győrtől 6 Km-re	turistaszálló 5 fő vendégház 8 fő Falusi turizmus 60 fő Vendégház 90 fő	katolikus templom	horgász-tó	vadászat		
Vének	Mosoni – Duna, Nagy-Duna, védett Aranykert,	Győrtől 13 km-re	Gyivi üdülő, kemping 48 fő	katolikus templom, műemlék orgona, hangversenyek	horgászat,		május 1.-én halászlé-főző verseny	kerékpár-kölsönző szabadstrand, uszoda, csónak, sportszer
Rábatorok								
Rábatona	Rába-folyó	13km.-re Győrtől, soproni vasút		helytörténeti kiállítás, templom, népművészeti tábor				sportlétesítmény, agárklub, kemping
Enese		17 km.-re Győrtől, soproni vasút-vonal	Fizetővendéglátás 130 fő kollégium	Enesei Nemzetközi Zenei Műhely, Kúriák				
Ikrény	Rába folyó, horgásztó	10 km-re Győrtől		kastély	horgászat			vízisípálya, kastély
Árpás	Rába folyó	30 Km.re Győrtől	panzió, kemping	templom, mursella	horgászat			csónakkölsönzés
Kóny	Kónyi tó	24 Km-re Győrtől	panzió 14 fő				speciális ételek	lovaspálya
Rábaszentmihály	Rába	29 Km-re Győrtől	kemping	citerazene kar	horgászat			
Abda	Rábatorok, 2 bányató	Győrtől 7 km.-re, Győr-Bécs vasút, E60-as közút,	3 kereskedelmi szálláshely, falusi turizmus	Radnóti emlékmű, 1848-as emlékmű Rákóczi emlékművek		szervezett lovaglás		kerékpárszervíz, kölsönző termálkút, uszoda
Öttevény	Mosonisíkság, 2 halastó	Bécs-Buda-pest-Győr közötti egykori posta-kocsiállomás,	Kastélyszálló 50 fő, fizetővendéglátás 42 fő	kastély	horgászat			kerékpártároló, egyéb sport, tenisz, kemping

		14 Km.-re Győrtől,					
Kun-sziget	Mosoni-Duna	Győrtől 11 km-re	kemping fizetővendéglátás 35 fő	kápolna, körmenet	horgászat		vizitizmus, szabadidők özpont, karékpártúra, vadászat tenisz, termál
Börcs	bányató	11 Km-re Győrtől		erdei iskola, nyári tábor, népművészeti tábor			
Sokorói térség, Pannonhalmi vonulat							
Pannonhalmi	Arborétum	18km-re Győrtől	falusi turizmus 24 fős kapacitás, Pax Hotel 37 fős kapacitás Fizetővendéglátás 35 fő Kollégium 320 fő Kemping 166 fő Panzió 19 ö Szálloda 48 fő	Pannonhalmi Apátság a világörökség része, 12 helyi nevezetesség, képtár, könyvtár, koncertek			leggazdagabb kínálat a térségben: teke, biliárd kerékpártároló, szauna, gőzfürdő, ping-pong
Táp		25 km.-re Győrtől		nádfedelel építészet, tájház			
Pázmándfalu		13 km.re Győrtől	kollégium	katolikus, református templom			sípálya felvonóval
Csanak-Ravazdi vonulat							
Győrújbarát	erdő	6km.-re Győrtől	Panoráma Panzió (60 fő), Önkormányzati Üdülő, Gyermektábor 197 fő falusi turizmus 10 fő	tájház, Francia-kő kilátó, a győri ferences templom oltára, Csobolyó néptánc-együttes, szüreti bál			medence, tenisz, biliárd, szauna, teke, szabadidőcentrum, sportcsarnok, kerékpártároló
Écs	ősfenyves Sokorói TVT	16 km.-re Győrtől	falusi turizmus 8 férőhely	1. világháborús emlékmű, templom, népi lakóház		vadászat	kerékpártároló

Nyúl	védett pincesor	13 km.-re Győrtől					borkóstolás 3 helyen	teke, síelés
Sokorópátka	Pannonhalmi TVK	Győrtől 18 Km-re panoráma út	30 fő alatti férőhely	templom		vadászat		
Ravazd	Béla kút, lyukas horog	22 km.-re Győrtől		Villebald emlékkere szt	horgászat	vadászház		biliárd
Szemerei vonulat								
Felpéc	ősborókás TVT	13 km. re Győrtől	falusi turizmus 30 fő férőhely	nádas pince, tájház, katolikus templom, református templom		lovaglás	borkóstolás	
Szeme re	Sokorói Bakony ér	18 km.-re Győrtől		Millenniumi Emlékmű, katolikus templom, evangélikus templom, Szent Vendel képoszlop				kondicionáló terem
Koroncó	artézi kút, Sokorói-Bakony-ér	15 km.-re Győrtől	vendégház 30 fő	templom	horgászat			
Tényő	Árpád forrás	Győrtől 18 km-re, erdőgazdasági panoráma út		katolikus templom, nádfedéles lakóházak ,zsellérporta, búboskemenca				teke, kosárlabda, kerékpáros túracsomópont
Kajárpéc		Győrtől 17 km-re, túraútvonal					borkóstolás	
Tét		Győrtől 14 km.re, túraútvonal	magánzállás 12 fő kollégium	búcsújáró hely				biliárd

Forrás: Vendégváros útikönyv.

Adottságok, fejlesztési irányok Győr és vonzáskörzete turizmusában.

10.sz. melléklet: Interjúkérdések

Interjúkérdések Győr és a hatókörzete kereskedelmi szálláshelyei részére

A vállalkozás jellege, tevékenységi köre, mérete, üzemelési ideje, üzleti eredménye.

A vendégforgalom megoszlása nemzetiségenként, az itt tartózkodás célja alapján. Mely termék iránt a legélénkebb a kereslet ?

Milyen szolgáltatás, kapacitásfejlesztésre került sor a közelmúltban ?

Az üzemeltetői és a tulajdonosi struktúra meghatározása.

Melyek a termékértékesítés csatornái, eszközei?

Mely helyi, térségi, megyei, regionális idegenforgalmi szervezetekkel van kapcsolata ?

Van e igény a kínálat bővítésére, keresleti-kínálati oldalról a térségi kapcsolatok kialakítására?

Milyen a viszony a helyi vállalkozásokkal, konkurencia ?

Jövőbeli fejlesztési elképzelések?

Miként lehetne fejleszteni az önkormányzat koordináló szerepét a turizmusban ? /szervezet, kapcsolatok, képviselő, promóció/

Térségi, regionális szintű szakirányú szervezetek, társaságok kialakítása indokolt-e ?

Az EU csatlakozás hatásai.

Kapja: 20 győri és 13 győr környéki kereskedelmi szálláshely.

Interjúkérdések a győri szálláshelyek vendégforgalmának felmérésére

Nevezze meg a vendégek küldőország szerinti megoszlását.

Nevezze meg a vendégek tartózkodási cél szerinti megoszlását.

Interjúkérdések Győr és hatókörzete utazási irodái részére

Győr és vonzáskörzete idegenforgalmi szempontból hasznosítható programjai:

Mely termékek kiemelt fejlesztését tartja indokoltnak ?

Mely célcsoportoknak kínálja programjait ?

Melyek az értékesítés csatornái ?

Melyek a kapcsolattartás csatornái ?

Van e igény a kapcsolattartásra győri Önkormányzattal ?

Megkérdezett cégek: Air Tours Utazási Iroda Győr, Ursula Tours Utazási Iroda Győr, Novantiqua Utazási Iroda Győr, Pax Tourist Pannonhalma.

Interjúkérdések a hatókörzet kistérségi településszövetségei részére

Nevezze meg a térség legfontosabb egyedi vonzerőit! (természeti, épített)

Hogy értékeli a térség közlekedés-földrajzi helyzetét?

Mi jellemzi a térség kitáblázottságát ? Hogy lehetne fejleszteni a tájékoztatást ?

Miben nyilvánul meg a győri önkormányzattal, illetve szervezeteivel történő együttműködés ?

Van-e igény az együttműködés fejlesztésére és milyen módon lehetne hatékonyabban együttműködni?

Megkérdezett szövetségek: Pannonhalma-Sokoró Térségfejlesztési Önkormányzati Társulás, Rábatorok Térségfejlesztési Társulás, Szigetközi Önkormányzatok Szövetsége, Rábaköz-Tóköz-Hanságmente Térségfejlesztési Társulás.

Interjúkérdések megyei, regionális turisztikai szervezetek részére

Nevezze meg régióink kiemelt idegenforgalmi termékeit !

Győr és vonzáskörzete szempontjából, mely vonzerők emelhetők ki ?

A határon átnyúló kapcsolatok szerepe.

A térségi együttműködés lehetőségei.

Melyek a főbb értékesítési csatornák?

11.sz. melléklet:**Önkormányzati kérdőív**

A turizmus szerepe a település életében

meghatározó
fontos, kiegészítő tevékenység
jelentéktelen

Az önkormányzat testületi ülése és a turizmus

szerepel-e a turizmus napirenden

A turizmus által okozott gondok:

közlekedési problémák
zsúfoltság
tisztaság hiánya
ellátási problémák
parkolási gondok

A turizmusból a település számára származó előnyök:

kiegészítő jövedelem
vállalkozásélénkülés
idegenforgalmi adóbevétel
szolgáltatásbővülés
munkalehetőség
arculatszépülés
gazdagodik a település
infrastruktúra fejlődése
nyelvtanulás
környezeti kultúra átvétele
a lakosság szemléletének megváltozása
a kultúra fejlődése

Az önkormányzat által a turizmussal kapcsolatban hozott intézkedések

infrastruktúrafejlesztés
út/kerékpárút
szennyvíz
telefon
gáz
szemétszállítás
idegenforgalmi adó kivetése
parkosítás
közvilágítás fejlesztése

műemlék-felújítás
 információs anyagok készítése
 gyógyturizmus támogatása
 szeméthyűjtők elhelyezése
 önkormányzati utazási iroda létesítése
 fürdő tulajdonjogának rendezése
 információs központ létrehozása
 településrendezés
 parkoló létesítése
 sportpálya építése
 hirdetőtáblák elhelyezése

A település rendezési terve és a turizmus

Az önkormányzatok véleménye a turisztikai szervezetekről, feladatokról

koordináció
 szervezés
 marketing
 fejlesztés
 információ
 ötletek- kínálat
 közös koncepció
 fizetővendéglátás megszervezése
 érdekképviselés
 szaktanácsadás

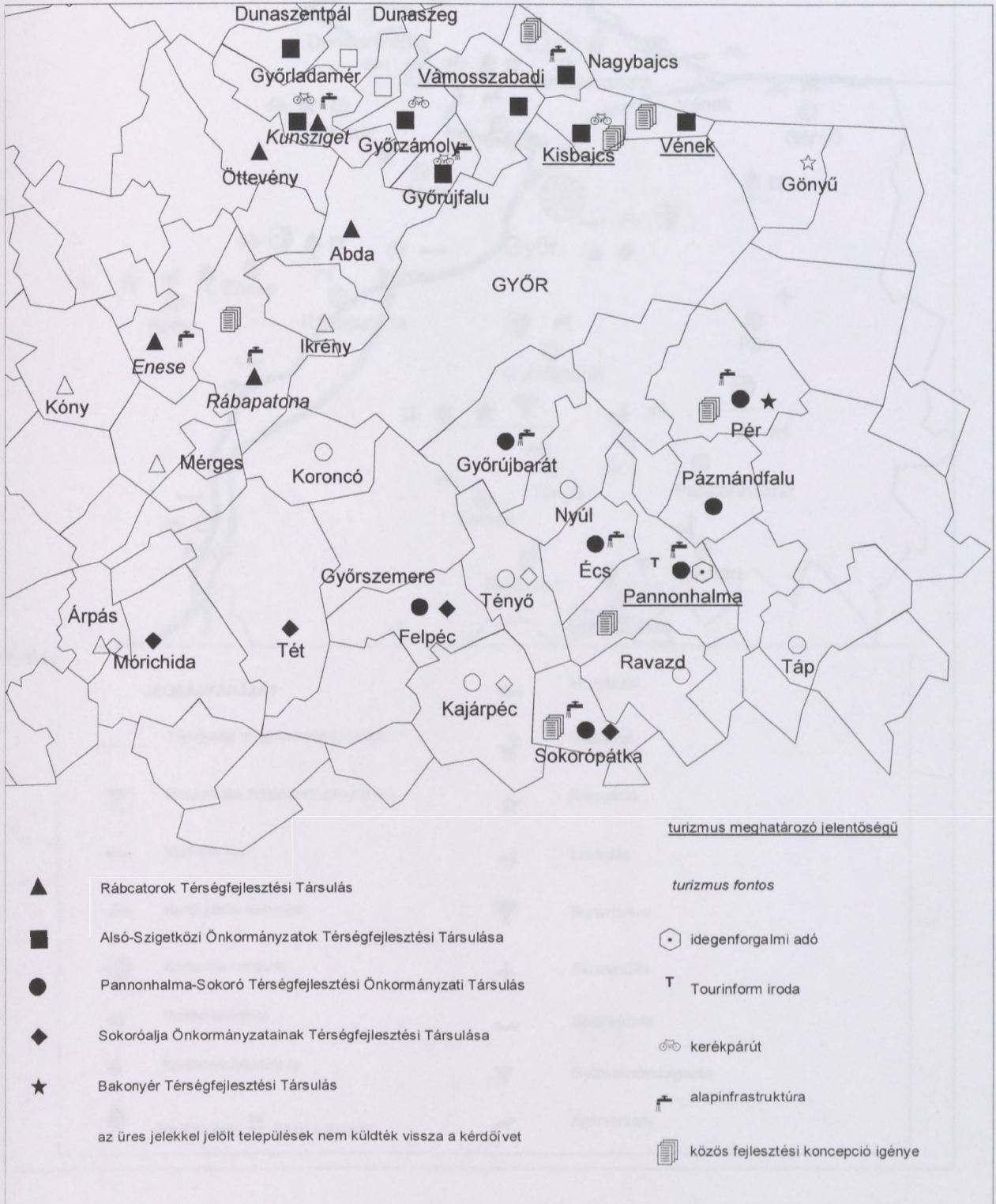
Van e a településen turisztikai tájékoztató iroda ?

Az önkormányzat turisztikai bevételei és kiadásai:

Van-e az önkormányzatban turizmussal megbízott munkatárs?

/ Rábaszentmihály, Abda, Öttevény, Árpás, Kunsziget, Kóny, Rábapatona, Rábacsécsény, Enese és Ikrény, Györladamér, Nagybajcs, Győrzámoly, Vének, Gönyű, Dunaszentpál, Győrufalu, Dunaszeg, Vámoszabadi, Pannonhalma, Felpéc, Pér, Győrújbarát, Sokrópátka, Koroncó, Nyúl, Kajárpéc, Pázmándfalu, Écs, Tét, Ravazd, Táp, Szemere, Tényő Polgármesteri Hivatalai részére./

12. sz. melléklet:
A kistérségi kérdőívek eredményeinek területi ábrázolása

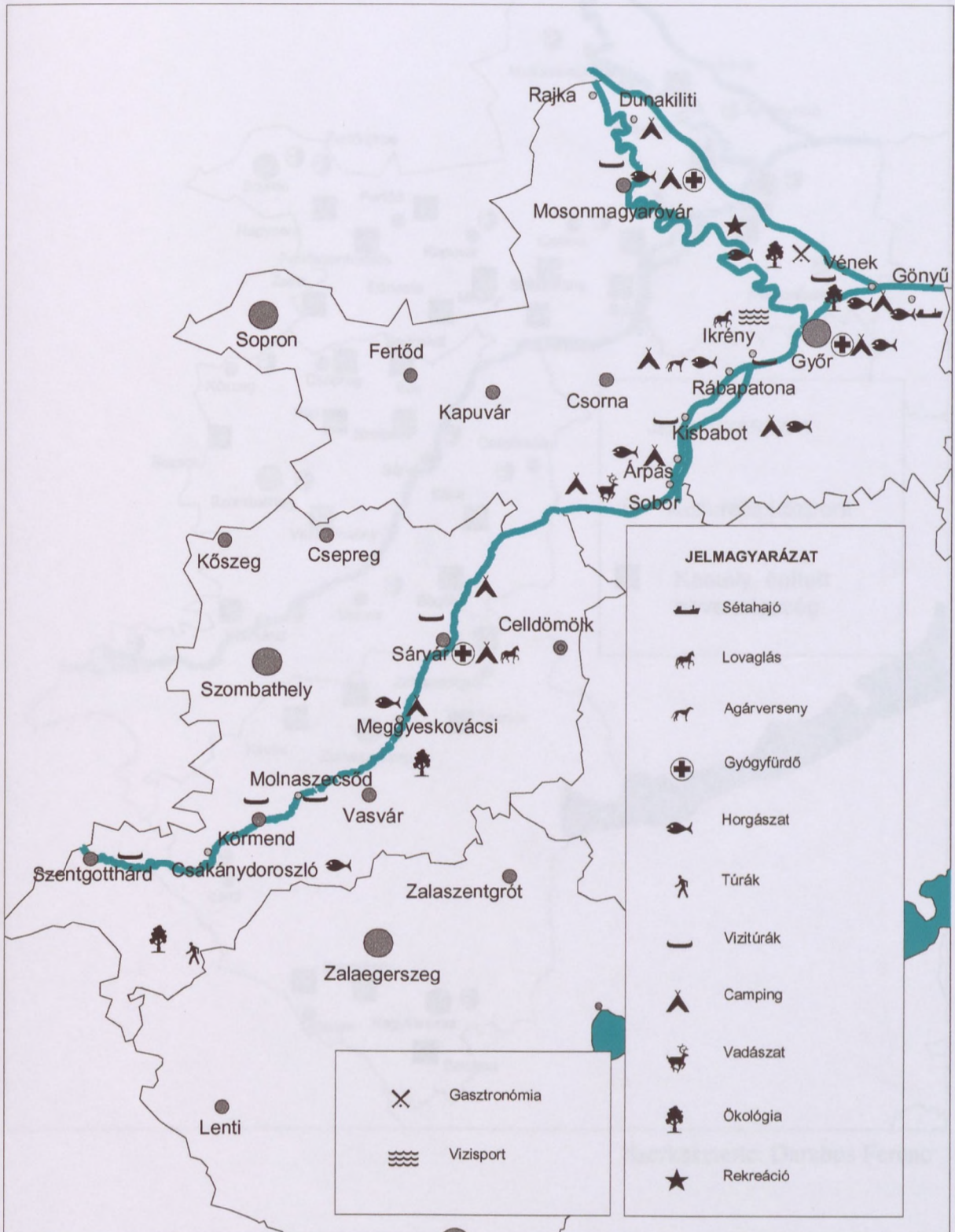

13. sz. melléklet:
Győr és szűkebb térsége turizmusának főbb fejlesztendő kínálati elemei

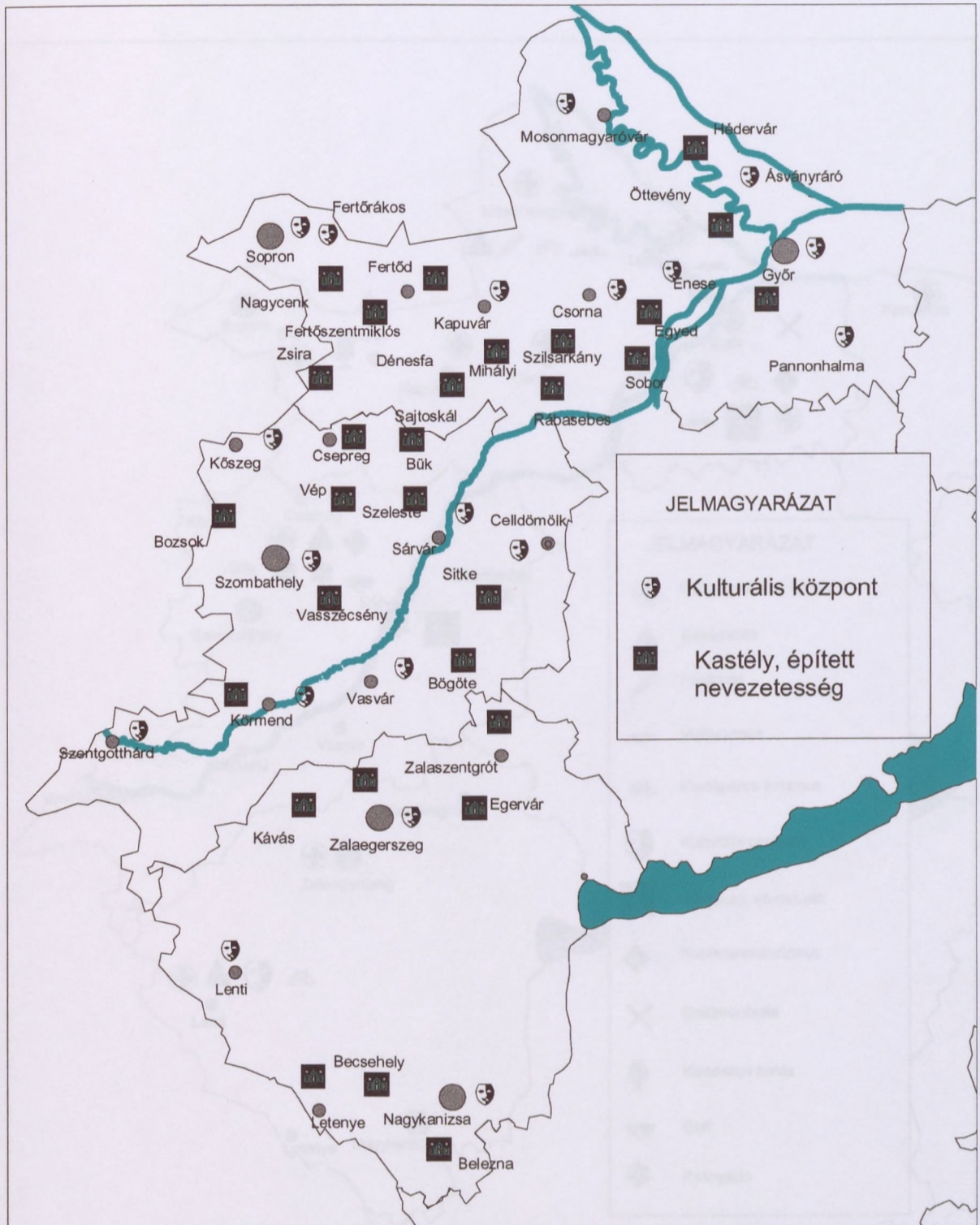

14. sz. melléklet:

Víziturizmus a Rábán és a Dunán tájegységként egyedi arculattal

15. sz. melléklet:
A kulturális turizmus, és a kastélyturizmus főbb központjai a
Nyugat-dunántúli Idegenforgalmi Régióban

Szerkesztette: Darabos Ferenc

Szerkesztette: Darabos Ferenc

16. sz. melléklet:
Az erőt adó régió termálútjai

Szerkesztette: Darabos Ferenc

17.sz. melléklet:
Borturizmus és kerékpáros turizmus az erőt adó régióban

Szerkesztette: Darabos Ferenc

**18.sz.melléklet:
A csallóközi települések vonzerőleltára**

Település	Fekvés, tájkép	Termálvíz	Építészet	Szálláshely, vendéglátás	Programok
Bős	határtól 7 km.-re	-	templom, kastély	-	határmenti rendezvények
Nyékvárkony	határtól 13 km-re	-	kastély, templom,	-	tájház rendezvényei
Dunaszerdahely	határtól 20 km-re	termálfürdő	kastély, templom	Duna Szálló Bihari Szálló	Csallóközi múzeum Mediawave Fesztivál
Dunatókés	Kis- Duna, erdő	-	vízimalom	-	-
Pozsonyeperjes	Kis-Duna	-	vízimalom	Kis-Duna vendéglő	vízisport
Egyházasgalla	határtól 37 km-re	-	templom, pellengér	-	-
Nemesgomba	határtól 49 km-re, botanikus park	-	kastély, templom	-	lovaglás, öko-programok
Illésháza	határtól 52 km-re	-	kastély, templom	-	Külügyi kapcsolatok háza programjai
Csütörtök	Felső- Csallóköz	-	templom	-	-
Éberhard	Felső- Csallóköz	-	kastély	-	-
Pozsonypüspöki	külváros	-	templom	-	-
Somorja	Felső- Csallóköz	-	templom	Kormorán Szálloda Magánházak	kulturális programok, lovaglás, vízisport
Gútor	Felső- Csallóköz	-	templom	-	-
Bacsfa	Felső- Csallóköz	-	templom, kastély	-	búcsujáróhely
Nagy	tó, park	-	templom, kastély	-	-
Nagymegyer	határtól 10 km-re	termálfürdő	templom	szállodák	-
Csallóköz-aranyos	Tájvédelmi körzet	-	-	-	aranymosás
Komárnó	Duna, Kis- Duna, Vág találkozása	-	vár, templom	-	Duna Menti Múzeum

Forrás: Vendégváros Útikönyv

19. sz. melléklet:

Győr és hatókörzete idegenforgalmi partnerjegyzék

Nagycégek

Pannonvíz Rt 9025 Győr Ország út 4. 522-600	Termálturizmus
Győr-Gönyű Kikötő Rt Kikötő út 353 085	Víziturizmus
Péri Reptér Rt. Reptéri út 476-016	Sétarepülés
Mahart Rt Budapest, Apáczai Cs.u11. 318-1880	Víziturizmus

Nonprofit Tourinform Irodák

Győr Árpád út 21.	311-771
Győr 2000 Idegenforgalmi Közalapítvány	336-171
Mosonmagyaróvár Kápolna tér 1.	206-304
Sopron, Előkapu u	99 338892
Pannonhalma, Petőfi S.út.25 (Jelenleg nem üzemel)	471-733

Győr és vonzáskörzete jelentősebb idegenforgalmi vállalkozásai

52 győri kereskedelmi szálláshely (Tourinform Iroda)	311-771
Sokoró kistérség	
Panoráma Panzió Győrújbarát, Vendégfogadó út 4.	456-626
Szél Fiai Panzió Nyúl, Vaskapu út 71.	364-755
Familia Panzió Pannonhalma, Béke út 19.	470-192
Pax Hotel Pannonhalma, Hunyadi út 7/b	470-071
Panoráma Camping, Fenyvesalja út 4/a.	471-240
Bakonygyirót Camping, Fő út 3.	498-365
SÖPA Üdülőház, BM köz 1.	456-740
Dombi és Fiai Vendégfogadó Tényő Árpád út 81.	468-103
Csete Vendégház Tét, Kinizsi u. 14/b.	461-327

Bakonyér kistérség

Leier Business Hotel Gönyű Kossuth L.148.	544-250
Töltéstava,Robinson Hotel 81-es út	486-284
Motel Airfild Pér, Repülőtér	559-200
Rábcatorok kistérség	
Elvis Park Hotel Abda, Bécsi út 1.	329-381
Fortuna Panzió Abda, Dózsa Gy.7	350-374
Viktória Vendégház Abda, Vasút Út 23.	350-372
Wolf Panzió Bécsi út 35.	350-070
kastély Hotel Öttevény, Fő út173.	485-000

Alsó-szigetközi kistérség

Dunaszeg kiadó szobák 5 helyen	352-012
Győrzámoly kiadó szobák 5 helyen	352-122
Négykerék Fogadó Győrzámoly	352-122
Gyórladamér kiadó szobák 4 helyen	352-016
Győrújfalu kiadó szobák 2 helyen	339-030

Kormorán Fogadó Vámosszabadi, Kossuth L 40.	338-733
Nagybajcs kiadó szoba	358-013
Jurtatábor Vének	318-800

Beutaztató Utazási Irodák

Ursula Tours Utazási Iroda 9025 Győr, Kossuth L.12	358-292
Adwest Travel Utazási Iroda	
Airtours Utazási Iroda 9022 Győr, Apáca Út 7.	316-499
Novantiqua Utazási Iroda	
Pax Tourist Utazási Iroda Pannonhalma, Vár 1	570-191

Intézmények

Győr Kulturális Intézményei 46 db.	500-241
------------------------------------	---------

Az aktív turizmus beutaztató programjainak szervezése

Viziboglárka Egyesület Mosonmagyaróvár, Steurer J út	20. 207-367
Pisztrángkör Egyesület Mosonmagyaróvár, Steurer J út	20 219-519
Radreisen Utazási Iroda	

Kistérségi Szövetségek

Alsó-szigetközi Önkormányzatok Térségfejlesztési Társulása 9147 Dunaszeg Ország út 6. Sárkány Péter menedzser 352-012	
Bakonyér Térségi Önkormányzati Társulás 9071 Gönyű, Kossuth L.út 67. Kerékgyártó Anita menedzser 353-143	
Szigetközi Önkormányzatok Szövetsége 9232 Darnózseli, Felszabadulás út 81 215-506	
Pannonhalma-Sokoró Térségfejlesztési Társulás 9090 Pannonhalma, Dózsa Gy. út 10. 470-113 Enyingi Tibor menedzser	
Rábcatorok Településeinek Térségfejlesztési Társulása 9141 Ikrény, Győri út 66. Dornai Zsuzsanna menedzser 542-050	
Rábaköz-Tóköz-Hanságmente településeinek regionális fejlesztési Társulása 9300 Csorna, Szent István tér 2.Papp József menedzser 262-000	

